

MAAILMANUSKONNOT

Johdannollista

Ihminen on uskonnollinen olento. Maailmasta löytyy ainakin 30 000 erilaista uskonnollista ryhmittymää. Lukumäärän suuruus ei kuitenkaan merkitse sitä, että todellisia uskonnollisia vaihtoehtoja olisi kovinkaan paljon. Pikemminkin on kysymys siitä, että uskontojen sosiaaliset vaikutukset näkyvät suurena määränä jakautuneisuutta. Kun Raamattu määrittelee ihmisen varsinaiseksi synniksi epäjumalanpalveluksen eli ihmisen uskonnollisen luopumisen elävästä Jumalasta, ei ole mitenkään hämmästyttävää, että kaikinainen jakautuminen keskenään kilpaileviin uskonnollisiin ryhmittymiin on seurausta siitä. Syntihän erottaa aina ihmisen sekä Jumalasta että lähimmäisistä.

Monissa uskonnollisissa ryhmittymissä ihmiset tosin pyrkivät löytämään juuri sitä läheisyyden ja yhteisyyden kokemusta niin jumaluuksien kuin toisten ihmisten kanssa, jonka uskonnollinen synty heissä aiheutti. Mutta tuloksena on ollut joukko voimakkaasti toisiaan vastaan taistelevia uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä. Tämä keskinäinen kilpailu, vallan tavoittelu ja väkivaltaisetkin keinot oman uskonjärjestelmän levittämiseksi ovat halki vuosisatojen ilmenneet niin uskonsotina, pakkokäännätyksenä, painostuksena kuin toisten uskonjärjestelmien tukahduttamisena. Uskonto on aina enemmän tai vähemmän kansallistunteen, taloudellisten ja emotionaalisten etujen tavoittelun kanssa liitossa. Jokainen sota on syvimmiltään uskonsota, vaikka niitä mielellään pidettäisiinkin poliittisina eli tahtojen ja etujen ristiriidoista nousevina.

Pyrkimys takaisin yhteyteen

Maailman pirstoutuneisuus ja varsinkin oman vuosisatamme katastrofaaliset sodat ovat ajaneet monia kyselemään, löytyisikö uskonnoista sellaisia elementtejä, jotka voisivat koota pirstoutuneen ihmiskunnan jälleen yhteen. Tällä linjalla on tosin edetty paljossa kahta eri tietä. Toisaalta on islamilainen malli, jota myös järjestäytynyt kristinusko (kirkko-valtio yhdistelmä) on vuosisatojen saatossa soveltanut. Sen mukaan koko maailma tulee yhdistää yhden ja saman Allahin suoran hallintavallan alle. Yhdistämisen keinoina käytetään maallisen vallan ja Islamin lujaa liittoa, joka on tilanteesta riippuen pehmeämmällä tai kovemmalla strategialla pyrkinyt maailman uskonnolliseen ja poliittiseen valtaan. Sana missionäärisyys yhdistetään varsinkin maamme rajojen ulkopuolella, mutta viime aikoina lisääntyvässä määrin myös Suomessa, tällaiseen enemmän tai vähemmän aggressiiviseen kääntämismalliin.

Toinen suurta suosiota maailmalla saavuttanut malli on pyrkimys kaikkien uskonnollisten järjestelmien yhdistämiseen yhdeksi suureksi uskonnollisuudeksi, joka sitten kykenisi yhdistämään ihmiskunnan jälleen yhdeksi. Lähtökohtana on ajatus siitä, että pohjimmiltaan ihmisen uskonnollisuus on samaa, vaikka sen ilmentymismuodot ovatkin erittäin moninaiset. Pääsemällä yhteisen uskonnollisen kokemuksen tasolle kaikki uskonnot voivat hyväksyä toistensa erilaisuuden tarvitsematta luopua omista rakkaiksi tulleista korostuksista tai opeista. (Vrt. ajankohtainen luterilaisten ja katolisten välinen keskustelu.) Itse asiassa Baabelin torni edusti ensimmäistä ekumeenis-synkretististä yritystä yhdistää kaikki ristiriitaiset järjestelmät ja pitää ihmiskunta koossa. Tämä synkretistinen malli on levinnyt laajalle jälkikristillisiin länsimaihin Uuden Aikakauden liikkeiden muodossa. Se on hapattanut myös voimakkaasti kristillisiin kirkkoihin levinnyttä ekumeenista liikettä samoin kuin katolista kirkkoa.

Jeesus - ei ainoaa vaan yksi pelastaja

Voidakseen päästä täysin rinnoin tähän koko ihmiskunnan yhdistävään synkretistiseen liikkeeseen mukaan, kristilliset kirkot ovat joutuneet tosin luopumaan eräästä Raamatun keskeisestä totuudesta eli kristinuskon ainutlaatuisuudesta. Jeesus Kristus ainoana pelastajana ei enää kelpaa maailmalle. Mutta ekumeeninen siipi ei ole pitänyt sitä mitenkään kohtalokkaana, sillä Jeesus Kristushan kelpuutetaan nyt entistä laajemmin kuitenkin yhdeksi pelastajaksi, eikä kristittyjen tarvitse luopua Hänestä vaikka hyväksyvätkin myös muiden uskontojen pelastustiet. Ongelma on kuitenkin siinä, että sillä

hetkellä kun Jeesus muutetaan ainoasta Pelastajasta yhdeksi Pelastajaksi, samalla Hän muuttuu aivan toiseksi Jeesukseksi kuin Raamatun Jeesus. Uususkonnollinen Jeesus onkin tänä päivänä laajasti hyväksytty tänään niin kristinuskon, hindulaisuuden kuin buddhalaisuudenkin parissa. Shamanismi taas on valmis korottamaan Jeesuksen erääksi poikkeuksellisen voimakkaaksi shamaaniksi.

Kristillisten kirkkojen lipeäminen suureen synkretistis-uususkonnolliseen uskonnollisuuden valtavyölään ei ole kuitenkaan tapahtunut ns. ekumeenisen liikkeen ja liberaaliteologian vaikutuksesta (tai pikemminkin sen taipumisesta maailman paineisiin) vaan myös vanhastaan Raamattuun pitäytyneet kirkkokunnat ovat ajautuneet lujaa vauhtia samaan suuntaan menestysteologian eli usko-liikkeiden levittäytyessä karismaattisuuden siipien suojassa herätyskristilliselle maaperälle.

Pohjimmiltaan olemme ajautumassa tilanteeseen, jossa vastakkain ovat ainoan muuttumattoman totuuden omistava Islam, joka pyrkii yhdistämään maailman, ja hindulais-buddhalais-kristillinen synkretistinen koalitio, joka yhteisen uskonnollisen kokemuksen tasolla pyrkii yhdistämään rikkinäisen maailman. Näiden kahden suuntauksen välinen yhteenotto on tapahtuvaa todellisuutta, mutta se voi tulevaisuudessa kulminoitua vielä varsin rajuksi taisteluksi. Kysymys on vallasta - sillä vain yhteinen hallintavalta kykenee yhdistämään rikkinäisen ihmiskunnan ja pelastamaan sen sitä uhkaavalta tuholta.

Molemmissa vaihtoehdoissa ihmiskunta pyrkii siis poistamaan elävästä Jumalasta luopumisen seurauksena syntyneitä kaaosta uskonnollisin keinoin. Mutta molemmissa malleissa halutaan tiukasti pysyä ihmisen perussynnissä: uskonnollisessa ylpeydessä ja Jumalan ilmoituksen hylkäämisessä. Yritetään siis paikata synnin seurauksia uskonnollisin keinoin palaamalla Jumalan yhteyteen parannuksessa ja uskossa Jeesukseen Kristukseen.

Kolmas tie

Kolmas tie, aito kristillinen usko, merkitsee paluuta ainoa elävän Jumalan yhteyteen. Mutta myös siinä on kysymys myös vallasta - seurakunta on Jumalan valtapiiri, jossa Hän pääsee totuutensa ja rakkautensa välityksellä hallitsemaan ihmisiä sydämistä käsin, siis niitä, jotka ovat vapaaehtoisesti luovuttaneet itsensä Herran rakkauden hallintaan. Kristillinen seurakunta ei kuitenkaan voi kirkkojen murheellisesta historiasta huolimatta levittää valtapiiriään muuten kuin evankeliumin sanalla. Siksi raamatullisessa merkityksessä missionäärisyys ei voi toteutua väkivaltaisilla keinoilla yhtä vähän kuin painostamalla. Kristus-usko näkee myös selkeästi, että mikään uskonnollinen ihmiskunnan yhdistyminen ei tuo mitään todellista apua ihmiskunnan hätään. Lopullista vastausta ei kykene tuomaan kukaan eikä mikään muu kuin historiaan kerran tullut Jeesus Kristus, kun Hän palaa suuressa kirkkaudessa ottamaan lopullisen vallan maan päällä.

Luentojen tähtäyspiste

Koska en ole islamin asiantuntija ja siitä saatte varmaan kuulla muissa yhteyksissä, keskityn näillä luennoilla hindulais-buddhalaiseen uskonnollisuuteen. Sitä ennen kuitenkin pari lukua uskonnollisten järjestelmien keskinäisestä mitattavuudesta ja Kristus-uskon ainutlaatuisuudesta. Hindulaisuus ja buddhalaisuus ovat kehittyneet samasta juuresta ja merkittävästä eroistaan huolimatta kumpakaan niistä ei voi oikein ymmärtää ilman toistaan. Vaikka hindulaisuus torjuikin buddhalaisuuden harhaoppina, buddhalaisuudenkin vaikutus tuntuu hindulaisuudessa ja varsinkin Uuden Aikakauden uskonnollisuudessa täällä lännessä molempien elementit ovat paljossa sekoittuneet. Hindulaisuuden vaikutus on myös selvästi nähtävissä esimerkiksi japanilaisissa uususkonnoissa.

Väkivallattomuuden vetovoima

Kun läntisen ihmisen historia on ollut erittäin aggressiivista, sotaista ja väkivaltaista, idän uskonnollisuus on koettu varsin rauhanomaiseksi ja väkivallattomaksi, vastinkin kun sekä hindulaisuudessa että buddhalaisuudessa korostetaan väkivallattomuutta. Kun animismi ja shamanismikin ovat lännessä saaneet luonnon tasapainoa ja harmoniaa korostavan leiman, niin läntisillä markkinoilla näiden yhdistelmän eli UA:n myynti on ollut taattua.

Kuitenkaan se, että jokin uskonto korostaa jotain asiaa ei tarkoita, että se todellisuudessa olisi juuri sillä kohdalla onnistunut. Japanin shintolaisuuden harmonian korostus kertoo pikemminkin siitä, että ihmissuhteissa harmonian löytäminen on ollut kaikkea muuta kuin helppoa. Mutta lännessä ei juuri tunneta esimerkiksi Japanin historian hirveyksiä ja väkivaltaisuutta, jonka taustalla oli paljossa kilpaillevien buddhalaisten munkkikuntien veriset yhteenotot. Japanin käymä Tyynenmeren sota oli myös oikein tyyppillisen uskonnollinen luonteeltaan kaikkine hirveine verilöylyineen. Sen uskonnollinen luonne näkyy edelleen siinä tavassa, jolla valta osa japanilaisista palvoo jumalina sodassa kaatuneiden sieluja.

Läntinen yksilöllisyyden korostukseen ei välttämättä kerro, että läntinen ihminen on onnistunut yksilöllisyydessään, pikemminkin siitä on tullut monelle yksinäisyyteen johtava tuskallinen ongelma. Saimoin uskonto, joka korostaa rakkauden tärkeyttä, saattaa sillä kertoa lähinnä sen, että rakastaminen on todella vaikeaa, vaikkakin äärimmäisen tärkeää.

Hindulaisuuden ja shikien tai hindujen ja muhamettilaisten jatkuvasti käyvät veriset yhteenotot Intian niemimaalla luetaan myös mielellään ääri-ilmiöksi (voi noita militantteja ja noita fundamentalisteja - millainen onnellinen paikka maailma olisikaan ilman heitä). Kuitenkin lähempi tarkastelu osoittaa, että kysymyksessä on mitä aidoin uskonnollisesti motivoitu toiminta. (Jos kerran uskonnollinen kokemus on kaikki kaikessa, niin miksi sitten väkivaltainen uskonnollinen kokemus on kiellettyä - siis tarvitaan jokin kokemusta ylempi mitta, jolla kokemus täytyy voida mitata, mutta juuri tällaisen mitan olemassaolo halutaan synkretismissä kieltää).

Stereotyypit ja todellisuus

Kun suomalaisessa koulussa annetaan uskonnonopetuksen yhteydessä sekä peruskoulussa että lukiossa opetusta muista uskonnoista, on syytä huomauttaa, että annettu opetus kuvaa pikemminkin läntisiä stereotyyppisiä näistä uskonnoista kuin niiden todellisuutta. Tietysti tuntimäärät asettavat rajansa, mutta suurempi syy on usein oppikirjojen laatijoiden joko ihanteellinen kuva uskonnoista tai heidän riippuvuutensa lähteistä todellisen ensikäden kokemuksellisen tiedon puutteesta. Oppikirjat sivuuttavat lähes tyystin uskontojen todelliset ilmenemismuodot eli kansanuskonollisuuden ja pyrkivät esittelemään vain kunkin uskonnon oppijärjestelmiä kuten vain puhtaan buddhalaisuuden - mitä ikinä sitten se voisikaan olla.

Lähetystyössä joudutaan kohtaamaan uskontojen todelliset kasvot (tosin kentälläkin voi tietysti eristäytyä bunkkeriin, josta ympäröivää todellisuutta ei näe). Uskontojen kohtaamisessa ei riitä se, että pyrimme saamaan niistä mahdollisimman paljon ensikäden tietoa, että tunnemme niiden opit ja osaamme mahdollisimman hyvin myös ymmärtää, millaisia kokemuksia ihmisillä on heidän uskonnoissaan. Todellista tietoa uskonnoista emme saa ellemmme suhteuta niitä totuuden mittaan, Raamatun Sanaan, emmekä tyydy vain näiden uskontojen edustajien itseymmärryksen kuvailemiseen tai kritiikittömään vastaanottoon. Lähetti on lääkärin asemassa siinä, että hänen on toki kuunneltava, millaisia oireita ja sisäisiä tuntemuksia ihmisillä on, mutta lisäksi hänen on suoritettava kokeensa saadakseen oikean ja objektiivisen kuvan uskontojen todellisesta luonteesta. Mutta juuri tämä uskontojen todellisen luonteen paljastavan totuuden mitan tämän päivän suomalainenkin pyrkii kieltämään. Vain Raamatun kädessä saadaan uskonnoista oikeaa ja luotettavaa tietoa. Tämä ei tietenkään tarkoita, ettei lähetti joutuisi opiskelemaan kohdemaansa uskonnon omia lähteitä, mutta totuuden suhteellistamisella ei lopulta saada esiin mitään.

Kristus-usko ja uskonnot

Onko kristinusko ainutlaatuinen?

Kysymys kristinuskon ainutlaatuisuudesta on noussut Suomen kirkolle todelliseksi haasteeksi, kun kirkkomme jäsenistön enemmistö ei enää pidä kristinuskoa muita uskontoja kummempana, vaikka itse historiallisista syistä edustaakin kristinuskoa. Siksi kysymykseen on annettava Raamatusta nouseva selkeä vastaus.

Ihmiset kyselevät kristinuskon suhdetta ei-kristillisiin uskontoihin. Usein kuulee vastauksia, jotka kulkevat jotenkin seuraavaan tapaan. "Kyllä Jumala toki työskentelee ei-kristillisten uskontojenkin keskellä ja niissä on paljon sellaista totuutta, jota meidän kristittyjen tulee nöyrästi kuunnella ja siitä oppia. Kuitenkin meidän tulee nöyrästi mutta päättäväisesti pitää kiinni siitä, että kristinuskon sanomassa on jotain enemmän ja ainutlaatuista verrattuna muihin uskontoihin." On mielenkiintoista havaita, että tällainen vastaus on täsmälleen samalla linjalla kuin hartaan buddhalaisen vastaus kysymykseen buddhalaisuuden suhteesta muihin uskontoihin. Hän on valmis tunnustamaan, että niin kristinuskossa kuin muissakin ei-buddhalaisissa uskonnoissa on paljon kunnioitettavaa opetusta, jota kannattaa nöyrästi kuunnella, mutta buddhalaisuudessa on jotain niin ainutlaatuista, että kaikessa nöyryydessä sitä on kuitenkin pidettävä korkeimpana uskontona uskontojen joukossa.

Kysymykseen kristinuskon ainutlaatuisuudesta kiertyy joukko erittäin tärkeitä kysymyksiä, joihin yritän etsiä raamatullista vastausta, vaikka se saattaisi pyyhkiä ihmisten yleisesti hyväksymiä käsityksiä vastakarvaan. Mitä ei-kristilliset uskonnot ovat luonteeltaan? Toimiiko Jumala ei-kristittyjen parissa? Mikä kuuluu Jumalan yleisen ilmoituksen piiriin ja mikä ei? Kuinka pitkälle ihminen Jumalan yleisen ilmoituksen varassa voi päästä? Voiko ihminen pelastua ei-kristillisissä uskonnoissa, jos hän ei ole kuullut evankeliumia Kristuksesta? Miten on suhtauduttava ei-kristillisissä uskonnoissa esiintyvään "etsintään"?

Uskontoystävällinen vastaus

Kun suvaitsevaisuudestaan ylpeilevä ja relativismiin (totuuden suhteellistamiseen) sortunut suomalainen etsii vastauksia näihin kysymyksiin, hänellä on itse asiassa vastaus jo valmiina. Hän on lähes varma siitä, että kristinuskolla ja ei-kristillisillä uskonnoilla ei ole pohjimmiltaan mitään eroa. Ne ovat vain saman uskonnollisen elämän ilmentymiä, joista meidän on iloittava tai joita meidän on siedettävä riippuen siitä, kuinka rauhassa uskonnolliset naapurin antavat toistensa elää. Uskontojen selkeästi ristiriitaisia opetuksia ei tarvitse käydä erikseen erittelemään, sillä kaikessa elämässähän on erilaisia käsityksiä totuuden luonteesta. Pääasia on yhteinen uskonnollinen kokemus ja uskonnon nostattama energia, jota voi käyttää hyvään (mikä tuon hyvän mitta eli kriteeri sitten lieneekin). Tietysti uskonnollisen energian tuhoisaa käyttöä on vastustettava.

Tämä hänen vastausmallinsa on tätä nykyä erittäin uskontoystävällinen verrattuna vielä takavuosien lähes sokeaan tiede-uskoon, mutta sen ydin sisältää ajatuksen: "Asiani ovat uskonnollisessa suhteessa kunnossa, älä häiritse minua. En minäkään häiritse sinua. Kaikki ihmiset pelastuvat tai tulevat autuaiksi uskolla, sillä eihän pääasia ole se, mitä uskotaan, vaan se, että ihmisen uskonnolliset tarpeet saavat tyydytyksensä." Näin kristinuskon ainutlaatuisuus ei ole sen enempää kuin pienoista kansallista tai länsimaalaista ylpeyttä siitä, että kyllä Jeesus oli loppujen lopuksi melko hieno uskonnollinen opettaja ihan kansainvälisessä vertailussakin, vaikka meistä ei aina ole ollutkaan ihan Hänen oppiensä noudattajiksi. Mutta kristinuskon on onneksi armouskonto, jossa pärjää vähän heikompiakin ja kohtuullisin pienin ponnistuksin kuka tahansa.

Uskonnot - ihmisen ponnistelua Jumalan luo?

Kun kysyy uskovalta suomalaiselta, mikä kristinuskossa on hänen mielestään ainutlaatuista, saa monenlaisia vastauksia. Eräs tyypillinen kuuluu: "Kaikki muut uskonnot ovat ihmisen yritystä omin keinoin päästä Jumalan luo, kristinuskon Jumalan tuleminen ihmisen luo Jeesuksessa Kristuksessa." Vastauksen jälkiosa on kyllä aivan totta, mutta pyrkiikö ihminen ei-kristillisissä uskonnoissa todella Jumalan luo onkin sitten jo toinen asia. Ennen kuin tähän vastataan on kysyttävä, minkä jumalan luo ei-kristitty pyrkii, jos hän todella jumalan luo yrittää. Väittäisin, että ei-kristillisissä uskonnoissa ihmiset eivät pyri Jumalan luo, vaan pyrkivät käyttämään omaksi edukseen niitä jumalia tai jumalaa, jonka he ovat itsellensä valinneet.

Heille yhtä vähän kuin suomalaiselle luonnonpalvojalle jumalan luo pääseminen ei ole välttämättä edes mikään ongelma. Sopivilla rukouksilla, uhreilla, pyhiinvaelluksilla jumalat ovat toki milloin tahansa käytettävissä ja saavutettavissa. Suomalaisen luonnonpalvoja-panteistin ei tarvitse kuin lähteä kävelylle metsään ja siinä se jumala on jo paikalla. Monissa uskonnoissa kuten buddhalaisuudessa

ei kysymys jumalista edes välttämättä kiinnosta. Pikemminkin on päästävä mahdollisimman syväle minuiteen tai ei-olevaiseen, joka on viime kädessä tosi olevaista.

Jumala lähellä, mutta ihminen ei etsi Häntä

Raamattu on tässä kohden varsin yksiselitteinen. Toisaalta Paavali osoittaa kuuluisassa Areiopagin puheessaan Ateenassa, että Jumala on todellakin paikallisesti ajatellen lähellä ihmistä:

"Ja hän (Jumala) on tehnyt koko ihmissuvun yhdestä ainoasta asumaan kaikkea maanpiiriä ja on säätänyt heille määrätty ajat ja heidän asumisensa rajat, että he etsisivät Jumalaa, jos ehkä voisivat hapuilemalla hänet löytää - hänet, joka kuitenkin ei ole kaukana yhdestäkään meistä; sillä hänessä me elämme ja liikumme ja olemme..." (Apt 17:26-28)

Jumala on lähellä ihmisiä, jotta ihmiset voisivat löytää Hänet. Mutta ihmisen todellinen tragedia on siinä, että kuvitellessaan etsivänsä Jumalaa hän todellisuudessa vain pakenee Hänestä yhä kauemmaksi pois. Synti on hänet niin täydellisesti sokaissut. Paavali lainaa Roomalaiskirjeessä Vanhaa Testamenttia tässä yhteydessä näin:

"...niin kuin kirjoitettu on: "Ei ole ketään vanhurskasta, ei ainoatakaan, ei ole ketään ymmärtäväistä, ei ketään, joka etsii Jumalaa;.." (Room. 3:10-11)

Yksikään ihminen ei luonnostaan Jumalaa etsi ei-kristillisissä uskonnoissa yhtä vähän kuin kristinuskossakaan. Ns. uskonnollinen etsintä on uskonnollista tapaa paeta elävää Jumalaa. Mitä paremmin ihminen Jumalaa alkaa tuntea, sitä pelottavamaksi Jumala hänelle tulee ja sitä mieluummin hän vaihtaa elävän Jumalan epäjumaliin. Ihminen luonnollisessa tilassaan ei ainoastaan ole etsimättä Jumalaa, vaan aktiivisesti vastustaa Jumalan etsivää rakkautta. Ainoa mahdollisuus ihmiselle onkin se, että Jumala saa kadonneen ja eksyneen kiinni tämän vastustuksesta huolimatta. Luonnollisessa uskonnollisuudessa ihminen ei nimittäin halua tehdä sitä ainoaa, joka voisi viedä hänet elävän Jumalan luo ja se on parannus. Edellä lainaamassani Areiopagin puheessa Paavali jatkaa:

"Noita tietämättömyyden aikoja Jumala on kärsinyt, mutta nyt hän tekee tietäväksi, että kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä parannus." (Apt. 17:30)

Mutta juuri parannus, jossa koko ihmisen sydämen, omantunnon, ajattelun, tahdon, käytöksen ja uskonnollisuuden on muututtava ja ne on asetettava Jumalan pyhän tutkivan silmän alle, on luonnolliselle ihmiselle kauhistus. Ei-kristitty ei siis etsi Jumalaa vaan pakenee Häntä.

Kristinuskko - ainoa armouskonto?

Joku toinen suomalainen uskova antaa taas kysymykseemme vastauksen: "Kristinuskko on ainoa todellinen armouskonto, jossa riittää pelkkä usko Jumalan pelastustyöhön. Kaikissa ei-kristillisissä uskonnoissa ihmisen on itse pelastettava itsensä omilla ponnistuksillaan. Ne ovat lakiuskontoja." Jälleen vastaukseen sisältyy totuutta sikäli, että usko Kristuksen sovitustyöhön riittää ihmisen pelastukseen. Mutta ainoa armouskonto kristinuskko ei ole. Esimerkiksi Amida-buddhalaisuudessa esiintyy Pelastaja-buddhia, joiden nimen lausuminen ja siinä ilmaistu usko riittää pelastamaan kenet tahansa.

Eri asia on sitten, mitä tuolla pelastuksella sitten tarkoitetaan eri uskonnoissa. Sanahan on sinänsä käypää tavaraa lähes kaikissa uskonnoissa. Japanilaisessa kielenkäytössä se voi tarkoittaa pääsemistä hankalista elämäntilanteista, sairaudesta tai karman lain vaatimasta kärsimyskierrosta eroon tai muuttumista kuoleman jälkeen leppoisaksi shintohengeksi. Useimmissa ei-kristillisissä uskonnoissa omat ponnistukset riittävät mainiosti siihen, mitä tavoitellaan. Ja mikä erinomainen etu siitä on luonnolliselle ihmiselle: Hänen ei koskaan tarvitsekaan luopua synnynnäisestä ylpeydestään. Ei-kristityn mielestä kristinuskko on aivan liian vaikea uskonto, kun siinä ei selviä omin uskonnollisin harjoituksin.

Historiassa ruumiillisesti ylösnoussut Kristus

Kristinuskon ainutlaatuisuus ei ole myöskään siinä, että Raamatun mukaan Jeesus Kristus on Jumalan lähettämä Pelastaja. Raamatun ennustuksen mukaisesti on noussut paljon uususkontoja, joissa sen perustaja on julistanut itsensä Maailman Valoksi, ihmiskunnan Pelastajaksi jopa Kristukseksi. Toisin sanoen Jeesuksen esittämät väitteet itsestään: "Minä olen tie, totuus ja elämä", eivät ole suinkaan harvinaisia tämän päivän maailmassa. Kristinuskon ainutlaatuisuus on viime kädessä Jeesuksen historiallisessa persoonassa ja Hänen historiassa tapahtuneessa ruumiin ylösnousemuksessaan. Jeesuksen voitto kuolemasta oli sinetti Golgatan työlle ja ainutlaatuinen osoitus siitä, että Jeesus Kristus on todellisuudessa ainoa, joka on myös väitteidensä ja opetuksensa mittainen, todellinen Ihminen ja todellinen Jumala. Paavali kirjoittaa asiasta:

"Sillä hän (Jumala) on säätänyt päivän, jona hän on tuomitseva maanpiirin vanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän siihen on määrännyt; ja hän on antanut kaikille siitä vakuuden, herättämällä hänet kuolleista." (Apt 17:31)

Kristinuskon pelastus on pelastusta ei suinkaan elämän ahdistuksista, vaan Jumalan vihasta ja tuomiosta syntisiä ihmisiä kohtaan. Ja sellaista pelastusta ei-kristitty ei luonnostaan etsi. Etsiessään vapautusta omantuntonsa vaatimasta rangaistuksestakin ei-kristitty on varsin vakuuttunut siitä, että hän kykenee miinuksensa korvaamaan sopivilla plus-toimenpiteillä. Eihän hän mielestään ole edes pohjimmiltaan paha vaan ainoastaan heikko. Pelastusta etsiessäänkin siis ei-kristitty taistelee koko ajan Jumalan valmistamaa pelastusta vastaan.

Onko Jumala kaikkien ihmisten Jumala?

Mutta eikö Jumala olekaan sitten kaikkien ihmisten Jumala, ainoastaan kristittyjenkö? Eikö Jumala toimikaan niiden ihmisten elämässä jotka vastoin omaa syytensä ovat syntyneet hindulaisuuden tai buddhalaisuuden tai islamin keskelle ja joilla ei yksinkertaisesti ole ollut koskaan mitään tilaisuutta kuulla evankeliumia Jeesuksesta Kristuksesta tai jo ovatkin sen kuulleet ovat ymmärtäneet sen aivan väärin? Eikö Raamattukin puhu selvästi niin sanotusta Jumalan yleisestä ilmoituksesta, joka kohdistuu koko ihmiskuntaan? Jos niin on, niin eivätkö ei-kristilliset uskonnot ole ihmisen haparointia Jumalaa kohti sen yleisen ilmoituksen "kelmeässä" valossa, joka heillä vasta on. Eikö evankeliumi olekin sitten se lopullinen valo, joka vie nuo ihmiset täyteen totuuteen? Emmehän me saa aliarvioida kuun valoa vain siitä syystä, että aurinko on niin ratkaisevasti kirkkaampi. Ja eikö lopulta kuunkin valo on auringon valon heijastusta?

Nämä erittäin tyypilliset kysymykset sekoittavat "autuaallisesti" keskenään kaksi aivan eri asiaa. Toinen on Jumalan yleinen ilmoitus ja toinen on ei-kristilliset uskonnot. Raamattu osoittaa todella aivan selvästi, että Jumala toimii ei vain kristittyjen vaan myös kaikkien luomiensa ja ylläpitämiensä ja Kristuksessa lunastamiensa ihmisten parissa, Hän toimii koko luomakunnassaan. Hänen toimintansa eräs tärkeä puoli on ns. yleinen ilmoitus. Se on Jumalan sellaista toimintaa, jolla Hän ilmoittaa kaikille ihmisille, millainen Hän itse on. Se on myös luonteeltaan sellaista toimintaa, että se menee ihmisen sisään asti siitä huolimatta, että ihminen syntiinlankeemuksessa on joutunut eroon Jumalan henkilökohtaisesta tuntemisesta ja hän on pohjiaan myöten turmeltunut ja sen vuoksi Jumalan tuomion ja vihan ansaitseva. Jumala saa siis yleisen ilmoituksen "radioaallot" kuuluviin sellaisessakin vastaanottimessa, joka on rikki. Yleinen ilmoituskin niin kuin muukin Jumalan työ on sellaista, että ihminen itse ei sitä kykene mitenkään itsessään saamaan aikaan. Yleinen ilmoitus tapahtuu mm Jumalan teoissa luonnossa ja omassatunnossa sekä ihmiskohtaloissa ja kansojen vaiheissa. Paavali kirjoittaa siitä mm: "Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan, niiden, jotka pitävät totuutta vääryyden vallassa, sen tähden että se, mikä Jumalasta voidaan tietää, on ilmeistä heidän keskuudessaan; sillä Jumala on sen heille ilmoittanut. Sillä hänen näkymätön olemuksensa, hänen iankaikkinen voimansa ja jumalallisuutensa, ovat, kun niitä hänen teoissansa tarkataan, maailman luomisesta asti nähtävinä, niin etteivät he voi millään itseänsä puolustaa, koska he, vaikka ovat tunteneet Jumalan, eivät ole häntä Jumalana kunnioittaneet eivätkä kiittäneet, vaan ovat ajatuksiltaan turhistuneet, ja heidän ymmärtämätön sydämensä on pimentynyt." (Room. 1:18-21)

Ja vähän myöhemmin:

"Sillä kun pakanat, joilla ei lakia ole, luonnostansa tekevät, mitä laki vaatii, niin he, vaikka heillä ei lakia ole, ovat itse itsellensä laki ja osoittavat, että lain teot ovat kirjoitetut heidän sydämiinsä, kun heidän omatuntonsa myötätodistaa ja heidän ajatuksensa keskenään syyttävät tai myös puolustavat heitä - sinä päivänä, jona Jumala on tuomitseva ihmisten salaisuudet Kristuksen Jeesuksen kautta, minun evankeliumini mukaan." (Room. 2:14-16)

Jumalan olemassaoloa ei tarvitse todistaa

Yleisen ilmoituksen vaikutuksen näkee helposti lähetystyössä siinä, että kenellekään ihmiselle ei itse asiassa tarvitse Jumalan olemassaoloa todistaa. Tuon Jumalan yleisen ilmoituksen perusteella ihmiset tietävät olevansa viime kädessä Jumalan hallintavallassa, vaikka he kuinka sen yrittäisivätkin kieltää.

Kuvaava esimerkki on eräs ystäväni Japanista, joka on erittäin uskonnollinen ihminen. Hän palveli mm innokkaasti erästä kissajumalaa. Kun sitten yllättäen eräs hänen läheinen sukulaisensa kuoli, hänen ensi reaktionsa oli: "Ei voi olla Jumalaa, kun tällaista tapahtuu!" Tämä hänen torjuntansa kohdistui ei suinkaan miljooniin shintojumaliin, joita hän oli palvellut, vaan yhteen ainoaan elävään Jumalaan. Tämä torjunta osoitti minulle, että jälleen kerran elämän kriisitilanteessa Jumalan yleinen ilmoitus meni läpi, vaikka se ensimmäiseksi torjuttiinkin. Myöhemmin mies on tullut melko toisenlaisiin ajatuksiin.

Jumalan ilmoitus voidaan torjua

Niin yleisen kuin erityisenkin ilmoituksen (jälkimmäinenhän tarkoittaa Raamatussa ja erityisesti Jeesuksessa Kristuksessa tapahtunutta ilmoitusta) tragediana on se, että vaikka Jumala saa ne molemmat "läpi" synnin turmelemaan ihmissydämeen asti ja kykenee siis vaikuttamaan ihmisen sisimpään asti, ihminen silti voi tukahduttaa Jumalan työn elämässään oli hän ei-kristitty tai kristitty uskonnolliselta taustaltaan. Edellä lainaamassani jakeissa Paavali sureekin sitä, että vaikka ihmiset kaikkialla voivat tietää yleisen ilmoituksen perusteella elävästä Jumalasta mm sen, että Hän on näkymätön ja voimaltaan ääretön Persoona, joka on myös omantunnon vaatiman oikean ja väärän viimeinen mitta, he johdonmukaisesti tukahduttavat tämän valon ja totuuden elämässään pitämällä sitä vääryyden vallassa.

Kysymys ei siis ole valon kirkkauden voimakkuudesta, vaan siitä, että ihmiset sammuttavat valon elämästään tekemällä vääryyttä. Pimeys ei siis suinkaan ala ensin tiedon tai ajattelun tasolla, vaan siitä, että ihminen rakastaa vääryyttä ja tekemällä vääryyttä lopulta menettää kykynsä ajatella oikein (Room 1:21). Juuri tätä vääryyden voimalla valon tukahduttavaa ihmistä kohtaa Jumalan viha Room. 1:18 mukaan.

Mikä kuuluu yleiseen ilmoitukseen?

Mikä nyt sitten kuuluu Jumalan yleisen ilmoituksen alueelle ja mikä ei? Kuuluvatko ei-kristilliset uskonnot siihen vai eivät? Raamatun ilmoituksen perusteella vastaus on selkeä: Ihmisen omantunnon toiminta sellaisenaan kuuluu Jumalan yleiseen ilmoitukseen, mutta se sisältö, joka omaantuntoon kasvatuksen ja kulttuurin ja ei-kristillisen uskonnon vaikutuksesta työnnetään, pyrkii erittäin tehokkaasti tuhoamaan omantunnon oikeaa toimintaa.

Jumalan yleiseen ilmoitukseen kuuluu myös ihmisen uskonnollisuus siinä merkityksessä, että jokainen ihminen synnynnäisesti etsii turvaa ja haluaa luottaa johonkin itseään suurempaan. Mutta jos ja kun tämän luottamuksen ja uskon kohteeksi tulee muu kuin elävä Jumala, yleinen ilmoitus ihmisessä tukahdutetaan. Kun Jeesus kehottaa ihmisiä lasten kaltaisuuteen, Hän tarkoittaa ehkä myös sitä, että lapsi ei ole vielä ehtinyt kovin paljon tukahduttaa omantunnon kautta häneen kohdistuvaa Jumalan yleistä ilmoitusta. Lapsessa asuva synty yhdessä lapsen ulkopuolelta tulevan ei-kristillisen uskonnon kanssa pyrkivät siis erittäin nopeasti ja tehokkaasti vääristämään yleisen ilmoituksen kuvan Jumalasta ja omantunnon sisällön.

Ei-kristilliset uskonnot - synnin ilmenemismuoto

Ei-kristilliset uskonnot kuuluvat siis synnin ja Sielunvihollisen valheen alueelle. Paavali kirjoittaa niistä mm seuraavasti:

"Mitä pakanat uhraavat, sen he uhraavat riivaajille eivätkä Jumalalle; mutta minä en tahdo, että tullette osallisiksi riivaajista." (1.Kor. 10:20)

Ei-kristillisten uskontojen todellinen käytevoima on pimeyden valloissa, jotka haluavat tukahduttaa Jumalan yleisen ilmoituksen meissä.

Mihin asti yleinen ilmoitus auttaa?

Mutta voiko sitten ihminen tämän Jumalan yleisen ilmoituksen valossa pelastua? Tai voiko hän edes lähteä etsimään pelastusta erityisen ilmoituksen puolelta? Ensimmäiseen kysymykseen vastaus on selkeä: Ei. Yksikään ihminen ei voi pelastua muuten kuin Jeesuksen Kristuksen nimessä eli uskolla ja turvautumalla Hänen sovitustyöhönsä Golgatalla ja Hänen ylösnousemuksensa voittoon. Yleinen ilmoitus, jota ei-kristilliset uskonnot pyrkivät tukahduttamaan, ei riitä pelastustieksi eikä Jumala ole sitä pelastustieksi tarkoittanutkaan. Sen sijaan se riittää ihmisten tuomitsemisen perusteeksi, kun tuomarina on itse Pelastaja Herra Jeesus Kristus, niin kuin Roomalaiskirjeen 2. luvun jae 16 osoittaa.

Viimeisellä tuomiolla ihmiset tuomitaan siis sen mukaisesti kuinka paljon heillä oli valoa. Tuomio määräytyy siitä, missä määrin ihminen noudatti Jumalalta saamaansa ilmoituksen valoa ja missä määrin hän sitä tukahdutti. Yleinen ilmoitus kuuluu siis lain piiriin käyttääksemme Lutherin jakoa evankeliumiin ja lakiin. Samalla tavalla kuin laki erityisenkin ilmoituksen puolella toisaalta toimii tuomion perusteena se samalla ajaa sen perusteella tuomituksi tullutta Kristuksen pelastuksen piiriin, samoin yleinenkin ilmoitus voi vaikuttaa ihmisessä tietoisuutta pelastuksen tarpeesta. Mutta vasta evankeliumin Kristus-saarna tarjoaa tämän pelastuksen yleisen ja erityisen ilmoituksen lainsaarnan "pehmittämälle" sydämelle.

Miten käy niiden, jotka eivät kuulleet evankeliumia?

Eivätkö ne, joilla ei koskaan ollut mahdollisuutta kuulla evankeliumia, voi siis pelastua? Kun Jeesukselta kysyttiin, onko niitä monta, jotka pelastuvat, Hän vastasi: "Kilvoitelkaa päästäksenne sisälle taivasten valtakuntaan!" Jeesus ei siis vastannut tähän kysymykseen, koska Hän tiesi miltä pohjalta se nousi: uteliaisuudesta eikä todellisesta huolesta toisten tai omasta pelastumisesta. Herra vastasi mielellään kysymykseen: "Voinko minä pelastua ja miten minä voisin päästä sisälle taivasten valtakuntaan?" Samalla Jeesus korostamalla korosti, että pelastettujen tehtävä on viedä kaikkialle maailmaan sanoma siitä, että yksikään Jeesuksen nimeen uskova ei huku.

Kysymys niiden pelastumisesta, jotka eivät ole kuulleet evankeliumia, nousee liian usein lihallisesta mielestä ja laiskuudesta: "Jos ei-kristityt voivat pelastua esimerkiksi heille kuoleman jälkeen julistettavan evankeliumin kautta, johon suuntaan eräät Raamatun jakeet on yleisesti tulkittu, niin viisainta on olla julistamatta kenellekään evankeliumia täällä ajassa. Sillä minun julistamani sanoman ihmiset saattavat ymmärtää väärin ja torjua, mutta sitä vaaraa ei kuoleman jälkeen varmasti ole."

Tunnen kyllä uskon tulleita japanilaisia, jotka vilpittömällä mielellä kyselevät tätä poisnukkuneitaan muistellessa, he kun eivät olleet koskaan kuulleet evankeliumia. Tähän olen vastannut seuraavaan tapaan: "Kristitty ei usko ensi sijassa oppia ja asioita, vaan suureen ja ihmeelliseen Henkilöön, Vapahtajaan ja Herraan. Omakohtaisesta kokemuksesta tiedämme, että kun asiat ovat Herran Jeesuksen käsissä, ne ovat luotettavissa käsissä. Herra tietää, miten Hän pyhydessään ja armossaan menettelee näiden ihmisten kohdalla. Meidän ei tarvitse tietää kaikkea, kun tiedämme, että Hän tietää ja hallitsee. Me tunnemme HÄNET, joka hallitsee. Meidän tehtävämme on nyt Hänen rakkautensa syttämänä viedä sanomaa niille, jotka eivät sitä ole vielä kuulleet."

Entä ei-kristillisten uskontojen jalot opetukset?

Eikö Jumalan yleinen ilmoitus ole kuitenkin vaikuttanut ei-kristillisiin uskontoihinkin, vaikka ne valtaosaltaan olisivatkin ihmisen yritystä tukahduttaa elävän Jumalan työ elämästään. Onhan monissa uskonnoissa paljon opetusta ja käytöstä, joka on kristillisin mittapuinkin arvostettava korkealle?

Vastaus on jälleen kielteinen kahdesta syystä. Se, että Jumalan yleinen ilmoitus on ihmisten pakko ottaa huomioon esimerkiksi lainsäädännössä jne on ilmeistä. Kun näin tapahtuu, se ei johdu ei-kristillisistä uskonnoista, vaan pikemminkin niistä huolimatta. Ihminen ja kansakunta tuhoutuu, ellei se josain määrin ota huomioon Jumalan yleistä ilmoitusta.

Se taas, että yksittäiset uskonnon opetukset saattavat olla kristillisesti katsottuna oikeita ei tarkoita, että ne kyseisen uskonnon kokonaisuudesta käsin olisivat ollenkaan oikeita. Totuus muuttuu totuudeksi vain sellaisessa kokonaisuudessa, jossa asioiden suhteet toisiinsa ovat oikeat. Tästä pari esimerkkiä.

Japanilaisen perhe-, yhteisö- ja yhteiskuntamoraalin kulmakivi on konfutselainen vanhempien kunnioittaminen. Voidaan sanoa siis, että maassa noudatetaan neljättä käskyä ja vielä jopa paremmin kuin useimmissa ns. kristillisissä maissa. Kuitenkin kun neljäs käsky on nostettu kunniapaikalle, samalla ensimmäinen käsky on sivuutettu sen kustannuksella siihen määrään asti, että vanhemmista ja esi-isistä tulee viime kädessä kumarrettavia vainajahenkiä. Tällä tavalla väärinkäytetty neljäs käsky on valheen vallassa, vaikka se yhteiskunnallisesti tuottaakin kunnioitettavaa käytöstä.

Toinen usein toistettu lause kuuluu: "Eikö Buddha opettanut täsmälleen samaa kuin Jeesus Kristus, kun hän sanoi, että ei pidä tehdä lähimmäiselle sitä, mitä ei toivoisi lähimmäisten tekevän itselleen?" Vastaus tähän kysymykseen on jälleen kielteinen. Sillä viime kädessä buddhalainen ihanne merkitsee kaiken toiminnan lopettamista, siis passiivisuutta. Kun toiminta lakkaa, kun ollaan vuorella rukouksessa ja muumioidutaan pikku hiljaa elävältä, siinä on puhtaimmillaan ihanne, jota edelleen noudatetaan.

Jeesuksen sanat olivat myönteinen käsky: "Tee toiselle sitä, minkä haluaisit itsellesi tehtävän!" Toisin sanoen mene lähimmäisesi luo, toimi aktiivisesti hänen hyväkseen, koska omista tarpeistasi käsin tiedät, mitä lähimmäisesikin tarvitsee, vaikka lähimmäisesi ei olisi tehnyt sinulle yhtään mitään. Buddhan opetuksen ja Jeesuksen opetuksen välinen ero on kuin yön ja päivän, kun ne sijoitetaan kokonaisuksiinsa eikä kiskaista irti yhteyksistään.

Ei-kristittyjen kohtaaminen

Yhä lisääntyvässä määrin suomalaisillekin on nousemassa käytännön kysymykseksi, miten tulee suhtautua ei-kristillisiin uskontoihin kuuluviin lähimmäisiin, jotka saattavat vielä erittäin suurella innolla puhua uskonnostaan ainoana totuutena. Pitäisikö meidän yleisen suvaitsevaisuuden ja uskonnonvapausajattelun mukaisesti jotenkin ottaa kaksijakoinen lähestymistapa. Sivuutetaan heidän uskonnollisuutensa ja uskonsa ja yritetään pitää yllä ihmissuhdetta muilla elämän alueilla sikäli mikäli tämä yhteydenpito on välttämätöntä. Suomalainen suvaitsevaisuushan ajattelustaan huolimatta lopulta pyrkii välttämään erilaisia ja eri tavalla ajattelevia ihmisiä jonkinmoisina rauhanhäiritsijöinä. Usein lähetystyössäkin on pyritty korostamaan sitä, että me emme mene kohtaamaan uskontoja kristinuskolla, vaan syntisiä ihmisiä evankeliumilla.

Käytäntö on kuitenkin varsin selkeästi osoittanut, että tällainen kaksitasoinen lähestymistapa on mahdottomuus, jos ihmisten kanssa ylipäättään halutaan olla tekemisissä ja aivan erityisesti lähetystyössä. Ihmisen uskonnollisuus on siinä määrin keskeisellä paikalla hänen persoonallisuuttaan, että sen sivuuttamalla, sivuutamme lopulta koko ihmisen.

Lähetystyö uskontojen sitomien keskellä

Lähetystyössä meidän on nähtävä millaisilla uskonnollisilla kahleilla Sielunvihollinen ja synty sitovat ihmisen. Uskonnollisuus on nimittäin osoittautunut kaikkialla synnin väkevimmän sitovaksi muodoksi

juuri siksi, että sitä ihmiset yleensä kaikkein vähiten synniksi mieltävät tai tunnustavat. Lähetystyössä ei yleensä kuitenkaan ole mielekästä ensimmäiseksi lähestyä ei-kristittyä hänen uskonnostaan käsin, vaikka sen läsnäolo onkin jatkuvasti tiedostettava.

Liikkeelle lähdetään sitoutumalla rakkauden köysillä tuohon ihmiseen osoittamalla jatkuvaa ymmärtämystä, rakkautta ja huolenpitoa häntä kohtaan. Heti ensi tapaamisesta lähtien pidetään myös esillä evankeliumin hyvä sanoma Jeesuksesta Kristuksesta. Niin pian kuin ihminen alkaa ymmärtää Kristuksessa olevan totuuden ja armon ja alkaa kaivata pelastusta Hänessä, joudutaan kuitenkin poikkeuksetta törmäyskurssille hänen alkuperäisen uskonnollisuutensa kanssa. Hänelle joudutaan juurta jaksaa osoittamaan ei-kristillisen uskonnollisuuden sitova valta, sen luonne synnin ilmenemismuotona (Raamatussa perussynti on epäjumalanpalvelus eli ensimmäisen käskyn rikkominen).

Totuus tekee vapaaksi

Voidakseen elää kristittynä ihminen joutuu myös tekemään selkeän ratkaisun, jossa hän sanoutuu irti ei-kristillisestä uskonnostaan, ja sitoutumaan yksin Jeesukseen ja Hänen seurakuntaansa. Tämä taistelu on yleensä lähetystyön vaikein vaihe. Kompromissin tiellä Kristuksen seuraaminen ei onnistu. Kasteen jälkeen saattaa vielä kestää vuosia ennenkuin ihminen on päässyt kokonaan ei-kristillisen uskontonsa vaikutuksesta vapaaksi, sillä yleensä hänen ympäristönsä säilyy muuttumattomana ja sen arvomaailma ja uskonnollisuus sen mukaisena. Tässä prosessissa Kristuksen luo tullut tarvitsee jatkuvaa seurakunnan tukea.

Lähetystyöntekijöiden täytyy myös tuntea erittäin hyvin vallitseva uskonnollisuus, jotta he voisivat auttaa sen kahleissa olevia ja siitä vapautumassa olevia. Jos meillä on rakkautta lähimmäisiämme kohtaan, olemme valmiit kuulemaan heidän uskonnollisista käsityksistään aina siihen asti, että ymmärrämme, miksi he uskovat ja kokevat niin kuin uskovat, mutta tämä ei koskaan saa tapahtua tekemällä totuutta suhteelliseksi ja luopumalla Raamatun ehdottomasta totuudesta. Sillä vain Jeesuksessa oleva totuus voi vapauttaa ihmiset.

Krishna, Buddha, Muhammed, Jeesus - Keneltä löytyy totuus?

Hiukankin tarkkaavaisempi lukija huomaa heti, että aiheemme neljän nimen joukossa yksi ei sovi joukkoon. Kuka heistä? - Tietenkin Krishna, joka ei suinkaan ole historiallinen henkilö niin kuin kaikki kolme muuta, vaan eräs lukemattomista hindujumalista, jotka tietenkin viime kädessä ovat yhtä kaikkeuden panteistisen ykseyden kanssa. Mutta ymmärrettävästi Krishna on päässyt luetteloon edustamaan hindulaisuutta, joka on vuosisatojen saatossa muovautunut uskonto vailla ketään yksittäistä perustajaa. Gautama Buddhan, Muhammedin tai Jeesuksen historiallisuutta ja heidän merkitystään uuden uskonnon murtautumisessa historiaan ei kukaan vähääkään historiaa tunteva aseta kyseenalaiseksi. Heidän elämäntarinansa on sen verran mielenkiintoinen, että ainakin jokainen lukionsa käynyt tuntee ne päällisin puolin. En siksi puutu niihin sen enempiä, vaikka aina kaikki se, mitä ihmiset opettavat ja tekevät on pyrittävä näkemään heidän oman elämänsä kokonaisuudesta käsin.

Mikä on totuus?

Tehtäväni olisi alaotsakkeemme mukaisesti selvittää, keneltä uskonnonperustajalta tai laajemmin mistä näistä uskonnoista löytyy totuus. Miten perustelemme uskomme Jeesukseen ainoana Jumalan inkarnaationa, kun hindutkin väittävät Krishnan olevan jumala ihmishahmossa ja kun maailmasta Rabbi Maharajin arvion mukaan löytyy tänäänkin noin 500 itseään Messiaaksi eli jumalan inkarnatioksi väittävää ihmistä. (Heille olisi kiva pitää aivan oma evankelioimiskokouksensa!) Opettavatko kaikkien uskontojen perustajat sittenkin samaa totuutta, niin kuin moni suomalainen tänään vakavissaan väittää. Miksei Muhammed olisi yhtä oikeassa kuin Jeesuskin niin kuin arvovaltainen liberaali-teologiamme Räisäsen suulla julistaa? Millä perusteella Jeesus on ainoa tie Jumalan luo.

Koska jokaisen uskovan kristityn tulee arvioida kaikkia asioita Raamatulla, joka on hänen uskonsa ja elämänsä viimeinen auktoriteetti, voisimme käydä raamatullisin mitoin osittamaan, mitä ei-kristilliset uskonnot ovat luonteeltaan. Viime kädessä niin onkin tehtävä. Mutta kristillinen lähetystyö niin ulko-

kentillä kuin kotimaassakin tapahtuu käytännössä tilanteessa, jossa toinen osapuoli joko ei edes tunne Raamattua tai sitten ei omista lähtökohdistaan tunnusta sitä todeksi. Siksi meidän on lähdeittävä liikkeelle tasolta, jolla evankeliumia julistava ja sitä kuuleva voivat kohdata toisensa.

Mitä esimerkiksi alaotsakkeemme sanalla totuus tässä yhteydessä ymmärretään? Voi olla, että nämä neljän ns. suuren maailmanuskonnon perustajat eivät samassa pöydässä keskustellessaan välttämättä pääsisi yksimielisyyteen edes siitä, mitä totuudella tarkoitetaan puhumattakaan siitä, mitä se sitten pitää sisällään. Löytyykö mitään yhteistä mittaa, jolla totuutta voitaisiin mitata ja sitten katsoa kuinka lähelle hindulainen, buddhalainen, islamilainen tai kristillinen mittaus osuu. Eli löytyykö meidän yhteisestä inhimillisestä kokemuksestamme mitään keinoa suhteuttaa toisiinsa sellaisia totuuksia, jotka kirkkaalla otsalla kaikki väittävät, että heillä on totuus hallussaan, vaikka ilmeisellä tavalla nämä totuudet ovat ristiriidassa keskenään.

Esimerkiksi pelkkä eri uskontojen kuvaileminen niiden omasta ns. itseymmärryksestä käsin ei tuo vastausta tähän ongelmaan - varsinkaan kun se ei ole edes mahdollista. Itseymmärrystä voi olla vain sillä joka on ko uskonnon edustaja. Et voi olla saman aikaisesti kristitty, muslimi, hindulainen ja buddhalainen. Tällaista akrobatiaa kuitenkin esimerkiksi uskonnon oppikirjat lukiossa kuvittelevat voivansa tehdä - vaikka todellisuudessa ne kuvailevatkin uskontoja tieteellis-humanistisen maailmankuvan mittapuilla. Mikään kuvailukaan ei nimittäin onnistu jonkinlaista suhteuttavaa mittaa. Itse asiassa uskonnon oppikirjojen sinänsä ehkä oikeat yksityistiedot eivät juuri kuvaa muuta kuin kirjoittajiensa omaa maailmankuvaa vilpittömistä yriyksistä huolimatta.

Katsomusten mitattavuudesta

On siis kyettävä löytämään sellainen mitta, jolla eri maailmankatsomukset ja uskonnot voitaisiin suhteuttaa toisiinsa. Kun niistä on sitten löydetty uskottavin, sitä tulisi tarkastella sen sisäisillä mittapuilla (onko se sisäisesti eheä ja totuudellinen jne). Jos ja kun sitten on päästy totuuteen, niin sitten siitä käsin voi kaikessa rauhassa arvioida kaikkia muita totuuden nimellä kulkevia ilmiöitä.

Jeesuksen Kristuksen kohdanneet ovat jo löytäneet totuuden, joten he luonnollisesti arvioivat Jeesuksesta ja erityisestä ilmoituksesta, Raamatusta, käsin kaikkea muuta. Mutta jos vastapuoli on jonkin ei-kristillisen järjestelmän sisällä, meidän on suostuttava kulkemaan hänen kanssaan koko tie hänen järjestelmänsä kestättömyyden osittamisesta aina Kristukseen asti.

Käytännössähän evankeliointi ja lähetys ei yleensä sillä tavalla kuitenkaan tapahdu. Pikemminkin päinvastoin. Oman uskonnollisen järjestelmänsä sisällä oleva kuulee evankeliumin, joka tarttuu häneen syvemmältä kuin hänen uskonnollisen järjestelmänsä tasolla - yleisen ilmoituksen ja oman tunnon tasolla. Hän kohtaakin ikään kuin yllättäen Jeesuksen Kristuksen. Mutta sen jälkeen hän kyllä joutuu reivaamaan entisen uskomusjärjestelmänsä aivan uuteen uskoon. Paljon entistä romahtaa, kun Jumalan Pyhän Hengen valo pääsee tunkeutumaan hänen sisimpäänsä. Tässä usein pitkässä ja kivuliaassakin prosessissa saattaa olla suureksi avuksi, jos hänen kanssaan voidaan kulkea prosessi, jossa hän pääsee mittaamaan entisen uskomusjärjestelmänsä ja kristillisen suhdetta. Ja tähän juuri tarvitaan mittaa. Tällaiseksi mitaksi viime kädessä osoittautuu ns. yleinen ilmoitus ja se mitä eri uskomusjärjestelmät tekevät sille. On näet kohtuullisen helppoa osoittaa, että Jeesusta Kristusta lukuun ottamatta kaikki muut uskontojen perustajat ja uskonnot joutuvat polkemaan sen kaikille yhteisen ja kieltämättömän, jota me nimitämme yleiseksi ilmoitukseksi.

Tärkeimmät uskonnolliset järjestelmät voitaisiin lajitella esimerkiksi seuraavien otsakkeiden alle, vaikka en kuvittelekaan olevani tässä kaiken kattava:

ANIMISMI: *Pelastus sopusoinnussa henkien kanssa.*
Shamanismi, shinto

RITUALISMI: *Pelastus oikeiden rituaalien suorittamisella*
Brahmalaisuus, pappistaidot

ATEISMI: *Pelastus elämällä niin, että tulee onnelliseksi*
Epikurolaiset, ateistit, eksistentiaalistit

- BUDDHALAISUUS: *Pelastus luopumalla kaikista haluista*
 Buddhalaisuus, munkki-ihanne
- ETISISMI: *Pelastus oikein teoin*
 Konfutselaisuus, Aristoteles, stoalaiset, humanistit,
 liberaali juutalaisuus
- MONISMI: *Pelastus yhtymisenä kaikkeuden Absoluuttiin*
 Taolaisuus, uusplatonilaisuus, sufismi, idealismi,
 UA
- DEISMI: *Pelastus kunnioittamalla jumalaa ja elämällä*
oikein
 Deismi
- TEISMI: *Pelastus pääsemällä yhteyteen persoonallisen*
Jumalan
kanssa
 Juutalaisuus, kristinusko, islam

Norman L. Geisler kirjassaan *Christian Apologetics* (Baker Book House, Grand Rapids, Michigan 49516, U.S.A., 1976) hahmottaa maailmankuvien vertailuun tarvittavan mittajärjestelmän luomisprosessin ja kyettyään siihen hän tulee selkeään johtopäätökseen: Jeesus on totuus. Suosittelen kirjaa lämpimästi, vaikka sen lukeminen edellyttääkin 400 sivun kahlaamista.

Geisler käy ensin lävitse kaikki kuviteltavissa olevat totuuden mittausmenetelmät kuten agnostismin, rationalismin, fideismin, experimentalismin, evidentalismin, pragmatismia ja kombinatorismin ja osoittaa jokaisen niistä kestävämmäksi menetelmäksi erilaisten maailmankäsitysten suhteuttamiseen.

- AGNOSTISMI: Mitään varmaa tietoa ei ole olemassa.
 Ei siis voi olla varmaa tietoa siitäkään, että mitään varmaa tietoa ei ole olemassa. Tuhoaa oman väitteensä.
- RATIONALISMI: Ihmisjärki on kaiken mitta.
 Riittämätön.
- FIDEISMI: Ihmisen usko ratkaisee.
 Uskon mitta puuttuu.
- EXPERIMENTALISMI: Kokemus ratkaisee.
 Kokemusta voi tulkita monella tavalla.
- EIDENTALISMI: Todisteet ratkaisevat.
 Todisteen arvo määräytyy maailmankuvan sisällä.
- PRAGMATISMI: Toimivuus ratkaisee.
 Ei todista totuutta, vaan sen mikä näyttää toimivan.
- KOMBINATIONALISMI: Yhdistää edellisistä kaksi tai useampia totuuden testejä
 "Monta vuotavaa venettä ei tee yhtä pitävää."
- TOTUUDEN MITTA: Kieltämättömyys on maailmankuvan totuudellisuudenmitta ja vahvistamattomuus on sen epätotuudellisuuden mitta.
 Kieltämättömyys sisältää määritelmällisen kieltämättömyyden ja olemassaolon kieltämättömyyden.

Geisler löytää yhteisen mitan kieltämättömyydestä, johon hän sisällyttää määritelmällisen kieltämättömyyden ja olemuksellisen kieltämättömyyden. Tällä kieltämättömyyden mitalla hän sitten käsittelee jokaista tärkeimmistä maailmankatsomuksista (deismiä, panteismiä, panenteismiä, ateismiä ja teismiä) ja päätyy siihen, että vain teismi osoittautuu kestäväksi totuudeksi.

Maailman kuvan täytyy lisäksi täyttää sisäisen eheyden vaatimukset. Lisäksi sen tulee kytä kattamaan kaikki todellisuuden osa-alueet. Muuten se romahtaa sisältä käsin. Tässä tullaan tietysti siihen

perusvaikeuteen, että yksikään äärellinen ihminen ei voi koko todellisuutta hallita. Näin ollen ihmisen on pakko tyytyä siihen, että mikä on parhaiten yhteen sopivaa ja parhaiten johdonmukaista. Teismien sisällä käden vääntö tapahtuu sitten kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin välillä. Koska kristinuskon kykenee parhaiten selittämään historiallisen ja muun todistusaineiston, se osoittautuu lopulta kisan voittajaksi.

Jokainen meistä tajuaa kuitenkin, että kenestäkään ihmisestä ei tule kristittyä sillä, että hän tulee älyllisesti vakuuttuneeksi kristinuskosta ainoana riittävänä ja uskottavana maailmankäsityksenä. Usko syntyy Jumalan Hengen työnä evankeliumin sanan vaikuttaessa ihmisen sydämeen huolimatta hänen väärästä maailmankuvastaan ja uskonnostaan. Jumalan luomana ihminen on yhdenlainen. Hän ei voi sille mitään, että Jeesus kykenee saamaan viestinsä perille Häntä vastustavaankin sydämeen.

Yleisen ilmoituksen vaikutuksesta jokaisella ihmisellä on intuitiivinen tietoisuus siitä, että ympärillämme on todellisuus, jota voidaan yrittää tulkita mitä moninaisimmilla tavoilla, mutta josta voi olla vain yksi oikea tulkinta. Tätä oikeaa tulkintaa, johon kaikki todellisuuden osat jäsentyvät ja joka kykenee selittämään kaiken todellisuudessa tapahtuvan, voitaisiin nimittää totuudeksi.

Näetkö oikein?

Kristilliseltä kannalta ongelmaa lähestyttäessä on pakko ottaa huomioon se, että niin ihmisen järki, tunne kuin tahtokin vääristyi ja sokaistui syntiinlankeemuksessa. Kristilliseltä kannalta on siis täysin ymmärrettävää, että vaikka ihmiset kohtaavatkin saman ulkoisen ja sisäisen todellisuuden - tietenkin varsin subjektiivisessa paikallisessa ympäristössä ja kokemusmaailmassa, hän ei kykene sitä tulkitsemaan oikein, hän löytää useita keskenään ristiriitaisia selitysmalleja ja häneltä on omista lähtökohdistaan "pallo hukassa". Hän tekee ehkä monia ja kokonaisvaltaisiakin yrityksiä todellisuuden hahmottamiseksi, mutta epäonnistuu joka kerta.

Kun hän huomaa itsessään olevat materiaaliset tarpeet kuten nälän, terveyden, turvallisuuden ja seksuaaliset tarpeet, hän yrittää hahmottaa todellisuutta niistä käsin, ja päätyy ehkä käytännön materialismiin. Mutta kun hän törmää kärsimyksen ja kuolemaan, hänelle ei materialismi enää riitä. Tarvitaan lisää malleja. Edelleen syyllisyys ja moraaliset ongelmat pakottavat häntä kolmanteen malliin jne. Mutta kaiken keskellä hän mittaa todellisuutta omista kokemuksistaan käsin ja todellisuus hajoaa hänen käsiinsä. Ulkopuolisen luomakunnan suurenmoisuudesta ja pelottavuudesta ja oman omantuntonsa puheesta käsin hän tajuaa Jumalan olemassaolon - Jumalan, joka vaatii häneltä sellaista, mihin hän ei pysty, Jumalan, jota hän pohjimmiltaan vihaa. Kun hän toisaalta tajuaa, että hän ei kykene omaa tilannettaan yrityksistään huolimatta hallitsemaan ja huomaa sisimmässään jonkinlaisen halun hakeutua itseään viisaamman ja väkevemmän johdatettavaksi, hänessä syntyy ehkä halu lähteä etsimään ulkoisia tukia omaan sisäiseen ekyksissä oloon.

Kaaos ja lankeemus

Tämä ihmisen sisäinen peruskaaos on tietenkin täysin yhtäpitävä kristillisen käsityksen kanssa ihmiskunnan lankeemuksesta ja ihmisen syntymisestä syntisenä syntisen sukukuntaan. Ihmisellä on siis taju Jumalan olemassaolosta, hänellä on jollain lailla toimiva omatunto ja hänellä on luontainen kaipaus turvata ja luottaa johonkin itseään suurempaan. Lisäksi hänellä on kaoottinen kokemusmaailma itsessään riehuvista haluista ja himoista, jotka ovat ristiriidassa hänen omantuntonsa kanssa, ympärillään vallitsevasta ja itsessään kokemasta pelon, syyllisyyden, valheen, väkivallan ja kuoleman todellisuudesta. Hänellä on kaiken tämän keskellä suunnaton rakkauden jano, kysely sellaisen sydämen puoleen, jonka lähellä hän voisi löytää turvan ja levon.

Kaikki tämä samoin kuin suurenmoisen kauneuden ja hellyyden kokemukset, luonnon ihmeelliset lainalaisuudet ja julmuudet, muodostavat sen kieltämättömän kokemusmaailman, jolle synnin sumentamalla aivoillaan ihminen pyrkii etsimään selitystä ja tarkoitusta. Kun sitten ilmestyy joku, joka antaa joistakin kunkin ihmisen tai kulttuurin korostamalla osa-alueella uskottavan tuntuksen selitysmallin, ihminen on usein valmis seuraamaan tällaista osittaismallia. Hän saattaa jopa härkäpäisesti

tarrautua tähän malliin senkin jälkeen, kun hän itsekin on jo nähnyt tai kipeästi kokenut, että se ei enää riitä. Hän osaa ja kykenee tietyillä tekniikoilla torjua kaiken malliansa horjuttavan yllätävän pitkiksikin ajoiksi, kunnes jokin asia järkyttää hänen tasapainonsa ja tuskallinen tiedostamisprosessi pääsee jatkumaan.

Yliluonnollinen

Kaiken tämän keskellä hän joutuu ehkä kerta toisensa jälkeen kohtaamaan asioita, jotka ylittävät kaikki hänen selitysmallinsa. Näille ilmiöille - olivat ne sitten ihmeperänemisiä, kummittelua tai merkiliisiä transsikokemuksia jne - hän antaa omia nimityksiään. Alkaa toisaalta pelätä ja toisaalta ehkä uskonnollisesti turvautua niihin. Hän alkaa siis rakentaa uskonnollisia selitysmalleja. Kun toisilla ihmisillä näyttää olevan enemmän uskonnollista kokemusta kuin muilla, heistä tulee helposti muiden esikuvia tai auktoriteetteja. "Minä itse en ymmärrä, mutta se ja se ymmärtää ja tietää. Seuraan häntä, koska se mitä, hän opettaa, tuntuu uskottavalta ja tuo turvallisuutta ja toimii käytännön elämän keskellä." Toisaalta on syntynyt myös muita kilpailevia selitysmalleja, jotka jatkuvasti pelkällä olemassaolollaan ja valloitushalullaan muodostuvat hänelle uhaksi. Siksi noita vääräksi leimattuja vastaan ollaan valmiit käymään taisteluun joko fyysisin tai henkisin keinoin. Totuuden puolella olo muuttuu identiteettiä luovaksi voimaksi ja motivoi urotekoihin tai hirveyksiin.

Kaiken yhteisen kokemusmaailman keskellä ihmisten perustunto on, että jokin on pahasti vialla. Joko se todellisuus jossa elämme on paha ja vahingollinen tai sitten ihmisissä itsessään on jotain olennaista vikaa. Todennäköisesti molemmissa. Ihmisellä on siksi voimaksi halu johonkin parempaan.

Päänsärky - stressi, flunssa, aivokalvon tulehdus vai aivokasvain?

Tällaisen kieltämättömän ja ihmiskunnalle yhteisen kokemusmaailman keskelle ilmaantui ensin Buddha, tosin Krishnan ja hindulaisuuden ja pitkään muokkaamalle maaperälle, sitten Jeesus ja sitten Muhammed. Mikä oli heidän itse kunkin selitysmalli ihmisten kaoottiseen kokemusmaailmaan, jossa yhteisenä nimittäjänä on jano rakastavan sydämen luo, syyllisyys ja kuolemanpelko sekä taju Jumalan olemassaolosta. Mikä oli heidän selityksensä todellisuudesta ja lääke sen ongelmiin.

Hindulaisuus ja buddhalaisuus

Hindulaisuus ja buddhalaisuus näkivät varsinaisen ongelman ihmisen loputtomassa elämän janossa, joka tuottaa tuskaa karman, syyn ja seurauksen lain muodossa. Ihmisen kuolema ja syyllisyys ovat siis seurausta loputtomasta elämänjanosta, janosta rakastavan sydämen luo. Jano täytyi saada samumaan. Silloin karman aiheuttama loputon kiertokulku loppuisi ja ihminen joko sulautuisi kaikkeuden henkeen hindulaisittain tai pääsisi elämän janon ja kokemustensa harhasta nirvanaan, ei olevaiseen - varsinaiseen olevaan, buddhalaisittain.

Hindulaisuuden tie kulki itsensä kiduttamisen, gurujen johtaman mietiskelyjen ja transsien kautta, todelliseen tietämiseen ja vapauteen karman kahleista. Buddhalaisuudessa teitä on löytynyt vuosisatojen saatossa lähes joka lähtöön, mutta alun perin mitään jumalaa tai ulkopuolista apua ei tarvittu. Valaistuminen ja sen mukainen kohtuullinen elämä veisi vapauteen jälleensyntymisen kierteestä. Buddhalaisuuden lääke voitaisiin kuvata näinkin: "Katso omaa todellista minuuttasi joka on ei-olevaista, ei-olevaisen peilistä, niin valaistut. Näet kokemustodellisuuden harhana ja löydät varsinaisen todellisuuden."

Niin hindulaisuudessa kuin buddhalaisuudessaakin on siis viime kädessä kokemusmaailmamme kieltämisestä toisen ja paremman saavuttamiseksi, vaikka ei enää henkilökohtaisella tasolla. Puhdas buddhalaisuushan ei usko ihmisen sieluun tai persoonan jatkuvuuteen, vain karman jatkuvuuteen, ja ei olevan lopullisuuteen. Hindulaisuudessa taas persoona sulautuu kaikkeuden ykseyteen. Molemmissa on siis viime kädessä kysymys ihmisen persoonallisuuden ja sielun ikuisuusluonteen kieltämisestä.

Niin buddhalaisuus kuin hindulaisuuskin kohtasivat ongelmat, mutta eivät kyenneet löytämään mitään todellista vastausta kieltämättömän kokemusmaailman piirissä. Siksi ne kielsivät kokemusmaail-

mamme todellisuuden ja konstruoivat uuden kokemusmaailman, johon tietyillä tavoilla sitten on päästävä nykyisestä kierteestä pois. Sen, että Uuden Aikakauden liikkeissä jälleensyntyemisestä ja karmasta on tehty myönteisiä asioita, joilla syyllisyys ja kuolema pyritään selittämään pois, ei pidä antaa meitä johtaa harhaan. UA on eri uskonto kuin hindulaisuus tai buddhalaisuus, vaikka liittymäkohdat ovatkin runsaat.

Islam

Muhammed kohtasi samaisen kieltämättömän kokemusmaailman, sai sopivan annoksen juutalaista ja hiukan kristillistäkin vaikutusta. Hän ei pyrkinyt pakenemaan kokemustodellisuudesta, vaan lähti tarmokkaasti käsittelemään ongelmia. Ihmisen ongelmat eivät hänen mielestään olleet kovinkaan vakavia. Suuntautumalla tietynlaisen toimintaan, erityisesti tarttumalla ulkopuolisen maailman ongelmiin ja pidättäytymällä tietyistä sisäisistä paheista ihmisellä olisi kohtuullisen hyvät edellytykset selvitä tästä elämästä paratiisiin, jossa hänen halunsa saisivat lopullisen tyydytyksen. Kun Muhammedin ohjelma oli käytännöllinen ja höystetty ilmeisen aidoissa ilmestyksissä saadulla "jumalallisella" auktoriteetilla, se myi hyvin. Marssi maailman valloitukseen oli alussa hämmästyttävä.

Mutta ongelmat eivät ratkenneetkaan. Muhammedin vapauttava "pyhä sota" tuppasi nostattamaan vastustusta. Kaaos ainakin maan päällä näytti lisääntyvän. Syyllisyyden sijaan tuli syvä epäpuhtauden, saastaisuuden tunto. Elämänjanoa ei tyydyttänyt neljäskään vaimo. Kuoleman jälkeisestä paratiisista ei löytynyt mitään lopullista varmuutta.

Jeesus Kristus

Onneksi Jeesus Kristus ehti tulla jo ennen Muhammedia. Hän ei kieltänyt kokemustodellisuutta. Toisin hän osoitti, että ymmärsimme sen ja itsemme sen osina vain kovin pinnallisesti hengellisen sokeutemme vuoksi. Hän osoitti ihmisen ja syntiinlankeemuksen koko hirvittävyuden. Hän osoitti myös, että ihmisellä itsellään ei olisi mitään keinoa ongelmiensa ratkaisuksi. Pako todellisuudesta ei onnistu, paraskaan toimeliaisuus sen muuttamiseksi ei auttanut, koska ihminen on pahuutensa orja, petetty, voimaton ja syyllinen olento. Vain Jumalan asioihin puuttuminen toisi ratkaisun. Siksi Jeesus tuli itse ratkaisemaan kysymykset. Hän sovitti syyllisyyden ristillä, kukisti kuoleman vallan ylösnousemuksellaan ja avasi tien rakastavan taivaallisen Isän sydämelle.

Jeesus ei siis tullut vain tuomaan tosiasioita vastaavaa selitysmallia kieltämättömälle kokemusmaailmalle, vaan tuli myös antamaan avun ihmisen viimeisiin kysymyksiin. Vain Jeesuksen selitys kohtaa koko todellisuuden ja kykenee suhteuttamaan kaikki osat yhteen. Vain Jeesus tuo sekä ajallisen että iankaikkisen avun ihmisen kysymyksiin.

Kuolemat - entä ylösnousemus

Krishnan on myyttinen jumaluus niin kuin koko hindulaisuus laajemminkin. Buddha eli rikkaan ruhtinaan poikana ja näki vääryyden ja kärsimyksen rehottavan. Hän yritti löytää askeettisesta hindulaisuudesta vastauksen, mutta ei löytänyt. Valaistuttuaan hän lähti julistamaan uutta oppia, joka levisi kuin kulovalkea. Lopulta hän kuoli vanhana syötyään liian vahvan annoksen sianlihaa. Muhammedin taas kerrotaan jättäneen tämän ajan lempivaimonsa sylissä. Jeesus ei tullut tähän aikaan vain opettamaan totuutta, jotta ihmiset noudattaisivat sitä, vaan kärsimään ja kuolemaan ihmisten puolesta. Hän tuli itse tekemään sen, mihin kukaan ihminen ei kyennyt.

Kristinuskon ainutlaatuisuus ei ole Jeesuksen eettisten oppien korkeassa ihanteellisuudessa - Häntä hän voitaisiin inhimillisestä näkökulmasta pitää epärealistina vaatimustensa suuruudessa. Hindulaisuus ja buddhalaisuus ja islam tarjoavat myös jaloja opetuksia - ja vielä tasolla, jolla niitä ihminen voi jopa noudattaa!! Kristinuskon ainutlaatuisuus ei ole myöskään siinä, että Jeesus opetti pelastusta eli pääsyä Jumalan yhteyteen pelkästä armosta. Amida-buddhalaisuus opettaa myös pelastusta Amidan lahjana, mutta pelastusta karman kierteestä, ei elämän yhteyteen!! Kristinuskon ainutlaatuisuus ei ole edes siinä, että Jeesus saattoi itseensä viitaten lausua: "Minä olen tie, totuus ja elämä!" Samaa väittävät monet tämänkin päivän uskonnonperustajat ja messiashahmot.

Kristinuskon ainutlaatuisuus on viime kädessä Jeesuksen historiallisessa persoonassa ja Hänen historiassa tapahtuneessa ruumiin ylösnousemuksessaan. Jeesuksen voitto kuolemasta oli sinetti Golgatan työlle ja ainutlaatuinen osoitus siitä, että Jeesus Kristus on todellisuudessa ainoa, joka on myös väitteidensä ja opetuksensa mittainen, todellinen Ihminen ja todellinen Jumala. Kysymys Jeesuksen ruumiillisesta ylösnousemuksesta on siksi avainkysymys. Kuvattuaan ensin miten yli 500 henkeä todisti Jeesuksen ruumiillisen ylösnousemuksen Paavali totesi:

"Mutta jos Kristus ei ole noussut kuolleista, meidän saarnamme on turha, ja turha on myös teidän uskonne. Silloin nähdään, että me olemme vääriä Jumalan todistajia, kun olemme todistaneet Jumalaa vastaan, että hän on herättänyt Kristuksen, jota hän ei ole herättänyt - jos kerran kuolleita ei herätetä. Ellei kuolleita herätetä, ei Kristustakaan ole herätetty. Mutta jos Kristusta ei ole herätetty, teidän uskonne on turha, ja te olette vielä synneissänne. Siinä tapauksessa Kristuksessa kuoloon nukkuneetkin olisivat kadotettuja. Jos olemme panneet toivomme Kristukseen vain tämän elämän ajaksi, me olemme sääliävämpiä kuin ketkään muut ihmiset. Mutta nyt Kristus on herätetty kuolleista esi-koisena kuoloon nukkuneista." (1.Kor.15:14-20)

Kuoleman ongelmaan ei ole mitään muuta ratkaisua kuin se, että joku kuolee ja kuoltuaan nouse ylös sillä tavalla, että sen jälkeen hän ei enää kuole koskaan. Mikään muu ei ole muuta kuin kaunista puhetta kuolemanjälkeisyydestä ilman, että se mahtaisi mitään itse kuoleman majesteetille. Kysymys Jeesuksen ylösnousemuksesta ei ole siis kristitylle mikään uskonasia, vaan historiallinen tosiasia, josta koko usko uskomme on riippuvainen. (Vrt. Apt 17:31) Ilman kuoleman ratkaisua ei ole vastaus-ta syyllisyyden ongelmaan eikä mitään tietä äärettömän rakastavan Persoonan sydämelle.

Tänä päivänä taistelu täällä lännessä käydäänkin nimen omaan ylösnousemuksen ja jälleensynty-misopin välillä - se kun iskee samaan saumaan, kysymykseen kuolemasta. Ylösnousemusopin kom-pastuskivi on siinä, että se vaatii ihmisen tekemään parannuksen, sen johdonmukaisena seuraukse-na on tuomio, jota kukaan ei voi paeta. Läntisen ihmisen pako parannuksesta ikuisesti pyörivään jäl-leensyntymisen kehään tuntuu aika surkuhupaisalta, kun tietää, että hindu ja buddhalainen näkevät juuri siinä ihmisen pahimman vihollisen.

Yleinen ilmoitus ja uskonnot

Kun Jeesus tuli, Hän tuli ilmoittamaan ihmisille, millainen Isä on. Ja Hän tuli itse valmistamaan ihmi-sille pääsyn tämän Isän luo, jonka olemassaolon jokainen ihmisen syntymänsä perusteella jo tietää ja tuntee.

Mitä sitten Buddha ja Muhammed tulivat tekemään? Tekivätkö he syvällä uskonnollisella neroudel-laan - muutenhan heillä ei varmaan olisi sitä määrää seuraajia kuin on - johtopäätöksiä niin sanotus-ta yleisestä ilmoituksesta. Pyrkivätkö he luonnossa havaitsemansa ja omassatunnossaan kuuleman-sa perusteella luomaan mahdollisimman aidon ja oikean kuvan elävästä Jumalasta. Oliko heidän us-konnollisuutensa siis yritys päästä niin pitkälle totuuden tiellä. kuin se heidän lähtökohdistaan oli mahdollista. Ellei sitä, niin mitä sitten?

Buddhan ei pyrkinyt viemään ketään ihmistä Jumalan tuntemiseen tai Jumalan luo. Hänhän ei ollut oikeastaan edes kiinnostunut siitä, onko Jumalaa edes olemassa. Hänen valaistuksensa oli pohjim-miltaan paratiisin lankeemuksen jatketta, yritystä päästä sellaiselle tiedon ja tietoisuuden tasolle, että hän itse kykenisi hallitsemaan maailmankaikkeuden salaisuudet.

Entä sitten Muhammed, joka tunsikin osin jopa erityistä ilmoitusta. Hänhän korotti omat kokemuksensa kaiken mitaksi ja loi uskonnon, jolla ihminen selviäisi suhteellisen vähällä Jumalan edessä. Islamissa ovat selkeät juutalais-kristillisen harhan tuntomerkit. Uskonnollinen valta, yhteisöllinen islam korotet-tiin koko totuuden mitaksi ja sen voimalla käytiin ankaraan hyökkäykseen itse totuutta vastaan.

Itse asiassa uskonnot ovat synnin järkyttävin ilmenemismuoto. Niissä ihminen lähtee joko johdonmukaisesti tukahduttamaan yleisen ilmoituksen valon niin kuin hindulaisuudessa ja buddhalaisuudessa tai jopa myös saamaansa erityisen ilmoituksen valoa niin kuin islamissa.

Vain Jeesus tarttuu ihmisten jo saamaan yleiseen ilmoitukseen. Hän kaivaa sen kaikenlaisen uskonnollisen painolastin alta esiin. Osoittaa ihmisen järkyttävän turmeluksen, mutta avaa myös synnissä sokean silmät, vapauttaa hänet syyllisyyden ja kuoleman alta, vie hänen Saatanan vallasta Jumalan valtakuntaan ja iankaikkisen pelastuksen yhteyteen.

Vastoin modernin ihmisen suvaitsevaisuuden oppia, jonka mukaan muissa uskonnoissa löytyy jotain valoa, vaikka ehkä kristinuskosta hiukan enemmän, joudumme Jeesuksen ylösnousemuksen historiallisesta tosiasiasta lähtien julistamaan: hindulaisuus, buddhalaisuus ja islam ovat Sielunvihollisen valheseittejä. Totuus on vain Jeesuksessa.

Kuka on totuus?

Mutta Jeesuksen tuoma totuus on niin vapauttava, että sen kanssa voimme lähteä rohkeasti syvimmänkin pimeyden keskelle. Evankeliumi Jeesuksesta kykenee pelastamaan ihmisiä hindulaisuuden, buddhalaisuuden ja islamin pauloista.

Totuus Jeesuksessa ei ole kohtaa meitä aatteen tai opin tasolla, vaan elävän ylösnoussen Jeesuksen kohtaamisessa. Hänet kohdannut, syntinsä anteeksi saanut, rakkauden löytänyt ja kuolemasta vapautettu, voi avatuin silmin katsella kieltämätöntä todellisuutta. Hän ei itse kykene sen kaikkea moninaisuutta käsittämään, mutta hän tietää, että nyt hän tuntee sen Jeesuksen, joka ymmärtää kaiken ja josta kaikki riippuu. Totuus osoittautuikin persoonaksi, jonka kanssa voi puhua, joka ilmoittaa itseään ja kulkee yhtä matkaa elämän läpi.

HINDULAISSUUS

Hindulaisuuden vaikutus on levinnyt viime vuosisadan lopun ja tämän vuosisadan alkupuoliskon reformiliikkeiden ja Uuden Aikakauden liikkeiden muodossa niin laajalle, että islamilaisia maita lukuun ottamatta siihen törmätään jossain muodossa kaikkialla maailmassa. Siksi sen jonkin asteinen tunteminen on lähes välttämättömyys lähetystyössä.

Kuva länessä

Hindulaisuus samaistettiin länessä vielä 1960-luvulle asti varsin pitkälle Vivekanandan ja Mahatma Gandhin ns. reformihindulaisuuteen, jossa vanhaa hindulaisuutta on pyritty uudistamaan kristinuskon ja läntisen tieteellisen maailmanselityksen herättämien kysymysten valossa siihen suuntaan, että hindulaisuuden lukemattomat jumalat ovat saaneet jäädä taka-alalle ja kaikkea yhdistävää panteististä *Brahman*-jumaluutta ja siinä löytyvää ykseyttä on korostettu. Mutta TM:n ja eräiden muiden *yoga*-liikkeiden ja *guru*-liikkeiden marssi länteen on sopivasti sotkenut kuvaa.

Intialainen todellisuus on varsin kaukana Mahatma Gandhin ihanteellisesta hindulaisuudesta. Sitä leimaavat vahvasti neljällä eri tasolla esiintyvien jumalien palvonta, pahojen henkien torjunta, astrologia, rituaaliset palvontamenot lukemattomille jumalille ja jumalina pidettäville *guruille*. Voimakkaan läntisen vaikutuksen alla kastilaitos pitää vahvasti pintansa, vaikka onkin *guru*-systeemin avulla muovautumassa tiettyyn suuntaan. Hindulaisuuden sisällä esiintyy epälukuisa määrä liikkeitä, joita puhtasoppinen hindulaisuus kauhistuu, mutta joiden merkitys varsinkin läntisessä myynnissä on ollut voimakasta. Tällaista on esimerkiksi *tantrismi* ja siihen liittyvä *kundaliini yoga*. *Tantrism*in joissakin ryhmittymissä harjoitetaan joko symbolisesti tai käytännössä *yogaa*, joka lähtee liikkeelle rituaalisesta yhdynnästä ja sitä kautta etenee korkeamman ekstaasin alueelle.

Keskeisin kirjallisuus

Hindulaisuudella pitkä historia ja siihen on aina vaihe vaiheelta tullut uusia kerrostumia mukaan. Varhaisin hindulainen kirjallisuus myyttiset *Veda*-hymnit kirjoitettiin noin Mooseksen aikoihin eli 1400 - 1000 eKr. Väliällä 800-500 eKr metsien filosofit *bramiinit* kirjoittivat *Upanishadit*, filosofiset selityksensä

Veda-teksteihin. Ajanlaskumme molemmin puolin saivat kirjallisen asunsa *Dharma shastra*, sosiaalista käyttäytymistä saneleva kirjoituskokoelma, *Bhagavad Gita*, *Krishnan* palvontaan liittyvä erittäin suosittu teksti ja *Yoga Sutra*. 300-1600 jKr saivat *Purana*-myytit muotonsa. Niissä kuvataan eri hindujumaluuksien vaiheita ja edesottamuksia. *Tantrismi* kehittyi 500-1700 jKr. Noin 700 jKr *Sankara*-niminen *bramiini* laati eräänlaisen ortodoksisen hindulaisuuden oppirakennelman, jonka hän julkaisi *Vedanta*-kirjallisuutena.

Monikasvoinen uskonto

Hindulaisuudella on todella monet kasvot. Voidaan puhua lähes jokaisen maaseutukylän omasta hindulaisuudesta, vaikka toki yhteiset elementitkin kaikkialta Intiasta löytyvät. Historiallisen kehityksensä kuluessa siihen on muodostunut kolme toisistaan selvästi erottuvaa, mutta sisäkkäin esiintyvää kerrostumaa.

Uhri hindulaisuus

Alimman muodostavat lukemattomiin jumaliin kohdistetun palvonnan uhrimenot, *puja*, joiden toimittamisessa *bramiineilla*, ylimmän kastin papiston merkitys on suuri.

Filosofinen hindulaisuus

Brahman

Seuraavan tason muodostavat *Upanishadien* filosofia, jossa keskeisiä sanoja ovat *Brahman*, *atman*, *maya*, *karma* ja *samsara*, jälleensyntyminen. *Brahman* on panteistinen jumaluus, joka käsittää kaiken. Mitään rajaa kaikkeuden ja jumaluuden välille ei voi vetää. Jumaluus sulkee sisäänsä kaiken universumissa, myös sen mikä on kristillisin mittapuun syntiä ja väärää. (Raamatun Jumala on Luoja, joka on riippumaton luomastaan). *Brahmanilla* ei ole mitään ominaisuuksia. Hindulaisuudessa on kylä vuosisatojen saatossa ollut kovaa painetta persoonallista jumaluus (mistä osoituksena lukematon joukko alempia jumaluuksia ja eräitä hindulaisuuden ryhmittymiä, joissa on selkeä dualistinen luonne). Hindulaisuuden kehittyminen puhtaaksi monismiksi on ollut pitkä prosessi.

Atman

Atman on ihmisen sielu, joka ei pohjimmiltaan ole erillinen vaan osa jumaluutta. Sielu on ihmisen syvin olemus, mutta se ei ole olemukseltaan yksilöllinen. Kun ihminen tajuaa sielunsa todellisen luonteen osana jumaluutta, hän vapaaksi jälleensyntymisen kehästä.

Mayaa

Koska todellisuuden varsinainen luonne on ykseyttä jumaluudessa, kaikki moninaisuus ympärillämme on vain näennäistä. Kaikki inhimillinen aistihavainto on siis *mayaa* eli illuusiota. *Brahmania* ei voi saavuttaa havaintotiedon eikä ajattelun keinoin. Vastaus löytyy omasta sisimmästä.

Karma

Karma ja jälleensyntyminen muodostavat hinduajattelun kulmakiven. Vaikka muutoin se esiintyy mitä moninaisimmissa ilmiöissä, *karma* ja jälleensyntyminen on kaikkialla yhteisenä maaperänä. *Karma* sisältää sen, että kaikilla tahdonalaisilla teoilla on seurauksensa. Mitä ihminen kylvi, sitä hän niittää. Myöhemmin kun astrologian vaikutus hindulaisuuteen voimistui ja ihmisten kohtalo voitiin päätellä syntymähetken tähtien asennolla, *karman* vaikutusta lievennettiin, niin että vain sellaisilla teoilla, joiden halutaan nimen omaan vaikuttaa *karmaan* on vaikutusta siihen, muilla teoilla voi kyllä muuten olla omat seurauksensa. Tosin *Gita* opettaa, että uskonnolliset velvollisuudet (*dharma*) tulee suorittaa ajattelematta mitä vaikutusta niillä on.

Dharma on siis käytännössä se mitta, jolla teot voidaan jakaa hyvää tai huonoa *karmaa* tuottaviin. *Karman* tehtävänä on jakaa ihmisille oikeutta vaikka tekojen vaikutukset eivät välttämättä tulekaan näkyviin ennekuin seuraavassa tai seuraavissa jälleensyntymisissä. *Karma* määrää kolme asiaa ihmisen elämässä: hänen kastinsa, elämänsä pituuden ja sen kokemukset. Karman laki vaikuttaa kumulatiivisesti, huonot teot muodostavat kasvavaa huonoa *karmaa* ja sitä voidaan vähentää hyvillä teoilla. Mitään yksityistä onnettomuutta elämässä ei voi selittää jostain tietystä pahasta teosta käsin

vaan kasaantuneen karman määrästä käsin. Päästäkseen jälleensyntymisen kierteestä vapaaksi *karman* täytyy tyhjentyä kokonaan pois. Ongelmaksi jää sitten, miten tällainen nolla-*karman* tila voitaisiin säilyttää.

Samsara

Jälleensyntyminen (*samsara*) nostattaa hindulaisuutta jakavan kysymyksen ihmisen minuuden varsinaisesta luonteesta. Miten ja mikä minuudessa oikein siirtyy jälleensyntymisessä? Onko sielulla jonkinlainen siirrostila, kun se siirtyy seuraavaan ruumiillistumiseen. Puhdas buddhalaisuus hylkäsi koko ajatuksen sielusta, vain *karma* siirtyy, mutta kansanbuddhalaisuudelle, jopa zen-buddhalaisuudelle, se on ollut liian vaikea pala nieltäväksi ja tietty sielu ja *karman* synnyttämä kimppu joko hyviä tai pahoja taipumuksia siirtyy seuraavaan ruumiillistumiseen. Puhtaan buddhalaisuuden taustalla on tietenkin ateistinen ajattelu, jossa mitään jumaluutta ei ole tai ei ainakaan tarvita. Puhtaassa buddhalaisuudessa *karman* laki muutenkin ajetaan totaalisemmin ihmistä hallitsevaksi kuin hindulaisuudessa. Kansanbuddhalaisuudessa kuvioon tuli sitten myös mielenkiintoinen ilmiö *karman* siirtymisestä henkilöltä toiselle ja tietty perheiden tai yhteisöjen kollektiivinen *karma*.

Karma-ajattelua puolustetaan seuraavilla väitteillä:

1. *Karma* selittää synnynnäiset taipumukset ihmisillä koska *atman* ei siirry koskaan tyhjänä, vaan *karma* mukanaan. Perinnöllisyystiede on kuitenkin osoittanut, että eläinten vaistotoiminnot ovat periytyviä. Ongelmaksi muodostuu myös täydellinen menneiden ruumiillistumisten muistamisen puute.
2. *Karma* selittää erilaisuuden perheen lasten luonteissa ja lahjoissa johtuvan edellisten ruumiillistumien erilaisilla kokemuksilla. Saman asian selittää paremmin nykyinen perinnöllisyystiede.
3. *Karma* selittää, miksi elämässä on niin suuria eroja onnen ja epäonnen ja kärsimyksen suhteen. Ongelmaksi kuitenkin muodostuu, miksi suuret persoonat kuten Buddha, Jeesus ovat kovin harvinaisia historiassa. Heidän uusien ruumiillistumiensa pitäisi olla vielä suurempia. Selitys, että he siirtyvät pois *karman* kierrosta ei tee asiaa yhtään helpommaksi. Jeesus kohtasi kysymyksen sokeana syntyneen kohdalla (Joh. 9:1-7) ja hylkäsi *karma*-mallin ja antoi mallin parantavasta ja palvelevasta rakkaudesta, joka lopulta oli valmis kärsimään ja kuolemaan rakkautensa kohteen pelastamiseksi.
4. Karman katsotaan rohkaisevan ihmisiä moraalisesti hyvään elämään, täyttämään *dharman* eli uskonnolliset velvollisuutensa. Tämä väite on kuitenkin pohjimmiltaan itsekäs. Koska *karmaan* eivät muut kuin asianomainen itse voi vaikuttaa, anteeksiantamukselle ja aidolle rakkaudenpalvelulle ei löydy paikkaa. Vaikean ja hindujen paljon pohtiman kysymyksen muodostaa myös se, miten *karman* laki toimii silloin, kun uskonnollisen velvollisuuden *dharman* noudattaminen tuottaa muille tuskaa ja kärsimystä.
5. *Karma* synnyttää kaikkinaista elämän kunnioittamista, koska myös eläimillä ja hyönteisilläkin on hengellinen "sielu". Uuden Ajan liikkeessä karmasta iloitaan myös todellisen tasa-arvon antajana, koska ihminen voi jälleensyntyä vuoroin miehenä ja vuoroin naisena.
6. Kun kristityiltä kysytään usein, miten rakastava ja kaikkivaltias Jumala voi sallia pahan maailmassa. *Karma* poistaa tällaisen kysymyksen, sillä jumalan ei hindulaisuudessa tarvitse tuomita ketään. Mutta tällainen jumala on moraalisesti välinpitämätön ja etäinen olento eikä voi olla rakastava jumala. Tuomio ja rakkaus liittyvät toisiinsa Raamatun Jumalassa.
7. *Karma* antaa merkityksen *yogan* harjoittamiselle, sillä ihminen voi tulla tietoiseksi syvemmästä olemuksestaan ja luoda itselleen tavoitteen ja oman kohtalonsa, koska *karma* vie prosessia eteenpäin. Tätä väitettä on helppo kritisoida sen itsekkästä luonteesta, vaikka *yogan* harjoittajat väittävätkin *yogan* vaikuttavan myönteisesti myös koko yhteisöön (vrt. Luonnon lain puolue ja *yoga*-hyppääjät).

Karma on koko hindulais-buddhalaisuuden perusaksiooma, jonka varaan molemmat uskonnot vanhasti rakentavat. Kun vertaamme kristillistä maailmankuvaa hindulaiseen, emme voi sivuuttaa *karmaa*.

Dharma (velvollisuus)

Hindulaisuuden uskonnolliset velvollisuudet määräytyvät siitä minkä kastin, *varnan, jatiin* eli alakastiin ihminen syntyy. Siinä hän pysyy koko elämänsä loppuun. Kasteja on neljä ja niillä on lukuisia alakasteja, *jat*, jotka määräytyvät perinnäisten ammattien mukaan. Ylimmän astin muodostavat *bramiinit*, joihin kuuluivat perinnäisesti maanomistajapapit ja papit. Seuraava kasti on *kshatriya*, johon kuuluvat maanomistajasotilaat. Kolmas kasti on *vaishya*, johon kuuluvat kauppiat. Neljänteen kastiin *shudra* kuuluvat puusepät, sepät, kultasepät, parturit, savenvalajat ja maanviljelijät. Kokonaan kastisysteemin ulkopuolisiin, saastaisiin, kuuluvat korientekijät, nahkurit ja siivoajat.

Avioliitot voidaan solmia vain kastinsisäisesti ja jokaisella kastilla on omat ruoka ja puhtaussääntönsä. Kastijako ei tänään tarkoita sitä, että ylimmillä kasteilla olisi välttämättä taloudellinen ja poliittinen valta, vaan kysymys on uskonnollisesta arvojärjestelmästä, joka kyllä heijastuu myös sosiaaliseen valtaan. Kunkin *jatin* jäsenen edellytetään noudattavan *jatin* sääntöjä. Keskinäisissä konflikteissa toimii sovittelijana kastin paikallinen vanhimmisto, *panchayat*.

Uuden Aikakauden uskonnollisuus on pyrkinyt erottamaan *karman* lain intialaisesta kastijärjestelmästä, koska kastilaitos on läntiselle ihmiselle vastenmielinen, mutta hindulaisuudessa samoin kuin budhalaisuudessaakin kastit kuuluvat olennaisena osana *karman* lain toimintaan.

Elämän päämäärät

Uskonnollisella elämällä, joka samaistuu yhteisön normaaliin arkielämään, on *dharman* mukaan kolme päämäärää: *artha*, *kama* ja *moksha*. *Artha* tarkoittaa rahan ansaitsemista rehellisin keinoin perheensä elatukseksi. *Kama* tarkoittaa elämästä nauttimista, mikä sisältää aistillisesta seksistä nauttimisen. *Moksha* taas merkitsee pääsemistä vapaaksi jälleensyntymisen kehästä.

Jumalat, henget ja pahat henget

Kansanhindulaisuudessa esiintyy neljän tasoisia jumaluuksia. Korkeimmalla tasolla on persoonaton kaikenkäsittävä jumaluus, *Brahman*, jota kutsutaan usein myös nimellä *Bhagvan* (Herra). Käytännössä tätä jumaluutta ei palvota millään rituaalilla, koska sen uskotaan olevan ihmisiltä saavuttamattomissa. Ihmisen kohtalon ratkaisee *Bhagvan* jopa niin, että kohtalo ja tämä jumaluus usein samaistuvat toisiinsa.

Toisella tasolla korkein todellisuus *Bhagavan* ruumiillistuu jumaliksi, *deva*, joita palvellaan. Koko Intiassa palvellaan rituaalein ja juhlin *Vishnua*, *Sivaa*, *Ramaa*, *Krishnaa*, *Ganesaa*, *Burgaa* jne. Periaatteessa ihminen voi valita mitä jumaluutta hän haluaa palvoa. Kuitenkin nämäkin jumalat koetaan etäiksi, koska ne keskittyvät hoitamaan lähinnä maailmankaikkeuden asioita.

Paikallisella tasolla palvonnan kohteeksi muodostuvatkin kolmannen tason jumaluudet *devatat* (pikukujumalat) tai *gramadevatat* (suojelusjumalat). Usein kullakin jumalalla on oma erityistehtävänsä. Merkittävän joukon *devata*-jumaluuksia muodostavat naispuoliset *mata*-jumalattaret.

Neljännän tason jumaluuksia muodostavat toisaalta demonit ja toisaalta *bhut*-jumaluudet, jotka suoranaisesti puuttuvat kyläläisten elämään. Kullakin kastilla on omat *bhut*-jumalansa.

Bhut-jumalten vaikutusta ovat yleisesti esiintyvät riivaukset eli *bhutin* asettuminen asumaan johonkin ihmiseen. Jos *bhut* asettuu asumaan ihmiseen vastoin hänen tahtoaan, kyse on vahingollisesta riivauksesta, mutta jos ihminen haluaa *bhutin* itseensä vapaaehtoisesti, hänestä tulee *oja* eli parantajashamaani. Transsi liittyy yleisesti *bhutin* asettumiseen ihmiseen.

Bhutin asettuminen asumaan johonkin henkilöön on erotettava *deva*-jumalten ruumiillistumisista. Niissä ei juuri esiinny transsia, vaan yleensä joku *guru* katsotaan jumalan ruumiillistumaksi. *Deva*-jumalten ruumiillistuminen voi tapahtua yhtä hyvin myös johonkin jumalankuvaan, joka ei vain ole kuva jumalasta vaan itse patsaaseen tiivistyy koko kaikkeuden jumaluus. Patsas ei siis vain edusta juma-

laa vaan sitä itseään palvellaan jumalana (sille saatetaan syöttää ruokaa ja sitä saatetaan hoitaa kuin elävää olentoa). Tällaiset ruumiillistumat saattavat olla luonteeltaan joko pysyviä tai lyhytkestoisia.

Kun on kysymys jumalan ruumiillistumisesta johonkin ihmiseen, kysymys on jostakin tunnetusta syvästi uskonnollisesta ja kunnioitetusta henkilöstä. Tällaista henkilöä kutsutaan pyhäksi. Hän ei siis ole jumaluuden välittäjä vaan itse jumaluus. Hänen jumalallisuutensa katsotaan ikuisiksi ja hänellä katsotaan olevan kyvyn välittää tätä jumaluuttaan edelleen seuraajiinsa. Toinen tapa millä nainen voi päästä jumaluuteen on *sati* eli se, että hänet poltetaan elävältä kuolleen miehensä hautajaisissa. Hänestä tulee jumalallinen ikuinen vaimo.

Bhutin asettuminen ihmiseen ja *deva*-jumalan ruumiillistuminen on taas erotettava *avatar*-ilmiöstä, jossa on kysymys jumalan tulemisesta joksikin ajaksi näkyvään hahmoon.

Bhakti hindulaisuus

Kolmannen tason hindulaisuutta muodostavat sitten persoonallisiin jumaliin kohdistettu palvonta *bhakti*, jossa hyvin keskeisiksi nousivat kaksi jumalaa: *Vishnu* ja hänen 10 *avatar* -ilmestymistään eri muodoissa pelastamaan maailma demonien voimistuneilta häiriöiltä. *Vishnu*-jumaluuden ilmestymisistä on merkittävin *Krishna*. *Siva*-jumaluus taas sisältää erittäin voimakkaan ristiriitaisuuden, koska se esiintyy toisaalta ankarana askeettina ja mietiskelijänä, toisaalta tanssin jumaluutena ja lopulta äärimmäisen seksuaalismin jumaluutena, jonka palvonnan symbolina on erektoitunut penis. *Siva* jumaluuteen liittyy *yoga* ja *tantrismi*.

Bhakti, jumaluudelle osoitettu rakkaus ja palvonta, on hyvin persoonallista luonteeltaan ja se kohdistuu käytännössä usein juuri jonkin *deva*-jumalan ruumiillistumaan, joko jumalankuvana tai *guruna*. Kun hindulaisuuden reformiliikkeet ovat pyrkineet palaamaan puhtaaseen monismiin, niin ongelmaksi muodostuu: Miten ihminen, jonka *atman*, sielu on oikeastaan osa kaikkeuden jumaluutta voi ikää kuin siitä erillisenä kohdistaa palvontaa - ja vielä erittäin persoonallista - itsensä ulkopuoliseen jumaluuteen? Kristinuskon kannalta asiassa ei ole mitään ongelmaa, mutta hindufilosofialle kylläkin. Persoonallinen ja hyvin emotionaalinen palvonta on kuitenkin ihmiselle niin luovuttamatonta, että hindulainen todellisuus kulkee vastoin filosofiaansa.

Juuri *bhakti* vetoaa myös läntisiin ihmisiin, koska siinä on ajoittain lähes ekstaasiin nousevaa jumalan rakkauden ja hyvyyden palvontaa ilman, että ihmisen tarvitsisi kuitenkaan olla mitenkään moraalisessa suhteessa jumalaan. Raamatun Jumalan loukkauskivi on parannusvaatimuksessa.

Krishna

Bhagavad Gita, joka keskittyy *Krishna-avatarin* ympärille, on hindulaisuuden suosituin kirja ja myös lännessä varsin tunnettu. *Krishna*-myytti vetoaa voimakkaasti ihmisen tunteisiin ja vaikka asiaa ei voikaan todistaa pitävästi näyttää olevan ilmeisiä vaikutteita myöskin kristinuskosta - vaikka erotkin ovat ilmeiset. Juuri siinä *bhakti* tarjotaan kolmanneksi vaihtoehdoksi saavuttaa hengellinen tila. *Bhakti*-palvoja voi olla varma jumalan armosta. Se ei edellytä kalliita *bramiini*-rituaalien uhreja eikä *yogien* äärimmäisien ankaria harjoituksia. Siihen liittyy usein pitkää ja toistuvaa jumalan nimen lausumista niin kuin esimerkiksi *Hare Krishna* liikkeessä. Mutta se on enemmän kuin mekaaninen suoritus, se edellyttää antautuneen ihmisen jatkuvaa tietoisuutta jumalasta ja rakkautta jumalaan. Kun ankara *karman*-laki osoittautui tavallisille ihmisille liian vaikeaksi tieksi, *bhakti* tarjoaa ikuista rauhaa jopa paholle ihmisille, kunhan he omistautuvat *Krishnan* palvontaan.

Vastaava ilmiö esiintyy myös buddhalaisuuden puolella. Siellä *karman* kierteestä vapautumiseksi tarjotaan armahtavia *Amida-buddhia*, jotka ovat keränneet niin paljon hyvää *karmaa*, että he voivat jakaa sitä niille, jotka toistavat heidän nimiään.

Siva

Siva on *Vishnun* jälkeen toiseksi suosituin jumala hindulaisuudessa. *Sivassa* yhdistyvät vastakohtat: hän on suuri askeetti ja toisaalta hillitön eroottisuudessaan, luoja ja tuhoaja, elämä ja kuolema. Juuri siksi, että *Sivassa* yhdistyvät olevaisuuden suuret vastakohtat monet pitävät sitä viimeisenä jumaluutena. Läntisen tarkkailijan ei ole helppo ymmärtää *Sivan* askeettisuutta ja hillitöntä eroottisuutta. Mutta toisin kuin buddhalaisuudessa, jossa askeettisuus merkitsee nimen omaan eroottisuuden kuolettamista, hindulaisuudessa askeettisuus merkitsee pikemminkin eroottisten voimien varastointia. Varsinkin *tantrismissa* ja *kundaliini yogassa* seksuaaliset voimavarat toimivat jumalallisten energioiden vapauttamisprosessin lähtökohtana. Siksi intialaisten askeettien erityisenä palvelun kohteena ovat olleet *Sivan* temppeleissä sijaitsevat erektoidun peniksen patsaat.

Jumalattaret

Hindulaiset jumalat esiintyvät yleensä mies- ja naisjumala pareina. *Sivan* parina esiintyy *Parvati* jumalatar. Heidän lapsensa *Ganesa*, elefanttipäinen jumala, on erittäin suosittu ja hyväntahtoinen viisauden ja oppineisuuden jumala. *Sivan* palvontaan liittyy maaginen voima *shakti*, joka personoituna esiintyy aina jumalattarena. Kun askeettina *Siva* vetäytyy syrjään maailmasta, *Parvati* on aktiivinen huolehtiessaan siitä, että elämä saisi tarvitsemansa voiman ja energian. Hänet samaistetaan näin luontoon kun taas *Siva* puhtaaseen henkeen. Näin kaikki mikä jumaluuksissa on feminiinistä tulee lähelle elämää. Jumalattaret ovatkin hindulaisuudessa hyvin keskeisen palvelun kohteena - "äiti maa" asetelman mukaan. Jumalatarten joukossa *Laksimi* edustaa perinteistä kauneutta ja hedelmällisyyttä ja mallikelpoista hinduvaimoa. Jumalattarista oudoin on musta *Kali*, verenhimoinen ja mielivaltainen. *Kali* edustaa epäsosiaalista käytöstä ja esiintyy usein alastomana *Sivan* peniksen yläpuolella. Hindulaisuus on erittäin feministinen uskonto eikä ole ihme, että Uuden Aikakuden liikkeissä myös feminiinisyys korotetaan maskuliinisuutta paremmaksi ominaisuudeksi.

Yoga

Yoga tekniikoiden tarkoitus ei ole saavuttaa maagisia voimia, vaan saavuttaa passiivisuuden tila. Ihminen hylkää tämän elämän, koska hän tietää, että on jotain muuta, joka on kasvun, ajallisuuden ja kärsimyksen tuolla puolen. *Yogassa* pyritään eroon tietoisuuden tiloista, joita ovat esimerkiksi illuusiot kuten unet, hallusinaatiot ja harhat, normaali valvetila ja ne korvataan *yogalla* tuotetuilla rationaalisuuden ulkopuolisilla tietoisuuden tiloilla.

Yogassa tarvitaan ainakin seuraavat kahdeksan harjoitusmuotoa:

1. *Yama* - pidättäytyminen vahingoittamasta muita
 2. *Niyama* - fyysinen ja mielen puhtaus
 3. *Asana* - fyysiset harjoitukset
 4. *Pranayama* - hengitysharjoitukset, joilla saadaan elinvoima hallintaan
 5. *Pratyahara* - poisvetäytyminen aistituntemuksista
 6. *Dharana* - keskittyminen, mielen kiinnittäminen yhteen kohteeseen
 7. *Dhyana* - mietiskely
 8. *Samadhi* - kyky nähdä tarkasteltava kohde sellaisena kuin se todella on
- Nämä kahdeksan kohtaa sisältyvät useimpiin *yogan* lajeihin ja muodostavat *Raja yogan*. Muita länessä esiintyviä *yogan* muotoja ovat *tantrismi*, *hatha*, *jnana*, *karma* ja *bhakti*. *Hatha yogan* mukaan hengityksessä on kaksi toisiaan vastaan työskentelevää voimaa "kuu" impulssi ja "aurinko" impulssi. Niiden välinen harmonian puute aiheuttaa levottomuuden mielessämme ja ruumiissamme. Kun nämä impulssit saadaan tasapainoon, ihminen kykenee keskittymään todelliseen itseensä. Näin keskittymisenergia saadaan työnnettyksi alimpaan *chakraan* (henkisen energian keskukseen) selkäytimen alapäähän. Näin saadaan selkäytimen alapään kanava, *sushumna*, avautumaan ja henkinen energia alkaa vapautua ylöspäin seitsemää *chakra*-pistettä myöten.

Jnana yoga on viisauden *yogaa* ja muodostuu henkisistä harjoituksista. Siihen liittyy *Veda*-kirjallisuuden mietiskelyä ja ympäristön olosuhteiden ajattelua. Kun normaalilla loogisella ajattelulla ei päästä perille ja joudutaan absoluuttiseen epätoivoon, korkeimman tason tietoisuus avautuu. *Karma yoga* on taas jokapäiväisen työn *yogaa*. Se tulee lähelle *dharma* velvollisuuden suorittamista ilman, että ol-

laan kiinnostuneita teoilla saavutettavista tuloksista. Mahatma Gandhi edusti tätä *yogaa*. *Bhakti yogassa* visualisoidaan jokin palvonnan arvoinen kuva sisimpään ja toistetaan *mantraa*.

Tantrismi

Kun *Raja yoga* sivuutti ruumiilliset prosessit, erityisesti seksuaalisen yhdynnän, jonka katsottiin heikentävän hengellistä voimaa, *tantrismissa* pitkitetyt yhdynät nähdään tienä valaistuksen. Niissä syntyy seksuaalisen energian virta partnerien välillä niin, että molemmat pääsevät kokemaan todellisuuden viimeistä ykseyttä. Monille ortodoksihinduille tällaiset käsitykset ovat kauhistuttavia, mutta varsinkin lännessä *tantrismilla* on ollut voimakasta vaikutusta. Tosin hindut tekevät eron "oikean käden" ja "vasemman käden" *tantrism*in välillä. "Oikean käden" suuntaus on maltillisempaa ja hyväksyttävämpää myös tavalliselle hindulle. *Tantristit* panevat paljon painoa magiaan ja rituaaleihin. *Tantrismissa* *Siva* ja *Kali* ovat pääjumalat, mutta *Kali* hallitsee paria.

Vaikka *tantrismi* on varsin pitkälle käytännöllistä, se on kehittänyt kaksi merkittävää käsitettä: Ensiksikin viimeisessä todellisuudessa on kaksi puolta: *Siva* (maskuliinisuus) ja *Shakti* (feminiinisyys). *Shaktia* pidetään kosmisena voimana, joka on korotettu jumalallisen äidin asemaan. Se ylläpitää koko universumia ja kaikkia sen eläviä olentoja. Siitä taas seuraa, että jokainen nainen on *Shaktin* ruumiillistuma. *Shakti* voima on sama kuin kosminen tietoisuus, joka savutetaan "vasemman käden" tiellä seuraavin keinoin:

1. *Mamsa* - lihan syönti
2. *Madya* - alkoholin ja huumeiden käyttö
3. *Matsya* - kalan syönti
4. *Mudra* - hienonnettu vilja
5. *Maithuma* - seksuaalinen yhdyntä

Yhdyntä symboloi *Siva-Shakti* käsitettä. Sitä ei pidetä eroottisena aktina vaan *yogan* harjoituksena. Tie hengelliseen edistykseen ei löydy pidättymällä halusta, vaan muuntamalla ne, niin että niistä tulee vapautuksen keinoja.

Toinen *tantrism*in käsite sisältää sen, että ihmisen ruumis on koko kaikkeuden mikrokosmos. Selkäydin edustaa kaikkeuden keskusta. *Shaktia* kutsutaan myös *kundaliiniksi*, mikä tarkoittaa kierukkaa. *Kundaliini* on käärmeen lailla kierukalla alimman *chakran* kohdalla. *Kundaliini yogalla* tämä energia pyritään vapauttamaan niin, että se *chakrojen* kautta nousee ylemmäs aina *Sivaan* asti. *Siva-Shakti*-ykseys tuottaa onnellisen kokemuksen kaiken ykseydestä.

*Tantrism*in harjoitus vaihtelee ryhmittymästä toiseen ja siitä kuka on *guru*, mutta seuraavat piirteet ovat yleisiä: *diksa*, *mantra*, *nyasa* ja *mandala*. *Diksa* on seremonia, jolla uusi harjoittaja johdetaan sisään *tantrismi*in. Se tapahtuu kahdenkeskisessä kohtaamisessa *gurun* kanssa. Siinä hän saa myös oman *mantransa*. *Mantran* tehtävä on helpottaa keskittymistä *yogan* harjoittamisessa ja auttaa sisäistämään liturgiset rituaalit. *Nyasan* tarkoituksena on visualisoimalla jumaluus löytää ykseys sen kanssa. "Et voi palvoa jumalaa, ellet ole yhtä sen kanssa". Tyypillinen rituaali on piirtää *mandala*, monimutkainen kolmioista ja ympyröistä piirretty kuvio, joka kuvaa kosmosta ja siinä olevien maskuliinisten ja feminiinisten voimien ykseyttä. *Mandalan* sisällä eri kasteihin kuuluvat voivat vastoin ortodoksisista hindulaisuutta suorittaa edellä lueteltuja rituaaleja yhdessä. *Asana* on taas *gurun* määräämässä paikassa tapahtuva kahden henkilön rituaalinen yhdyntä, jossa nainen edustaa siis jumaluutta.

Gurut

Hindulaisuudessa *guru* tarkoittaa monia asioita, mutta kolmea niistä on tyypillisiä. Ensimmäisen käsityksen mukaan *guru* on sama kuin itse ehdoton jumaluus. Toinen perinnäinen monistinen näkemys on se, että *guru* on pitemmällä tiellä kohti täydellistä sulautumista jumaluuteen kuin hänen oppilaansa. *Guru* on siis niin kuin jumala muttei vielä itse jumala. Kolmannen dualistisen käsityksen mukaan *guru* ei koskaan sulaudu jumaluuteen. Häntä voidaan palvoa kuin jumalaa, mutta hän ei silti ole jumala. *Gurujen* nousu näin korotettuun asemaan on suhteellisen myöhäinen ilmiö hindulaisuudessa, se liittyi *bhakti yogan* leviämiseen. *Sant Kabir* kirjoitti (1500): "*Guru* ja jumala ovat seisomassa, kumman jalkaa kosketan ensin? Kosketan sinua oi *guru*, sillä sinä ilmoitit minulle jumalan." *Gurusta* tulee

siis oppilaiden palvonnan kohteita ja oppilaan tehtävä on alistua kokonaan *gurun* hallintaan. Kun läntinen opettaja jakaa tietoaan oppilailleen ikään kuin jotain tuotetta, *guru* jakaa oman elämänsä oppilailleen. *Guru* itse on hänen opetuksensa, se mitä hän tekee ja on eikä niinkään se, mitä hän opettaa. *Gurut* ovat usein niin "karismaattisia" persoonia, että oppilaat kokevat lähes ekstaasia hänen ympärillään. Aidon *gurun* on osoitettava hengellisyytensä kokemustensa määrällä ja voimakkuudella.

Gurut ovat käytännössä sivuuttaneet *bramiinit* uskonnollisina auktoriteetteina. *Gurujen* merkityksen kasvuun on vaikuttanut joukko Intian yhteiskunnan piirteitä ja sosiaalisia paineita. Eräs niistä on perheen ehdoton patriarkaalisuus. Pojan on käytännössä koko elämänsä toimittava isänsä tahdon mukaan. Tässä *gurut* ovat tarjonneet pakotien. *Gurut* ovat itse valittuja isiä. Intialaisessa puritaanisessa yhteiskunnassa miehet ja naiset elävät toisistaan erillään, mikä on johtanut luonnollisten tunteiden tukahduttamiseen. Homoseksuaalisuus ja *gurut* ovat muodostuneet teiksi tunteiden ilmaisemiselle. Näin *gurujen* palvontaan liittyy usein voimakkaita seksuaalisten tunteiden siirtoa. Kolmas merkittävä *gurujen ashramien* suosion kasvuun vaikuttava tekijä on se, että *gurujen* palvonnassa eri kastien edustajat saattavat löytää toisensa modernissa teollistuvassa yhteiskunnassa, jossa kastilaitos on todellinen rasite. *Gurujen* suosio lännessä on vaikuttanut myös heidän arvostuksensa lisääntymiseen Intiassa.

SHINTO

Auringon nousun maa

Japanin nimi *Nippon* tai *Nihon* (jälkimmäinen on yleisempi ääntämys) kirjoitetaan kahdella merkillä, joista ensimmäinen tarkoittaa aurinkoa ja jälkimmäinen alkuperää (ja myös kirjaa, joka on tiedon alkuperä). Nimittäessään omaa maataan Auringon nousun maaksi japanilaiset tarkoittavat sitä, että heidän maansa ja kansakuntansa on auringon jumalattaresta *Amaterasu-oomikamista*, shintolaisuuden tärkeimmästä jumalasta kotoisin. Vastoin historiallisia tosiasioita Japanin keisarien sanotaan ja uskotaan polveutuvan suoraan alenevassa polvessa Jinmu keisarista, joka tulee taas auringon jumalattaresta. Shintolaisuudessa on *Amaterasu-oomikamin* lisäksi 8 miljoonaa muutakin henkeä. Japanilaisille luku tarkoittaa sitä, että shintohenkiä on lukematon määrä.

Ei totuus vaan toimivuus

Japanilaisen uskonnollisuuden keskeisimpiä piirteitä on se, että totuus kysymys ei kiinnosta. Mikä tahansa asia tai käytäntö, jota on harjoitettu riittävän pitkään tai jota harjoittaa riittävän moni ihminen, muuttuu uskonnollisesti merkittäväksi. Keskenään ristiriitaista opetusta omaksutaan vaivatta, koska ratkaisevaa ei ole se mitä uskotaan, vaan se miten se vaikuttaa, mitä uskotaan. Toimivuus on uskonnollisuuden mittari.

Shintolaiset jumalatarinat ovat pitkälti sadunomaisia. Silti niihin sisältyvä mystinen ja tuonpuoleinen kantaa uskonnollisen sisällön, johon kohdistetaan vahvasti maagistyyppinen usko. Shintolaisuuden maaginen luonne näkyy siinä, että on tärkeämpää suorittaa uskonnollisia menoja ja rituaaleja kuin uskoa niihin. Menojen laiminlyöminen voisi aiheuttaa kohtalokkaita seurauksia, siksi niitä noudatetaan varmuuden vuoksi, vaikka niiden sisältöön ei uskottaisikaan.

Uskoa kansakuntaan

Shinto eli shindoo (jumalten tie) on tyypillinen kansallisuuskonto. Oikeastaan vain japanilainen voi olla shintolainen. Shintolaisuutta voitaisiin nimittää myös Japani-uskoksi. Kansakunta on jumalista kotoisin. Se on koko maailmassa ainutlaatuinen ja sillä on oikeus hallita kaikkia muita kansoja.

Shintolaisuus on siis japanilaisen isänmaanrakkauden ja nationalismin taustalla. Se motivoi japanilaisen erittäin ahkeraan työhön ja on siis myös japanilaisen taloudellisen menestyksen taustalla. Se antoi voiman myös japanilaiselle militarismille. Tyynen meren sodan taustalla oli käsitys suuresta rauhasta, jonka japanilaiset kykenisivät antamaan Aasiaan ja maailmaan. Usko japanilaisuuden rauhan- tahtoon on tänä päivänäkin erittäin luja historiallisista tosiasioista huolimatta.

Keisari

Keisari, yksi merkittävimmistä shintojumalista, muodostaa suureksi perheeksi mielletyn kansakunta-perheen pään. Perhe muodostaa suuren pyramidin, jonka huipulla keisarilla on tärkeä uskonnollinen merkitys. Hän ei vain symbolisoi kansan yhtenäisyyttä niin kuin länsimaiset kuningashuoneet, vaan on kansakunnan korkein uskonnollinen auktoriteetti. Keisarin tärkein tehtävä on suorittaa vuosittain epäluokainen määrä shintoseremonioita varmistukseksi kansakunnan menestyksen ja onnen. Hän on siis sekä keskeinen jumala että kansakuntansa ylipappi.

Nykyiseen Akihito-keisariin asettuivat edesmenneitten keisarien henget asumaan *Daijoo*sai-nimisesä shintoseremoniassa marraskuun 22. ja 23. välisenä yönä 1989. Vaikka hän on shintojumala, hän on myös ihminen. Ihmisen ja shintohengen välinen ero on syvemmässä tarkastelussa vain suhteellista. Kenestä tahansa voi viimeistään 50 vuoden kuluttua kuoleman jälkeen tulla shintohenki, jos jälkeen jääneet hoitavat sitä ennen tarvittavat buddhalaiset palvontamenot. Sodassa kaatuneet tai esim. virantoimituksessa kuolleet poliisit muuttuvat välittömästi kuolemansa jälkeen shintohengiksi. Heitä palvotaan erityisesti *Yasukuni*-temppelissä Tokiossa. Temppelillä on erityinen kansallinen merkitys japanilaisessa ajattelussa.

Uusi Vuosi

Uusi Vuosi eli *Shoogatsu* on shintolaisuuden tärkein juhla. Sen vastapainona buddhalaiseksi pääjuh-laksi on muodostunut Obon, jota vietetään elokuun 13.-15. päivinä. Uuden Vuoden aamuna mahdollisimman moni japanilainen pyrkii meren rannalle ei vain ihailemaan vuoden ensimmäistä auringon-nousua vaan myös kumartamaan nousevaa aurinkoa ja siinä asuvaa *Amaterasu*-jumalatarta. Kumar-rus auringolle merkitsee samalla sitoutumista keisarinpalvontaan, koska keisari on juuri auringonju-malasta kotoisin.

Keisari vai Kristus

Ennen sotaa japanilainen lainsäädäntö tulkitsi uskonnonvapauden niin, että japanilainen saa uskoa mihin uskontoon tahansa esimerkiksi kristinuskoon kunhan vain hän asetti keisarin kaiken muun ylä-puolelle. Kieltäytyminen keisarin kumartamisesta oli majesteettirikos, joka vei monet ihmiset vankeu-teen ja marttyyriuteen. Vaikka lainsäädäntö on tänään länsimainen, ihmisten asenteet ovat pitkälle entiset. "Et ole japanilainen, ellet aseta keisaria kaiken yläpuolelle." Kristinuskon on tässä asiassa tör-mäyskurssilla kansallistunteen ja shintolaisuuden kanssa.

Vuoden ensimmäinen temppelikäynti

Vuoden ensimmäinen käynti temppelissä (*hatsumoode*) on tärkein shintoseremonia. Kaikki jotka vain kynnelle kykenevät käyvät temppeleissä. Jopa 85 miljoonaa ihmistä käy uudenvuodenjuhlan kolme-na päivänä varmistamassa siunauksen alkaneelle vuodelle, hankkimassa ennustukset alkaneelle vuodelle ja ostamassa uudet amuletit vuoden tarpeisiin. Liikkeellä olevat suuret massat syventävät japanilaisten yhteenkuuluvuuden tuntoa.

Yhteisöä luova uskonto

Shinton yhteisöllinen luonne ei rajoitu kuitenkaan vain kansalliselle tasolle. Shintojumalat muodosta-vat saman tyyppisen pyramidin kuin japanilainen yhteiskuntakin. Valtakunnallisesti merkittävässä temppeleissä asuvien henkien alapuolella ovat alueellisesti merkittävät jumalat. Seuraavan tason muodostavat sitten kyläkuntien jumalat ja lopulta kotijumalat. Henget elävät harmoniassa, sopusoin-nussa keskenään ja kullakin tasolla on sitten omat temppelijuhlansa. Käytännössä tärkein yhteisöä luova merkitys on kyläkuntien keväisillä ja syksyisillä temppelijuhlilla, *matsureilla*. Niissä temppelien jumalat otetaan omikoshi nimisessä asumuksessa kierrokselle kyläkunnan pelloille ja kylän keskelle. Näin pyritään takaamaan henkien suosio ja siunaus pelloille ja kyläläisille.

Luonnonhenget

Shintohenget ovat toisaalta luonnonhenkiä ja toisaalta edesmenneitten keisarien ja muiden esi-isien henkiä. Vaikka shintohenget ovat paikallisesti rajoittuneita (*torii*, temppeliportti, todennäköisesti alun perin kertoi, mistä alkoi kunkin temppelin ja siinä asuvien henkien vaikutusalue), niitä on niin paljon ja

niiden sisältö niin epämääräinen, että eräissä suhteissa shintolaisuus lähenee myös panteismia, kaikkijumalaisuutta.

Auringon lisäksi henkiä asuu kuussa, tähdissä, meressä, joissa, järvissä, vuorilla ja lähes missä vain. Puissa asuu omat henkensä, maassa omat "maahisensa" jne. Metsätöihin lähdetessä on ensin suoritettava shintoriitti, jolla kaadettavista puista henget opastetaan uusiin asuinpaikkoihin. Talon rakentaminen aloitetaan shintoriitillä, jolla maassa asuvat henget saadaan sopusointuun tulevan rakennuksen kanssa. Maantie otetaan käyttöön vasta kun tien varren henget on saatu sopusointuun liikenteen kanssa. Uudet autot viedään temppeleihin siunattaviksi ja amuleteilla pyritään takaamaan liikenneturvallisuus. Henkiä asuu myös keittiön astioissa ja vuosittain saatetaan pitää kiitos palvelus kattioloille tai neuloille, jotka ovat palvelleet kotia.

Elämän uskonto

Shintolaisuus ei tunne sanan varsinaisessa merkityksessä synti käsitettä. Silti ei ole itsestään selvää, että ihmiset pysyvät sopusoinnussa shintohenkien kanssa. Niiden palvelemisen laiminlyönnit voivat johtaa rajujen luonnonvoimien tuhoisaan toimintaan. Tulivuorten, maanjäristysten ja taifuunien maassa luonnonhengille on siksi osoitettava riittävää kunnioitusta. Shintoseremoniat ovat kuitenkin suhteellisen helppoja suorittaa ja niiden määrä on suhteellisen rajallinen. Shintolaisuuden imago onkin valoisa.

Vaikka shintohenget ovat niin salattuja, että niitä ei voi varsinaisesti tuntea ja siksi myös pelottavia ja jopa mielivaltaisia, niitä pidetään suhteellisen hyvántahtoisina, jos niitä on muistettu oikeilla rituaaleilla. Siksi shintolainen voi odottaa palvomiltaan hengiltä siunausta, terveyttä, menestystä, ystäviä ja kaikkea mitä ihmiset elämässä kaipaavat.

Shintolaisuus keskittyy lähes kokonaan tämänpuoleiseen elämään ja jättää kuoleman ja kuoleman jälkeisyyden buddhalaisuuden alueeksi. Siksi shintolaisuuden ja buddhalaisuuden välillä ei Japanissa esiinny mitään jännitettä. Ne ovat kaksi japanilaisen uskonnollisuuden ilmenemismuotoa. Kysymys on tietenkin kansanbuddhalaisuudesta, sillä alkuperäinen buddhalaisuus on selkeästi ristiriidassa shintolaisen animismin, henkienpalvonnan kanssa.

Syy luonnonpalvontaan

Kohdatessaan luonnonhenkien palvonnan tai muun epäjumalanpalveluksen, lähetystyöntekijän täytyy yrittää ymmärtää sen olemusta ja vastata sen haasteeseen kristillisen evankeliumin totuudella. Jos ihminen ei tunne elävää Luoja tai ei halua Häntä tunnustaa, niin kuin meillä Suomessa asian laita pitkälti on, hän ennemmin tai myöhemmin ajautuu jonkin muotoiseen luonnonpalvontaan.

Kun hindu katselee lehmän lempeitä silmiä, häntä ei voi tyydyttää se selitys, jonka tieteellis-materiaalinen malli antaa. Lehmä ei ole vain maitoa, lihaa ja nahkaa tuottava mielenkiintoisella vatsasysteemillä varustettu kemiallinen tehdas. Lehmän elämään kätkeytyy salaisuus, joka ylittää ihmisen käsityskyvyn. Jos siis elävää Jumalaa, joka on tämän elämän luonut ja ylläpitää sitä, ei tunneta, on eräessä mielessä johdonmukaista kumartaa lehmään kätkeytyvän elämän salaisuuden edessä.

Meillä kotoisessa luonnonsuojeluliikkeessä on paljolti ajautettu samaan luonnon palvontaan, koska kristinuskosta on paljossa luovuttu. Tietysti kristityn tulee tinkiä Jumalalta saamansa tehtävä viljellä ja varjella luontoa, mutta hänen lähtökohtansa on Jumala, joka on kaiken luonut.

Idän rukous

Rukoileminen on yleisinhimillistä luonteeltaan. Niin shintolaisuudessa kuin buddhalaisuudessaakin rukoillaan paljon. Kuitenkin idän rukous eroaa merkittävästi kristillisestä. Idän rukouksessa rukoilija itse päättää, mitä hän tarvitsee. Jos hän esimerkiksi sairastuu eivätkä lääkärit enää kykene auttamaan, hän kääntyy jumalten ja buddhien puoleen. Mitä useamman puoleen kääntyy, sitä suurempi on todennäköisyys, että apu saadaan.

Rukoilijan on kuitenkin lähestyttävä jumalia, henkiä tai muita epämääräisempiä yliluonnollisia voimia oikealla tavalla ja oikein menetelmin. Hänen on ensiksikin ollut pidettävä yllä tietyn tasoista palvontasuhdetta rukoustensa kohteisiin. Sitten hän voi rukouksin, uhrein, pyhiinvaelluksin tai ammattilaisten (shintopappien, buddhalaisten pappien tai shamaanien) avustuksella vaikuttaa jumaliin ja henkiin. Jos jumalat tai buddhat lainaavat voimansa - niin kuin rukoilija toivoo - niin hän saa haluamansa avun. Hän paranee sairaudestaan.

Avun saatuaan hän kokee helpottumista ja kiitollisuutta: "On erittäin hyvä asia, että on jumalat ja buddhat". Jos apua ei syystä tai toisesta tule, rukoilija yleensä lähtee etsimään apua uusilta jumalilta tai toisista uskonnoista. Jos hän on saanut avun ja joku kysyy, mikä jumala tai buddha auttoi, hän ei osaa vastata. Itse asiassa hän ei ole edes kiinnostunut siitä, sillä pääasia oli, että hän parani. Ihminen itse asiassa käyttää yliluonnollisia voimia hyväkseen.

Kristillinen rukous

Kristityn ja Jumalan suhde on toisin kuin idän uskonnollisuudessa aina henkilökohtaista luonteeltaan. Jumala on persoona, henkilö, joka puhuu ihmiselle ja rakastaa häntä. Ääretön ja pyhä Jumala ei kuitenkaan koskaan suostu ihmisten hallittavaksi, ei paikallistettavaksi, eikä hyväksikäytettäväksi. Jumala on itsensä ilmoittanut ja voimme Jeesuksen Kristuksen kautta aina tietää ja tuntea KENEN kanssa olemme tekemisissä.

Kun Jeesuksesta Kristuksesta sanotaan, että Hän on Herra, se sisältää myös tosiasian, että Hän päättää, mikä on meille hyväksi ja mitä Hän tekee. Kun olemme kristittyjä rukouksemme ei ole yritystä taivuttaa Jumalaa omalle puolellemme ja tekemään niin kuin me tahtoisimme, vaan oman tahtomme taivuttamista Herran tahtoon ja luottavaista jäämistä Hänen käsiinsä, koska tiedämme, kuinka hyvä Hän meille on.

Kristillinen rukous voi varsinaisesti alkaa vasta sitten, kun ihminen on päässyt persoonalliseen rakkaussuhteeseen taivaallisen Isän kanssa. Se tapahtuu, kun hän saa Jeesuksen Golgatan uhrin tähden anteeksi rikkomuksensa ja yhteys Jumalaan syntyy. Siinä yhteydessä ei ole ratkaisevaa, milliasia vastauksia kristitty saa Jumalalta (kielteinen vastauskin on vastaus), vaan se, että hänen ja Jumalan välinen rakkaussuhde syvenee. Kristitylle Jumala itse on perimmäinen vastaus, ei se mitä hänelle tapahtuu.

Uskonto ilman eettisyyttä

Idän uskonnollisuudessa rukoukset ovat hyvin pitkälle oman edun tai oman perheen edun tavoittelua. Taloudellinen menestys ja aseman saavuttaminen ovat osoituksia saaduista vastauksista. Kristillisen rukouksen tuntomerkki on Jumalan nimen kirkastumisen, Jumalan valtakunnan tulemisen ja Jumalan tahdon tapahtuminen. Esirukous toisten puolesta on siinä keskeistä. Kun idän rukouksessa vastaukset riippuvat käytetystä menetelmästä ja siitä, että jumalien ja henkien palvonta on suoritettu asianmukaisella tavalla, siitä saattaa puuttua lähes kokonaan moraalinen ulottuvuus. Gangsteriliigan johtaja voi odottaa rukouksiinsa vastauksia siinä missä hartain buddhalainen munkkikin.

BUDDHALAISUUS

Buddhalaisuus on Magadhassa (nyk. osa Intiaa) n. 500-luvulla eKr. syntynyt filosofia tai uskonto. Sen perustaja on yleensä historiallisena henkilönä pidetty prinssi Siddhartha Gautama, joka kuitenkin luopui rikkauksistaan ja tuli myöhemmin Buddhaksi eli valaistuneeksi (Buddha, kirj. "herännyt"). Buddha itse opetti olevansa tavallinen ihminen, ei jumala tai profeetta.

Usein kiistellään siitä, pitäisikö buddhalaisuus luokitella uskonnoksi vai elämänfilosofiaksi. Tämä johtuu mm. siitä, että toisin kuin useimpien uskontojen perustajat, Buddha ei opettanut minkään jumalten palvontaa eikä ylistänyt sokeaa uskoa. Sen sijaan Buddha kehotti oppilaitaan ajattelemaan itse ja tutkimaan opetuksia kriittisesti niiden ymmärtämiseksi. Kuuluisassa Kalamasutrassa Buddha sanoo, ettei mitään tule uskoa "vain siksi että niin on usein sanottu tai niin on tapana uskoa – – vain koska

niin huhutaan tai niin sanotaan pyhissä teksteissä – – vain päättelyn tai olettamusten pohjalta – – tai sen ajatuksen perusteella, että 'tämä munkki on opettajamme.'”

Buddhalaisuuden tärkein opetus on, että elämässä on **kärsimystä** (paal. dukkha) tai se on epätydyttävää, eivätkä ohimenevät asiat voi tuottaa todellista onnea. Tästä huolimatta buddhalaisuus ei ole pessimistinen uskonto, sillä kärsimyksestä voi myös vapautua. Buddhan **neljän jalon totuuden** mukaan **kärsimystä** on (ensimmäinen totuus), mutta sillä on syy eli **janoaminen** sekä tietämättömyys (toinen totuus), se voidaan lopettaa pääsemällä irti sen syistä ja **valaistumalla** (kolmas totuus), ja on olemassa tapa saada se loppumaan: **jalo kahdeksanosainen polku** (neljäs totuus).

Buddhalaisuuden keskeinen päämäärä on siis valaistuminen eli **nirvana**, joka nähdään kaiken kärsimyksen loppuna. Valaistumisen voi saavuttaa kehittämällä jaloa kahdeksanosaisista polkua, joka jakaantuu kolmeen pääosaan: hyveen, keskittymisen ja viisauden kehittämiseen. Valaistunut tajuaa olemassaolon perimmäisen luonteen eikä siksi enää takerru maailmaan. Näin hänen takertuminen lakkaa, ja sen myötä kärsimys.

Jalo kahdeksanosainen polku

Buddhalaisuuden **Jalo kahdeksanosainen polku** (sanskritiksi Āryo 'ṣṭāṅgo mārgaḥ, paaliksi 'Ariyo aṭṭhaṅgiko maggo') on Buddha Śākyamunin opettama tie, joka johtaa kärsimyksen loppumiseen. Se sisältää moraaliohjeita ja käytännön meditaatio-ohjeita. Jalo kahdeksanosainen polku on neljäs Neljästä jalosta totuudesta ja voidaan tiivistää kolmeen kategoriaan: prajñā (paaliksi paññā, viisaus), śīla (paaliksi sīla, moraalit) ja samādhi (meditaatio, keskittyminen).

Seuraava teksti, Magga-vibhanga Sutta (Sutra kahdeksanosaisesta polusta) on Tipitakaan kuuluva sūtra (paaliksi 'sutta') eli Buddhan opetus. Suomennoksen sana oikea on käänös sanasta samyañ (sanskriitti) tai sammā (paali), joka tarkoittaa täydentymistä, kokonaisuutta tai koherenssia ja voi myös merkitä täydellistä tai ideaalia. Se ei tarkoita oikeaa väärän vastakohtana.

Prajñā · Paññā · Viisaus

1. Samyag-dṛṣṭi · Sammā-diṭṭhi — Oikea ymmärrys (tai oikea näkemys, oikea perspektiivi)

”Ja mitä, munkit, on oikea ymmärrys? Tieto kärsimyksestä, sen syntymästä ja sen loppumisesta, ja tieto harjoituksesta, joka johtaa kärsimyksen loppumiseen. Tätä, munkit, kutsutaan oikeaksi ymmärrykseksi.”

2. Samyak-saṃkalpa · Sammā-saṅkappa — Oikea aie (tai oikea päättäväisyys, oikea ajattelu)

”Ja mitä on oikea aie? Pyyteeton, vapaa pahantahtoisuudesta ja vahingoittamisesta: tätä kutsutaan oikeaksi aikeeksi.”

Śīla · Sīla · Moraali (eettinen toiminta)

3. Samyag-vāc · Sammā-vācā — Oikea puhe

”Ja mitä on oikea puhe? Valehtelemisestä, eripuraa luovasta, hyväksikäyttävästä tai turhasta puheesta pidättäytyminen: tätä, munkit, kutsutaan oikeaksi puheeksi.”

4. Samyak-karmānta · Sammā-kammanta — Oikea toiminta

”Ja mitä, munkit, on oikea toiminta? Toisen elämän riistämisestä, varastamisesta tai siveettömyydestä pidättäytyminen: tätä, munkit, kutsutaan oikeaksi toiminnaksi”

5. Samyag-ājīva · Sammā-ājīva Oikea elinkeino

”Ja mitä, munkit, on oikea elinkeino? On tapaus, jossa jalojen opettama, hylättyään epärehellisen elinkeinonsa jatkaa elämäänsä oikeaa elinkeinoa harjoittaen: tätä, munkit, kutsutaan oikeaksi elinkeinoksi.”

Samādhi · Meditaatio (henkinen kehitys)

6. Samyag-vyāyāma · Sammā-vāyāma — Oikea ponnistus, oikea yritteliäisyys

”Ja mitä, munkit, on oikea ponnistus? (i) On tapaus, jossa munkki herättää halua, ponnistelee, luo sitkeyttä, ylläpitää ja toteuttaa aiettaan jotta vielä nousemattomat pahat, taitamattomat ominaisuudet eivät nousisi. (ii) Hän herättää halua, ponnistelee, luo sitkeyttä, ylläpitää ja toteuttaa aiettaan hylätäkseen pahat, taitamattomat ominaisuudet, jotka ovat jo nousseet. (iii) Hän herättää halua, ponnistelee, luo sitkeyttä, ylläpitää ja toteuttaa aiettaan jotta vielä nousemattomat hyvät, taitavat ominaisuudet nousisivat. (iv) Hän herättää halua, ponnistelee, luo sitkeyttä, ylläpitää ja toteuttaa aiettaan jo nousseiden hyvien, taitavien ominaisuuksien ylläpitämiseksi, ymmärtämisen selkeyttämiseksi, lisäämiseksi, kehittämiseksi ja kulminoimiseksi: tämä, munkit, on oikeaa yritteliäisyyttä”

7. Samyak-smṛti · Sammā-sati — Oikea tarkkaavaisuus, oikea valppaus

”Ja mitä, munkit, on oikea tarkkaavaisuus? (i) On tapaus, jossa munkki pysyy keskittyneenä kehoon kehossa — tietoisena ja valppaana — luopuen maailmaan liittyvästä himosta ja vastenmielisyydestä. (ii) Hän pysyy keskittyneenä tunteisiin tunteissa — tietoisena ja valppaana — luopuen maailmaan liittyvästä himosta ja vastenmielisyydestä. (iii) Hän pysyy keskittyneenä mieleen mielessä — tietoisena ja valppaana — luopuen maailmaan liittyvästä himosta ja vastenmielisyydestä. (iv) Hän pysyy keskittyneenä mielen kohteisiin mielen kohteissa — tietoisena ja valppaana — luopuen maailmaan liittyvästä himosta ja vastenmielisyydestä. Tätä, munkit, kutsutaan oikeaksi tarkkaavaisuudeksi.

8. Samyak-samādhi · Sammā-samādhi — Oikea meditaatio, oikea keskittyminen

”Ja mitä, munkit, on oikea keskittyminen? (i) On tapaus, jossa munkki — vetäytyneenä aistinautintoista, vetäytyneenä taitamattomista (mielen) ominaisuuksista — tulee ensimmäiseen dhyanaan: vetäytymisestä syntyvään mielihyvään ja iloon, johon liittyy suunnattua ajattelua ja tarkastelua. (ii) Ajattelun ja tarkastelun vaiettua hän tulee toiseen dhyanaan: keskittymisestä syntyvään mielihyvään ja iloon, tietoisuuden yhdentymiseen johon ei liity suunnattua ajattelua ja tarkastelua — sisäiseen vakuuttamiseen. (iii) Ilon hälvettyä hän pysyy tyynessä tasapuolisuudessa, tietoisena ja valppaana sekä tietoisena fyysisestä mielihyvästä. Hän tulee kolmanteen dhyanaan, josta Jalot sanovat: ”Tyynenä ja tarkkaavaisena, hänellä on mieluisa asumus.” (iv) Ylitettyään niin mielihyvän kuin kärsimyksenkin — kuten aikaisemmin katosivat ilo ja vastenmielisyydet — hän tulee neljänteen dhyanaan: tyyneyden ja valppauden kirkkauteen, jossa ei ole mielihyvää eikä kärsimystä. Tätä, munkit, on oikea keskittyminen.

MAHAYANA BUDDHALAISUUS JAPANISSA

Kirsikan kukan maa

Japania nimitetään usein ”kirsikankukan maaksi”, vaikka maan kansalliskukka onkin krysanteemi. Kirsikankukalla on maan kulttuurissa hyvin syvä symbolinen merkitys. Lukemattomia kertoja kuulee japanilaisten toistavan ilmaisua: ”Ihmiselämä on kuin kirsikan kukka.”

Ensi kertaa ilmaisun kuultuani nousin mielessäni kapinaan, niin kuin kait suomaiskansalliseen reagoimistapaan kuuluukin. Suomalaisethan ottavat perinnäisesti uuden asian vastaan siten, että he ensin torjuvat sen, mutta myöhemmin ajateltuaan saattavat sitten hyväksyä ainakin osan kuulemastaan totuutena. Japanilainen tapa reagoida on lähes päinvastainen. Kaikki uusi otetaan nyökytellen vastaan, mutta myöhemmin sopivan harkinnan jälkeen tai asiaan liittyneen tunnelatauksen haihduttua

saatetaan hylätä asia tai osia siitä. Lopputuloksen kannalta suomalaisella ja japanilaisella reagoitavalla ei ole suurta eroa, mutta länsimaiset ihmiset tekevät erittäin helposti vääriä johtopäätöksiä japanilaisten tavasta ottaa uusia asioita vastaan.

Ajattelin siis: "Elämä ei totisesti ole niin kaunista kuin kirsikan kukka!" Mutta itse asiassa olin ymmärtänyt sanonnan väärin. Japanilainen ei tarkoita, että elämä olisi niin kaunista kuin *sakuran* kukinto. Kun ensi kertaa näin, miten kirsikkapuu kukkii vain viikon verran ja ensimmäisessä kevätasteessa kaikki terälehdet karisevat pois, tajusin mistä oli kysymys. Kirsikkapuu puhuu elämän hetkellisyydestä ja katoavaisuudesta. Se on ohi pienen hetken kuluttua eikä mitään jää siitä jäljelle.

Sanonta on osoitus japanilaisen kulttuurin eräästä merkittävästä pilarista. Se on tiedostettu kuoleman pelko. Kuolemanpelko sinänsä on yleisinhimillistä. Kaikki ihmiset kaikissa uskonnoissa ja kaikissa kulttuureissa pelkäävät kuolemaa samasta syystä. Tuntematon, jonka takana aavistellaan omantunnon vaatimaa tuomiota ja rangaistusta, pelottaa. Ajatus omasta kuolemasta on siksi yhtä vastenmielinen suomalaiselle ja japanilaiselle. Mutta ero heidän välillään on siinä, että kun molemmat pyrkivät torjumaan kuoleman mielestään, suomalainen onnistuu siinä suhteellisen hyvin, mutta japanilainen ei. Suomalainen kyllä tietää kuolevansa, mutta ei usko omaan kuolemaansa. Toisin sanoen hän torjuu kuoleman ajatuksen tiedostamattomaan ja yrittää vakuuttaa itselleen, että asia ei ole hänelle ajankohtainen ainakaan lähimmän 50 vuoden aikana. Japanilainen tekisi täsmälleen samalla tavalla, mutta ei kykene neljästä syystä.

Rajut luonnon voimat

Ensimmäiset kolme ovat ulkoisia syitä. Vuosittain Japanin ylitse pyyhkii 3-5 pyörremyrskyä eli taifuunia, joissa tuulen nopeus saattaa nousta 200 km tunnissa ja muutamassa päivässä saattaa satanut jopa 1-2 metriä vettä. Yhtä voimakasta taifuunia kohti maanvyöryissä ja tulvissa kuolee 30-100 henkeä.

Toimivat tulivuoret eräiden suurkaupunkien kupeessa muistuttavat jatkuvasti elämän uhanalaisuudesta. Suurimman uhan muodostavat kuitenkin maanjäristykset. Tokion alueella on toistunut noin 70 vuoden välein suurmaanjäristys, jossa viimeksi vuonna 1923 kuoli 148.000 henkeä lähinnä tulipaloissa. Pienempiä maanjäristyksiä esiintyy alueesta riippuen kerran pari kuukaudessa. Koskaan talon alkaessa heilua ei voi tietää, onko kyseessä pieni vai suuri järistys. Kuolemanpelon voi unohtaa, mutta korkeintaan kuukaudeksi kerrallaan.

Kuoleman uskonto

Kun shintolaisuus keskittyy elämään liittyviin asioihin, japanilainen kansanbuddhalaisuus on lähes yksinomaan kuoleman uskonto. Värikkäiden ja kauniiden shintotemppeleiden vastakohtana buddhalaiset temppelit muistuttavat väreiltäänkin kuolemasta. Lisäksi mustat ja kalliisti kullalla koristetut buddhalaiset kotialttarit, kaapit, joissa vainajahenkien katsotaan asustavan, vaativat joka aamu ja ilta hoitoa. Vainajahengille on uhrattava uutta keitettyä riisiä ja vihreätä teetä joka aamu. Aamuin ja illoin vainajahenkiä on lisäksi rukoiltava. Lisäksi hautausmailla on käytävä kevään, kesän ja syksyn juhlilla rukoilemassa ja uhraamassa. Näin buddhalaisuus muodostaa päivittäisen muistutuksen kuolemasta samalla kun se pyrkii omalla tavallaan hämärtämään kuoleman rajaa. Kuolleiden henget jäävät suhteeseen elävien maahan ja niiden kanssa ollaan kosketuksessa.

Kun joku on kuollut, kutsutaan buddhalainen pappi hoitamaan hautajaiset. Vainajahengen tila on varsinkin 49 ensimmäisen päivän aikana hyvin rauhaton ja se vaatii erityisen paljon palvontaa. Mutta sen jälkeenkin säännöllisin väliajoin koko suvun on kokoonnuttava hooji-nimisiin palvontaseremonioihin normaalin päivittäisen palvonnan lisäksi. Vainajahenki joutuu käymään läpi monien vuosien tuskallisen tien, buddhalaisen kiirastulen, siihen asti, että hän lopulta keskimäärin 50 vuoden kuluttua (eri buddhalaisissa ryhmittymissä aika vaihtelee 30 ja 50 vuoden välillä) vapautuu tuskasta ja sulautuu esi-isien henkiin. Tuskastaan vapautuneen vainajahengen voidaan siis katsoa siinä vaiheessa pääsevän buddhalaiseen paratiisiin tai yhtä hyvin muuttuvan shintohengeksi.

Buddhalainen kiirastuli

Kuoleman jälkeisen tuskan määrä riippuu siitä, kuinka hyvää tai huonoa elämää ihminen on viettänyt eläessään. Jotkut harvat voivat jo eläessään muuttua buddhiksi ja välttävät kiirastulen samoin kuin sodassa kaatuneet sotilaat. (Ns. kamikaze-lentäjille oli siis emotionaalisesti erittäin palkitsevaa tietoa siitä, että kuolema keisarin ja maan puolesta varmisti heille suoran pääsyn shintohengeksi ilman tuskaista buddhalaista välivaihetta.)

Häpeä vai syyllisyys

Kuoleman jälkeisen tuskan taustalla on japanilaisen omantunnon toiminta. Japanin kulttuuria on luonnehdittu häpeäkulttuuriksi länsimaisen syyllisyyskulttuurin vastapainoksi. Tämä amerikkalaisen Ruth Benedict nimisen antropologin teoria on ajat sitten osoitettu vääräksi, mutta se elää erittäin sitkeästi oppikirjoissa. Häpeä ja syyllisyys ovat saman asian eri puolia eikä toista ole ilman toista. Japanilainen kulttuuri kieltämättä ilmaisee häpeän puolta enemmän kuin syyllisyyttä, mutta syyllisyyden sovittaminen on erittäin vahva käytevoima koko japanilaisessa vainajahenkien palvonnassa.

Apu jälkeen jääviltä

Vainajahenget joutuvat siis kärsimään syyllisyytensä vuoksi kuoleman jälkeen keskimäärin elämän pituisen ajan. Jälkeenjäävät voivat kuitenkin rukouksillaan lohduttaa ja uhreillaan vahvistaa henkiä, niin että ne selviävät lopulta vapaaksi kärsimykstään. Jos vainajahenkien palvonta laiminlyödään, henget eivät ehkä koskaan pääse rauhaan. Niistä voi tulla rauhattomia eli pahoja henkiä. Näin laiminlyödyt vainajahenget voivat kostaa saamansa kohtelun sukulaisilleen aiheuttamalla heille sairautta, onnettomuuksia ja jopa kuolemaa.

Kaimyoo

Vainajahengen osaa kuolemanjälkeisyydessä voidaan helpottaa myös hautajaisten yhteydessä ostamalla buddhalaisesta temppelistä heille uusi nimi *kaimyoo*. Mitä kalliimpi nimi, sitä paremmat olot vainajalla on kuoleman jälkeen. Japanilaiset ovat valmiit maksamaan kymmeniä tuhansia jopa satoja tuhansia markkoja rakkaidensa tilan helpottamiseen.

Alun perin ajattelu lähti liikkeelle siitä, että jokaisen tuli eläessään viettää aikaa buddhalaisissa temppeleissä uskonnollisia harjoituksia suorittaen. Tietty jakso vastasi tiettyä kohoavaa asemaa buddhalaisen "pyhyden" hierarkiassa. Kun maalliset työt estivät ihmisiä tekemästä tätä, he saattoivat palkata jonkun toisen suorittamaan tarvittavat uskonnolliset harjoitukset heidän sijastaan. Lopulta kehitys vei siihen, että riitti, kun summan maksoi suoraan temppeleille. Näin buddhalaisuudesta tuli hautajaismenojen suorittamisen uskonto. Samalla siitä muodostui temppeleille varsin kukoistava taloudellinen järjestelmä.

Vainajien palvonnan motiiveja

Vainajahenkien palvontaa ylläpitää rakkaus omaisia ja sukulaisia kohtaan. Heille halutaan tehdä palveluksia kuoleman jälkeen. Samalla voidaan myös yrittää sovittaa syyllisyyttä, jota vainajien suhteensa on heidän eläessään päässyt syntymään. Pelko vainajahenkien laiminlyönnistä aiheutuvasta kosta on niin todellinen, että ensimmäisiä kysymyksiä, jonka elämässään vaikeuksiin joutunut yleensä tekee, kuuluu: "Minkähän vainajahengen palvonnan olen laiminlyönyt?" Vastausta mennään sitten kysymään temppeleistä, joista näyttää aina myös löytyvän vastaus kysymykseen. Kenelläkään japanilaisella ei ole siis varaa jättää vainajahenkien palvontaa hoitamatta. Jos se ei jostain käytännöllisestä syystä mitenkään onnistu, niin temppeilit antavat jälleen sopivaa maksua vastaan apuaan hoitamalla palvelun maksajan sijasta.

Perhe ja esi-isien henkien palvonta

Vainajahenkien palvonta liittyy perheen jäsenet tiukasti perheeseen. Jos joku perheen jäsenistä kieltäytyy esi-isien henkien palvonnasta, hän käytännössä sanoutuu irti omasta perheestään. Ongelma on kristityiksi tulleille todellinen ja kipeä, koska he eivät haluaisi hylätä perheitään, mutta eivät voi myöskään osallistua palvontamenoihin. Nehän edustavat epäjumalanpalvelusta.

Vastaus kuoleman ongelmaan

Lähetystyössä idän kulttuureissa joudutaankin panostamaan erittäin paljon kuoleman kysymykseen. Mutta juuri siihen kristillinen evankeliumi antaa kaksitahoisen vastauksen. Toisaalta se kertoo, että Jeesus Kristus kantoi Golgatan ristillä kaikkien ihmisten syntien rangaistuksen loppuun asti, niin ettei yhdenkään, joka turvaa Häneen, tarvitse kuoleman jälkeen kärsiä, vaan saa iankaikkisen elämän, onnen ja autuuden. Toisaalta Jeesuksen ylösnousemus on vastaus itse kuoleman ongelmaan. Evankeliumi ei ole vain opetusta kuoleman jälkeisestä tilasta, vaan voitto itse kuolemasta. Kuolema on jo kukistettu eikä sillä ole Herran oman yli enää mitään lopullista valtaa.

Syällisyyden nimet

Eräät Japanin ns. uususkonnoista pyrkivät käsittelemään syällisyyden ongelmaa jo täällä ajassa. Tyypillinen tässä suhteessa on shintolaistyyppinen *Tenrikyoo*. Vaikka se shintotaustastaan käsin kieltääkin ihmisen syntisyyden ja usko ihmisen pohjimmaiseen hyvyyteen, se joutuu kuitenkin tunnustamaan, että ihmisen sydämen päälle kertyy synnin pölyä. Tietyllä rituaaleilla ja puhdistamalla uskonnon päätemppelein lattioita uskonnon kannattajat toivovat pääsevänsä vapaaksi tästä pölystä. Syyllisyydelle voidaan siis antaa monenlaisia nimiä, mutta todellista vastausta ei löydy kuin Jeesuksen uhilla hankitussa syntien anteeksi saamisessa ja ihmisen paluussa itse elämän lähteen luo.

MIKKYOO

Shamanismin pohjavirta

Shinto ja buddhalaisuus muodostavat Japanin ns. seremoniauskonnot, mutta niiden voimanlähteenä toimii *mikkyoo* niminen uskonto. *Mikkyoo* on tyypillistä shamanismia, mutta se liittyy saumattomasti seremoniauskonnollisuuteen. Osa shinto- ja buddhalaispapeista toimii samalla shamaaneina tai meedioina. Lisäksi on erittäin suuri määrä muita shamaaneja, jotka esiintyvät monenlaisilla nimikkeillä. Tyypillisimpiä ovat ennustajat, henkiparantajat ja ns. rukoilijat.

Uskonnollisuuden nousu

Japanissa eletään tätä nykyä erittäin voimakasta uususkonnollisuuden nousua. 1980-luvun keskivaiheilta maahan on levinnyt useita meedio-shamaanin johtamia uususkontoja. Ehkä nopeimmin on levinnyt *Koofuku no kagaku* (Onnen tiede) niminen uskonto, jolla oli 1989 noin 15.000 kannattajaa, 1991 jo 1,5 miljoonaa ja 1993 jopa 5 miljoonaa. Uususkontojen johtajat saattavat saada ilmoituksia esimerkiksi Buddhan, Kristuksen, Muhammedin ym. tunnettujen maailmanuskontojen perustajien hengiltä ja rakentavat niistä oman synkretistisen uuden oppinsa.

Shamanismin ilmiö

Shamanismin perusilmiö on se, että kuolleen henki tai jokin muu henki joko hetkellisesti tai pysyvästi asettuu ihmiseen asumaan ja vaikuttaa ns. yliluonnollisia ilmiöitä. Japanilaisissa uskonnoissa tapahtuu jatkuvasti hämmästyttäviä määriä parantumisihmeitä, kielilläpuhumista, tulevaisuuden ennustusta ja lukematon määrä muita selittämättömiä ilmiöitä. Pari esimerkkiä ilmiöistä kertoo jotain niiden luonteesta:

Äidin hengen rakkaus

Joku vuosi sitten eräs ystäväni Naruton kaupungista alkoi jutella kokemuksiaan kuluneilta viikoilta. Hän oli rakastunut ja aikeissa mennä naimisiin. Hän oli kouluvuosiinsa käynyt jonkin verran kirkossa ja oli jopa saanut kristillisen kasteenkin, mutta oli sittemmin luopunut kristinuskosta vakuuttaen, ettei koskaan mihinkään muuhunkaan uskontoon liittyisi. Nyt hän oli alkanut osallistumaan erään japanilaisen ns. uus-uususkonnon palvontamenoihin ja kokouksiin, koska hänen morsiamensa sattui kuumalumaan sellaiseen. Joitakin viikkoja myöhemmin hän itse oli kokenut syvän uskonnollisen kokemuksen ja oli itsekin liittynyt kyseiseen uskontoon. Hän kuvaili kokemaansa seuraavaan tapaan:

"Aina silloin kun sukulaiset olivat saapuneet elokuussa vuotuisen vainajahenkien juhlaan ja kun siinä yhteydessä oli kokoonnuttu buddhalaisen kotialttarin ääreen uhraamaan, suitsuttamaan ja rukoilemaan edesmenneitten vainajien sieluja, olin tietysti ottanut osaa näihin menoihin niin kuin jokaisen

hyvän ja perhettään tärkeänä pitävän japanilaisen toki tulee tehdäkin. Mutta mitään sen kummempaa nuo toimitukset eivät olleet minulle koskaan merkinneet. Mutta kun kuulin morsiameni uskonnossa korostettavan esi-isien palvonnan tärkeyttä, niin ajattelin, että pitkästä pitkästä aikaan, niin itse asiasa ensi kerran lähes vuosikymmeneen, voisin ihan omasta aloitteestani rukoilla kotialttarin ääressä. Avasin alttarikaapin ovet, sytytin kynttilät ja suitsuketta, ja aloin rukoilla äitini henkeä, äitini, josta en muista mitään, koska hän kuoli minun ollessani aivan pieni. Silloin se tapahtui. Ikään kuin lämmin voimavirta olisi käynyt kehoni läpi päältä aina kantapäihin asti. Kyyneleet alkoivat valua silmistäni, minun tuli tavattoman hyvä olo ja sieluni sisimmässä aloin tuntea, kuinka syvästi edesmennyt äitini oli minua rakastanut."

Parantajashamaani

Eräs munuaissairaudesta kärsinyt rouva taas kysyi minulta, olisiko hänen viisasta mennä erään ns. yliluonnollisin voimin ihmisiä hoitavan parantajan luokse, kun lääkärit eivät häntä kykene auttamaan. Kun tiesin yhtä ja toista ko. parantajasta ja ylipäänsä parantajashamaaneista, varoitin häntä menemästä. Mutta hän meni siitä huolimatta. Ensimmäisellä käynnillä parantui kertaheitolla hänen likinäköisyytensä, mikä tietysti rohkaisi häntä jatkamaan käyntejään. Ne eivät kuitenkaan hänen tapauksessaan johtaneet hänen toivomaansa tulokseen, koska shamaanin mielestä rouva ei maksanut hänelle riittävän hyvin.

Riivaajia eli pahoja henkiä

Miten sitten Raamattu lähestyy shamanistisia ilmiöitä? Kieltämälläkö niiden todellisuuden taikauskona. Ei suinkaan. Uusi Testamentti on täynnä esimerkkejä riivaajista, ja niiden tuhoavasta vaikutuksesta ihmiselämään. Raamattu näkee shamanismin takana todelliset ja vaaralliset voimat, voimat, joiden kanssa ei todellakaan tule leikkiä. Mutta Raamattu osoittaa myös selkeästi, että ne ovat demoneja eli pahuuden henkiolentoja. Raamattu tunnustaa selkeästi, että ne kykenevät yliluonnolliseen parantamiseen jne, mutta varoittaa niiden sitovasta ja tuhoavasta voimasta. Toisaalta Herra Jeesus Kristus voi vapauttaa niiden valtaan joutuneen.

Pelastuneen shamaanin todistus

Eräessä kongressissa kuulin, kun eräs Okinawalta kotoisin oleva 60 vuotias entinen shamaani, jota nimitetään siellä yutaksi, kertoi omista kokemuksistaan. Henki, joka oli asettunut häneen asumaan, sai aikaan monenlaista sellaista, mikä antoi hänelle mainetta, mutta ajan mittaan hän huomasi joutu-neensa sen täydelliseen orjuuteen. Keskellä yötä se usein herätti hänet ja antoi hänelle moninaisia tehtäviä ja määräyksiä. Hänen oli pakko niitä noudattaa, mennä hautausmaille uhraamaan jne. Lopulta hän uupui sen alle perin juurin ja alkoi eri uskonnoista kysellä, voisiko hän päästä vapaaksi hänessä asuvasta ja häntä orjuuttavasta shintohengestä, niin kuin hän asia silloin tulkitsi. Eräs Sooka Gakkai nimisen buddhalaisen uususkonnon edustaja vastasi hänelle: "Meillä ei kyllä pääse hengestä vapaaksi, mutta ehkäpä kristinuskossa." Hän otti vihjeestä vaarin, meni kristilliseen kirkkoon ja pyysi apua. Hän sai kuulla evankeliumin synnin, kuoleman ja pimeyden vallan voittaneesta Jeesuksesta. Hänen puolestaan rukoiltiin ja henki lähti hänestä. Hän menetti kyllä kaikki yliluonnolliset kykynsä, mutta kuvasi uutta vapauttaan riemullisin sanoin. Muutos hänessä oli niin raju, että lyhyessä ajassa noin 50 hänen sukunsa jäsentä tuli saman Jeesuksen luo kuin hänkin.

Shamanismin suosion salaisuus

Mikä on sitten pohjimmainen syy siihen, että shamanismi on aina ollut suosittua ja on nousussa myös Suomessa. Luulen, että asiaan antaa valoa se, mitä eräs entinen buddhalainen nunna Keiko Fujii kertoi kristityksi tulonsa jälkeen. Hän oli lukiossa ollessaan päässyt tutustumaan sekä kristinuskoon että buddhalaisuuteen ja joutui tekemään valinnan näiden väliltä. Valinta ei ollut vaikea. Ilman muuta hän valitsi buddhalaisuuden. Ja miksikö? Kristinuskon olisi merkin nyt ikuista alamaisuutta ja Jumalan palvelijaksi suostumista, mutta sen sijaan buddhalaisuus lupasi sellaista ikuista tietoa, jolla saattoi saada koko maailmankaikkeuden salaisuudet omaan hallintaansa. Eli muutettavat muuttaen: Ihminen on ylpeydessään aina halukkaampi hallitsemaan kuin hallittavaksi, vaikka se lopulta merkit-sisikin täydellistä vapauden menetystä.

Ristin sanoman vapauttava voima

Kristillinen lähetystyö kohtaa shamanismissa sellaisen voimakentän, että siihen ei valistustoiminta tai pinnallinen tietoisuus pure. Shamanismin on historiassa voittanut ja tänäänkin voittaa vain Raamattuun lujasti perustautunut kristillisyys, joka elää Jumalan voimasta. Jumalan voima taas on sanoma ristiinnaulitusta ja ylösnoussesta Kristuksesta. Tämä evankeliumi murtaa pimeyden voimat.

USKONTO JA KULTTUURI

Harmonia eli wa

Japanin muinainen nimi on *Yamato*. Se muodostuu merkeistä, jotka tarkoittavat suurta sopusointua eli suurta harmoniaa. Harmonia onkin eräs japanilaisen kulttuurin peruspylväitä. Sen taustalla on osaltaan shintolainen tarve päästä sopusointuun luonnonhenkien kanssa, jotta välttyttäisiin luonnonkatastrofien seurauksilta. Esimerkiksi talot pyrittiin vanhastaan rakentamaan sopusointuun luonnon kanssa.

Harmonian tavoitteluun vaikuttaa myös buddhalainen tarve pysyä sopusoinnussa vainajahenkien ja perheen kesken, jotta välttyttäisiin pahojen henkien kostolta. Harmoniaan pyrkiminen ei tietenkään tarkoita sitä, että japanilainen kulttuuri olisi siihen päässyt. Pikemminkin sen sisällä on jatkuvia syviä jännitteitä ja konflikteja, mutta jopa niiden ilmaisussa pyritään muotoihin, jotka näyttävät harmonialta. Esimerkiksi päätöksenteossa pyritään aina konsensusratkaisuihin. Asioista keskustellaan niin pitkään, että käy ilmi mikä mielipide saa laajimman kannatuksen. Kun sitten asiasta äänestetään, niin vastakkaisella kannallakin olleet antavat äänensä enemmistöpäätökselle. Näin vastuu päätöksestä tulee lähes aina kollektiiviseksi. Jos ratkaisu oli väärä, seurauksetkin kannetaan kollektiivisesti.

Ryhmäkeskeinen kulttuuri

Harmonian tarvetta korostaa myös ryhmäkeskeinen kulttuuri. Yksilöllisyyttä ei rohkaista. Yksilö löytää identiteettinsä asemastaan ryhmästä. Ryhmän sisällä vallitsee selkeä pystysuora hierarkia. Ihmissuhteet ovat lujia ylös- ja alaspäin, mutta heikkoja vaakatasolla. Ryhmän ylimpänä oleva henkilö yhdistää sen. Ylempänä olevilla on selkeä velvollisuus huolehtia alempana olevista ja alempana olevilla velvollisuus seurata ylempänä olevia. Päätöksenteko ei kuitenkaan tapahdu ylhäältä alas, vaan pikemminkin alhaalta ylös päin. Ylhäältäkin tulevat aloitteet viedään ensin alimpaan tasoon ja tuodaan kaikkien portaiden kautta takaisin ylös.

Eri ryhmiin kuuluvat ihmiset suhteuttavat ensin keskinäiset ryhmänsä ja vasta sen jälkeen löytävät suhteen toisiinsa. Suuryrityksen autonkuljettaja voi olla ratkaisevasti korkeammalle arvostettu kuin pienen yrityksen johtaja. Ryhmien sisällä pyritään ylläpitämään perheen kaltaisia ihmissuhteita. Ryhmän yhteenkuuluvuutta korostamaan käytetään koulupukuja, yhtenäisiä työasuja jne.

Ryhmän sisällä saatetaan turvautua varsin avoimesti *amae*-nimiseen riippuvuuteen. *Amae* on tyypillinen kodin sisäinen ilmiö myös länsimaissa. Vanhemmat sallivat lapselleen varsin paljon kiukuttelua, rakkauden kättämistä ja antavat helposti lastensa kolttoset anteeksi. *Amae*-riippuvuuden hyväksyvä japanilainen työyhteisökin sallii varsin pitkälle vanhempi-lapsi suhteita keskuudessaan.

Yhteistyökyvyn tausta

Ryhmäyhteiskunta, jossa yksilöllisyyttä tukahdutetaan, joutuu hyvin voimakkaasti korostamaan harmoniaa. Japanin vanha elinkeinorakenne edellytti myös hyvin pitkälle kehitettyä yhteistyökykyä kyläläisten välillä. Riisinviljely edellyttää keinokastelua, jossa kastelukanavat saattavat olla kymmenien kilometrien pituisia. Kalastus valtamerissä edellytti myös koko kalastuskylän keskinäistä yhteistyötä.

Ihmissuhdeongelmat

Jos hyvien ihmissuhteiden tarve maassa on ollut aina hyvin ilmeinen, käytännössä sellaisten ylläpito on kuitenkin erittäin vaikeaa. Syy on tietysti yleisinhimillinen. Jokaisen ihmisen sydäimestä löytyy aimo annos itsekkyyttä, kateutta ja ylpeyttä. Naapureihin kohdistunut kateus synnyttää vihaa ja katkeruutta, joista voi kehittyä masennuksen ja epätoivon kierre. Epätoivoiset ihmiset ajautuvat sitten

helposti itsetuhoon tai rikoksiin. Siksi ihmiset kaikissa kulttuureissa ovat kehittäneet menetelmiä tämän kierteen katkaisemiseksi ennenkuin se johtaa tuhoisiin seurauksiin. Japanilaisillekin ihmissuhdevaikeudet on eräs merkittävä syy, miksi he hakeutuvat kristillisiin kirkkoihin etsimään apua.

"Impivaaraan"

Tyypillinen länsimainen ja myös suomalainen tapa kierteen katkaisemiseen on katkaista ihmissuhde, joka aiheuttaa katkeruutta. Suomen avara maa tarjosi vuosisatojen saatossa myös siihen hyvät mahdollisuudet. Jos kyläkunnan kanssa ei pärjätty, lähdettiin "Impivaaraan". Jostain löytyi aina sellainen paikka, johon voi raivata itselleen uuden kaskan ja uudet pellot. Kainuun korvista tai Lapin saloilta löytyi viimeistään se paikka, jossa kukaan ei ollut "puhaltamassa niskaan". Modernimpi versio tässä kansallisessa kuviossamme on vaihtaa työpaikkaa, asuinpaikkaa niin jopa puolisoa. Jos omaa rauhaa ei enää voidakaan taata maantieteellisesti, niin tehdään se privatisoimalla oma elämä. Käynnit kesämökkien pikku "Impivaaroissa" edustavat samaa mekanismia yrittää selvittää ihmissuhteiden luomista vaikeuksista.

Kulissit ja todellisuus

Japanilaisella ei juuri ollut käytettävissään "pois juoksemisen" vaihtoehtoa. Kaikki viljeltäväksi kelpaava maa oli ollut jo satoja vuosia riisipeltona. Maasta lähtö olisi ollut ainoa vaihtoehto, mutta valtameri taifuuneineen ei erityisesti houkutellut siihenkään. Jos konfliktin naapurien kanssa päästi avoimeksi, niin he saattoivat helposti estää vedensaannin riisipelloille. Se olisi merkinnyt nälkäkuolemaa.

Siksi japanilaiselle ei oikeastaan jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin yrittää elää sovussa hankalienkin naapureiden kanssa. Sitä varten he kehittivät kuuluisan idän hymyn ja kohteliaan kumarruksen. Naapureita ei päästetä eteistä pidemmälle. Siksi oman kodin "linnassa" saatetaan naapureita parjata ja haukkua, mutta heti ulos astuttua heille hymyillään ja kumarretaan kohteliaasti. Julkisivu ja sisäinen todellisuus erotettiin kauas toisistaan. Tuloksena kyettiin jatkamaan hengissä pysymisen kannalta välttämätöntä yhteistyötä hankalien naapurien kanssa.

Pysyvät ihmissuhteet

Suomalainenkin osaa tiettyyn määrään asti näytellä ystävää, mutta hän ei kovin kauaa sitä halua eikä jaksaa jatkaa ja lähtee "lätkimään" vaikeasta suhteesta. Japanilaistenkin konfliktit saattavat kehittyä avoimiksi, mutta huomattavasti myöhemmin kuin täällä lännessä. Seurauksena on japanilaisten hämmästyttävä sitkeys pitäytyä itselleen hyödyllisiin ihmissuhteisiin vaikeissakin olosuhteissa. Ihmissuhteiden pysyvyyttä korostavassa japanilaisessa kulttuurissa - työpaikkoja ei esimerkiksi juuri vaihdeta - ihmissuhteiden sujuvaan toimintaan joudutaan kiinnittämään erittäin paljon huomiota. Ihmisten peruskateuden ja itsekkyyden vaikutuksia pyritään eliminoimaan mm siten, että työntekijöitä kierrätetään yrityksen eri osastoilla noin kerran kolmessa vuodessa. Näin pyritään tarjoamaan vaihtelua ihmissuhteisiin.

Menestyksen salaisuus

Kun suomalaiset ja japanilaiset ovat suurin piirtein yhtä hyvin koulutettuja ja yhtä ahkeria, mistä johtuu Japanin häikäisevä taloudellinen menestys. Asiaan tietysti vaikuttaa monikin asia, mutta yksittäisistä syistä selvästi merkittävin on japanilaisten kyky yhteistyöhön. Sen he ovat siis saavuttaneet ranskassa puristuksessa, jossa on ollut pakko tehdä työtä vastenmielistenkin ihmisten kanssa.

Oikea vaihtoehto

Niin aito suomalainen malli, jossa lähdetään pakoon hankalista suhteista, kuin japanilainen malli, jossa yhteistyötä jatketaan kulissien avulla, ovat Raamatun mittapuun mukaan vääriä. Edellinen tuottaa yksinäisiä ja katkeria ihmisiä, jälkimmäinen loputonta kilpailua ja halua näyttää oma paremmuutensa toiselle ja usein syvää väsymystä.

Mutta on olemassa kolmas malli, kristillinen malli. Sen vaikeana mutta vapauttavana lähtökohtana on se, että tunnustetaan tosiasiat omasta itsestä. Vaikeiden ihmissuhteiden syy löytyy ei toisesta, vaan omassa sydämessä asuvasta kateudesta, ylpeydestä ja itsekkyydestä. Kun ne tunnustetaan ja pyy-

detään apua Jeesukselta Kristukselta, joka yksin kykenee sydämen syvyydet käsittelemään ja hoitamaan, saadaan apu. Oma syyllisyys saadaan anteeksi. Se voidaan nyt tunnustaa toisellekin ja pyytää anteeksi. Voidaan sopia asiat pohjaan myöten, niin ettei enää tarvitse juosta pois eikä liioin näytellä. Kristuksen evankeliumi tuo todellisen sovinnon, kun sen annetaan vaikuttaa omaan sydämeen.

Yhteistyöllä saavutettu rikkaus

Japanilaisten ahkeruus, korkea koulutustaso, uskonnollis-nationalistinen motivaatio ja yhteistyökykyisyys teki heistä maailman rikkaimman kansakunnan. Teollisuuden automaatioaste, robottien käyttö ja tietotekniikan taso ovat suhteellisesti ottaen useammalla alueella huipputasoa kuin missään muualla maailmassa. Maa on noussut koko Aasian mallivaltioksi - sehän kykeni saavuttamaan vaurauden kääntymättä kristinuskoon! Maahan virtaa ulkomaalaisia laillisesti ja laittomasti tekemään työtä ja opimaan japanilaisilta. Laatu-hintasuhteeltaan parhaat tuotteet ovat taanneet japanilaisen jatkuvan rikastumisen.

Raha ei tee onnelliseksi!

Mutta jos missä niin Japanissa näkee, että ihmistä ei raha kykene tekemään onnelliseksi. Taloudellisen kukoistuksen tyhjäksi jättämät japanilaiset juoksevat kilvan uususkontojen syliin. He etsivät janoisina todellista sisältöä elämäänsä. Vaikka japanilainen mittaakin helposti toisen ihmisen arvoa rikkaudella ja yhteiskunnallisella asemalla, hän ei syvimmiltään tunne omaa arvoaan. Juuri siinä piilee hänen onnettomuutensa. Lompakko on paksu, mutta sydän on tyhjä. Arvottomuuden tunnot ovat japanilaisilla usein syviä ja piiskaavat heitä kovaan suorituspaineseen.

Syrjintä

Kun omaa ihmisarvoa ei tunneta, sitä pyritään pönkittämään rakentein. Siitä johtuen japanilainen yhteiskunta on erittäin syrjivä luonteeltaan. Sehän rakentuu pystysuorista suhteista. Ylimpänä on keisari, sitten johtava ja rikas aristokratia, sitten suuryhtiöt, sitten suuri keskiluokka ja alimpana ovat syrjityt. Heitä on japanilaisista noin 4-5% eli noin 5 miljoonaa. He ovat Japanin kastittomat, joille ei anneta hyviä työpaikkoja eikä heidän kanssaan mennä naimisiin. He joutuvat yhdessä korealaisen ja kiiinalaisen sekä muiden pienempien vähemmistöjen kanssa monissa tilanteissa ahdistavan ja painostavan syrjinnän kohteiksi.

Lainsäädäntö kyllä kieltää syrjinnän ja erilaisin toimenpitein syrjittyjä tuetaan (valtaväestön suureksi kateudeksi). Kouluissa annetaan syrjinnän vastaista opetusta, mutta ongelma on pikemminkin syvenemässä. Jokainen japanilainen koululainen tietää kyllä, että ihmiset ovat tasa-arvoisia, mutta kysymykseen, kuinka arvokas sitten ihminen on, hän ei osaa vastata. Jos omaa arvoa ei tunneta tai sitä pidetään nollana, ei toisellekaan käytännössä löydy muuta kuin väline arvoa.

Karma ja ihmisarvo

Vuosisatoja jatkuneen syrjinnän taustalla on poliittisia ja uskonnollisia syitä. Idän suuret uskonnot hindulaisuus ja buddhalaisuushan eivät väitäkään ihmisiä tasa-arvoisiksi. Kastijako muodossa tai toisessa kuuluu asiaan. Jälleensyntyminen ja karman laki pitävät ihmisiä tiukassa otteessaan. Vaikka shintolaisuuden vaikutuksesta jälleensyntymisoppi ei Japanin kansanbuddhalaisuudessa olekaan keskeisellä paikalla, uudemmat buddhalaistyyppiset uskonnot korostavat sitä jälleen voimakkaasti. Joka tapauksessa karma ajattelu on erittäin syvällä Japaninkin kulttuurissa.

Karman lain mukaan olet nyt sitä, mitä olet, sen seurauksena mitä edellisissä syntymisissäsi teit hyvää tai pahaa. Kansan buddhalaisuudessa asia voidaan ilmaista niinkin, että esi-isiesi karma määrää tämän hetken kohtalosi. Kristillinen opetus: "Mitä ihminen kylvää, sitä hän niittää", viittaa tulevaan tuomioon eikä siihen mitä ihminen on nyt.

Karma voi siirtyä

Useissa buddhalaisryhmittymissä uskotaan, että tietyissä tilanteissa toisen ihmisen karma voi siirtyä toiseen. Siksi ei ole ollenkaan viisasta olla liian läheisessä suhteessa köyhien, sairaiden ja kärsivien kanssa. Heidän huono karmansahan voi siirtyä auttajiin. Siksi esimerkiksi Kalkutan kaduilla köyhyy-

dessään ja sairauksissaan kuolevia eivät auta hindut, vaan äiti teresan kristillinen järjestö. Sopivalla mietiskelytekniikalla hindu tai buddhalainen onnistuu jopa pyyhkimään tietoisuutensa ulkopuolelleen, että naapurissa joku on kuolemassa nälkään. Japanissakin vammaiset ja sairaat pyritään yhä kätkemään niin, ettei kukaan ulkopuolinen heistä tiedä. Perheenjäsenen vammaisuus voisi muuten koitua perheen muiden jäsenten normaalien ihmissuhteiden esteeksi. Huonon karman vaikutusta pelätään.

Itsekkyys ja länsimainen jälleensyntymisoppi

Syy länsimaalaistetun (jälleensyntymistä tapahtuu vain ihmisestä ihmiseen tai ylöspäin - idässä myös alaspäin eläimiin; jälleensyntyminen on hieno asia - idässä se on kierre, josta pyritään vapaaksi) jälleensyntymisopin ja karman lain suosioon Suomessa ja muualla lännessä löytynee osaksi siitä, että jälleensyntymisoppi antaa näennäsvastauksen kuoleman ja kärsimyksen kysymykseen, mutta vapauttaa ihmiset samalla täysivaltaiseen itsekkyyteen. Toisen kohtalosta ei tarvitse välittää. Eihän toisen karmaa kuitenkaan voi muuttaa. Riittää kun huolehdiin omasta hyvinvoinnistani ja oman karman parantamisestani. Syyllisyydestäkään ei juuri nyt tarvitse välittää, koska sehän selvitetään vasta seuraavassa elämässä.

Ihmisarvon perusta

Syrjinnän pohjimmaisena syynä on kuitenkin se, että ei tunneta ihmisen todellista arvoa. Niin Japanissa kuin täällä lännessäkin kyllä saatetaan toistaa, että ihminen on tavattoman arvokas. Mutta mitään mittaa ihmisarvolle ei löydy.

Ihmisarvo löytyy vasta evankeliumin sanomasta. Ensinnäkin ihminen on Jumalan luoma ja siksi hänen arvonsa määrää se, kuka on Tekijä. (Evoluutio-usko on ollut varsin tuhoisa ihmisarvolle). Toiseksi Jumala mittasi vielä syntiin langenneenkin ihmisen arvon Golgatan ristillä. Hän pani vaa'an toiseen kuppiin synnissään Jumalasta poisjuosseen ja kapinallisen ihmisen ja toiseen kuppiin oman rakkaan Poikansa, synnittömän ja täydellisen. Hänen rakkautensa punnitustulos oli, että syntinen ihminen on arvokkaampi kuin synnitön Jeesus. Jeesus lyötiin ristille, Hänelle annettiin hylkäystuomio ja rangaistus kaikesta siitä, mikä olisi kuulunut syntiselle. Syntinen ihminen taas vapautettiin, hänen syntinsä annettiin anteeksi ja hänelle lahjoitettiin iankaikkinen elämä. Niin suunnattoman arvokas syntinen ihminen on Jumalan silmissä. Hänellä on se arvo silloinkin, kun hän vielä makaa kirjaimellisesti tai kuvaannollisesti katuojassa. Kristitty näkee oman ja toisten arvon tässä valossa eikä voi jättää kärsivää oman onnensa nojaan. Hän lähtee kärsivän luo ja jakaa rakkautta. Kristitty haluaa aina johtaa ihmisen Jumalan rakkauden kokemiseen. Siinä niin syrjityinkin kuin syrjijäkin löytää arvon elämälleen.

Luopuessaan kristinuskosta länsimaat ovat myös menettämässä käsityksen ihmisarvosta. Asiahan näkyy esimerkiksi siinä, että kärsivän ihmisen auttamista on ruvettu mittaamaan hyvin pitkälle rahalla. Mikä kannattaa taloudellisesti ja mikä ei? Eutanasiaa ja abortteja saatetaan puolustaa taloudellisin perustein. Näin ollaan myymässä halvalla pois koko länsimaisen kulttuurin peruspilaria: kristillistä ihmisarvoa.

Kauneuden kulttuuri

Japanilainen kulttuuri on monella tavalla kaunista. Japanilainen luonto luo sille erinomaisen taustan. Puutarhat, kukka-asetelmat, teeseremoniat, kimonot ja elegantti käytös ovat maailmankuuluja. Japanilainen kirjallisuus on mestarillista ihmisen tunne-elämän liikkeiden kuvauksissaan. Kauniin kulttuurin taustalla vaikuttaa shintolainen ajattelu, joka pitää kaunista jumalallisena. Sitä ruokkii myös pyrkimys sopusointuun luonnon kanssa ja tiedostettu kuolemanpelko, jonka vastapainona halutaan välttää ohi kiihtävät hetket mahdollisimman kauniissa ympäristössä.

Läntisen kulttuurin rumuus

Viimeaikaisen länsimaisen populäärikulttuurin rumuus on hätkähdyttävä verrattaessa sitä Japanin perinnäiseen kulttuuriin. Olen ehkä väärässä, mutta pelkään, että läntiset kauhu-, porno- ja väkivaltaelokuvat, pimeä rock, "ihana" graffiittitaide jne kertovat länsimaisen ihmisen torjutusta kuolemanpelosta. Kun pelottavaa kuolemaa ei uskalleta katsoa silmästä silmään, sitä käydään pimeässä pelon

kulttuurissa koko ajan lävitse. Ja kuitenkin meillä olisi Raamatun vastaus saatavilla. Jeesus Kristus kukisti kuoleman ruumiillisella ylösnousemuksellaan.

Liite:

Masanori Katsumoto

JAPANILAISEN KÄSITYS KUOLEMASTA

Buddhalainen vaikutus

Japanilaisen käsitys elämästä ja kuolemasta on saanut erittäin voimakkaita vaikutteita buddhalaisuudesta. Lähes kaikki hautajaiset maassa tapahtuvat buddhalaisin menoin. Mutta kysymykseen buddhalaisuuden opetuksesta elämästä ja kuolemasta ei helposti saa selkeää vastausta.

Buddhalaisuuden historia ulottuu 2500 vuoden päähän. Sen perustaja Gautama Buddha ei pitänyt kuolemaa ihmiselämän loppuna vaan **valaistusta** eli buddhalaista pelastusta tavoittelevan ihmisen siirtymisenä uuteen vaiheeseen. Siksi hautajaiset eivät merkinneet hänelle paljonkaan ja muodot olivat yksinkertaiset. Hän oli pikemminkin kiinnostunut siitä, miten ihminen elämänsä aikana eli ja miten hän jatkuvasti pyrki vapautumaan jälleensyntymisten ja kärsimysten kierteestä. Mutta pikku hiljaa buddhalaisuuden painopiste alkoi siirtyä elämäntavasta kuolemaan ja hautajaisiin. Kun buddhalaisuus levisi Kiinan kautta Japaniin 800 -luvulla, sen painopiste oli jo kokonaan siirtynyt ihmisen oman elämän ja kuoleman kysymyksestä siihen, miten edesmenneitten perheenjäsenten vainajahenkiä palveltaisiin oikein.

Pää haarat Japanissa

Tänä päivänä buddhalaisuuden piirissä esiintyy karkeasti ottaen kolme erilaista käsitystä elämästä ja kuolemasta. Zen-buddhalaisuus haluaa Gautama Buddhan tavoin keskittyä tähän käsillä olevaan elämään ja vaikenee hyvin pitkälle kuolemanjälkeisyydestä.

Lotus-sutraan keskittyvän buddhalaisuuden tuntomerkinä on pyrkiä saavuttamaan "valaistus" eli buddhaksi tuleminen nyt elämän aikana, jotta kuoleman jälkeen voisi elää ikuisesti buddhana.

Puhtaan maan buddhalaisuus taas lähtee liikkeelle siitä, että nykyiseen elämään sisältyy niin paljon kärsimystä ja harhaa, että vasta tulevassa elämässä uskonnollisin harjoituksin voidaan päästä buddhiksi.

Kuolema on luonnollinen

Japanilainen ei juuri kysele, minkä näistä buddhalaisuuden muodoista hän valitsisi itselleen. Sen sanellee käytännössä perhe, johon hän ovat sattuneet syntymään. Tosia asiassa hänen käytöstään ohjailevat erilaisten uskonnollisten rituaalien noudattaminen ja ajattelutapa, joka juontaa juurensa buddhalaisuuden tuloa edeltäneeseen vanhaan esi-isien henkien palvontaan.

Elävät ja kuolleet yhteydessä keskenään

Alun perin japanilaiset ajattelivat, että tämä maailma ja kuoleman jälkeisyys liittyvät toisiinsa. Toisten mielestä ne muodostivat kaksi toisiaan muistuttavaa maailmaa, toisten mielestä kaksi täysin erilaista maailmaa. Ratkaisevaa oli kuitenkin, että molemmat liittyivät läheisesti toisiinsa. Näin ollen kuolemaa pidettiin luonnollisena asiana. Ajatus kuolemasta synnin rangaistuksena ei ollut vakiintunut. Siksi Uuden Vuoden ja kesän Obon-juhlien aikana esi-isien henget saapuivat koteihinsa, missä heitä paleltiin uhrein ja juhlamenoin. Juhlien päätteeksi ne saatettiin takaisin asumuksilleen vuorille ja merelle.

Vanha elää buddhalaisuuden sisällä

Vaikka buddhalaisuus levisikin Japaniin, ajatus elävien ja kuolleiden jatkuvasta vuorovaikutuksesta, keskinäisestä avunannosta ja siihen liittyvät palvontamenot jäivät elämään sen keskellä. Buddhalaisuus liitti kyllä japanilaisen kuvaan elämästä ja kuolemasta karman lain, käsityksen siitä, että edellisen elämän hyvät ja pahat teot vaikuttavat nykyiseen, käsityksen siitä, että kaikki ihmisen ponnistelu

on pohjimmiltaan harhaa, ja opetuksen kaiken olevaisuuden harmonisesta ykseydestä. Samalla buddhalaisuus avasi palvontarituualeillaan tien, jolla sen sisään voitiin vaivatta sisällyttää vanha esi-isien henkien palvonta.

Raamattu sanoo: "Kuolema on synnin palkka"

Raamatun liittää kuoleman syntiin. Synti tuotti kuoleman seurauksenaan. Vanha japanilainen uskonnollisuus selitti siis kuoleman luonnolliseksi asiaksi, mutta toisaalta myös buddhalaisuus sisällyttää sen yhdeksi kärsimyksen lähteeksi yhdessä elämän, vanhenemisen ja sairauden ohella. Tässä kohden ero on siis suuri.

"Kuten synti tuli maailmaan yhden ihmisen kautta ja synnin mukana kuolema, niin kuolema on tullut kaikkien ihmisten osaksi." (Room. 5:12)

Raamatun kuvaamaa elämää ei siis voida mitenkään saavuttaa, ellei kuoleman palkkanaan tuotta- vaan synnin todellisuuteen löydetä ratkaisua. Ilman ratkaisua syntikysymykseen kukaan ei voi elää onnellisena eikä rauha sydämessään. Mutta toisaalta ihmisen on mahdotonta elää tekemättä syntiä. Miten sitten on mahdollista päästä elämään, joka ei päättyisi Jumalan tuomiona tulevaan kuolemaan?

Jeesuksen risti ja ylösnousemus

Tässä on syy, miksi Jumala lähetti Jeesuksen Kristuksen. Jumala antaa syntimme anteeksi Herran Jeesuksen Kristuksen sijaisenaamme kärsimän ristinkuoleman tähden. Hän todisti sen herättämällä Jeesuksen kuolleista. Jeesus sanoi: "Minä olen ylösnousemus ja elämä. Joka uskoo minuun, elää, vaikka olisi kuollut." (Joh. 11:25) Jos elämämme päättyy kuolemaan, anteeksiantamuksella ei ole mitään muuta merkitystä kuin antaa jonkinlaista helpotusta elämään. Ylösnousemuksen tähden syntien anteeksiantamus on varma ja me pääsemme tämän elämän jälkeen osalliseksi Jumalan luona Hänen valtakunnassaan ikuisesta ylösnousemuselämästä. Jumalan valtakunnassa saamme elää meille valmistetussa uudessa ylösnousemusruumiissa.

Suunta vainajahenkiin vai Jumalaan

Vanha japanilainen uskonnollisuus samoin kuin buddhalaisuus lähtevät liikkeelle kysymyksestä, miksi ihmisen on pakko kuolla. Ne suuntautuvat sitten elämän laadun parantamiseen ja elämään yhdessä esi-isien henkien ja buddhalaisten vainajahenkien kanssa. Mutta me kristityt suuntaamme mieleemme Jumalaan ja kiitämme Häntä, joka aikanaan huolehti meidän esi-isistämme ja on nyt antanut meille elämän. Saamme arkielämän keskellä maistaa Jumala läsnäoloa kanssamme. Saamme kiittää Jumalaa siitä, elämästä, jonka Hän on meille antanut, ja kasvaa Hänen tuntemisessaan.

U U S U S K O N N O L L I S U U S

Maailmankuvan muutos

Pää osan kirkkoa humanistisoiduttua ja menetettyään otteensa kansaan ja sitten itse humanismin ajaututtua kriisiin, viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana on jouduttu niin Suomessa kuin laajemminkin länsimailla rajuun maailmankuvan tai niin kuin nykyään on tapana sanoa paradigman muutosprosessia. Yhtenäisen maailmankuvan aika on takanapäin.

Meillä Suomessa on selvästi havaittavissa kolmen merkittävän paradigman keskinäinen kamppailu. Ne ovat kristillinen, humanistinen ja monistinen, joita kaikkia esiintyy lisäksi monessa variaatiossa. Vaikka nämä näkemykset saavat kukkia vapaasti saman "suvaitsevaisuuden" lipun eli pluralismin hellässä hoidossa, pohjimmiltaan ne käyvät rajua taistelua keskenään ja kullakin niistä on tavoitteena - tiedostettuna tai ei - voittaa ylivalta ja alistaa muut allensa.

Nämä kolme paradigmaa saattavat sotkeutua jopa saman ihmisen sisällä toisiinsa niin, että tietyllä elämän alueella sama yksilö saattaa toimia kristillisen, toisella humanistisen ja kolmannella monisti-

sen paradigman mukaisesti - usein suorittaen paradigman vaihdon muutamassa silmänräpäyksessä tiedostamatta itsekään sitä.

Tiede ja taistelevat paradigmat

Kaikilla kolmella on ystävänään ja ongelmanaan tiede. Tieteellä ymmärrän tässä yhteydessä en niinkään jokaisen tieteen harjoittajan tieteen filosofiaa, joka usein liittyy tavalla tai toisella edellä mainittuihin laajempiin paradigmoihin, vaan tieteen perusmenetelmää ja samalla sen perustavaa laatua olevaa rajoitusta:

Tiede on tiedon hankintaa, joka perustuu toistettavissa oleviin kokeellisiin havaintoihin. Havaintojen perusteella hahmotetut lainalaisuudet ja niiden ymmärtäminen liittyyväkin jo sitten mitä vahvemmin havainnoitsijan omaan maailmankuvaan. Mutta itse menetelmää voi harjoittaa mistä maailmankuvasta lähtien tahansa ja toistettavat koetulokset tulee voida saavuttaa aivan riippumatta siitä, onko tiedemies kristitty, humanisti vai monisti.

Tulosten soveltamisessa käytäntöön ratkaisevaksi tuleekin sitten maailmankuva ja sen sisältämä arvomaailma. Tiedemies voi todeta, että tietyillä lääkeaineilla saadaan tiettyjä vaikutuksia, mutta siinä vaiheessa kun hän alkaa käyttää näitä aineita esimerkiksi hedelmöittyneen sikiön tappamiseen, on jo kysymys paljon enemmän kuin tieteellisestä tutkimuksesta.

Tiede ja kristinusko

Sanalla tiede on länsimaisen ihmisen korvissa vahvasti positiivinen ja uskottavuutta lisäävä kaiku. Siksi niin kristinusko, humanismi kuin monismikin on pyrkinyt reivaamaan suhteensa tieteeseen mahdollisimman hyvään kuntoon. Vaikka luonnontieteellisen menetelmän kehittäneet tiedemiehet olivat lähes poikkeuksetta hartaita uskovia kristittyjä, kristinuskolla (todellisuudessa kirkolla) on kuitenkin ollut perinteellisesti suuret vaikeutensa sellaisten tieteellisyyden nimeä kantavien teorioiden kuin alkuräjähdyksen, evoluution ja psykologiaa leimaavan ihmiskuvien kirjon kanssa.

Tiede ja humanismi

Humanismi on aina löytänyt parhaiten yhteistyön tieteen kanssa jopa siihen määrään asti, että ns. tieteellinen maailmankäsitys ja humanismi ovat samaistuneet tieteellis-humanistiseksi paradigmaksi.

Tiede ja monismi

Monismilla, jolle kokeilla ja havainnoilla ei mitään lopullista merkitystä, koska vain sisäinen korkeamman tason tietoisuus tarjoaa todellista tietoa, luulisi olevan todellisia vaikeuksia tieteellisen metodin kanssa, mutta niin ei kuitenkaan välttämättä ole. Koska tieteellinen metodi väistämättä rajaa ns. tieteellisen tiedon ulkopuolelle sellaisen merkittävän osan tietoa, joka on arkielämän kannalta aivan välttämätöntä, monismi on kyennyt yllättävän hyvin markkinoimaan itsensä tieteellisen tiedon jatkeena ja antanut kuvan siitä, että ilman sitä ei löydy tiedolle yhtenäisyyttä ja ykseyttä - asia joka on osoittautunut varsinkin humanismille erityisen hankalaksi. Rationaalisen ylittävä onkin tänä päivänä varsin korkeassa kurssissa.

Paradigmojen ikäkausijako

Kristinuskon, humanismin ja monismin valta suomalaisessa sielussa voitaisiin jakaa toisaalta ikäkausien ja toisaalta elämän alueiden mukaan seuraavasti:

Yli 70 vuotiaissa on yhä merkittävä joukko ihmisiä, jotka kuuluvat aidon kristillisen maailmankuvan piiriin. 40-70 vuotiaat ovat pääsääntöisesti humanismin omaksuneita. Loput eli alle 40 vuotiaat ovat suurimmaksi osaksi jo monismin vaikutuksen alla. Ikäjakautuma muuttuu jossain määrin sen mukaan miten kauaksi Helsingistä siirrytään.

Valta-alueet

Kristinuskon osana on viimeisen 30 vuoden ajan ollut taistella viivytystaistelua. Alue alueelta se on joutunut luovuttamaan vaikutusvaltaansa ensin humanismille ja sitten monismille.

Humanismi vei ensin korkeamman koulutuksen, sitten peruskoulu-uudistuksen myötä koko koululaitoksen, sittemmin hoitoalan hyvin laajasti. Tosin hoitoalalla monismi on askel askeleelta levittämässä lonkeroitaa, eikä koulutuksenkaan puolella tule vähätellä esim. steiner-koulujen marssia eliittikouluiksi.

Yksilöetiikassa kristinusko on kärsinyt rajuimmat takaiskansa nimen omaan yksilön ihmisarvon romahtamisessa (abortti ja eutanasia) ja avioliittoetiikan romahtamisessa.

Kynsin hampain kristinusko on vielä yrittänyt pitää kiinni ns. solidaarisesta yhteiskuntaetiikasta, mutta näyttää siltä, että humanismin tukema privatisoituminen on laman myötä koventanut ihmisten arvoa maailmaa siihen määrään asti, että "veljeä ei jätetä" -mentaliteetti on menossa sotaveteraanien kanssa hautaan.

Humanismin kohtaloksi on muodostumassa sen kestämaton ihmiskuva, sen kyvyttömyys tarjota mitään todellista tarkoitusta ihmiselämään, sen verettömyys - kyvyttömyys tarjota tämän ajan ihmisen janoamaa elämysainesta, rationalististen mallien kyvyttömyys ratkaista ihmiskuntaa uhkaavia kysymyksiä (atomia hallitaan, mutta ei ydinprosessit käynnistäviä ihmisiä). Valistuksen ja tiedon lisääminen ei olekaan tuonut ratkaisuja - ihmisoikeuksien julistuksen kaikki allekirjoittavat, mutta harva noudattaa sitä.

Humanismi tarjosi itse asiassa sitoutumisellaan kehitysoptimismiin ja evoluutioteoriaan aseet monismille: Ameebasta apinaksi Darwinin kanssa kehittynyt ihminen ottaa ilo mielin uudeksi opastajakseen buddhan tai avataran johdattamaan häntä yhä korkeammalle kehityksen ikuisiin sykleihin. Näin humanismin usko ihmiseen on samalla sen oman tuhon siemen.

Edellä sanottu ei silti merkitse sitä, että humanismi olisi henkitoreissaan. Sillä on yhä selkeä valta-asema niin tieteen tekemisessä, koululaitoksessa, tervehoitosysteemissä kuin myös talouselämässä. Viimeksi mainittu on joutunut muita enemmän monismin puristukseen. Luonnonsuojelun alueella monismi on päässyt lähes totaaliseen valtaan ja sen puhalluksen kokee tuskallisen kuumana esim. suomalainen metsäteollisuus ja jopa maataloustuotanto.

Humanismin ja monismin kompromissi

Elämme siis historiallisen havinan aikoja, kun humanismi on saanut idästä uuden haastajan monistisen uususkonnollisuuden. Humanismi on jälleen kerran lähtenyt samalle tielle kuin suhteessaan kristinuskoonkin. Se on tehnyt kompromissin monismin kanssa.

Perusopissaan ihmisestä kaiken mittana ja ihmisen pohjimmaisesta hyvyydestä humanismin ei ole tarvinnut luopua. Aikakäsityksen lineaarisuus ja syklisyys on helppo sovittaa toisiinsa suhteellisuusteoreettisin sanakääntein. Mutta taikauskona pitämänsä uskonnollisuuden ja jumalan hyväksyminen kuvioihin on humanismille karvas pala. Mutta sekin voidaan sietää, koska on kysymys humanismille vaarattomasta persoonattomasta ja amoraalista jumaluudesta. Onnistuuko humanismi vielä selättämään nousevan monismin sen sisältä käsin jää nähtäväksi.

Totuus hukkuu tietotulvaan

Humanismin onnettomaksi kohtaloksi on joutua oman näppäryytensä uhriksi. Se uskoi, että ihminen kykenisi tuottamaan oikeaa tietoa itselleen ja vähän muidenkin tarpeeksi. Lopputuloksena oli tietotulva, informaattoräjähdykseen, jota suuri minä ei enää kyennytkään hallitsemaan. Kun humanismi ei kyennyt tarjoamaan mitään keinoa hyödyllisen, tarpeellisen ja arvokkaan tiedon siivilöimiseen Internetin ja muiden medioiden myllystä, ihminen joutui epätoivoon. Yhtenäistä totuutta ei saanut olla, koska auktoriteettien alle ei haluttu alistua. Mutta tulva hukutti. Ihminen ei enää kyennytkään tekemään ratkaisuja, minuuksia ja kehittymättä. Oltiin valmiit tarttumaan viimeisenä oljenkortena guruihin tai uskonnollisten organisaatioiden auktoriteetteihin, jotka tiesivät, mikä on oikeaa tietoa.

Diktatuurista tyranniaan

Oli miten tahansa, länsimaat elävät aikakautta, jossa ensi kertaa yli 2500 vuoteen merkittävä määrä ihmisistä on vapautunut humanismin vallan alta joutuakseen vielä entistä pahemman herran eli monismin orjuuteen. Tilanne kertoo humanismin todellisista ongelmista, mutta ei välttämättä sitä, että monismi toisi mitään todellista vastausta kristinuskon hylänneen ihmisen sisäiseen tuskaan.

Humanismin sitkeys vuosituhantisena maailmanselityksenä johtuu siitä, että se on pysyvässä liitossa ihmisen perussynnin, ihmisen ylpeyden kanssa. Mitä variaatioita se onkin sallinut, siinä ihmisen ei ole tarvinnut luopua synnillisestä halustaan olla kaiken keskuksessa ja hallita sekä omaa elämäänsä, omaa uskonnollisuuttaan (omatekoisia jumaliaan), jos mahdollista toisia ihmisiä ja luontoa. Kristinuskon totuus on kyennyt murtamaan humanismin valheellisen itsekorotuksen vain sikäli, kuin ihminen on suostunut nöyrytykseen äärettömän, ehdottoman ja persoonallisen, itsensä Jeesuksessa ilmoittaneen Jumalan hallintavaltaan.

Ylpeydestä hybrikseen

Koska humanismi on luonnollisen lihallisen ihmisen uskomusjärjestelmä, sen on helppo hallita ihmisiä ja saada heidät halveksimaan kristinuskoa, joka vaatii parannusta, lapseksi kääntymistä ja Jeesuksen herruuden tunnustamista. Mutta humanismin kohtaloksi saattaa muodostua uususkonnollisuus, jossa kuljetaan ihmisen ylpeyden tie vielä askeleen verran pidemmälle. Kun humanismissa ihminen saattoi julistautua itsenäiseksi ja riippumattomaksi hallitsijaksi, monismi etenee vielä askeleen pitemmälle. Kun humanismi elää riippumattomana Jumalasta, monismi julistaa, että ihminen itse on jumala. Ihmisen itsekorotuksen voittaa vielä suurempi itsekorotus.

Mitä humanismin jälkeen?

Niin kauan kuin marxilainen valtio joten kuten pysyi pystyssä tai tekniikan kehityksellä kuviteltiin voitavan hoitaa samaisen tekniikan aiheuttamat ympäristötuhot, pysyttiin vanhassa maailmankuvassa, vaikka se ei enää kyennytkään selittämään kuin osaksi todellisuutta. Mutta kun talous romahti ja ympäristökatastrofi löi silmille, usko humanistis-tieteelliseen maailmankuvaan alkoi horjua. Kun se ei erilaisista paikkausyrityksistä huolimatta kyennyt vastaamaan todellisuuden asettamiin vaatimuksiin, nuorempi polvi alkoi hyvin nopeassa tahdissa "hypätä pois hukkuvasta laivasta".

Parin kolmen viime vuosikymmenen aikana tapahtunut siirtyminen monistiseen maailmankuvaan on ollut häkellyttävän raju. Onko lähes kolme vuosituhatta valtaa pitänyt humanismi sortumassa monismin jalkoihin? Tieteisuskon kaatuminen ei sikäli ole ihmeellistä, että sen vaikutus varsinaiseen kansaan jäi lopulta hyvin lyhytaikaiseksi. Se kuinka laajaksi ja pysyväksi monismin vaikutus lännessä tulee pitkällä tähtäyksellä olemaan, jää nähtäväksi.

Oireen monismin humanismia suuremmasta voimasta - siksi, että se ei vain tarjoa uutta ja näennäisesti kattavampaa maailmanselitystä, vaan tarjoaa myös shamanistisella kokemuksellaan näytön toimivuudestaan syvällä emotionaalisisella tasolla - saamme siinä, että humanistis-tieteellinen maailmanselitys ei missään vaiheessa ole kyennyt saamaan yliotetta uskonnollisuudesta hindulaisuuden eikä buddhalaisuuden perinnäisillä valta-alueilla, vaikka se on yli vuosisadan tekniikan ja korkean koulutuksen keinoin yrittänyt suorittaa maihinnousua aasialaiseen sydämeen. Tiede ja tekniikka omaksuttiin ja ne on pantu myös jauhamaan rahaa, mutta humanismia ei, koska monismi tarjoaa ihmisen ylpeydelle vielä suuremman tyydytyksen kuin humanismi, joka jättää ihmisen sirpaloituneen tiedon epätoivoon ja juottaa tyhjää maljaa huulille, jotka janoavat syvää persoonallista kokemusta.

Maailmankuvien liittymäkohtia

Kuitenkin monistisella maailmankuvalla ja humanistis-tieteellisellä on liittymäkohtansa. Molemmat ovat relativistisia. Ne suhteellistuttavat totuuden. Molemmissa ihminen voi pysyä tiukasti ylpeässä itsekorotuksessaan. Humanisti saattoi nostaa itsensä muun luomakunnan yläpuolelle ja löytää itselleen arvon tietojensa ja taitojensa avulla - taitojen, jotka tiede hänen käsiinsä oli runsaasti lisännyt. Uskonnollis-monistinen uusi ihminen samaistuu kaikkeuteen ja sen ykseyteen. "Pars pro toto" ajat-

telulla (osa edustaa koko kokonaisuutta) hän voi löytää itsestään kaiken sen jumalallisuuden, mikä kaikkeuteen sisältyy.

Molempien yhteinen piirre on myös siinä, että mitään kaikkeuden ulkopuolista Jumalaa tai Luojaa ei tarvita, ihminen pysyy edellisessä järjensä keinoin kaiken keskuksessa, jälkimmäisessä tunnevaltaisella samaistumisella kaikkeuden ykseyteen. Ihminen on siis molemmissa vapaa itseään hallitsevasta Jumalasta, johon tulisi olla persoonallinen suhde.

Molempia yhdistää myöskin niiden itsekäs luonne. Vaikka monistinen pyrkiikin esiintymään luonnon pelastajana, niin voimakkaampana juonteena esiintyy se emotionaalinen etu, jonka tämä malli tuntuu tarjoavan - varsinkin ihmisille, jotka eivät enää keksi, mitä aineellisella puolella tavoittelisivat täällä rikkaassa lännessä. Ihminen löytää shamanistisin keinoin uuden luovuuden, erilaisin uskonnollisin terapioin tasapainon luonnon kanssa eli siis terveyden. Pirstaloituneen tiedon kentän sijasta löydetään mystisessä kokemuksesta kaiken yhdistävä ykseys. Ja silti voidaan täysin säilyttää totuuden relativismi, suhteellistaminen!

Humanistis-tieteellinen edustaa riippumattomuutta kaikkeudesta, uskonnollis-monistinen samaistumista siihen. Edellinen korostaa persoonan erillisyyttä, jälkimmäinen lähestyy kaikkijumaluutta ja jumaluuteen samaistumista.

Raamatullista kritiikkiä

Molemmat maailmankuvat ovat Raamatun valossa kestäättömiä, ihmisen yritystä olla itse itsellensä jumala. Ne ovat yhtä väärää ja yhtä kaukana totuudesta. Kummankin keskuksessa on itseriittoinen ihminen, joka ei halua alistua Jumalan hallittavaksi eikä liioin siksi myöskään Jumalan rakastettavaksi.

Ihminen voi ajatella, tuntea ja kokea asiat oikein vain riippuvuussuhteessa elävään Jumalaan. Jumala taas ei ole vähäisimmässäkään määrin riippuvainen luomastaan maailmankaikkeudesta, ei siihen luomiensa ja asettamiensa lainalaisuuksien alaan vaan yläpuolella, kaikkea iankaikkisuudessaan ja äärettömyydessään halliten. Jumala on pyhä rakastava Persoonaa. Palauttaakseen syntiin langenneen ihmisen yhteyteensä Kolmiyhteinen Jumala tuli ihmiseksi Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa ja sovitti ihmiskunnan synnin ja vetää ihmisiä Pyhän Hengen kautta Raamatun Sanan kautta nyt yhteyteensä. Vasta Jumalan yhteyteen palautettuna sokea ihminen voi jälleen nähdä asiat oikein ja oikeissa suhteissaan.

Uususkonnollisuuden umpikuja

Siirtymisprosessi humanistis-tieteellisestä maailmankuvasta monistiseen johtuu siis paljossa edellisen kestäättömyydestä ja kyvyttömyydestä vastaamaan tämän ajan ihmisen tarpeisiin ja kysymyksiin ja jälkimmäisen näennäisestä kyvystä tähän. Idän uskonnollisuuden syvempi tuntemus osoittaa, että tällä tiellä vastassa on myöskin umpikuja, vaikka ihminen ei yleensä sitä näe ennen kuin on lyönyt päänsä seinään.

Idän uskonnollisuus ei nimittäin kykene lopulta vastaamaan ihmisen kysymykseen syyllisyydestä. Se yrittää sen kyllä selittää pois, mutta juuri syyllisyytensä vuoksi idän uskontojen keskellä ihmiset pelkäävät kuolemaa.

Idän uskonnollisuus ei vastaa liioin kysymykseen persoonallisen ihmisen huutoon persoonallista rakastavaa sydäntä kohti. Sitoessaan ihmisen yhteisöön ja luontoon se samalla vie hänen inhimillisyytensä aateluuden: persoonallisen rakkauden luodun ja Luojan välillä.

Idän uskonnollisuus ei myöskään vastaa ihmisen kysymykseen: "Mistä tulen, kuka olen, minne olen menossa?" Vain eläessään persoonallisen Jumalan kunniaksi ja Häntä varten löytyy vastaus tähän. Ihminen ei ole luotu itseään varten, ei työtä varten, ei asiaa varten, vaan suurta rakastavaa Henkilöä varten. Kysymys ei siis ole, mitä varten elän, vaan KETÄ varten elän.

Koska idän uskonnollisuus on viime kädessä läpeensä subjektiivista, kysymys ehdottomasta totuudesta ei löydä vastausta. Kuoleman edessä kamppailevalle ihmiselle todelliseksi vastaukseksi jää vain historiassa tapahtunut Nasaretin Jeesuksen kärsiminen ristillä ja Hänen historiallinen ja ruumiillinen ylösnousemuksensa, jossa kuoleman valta kukistettiin. Kun uususkonnollisuus selittää kuoleman pois ikään kuin sitä ei olisikaan, se ei tee mitään muuta kuin silmäkääntötempun, joka ei kuoleman edessä ahdistettua ihmistä auta.

Kristus-yhteyden löytänyt pääsee elävän Jumalan rakastavan sydämen yhteyteen. Vaikka hän itse ei tiedä kaikkea, hän tietää KUKA tietää, KUKA hallitsee ja juuri ikuisessa alamaisuudessa Jumalalle, Jumalan lapseudessa ihminen löytää vapauden. Rakkauden ja Totuuden hallitsemana hän itse voi ja saa hallita Jumalan luomakuntaa ja kerran Jumalan uudessa maassa ja taivaassa.

Uususkontojen haaste

Uusi Aikakausi

Mitä uutta on shamanismissa, hindulaisuudessa, buddhalaisuudessa, teosofiassa, gnostilaisuudessa, spiritismissä, horoskoopeissa tai vapaamuurariudessa? Kaikki ovat vanhoja uskontoja, mutta silti ne kuuluvat ns. Uuden Ajan uskonnollisten virtausen joukkoon ja muodostavat niiden valtavirtaa. Uusi Aikakausi on kaikkialla maailmassa voimakkaalla marssilla. Se esiintyy mitä moninaisimmin muodoin sekä hyvin avarina ja suvaitsevina uskonnollisina terapioina tai erittäin voimakkaan sulkeutuvina kulttiryhminä. Uususkonnollisuuteen kuuluvat myös kristillisperäiset kultit kuten jehovantodistajat, mormoonit, moonilaiset ja monet äärikarismaattiset profeettaliikkeet ja ns. menestyksen teologia. Paljon tapetilla olevia liikkeitä ovat TM, eri Yoogan muodot, Skientologia, Hare Krishna, uusshamanismi, ufologia, spiritismi ja satanismi. Kaikkiin niihin ja moniin muihin liittyy okkultistisia piirteitä, ennustelua, henkiparantamista, monenlaisia psyykkeeseen vaikuttamismenetelmiä, hindulaista mieltiskelyä, energiavirtoja, auroja, erilaisia terveysterapioita ruumiin meridiaaneineen, taikavarpuja, parapsykologian harrastusta, henkimatkoja jne.

Nopeasti leviävä liike

Uudeksi Aikakaudesksi nimitetty uskonnollinen liikehdintä leviää Euroopassa ja Yhdysvalloissa tavattomalla voimalla ja on nielemässä kitaansa myös kristillisiä kirkkoja. Vuonna 1989 julkaistun W. Martinin raportin mukaan noin 60 miljoonaa ihmistä joko osallistui liikehdinnän toimintaan tai oli sen ajattelutavan vaikutuksen alaisena. Tänäpäin luku on jo ylittänyt 100 miljoonan. Varsinkin viimeisten 25 vuoden ajan liikkeen voimakasta leviämistä on edistänyt massatiedotusvälineiden asettuminen sen liipunkantajiksi. Pelkästään Yhdysvalloissa oli vuonna 1989 Uuteen Aikakauteen ja okkultismiin keskittyviä erikoiskirjakauppoja 2500. Raportin julkaisun jälkeen niiden määrä lisääntynyt rajusti.

Uuden Aikakauden liikkeeseen lukeutuu suuri joukko kansainvälisesti tunnettuja laulajia, ohjaajia (9 10:stä amerikkalaisesta filmistä edustaa UA:n ajattelutapaa), antropologeja, katolisia teologeja. Jopa eräät tunnetut protestanttiset julistajatkin ovat liikkeen ajattelutavan vaikutuksen alla. Liikkeen ajattelutapaa tuetaan usein sellaisten miesten lausumilla kuin kasvatusfilosofi Rudolf Steiner ja psykologi Yung.

Yhteistä

Monia (ei tosin kaikkia kulttiliikkeitä) näistä toistaan hyvinkin suuresti eroavista liikkeistä liittää toisiinsa yhteinen tietoisuus siitä, että olemme siirtymässä kokonaan uuteen Vesimiehen aikakauteen. Entinen kristillinen tai kristillis-humanistis-tieteellinen maailma on ajautumassa umpikujaan (ekologinen katastrofi jne). Pelastajaksi tarjotaan utta tietoisuuden muutosta, jossa koko kaikkeus on yhtä ja samaa syvimmäältä olemukseltaan. Kaikkeus on jumalallista. Kun ihmiset tai edes osa ihmiskunnasta havahtuu uuteen tietoisuuteen, löytää yhteyden itsessään asuvaan jumaluuteen, niin edessä on suuri ja uusi ihana aikakausi, äiti Maa pelastuu. Kaikki uskonnot ovat pohjimmiltaan yhtä, ne ovat vein eri teitä saman vuoren huipulle.

Rajat häivyttävä tietoisuuden muutos

Eräs japanilainen kertoi liikkeeseen sisältyvästä uhasta: "Kysymys ei ole niinkään uususkonnoksi järjestäytyneestä harhaopista. Pelottavinta liikkeessä on se, että se tunkeutuu aivan huomaamatta kirkkojen ja seurakuntien sisään ja muuttaa ihmisten ajattelutavan."

Uusi Aikakausi on panteistinen, kaikkijumaluuteen uskova uskonnollinen liike. Sen tavoitteena on muuttaa ihmisten tietoisuutta niin, että kansalliset ja uskonnolliset raja-aidat kaatuvat ja koko maapallo voidaan pelastaa uhkaavalta tuholta. Uuden Aikakauden uutuus merkitsee siirtymistä rationalistisen (järkipärisen) tiedon aikakaudesta mystiseen (salaperäiseen) ykseyteen perustuvaan tietoisuuden heräämisen aikaan.

Rationalistinen tieto tarttui asioihin eritellen niitä ja asettamalla ne toisiaan vastaan. Jumala ja ihminen, ihminen ja luonto, mies ja nainen, tiede ja uskonto, kristinusko ja harhaopit, hyvä ja paha jne asetettiin toisiaan vastaan. Tällaisen ajattelutavan sanotaan tuhoavan äiti Maan ja vievän maailman ristiriitoihin ja kriiseihin. Mutta nyt on koittanut aika, jolloin tällaisista vastakkainasetteluista päästään vapaaksi.

On siis kysymys uuden panteistisen tietoisuuden heräämisestä, jossa kaikki nähdään yhtenä. Tällaisen panteistisen ajattelun mukaan ihminen on yhtä jumalallisen luonnon kanssa (mihin liittyvät ympäristökysymykset ja ekologia), miehen ja naisen välillä ei ole eroa (mikä vie homojen oikeuksiin ja feminismiin), kansojen väliset ristiriidat poistuvat (mikä liittyy rauhanliikkeeseen), tiede ja uskonto yhdistetään (uskonnon psykologisointi) ja eri uskonnot hyväksyvät toisensa (maailmanuskontojen konferenssi). Kun ihmisten tietoisuus muuttuu tällaiseksi, niin maailman kaikki ihmiset voivat ottaa toisiaan kädestä ja saavuttaa rakkauden, valon ja rauhan uuden aikakauden.

Uuden aikakauden vaikutus ulottuu näin erittäin laajalle niin uskonnon, psykologian, kasvatuksen, taiteiden, ihmisoikeuksien, ympäristönsuojelun kuin poliittisen rauhanliikkeen piiriin. Erityisen silmiinpistävä on liikkeen vaikutus uskonnon ja psykiatrian alueella. Sillä avain Uuteen Aikakauteen on tietoisuuden muutos panteismiin (kaikkijumaluuteen) ja monismiin (kaikki on pohjimmiltaan yhtä). UA:ssa käytetään tämän tietoisuuden muutoksen saavuttamiseen mietiskelyä, erilaisia psykologisia vaikutusmenetelmiä, mielenkontrollia, loitsuja, huumeita jne.

Ihmismahdollisuuksien kehittämisliike UA:n juurena

UA:n oppien taustaa ei ole vaikea selvittää. Kysymys on länsimaiseen myyntiin muokattujen idän uskontojen marssista lännessä, mutta liikkeenä UA:n juuria on vaikea määritellä. Liike on levinnyt nimen omaan Yhdysvalloista. Siellä merkittäviä tekijöitä ovat olleet Vietnamin sodan aikainen ja jälkeinen hippiliike sekä varsinkin länsirannikolla laajasti vaikuttanut psykiatrinen terapialiike "Human Potential Movement" (HPM) eli ihmismahdollisuuksien kehittämisliike. Se otti terapioissaan laajalti käyttöön hindulaisia ja muita idän uskonnollisia menetelmiä, levisi koko maahan ja muodostaa nyt merkittävän UA:n lähteistä. Liikkeen keskus on Kaliforniassa sijaitseva tutkimuskeskus.

Ihmismahdollisuuksien kehittämisliike (HPM) perustuu siihen, että itseään tutkimalla ja itseään rakastamalla ihminen voi saada itsessään olevat käyttämättömät mahdollisuudet ja voimavarat esiin. Tähän tarkoitukseen käytetään idän panteistista mietiskelyä.

Panteistinen pelastus saavutetaan, kun ihminen mietiskellen pääsee syvälle itseensä ja tajuaa, että hän on yhtä kaikkeuden sieluna olevan jumaluuden kanssa tai että hän itse on varsinaiselta olemukseltaan jumala. HPM omaksui ajattelun, koska suurinta ihmismahdollisuuksien kehittämistä hän on, kun ihmisestä itsestään tulee jumala.

Näin HPM liikkeestä poiki lukuisa joukko erilaisia itsensäkehittämismenetelmiä ja niitä soveltavia seminaareja. Siitä syntyi myös useita UA:n kulttiliikkeitä eli uususkontoja. Japanissa erittäin suosittu itsensäkehittämisseminaarien tuottaja Life Dynamic Co (Elämän dynamiikka Oy) kuuluu yhtenä haara-

na UA liikkeeseen. Yhtiö väittää, että sen mainostama tavoite "Yksi maailma, yksi ihmiskunta" saavutetaan pelkästään sillä, että sen seminaareissa ihmiskunnan yhden prosentin tietoisuus muuttuu.

Vaara kristillisille kirkoille

HPM liikkeestä kotoisin olevia psykologisia menetelmiä ja terapioita on omaksuttu tämän päivän "Kirkonkasvuliikkeeseen" (Church Growth Movement) ja sielunhoitoon. Vaara joutua liikkeen nielemäksi on todellinen. Siksi nyt on erityinen tarve pureutua raamatulliseen ihmiskäsitykseen ja pelastusoppiin.

Myös teologian puolella UA on saavuttanut vastakaikua. Katolinen teologi Mathew Fox puhuu "syvän ekumenian" puolesta. Se on kaikkien uskontojen tasavertaisuutta ja liittymistä jumalaan, ainoaan tosi olevaan. Kysymys on siis siitä uskonnollisesta monimuotoisuudesta, joka lopulta johtaa samaan päämäärään. Kansainvälisen UA liikkeen (IANA, International Association of New Age) näky on täsmälleen sama. IANA tavoittelee samaa roolia kulttuurin ja uskonnon alueella, mikä YK:lla on poliittisella areenalla.

UA:n laineet kastelevat jo meidän jalkojamme. Suomen ja Ruotsin kirkot eivät näytä tiedostavan asian vakavuutta. Lähes huomaamatta UA:n ajattelutapa tunkeutuu niiden sisälle, jopa ns. raamatullisen siiven ja herätysliikkeiden sisälle. Meidän on pakko nähdä, että vähän toistakymmentä vuotta jatkuneen itsensä rakastamisen ylistyksen, myönteisen ajattelun korostuksen ja evankeliumin ymmärtämisen psykologisoinnin taustalla on yksi ja sama lähde. Suurin huoli on siinä muutoksessa, joka on tapahtunut itse evankeliumin ymmärtämisessä.

Raamattuun uskovilla kristityilläkin on siis vaara omaksua huomaamattaan ympäröivästä yhteiskunnasta UA:n ajattelutapa ja alkaa lukea sitten Raamattua sen valossa. Tulos on raamatulliselle kristinuskolle kohtalokas.

Uususkonnollisuuden uutuus

Uususkonnollisuus sisältää varsin laajan skaalan niin vanhaa läntistä kuin itäistä uskonnollisuutta kuin sitten kristillisperäisiä messiasliikkeitä ja harhaoppeja. Läheskään kaikkia uususkonnollisuuteen kuuluvia liikkeitä ei voi sisällyttää Uuden Aikakauden nimikkeenkään alle. Ryhmittelemällä joudumme tekemään aina enemmän tai vähemmän väkivaltaa ryhmittymien erityispiirteille, mutta toisaalta ryhmittely selkeyttää myös ajatteluamme.

Uususkonnollisuuden kaiken kattava yhteinen piirre on lähinnä vain uskonnollisuus. Vielä pari vuosikymmentä sitten suuri osa esim. UA:n liikkeistä pyrki julkisuudessa kieltämään uskonnollisen luonteensa ja pyrki esiintymään joko liikuntana, terapiana tai avartuneena tieteenä. Tästä tyypillisiä esimerkkejä ovat Yoga, TM ja Scientologia. Nyt elämme tilanteessa, jossa humanistinen tieteusko on jo menettänyt ratkaisevasti otteensa kansan sielusta ja kaikki edellä mainitutkin liikkeet esiintyvät täysin avoimesti uskonnollisina. Uskonnollisuus on hyväksyttyä.

Mikä sitten erottaa uususkonnot vanhoista uskonnoista. Kysymys ei ilmeisellä tavalla ole itse uskonon iästä, sillä uususkontojen kirjossa esiintyy lähes alkuperäistä hindulaisuutta ja buddhalaisuutta, jotka molemmat ovat toki iältään vähintään 2500 vuotta vanhoja. Uususkonnollisuus -nimityksen UUS -osa johtuu lähinnä siitä, että meillä länsimaissa on tapahtunut selkeää irtautumista perinnäisestä kristinuskosta ja perinnäisestä tieteellisestä tai käytännöllisestä materialismista, jotka niin vastakkaisia kuin ovatkin olleet toisilleen edustavat "vanhaa" ihmismielissä ja kulttuurissamme. Kaikki se, mikä asettuu ikään kuin kolmantena ja uutena ulottuvuutena kristinuskon-ateismi akselin ulkopuolelle kuuluu jollain tavalla uususkonnollisuuden piiriin.

Kun tilannetta katselee japanilaisesta vinkkelistä, missä esiintyy myös uususkonnollisuutta jo kolmatta aaltoa (alkaen aina 1800 luvun alkupuolelta tähän päivään asti), niin tilanne on sikäli analoginen, että vaikka akseli, jolta uususkonnollisuus etäänny omaksi dimensiokseen onkin vanha shintolaisuus

ja buddhalaisuus vastaan läntinen rationalismi ja tieteisusko, niin kysymys on uskonnollisesta reaktiosta tiettyä vallitsevaa uskomusjärjestelmää vastaan. Molemmissa on yhteistä varsin selkeä sanoutuminen irti ns. tieteellisen maailmankuvan rajoituksista.

Uususkonnollisuuden uutuus on siis ilmiön uutuudessa vallitsevaan kulttuuriin nähden, eikä opillista tai elämyksellisestä uutuudesta. Japanilaisen ja läntisen uususkonnollisuuden ilmiöt ovat erilaista kulttuuritaustoitistaan huolimatta niin samankaltaisia, että japanilaisista uususkonnoista viimeisimmät avoimesti samaistuvat läntiseen UA:n liikkeisiin. Kun uususkonnollisuus on merkinnyt käytännössä paluuta hyvin vanhoihin uskonnollisiin muotoihin, se kertoo ihmisen uskonnollisten vaihtoehtojen yllättävästä rajallisuudesta. UA ei kaikkine variaatioineen ole kyennyt luomaan mitään todella uutta uskonnollista ilmiötä, mutta on marssittanut aiemman valtakulttuurin luurankokaapista suuren joukon elinvoimaisia uskonnollisuuden vanhoja harjoitusmuotoja.

Uususkonnollisuuden nousun taustalla ei ensisijaisesti ole nousu kristinuskoa vastaan, niin kuin kristityt helposti saattavat kuvitella. Japanissa valtakulttuurin akselilla ei esiintynyt lainkaan kristinuskoa. Pikemminkin on kysymys Japaninkin tukeutuneen tieteellisen maailmankuvan kestättömyydestä. Kun lännen valtakulttuuri, kristillinen kirkko, sitoutui kapeaan tieteelliseen maailmankuvaan, uususkonnollisuus nousi molempia vastaan. Japanissa taas vallitseva shintolaisuus ja buddhalaisuus sitoutuivat vastaavasti tieteelliseen maailmankuvaan ja siksi uususkonnollisuus nousi sielläkin molempia vastaan. Joku voisi tietysti kysyä, eikö japanilaisilla olisi ollut vaihtoehtona sitten siirtyä aidon kristinuskon puoleen, koska vallitseva malli uususkonnollisuudessa hylätään tai oikeammin sulautetaan soveltuvien osin uuteen eritavalla uskonnolliseen maailmankuvaan.

Raamatullinen kristinusko ei ole koskaan mikään uskonnollinen vaihtoehto. Ihmisen perisyntin ja synnynnäisen Jumalasta luopuneen tilan vuoksi, ihminen ei voi eikä kykene eikä tahdo yksilönä eikä yhteisönä suuntautumaan elävän Jumalan puoleen. Uskonnollisen moninaisuuden ja mitä mielikuvituksellisimpien uskonnollisten rituaalien, ryhmittymien ja ilmiöiden alta paljastuu lopulta yllättävä köyhyys ja vaihtoehtojen puute. Käytävissä ei itse asiassa ole mitään muuta, kuin sellaista jota on käytetty ja kokeiltu jo vuosituhsia. Ihminen ei ole muuttunut miksiäkään. Raamatullinen kristillisuus ei ole uskonnollisuuden vaihtoehto, vaan vastakohta. Aito kristillisuus voi syntyä vain Jumalan Hengen vaikutuksesta eikä siksi ihminen voi omassa varassaan koskaan päätyä kristinuskoon.

Uususkonnollisuuden ryhmittelyä

Seuraava jaottelu eri ryhmittymiin tekee jossain määrin väkivaltaa kaikille esiintymismuodoille, sillä lähempi tarkastelu yleensä osoittaa, että jokaiseen uususkonnolliseen ryhmittymään sisältyy jossain painotussuhteessa kaikkien muidenkin elementtejä. Kustakin ryhmittelyluokasta (kategoriasta) mainitsen vain joitakin esimerkkejä. Jokaisen yksittäistä ominaisuuksista voidaan kirjoittaa kuinka paljon tahansa. Kaikissa kategorioissa esiintyy sekä tiiviisti organisoituneita ja joissain tapauksessa erittäin tiukasti mielen kontrollilla hallittuja ryhmiä että myös epämääräisiä virtaustyyppisiä ilmiöitä, jotka eivät edellytä kannattajiltaan minkäänlaista sitoutumista.

1. Vanhat uskonnot uudessa ympäristössä

Hindulaisuus

Buddhalaisuus

Islam (islam rationaalisen jälkikristillisen eurooppalaisen uskonto, ehkä tosin kristillisen kirkon nimikkeen alla). Torjutaan. Mielivaltainen ja aggressiivinen Jumala! Pelottava sharia - joka vetoaa: Jospa yhteiskunta saataisiin vaikka väkisin turvalliseksi ja asioihin selkeyttä. Vrt. Islamin torjunta ja mooseslaisen Jumalan torjunta. Torjunta tarvitaan!

Moralistien yksijumalainen ja selkeä uskonto "kristillisen kirkon vaatteissa"? Tuomiolla voi hyvinkin selvitä!!

2. "Vanhat" kristillisperäiset harhaopit

Adventismi
Jehovalaisuus
Mormonit

3. Kristillisperäiset "virtaukset",

jotka voivat olla joko omiksi kirkkoikseen organisoituneita tai voivat esiintyä organisoitumattomina olemassa olevien valtarakenteiden sisällä.

Vanha liberaaliteologia
Vallankumouksen teologia
Menestyksen teologia
Feminismiteologia
Psykologisoivat harhat (esim. itsensä rakastamisoppi)
Uskon Sana
Elämän Sana

4. Radikaalikarismaattiset kristillisperäiset liikkeet

Sisäisen sanan liikkeet (kolmas aalto)
Suljetut profeettavetoiset ryhmittymät
Messias-tyyppisten johtajien ympärille keskittyvät ryhmät

5. Puolikristilliset harhat

Moonilaisuus: "Kärsivän Jumalan pelastaminen".

6. Gnostilaistyyppiset liikkeet

Teosofia
Antroposofia
Ruusuristi
Vapaamuurarit

7. Itsensä kehittämismenetelmät ja terapiat

Human Potential Movement
Scientologia

8. Vaihtoehtoinen "lääketiede"

Vyöhyketerapia
Akupunktio
Silmämykiöterapiat

9. Buddhalaistyyppiset liikkeet

Zen-mietiskely, Zen -mietiskely sopii kultivoituneelle jupille. Hillittyä, arvokasta ja tarjoaa instantin valaistuskokemuksen - täysin subjektiivisen. Koko maailmankaikkeus hallintaan. Ylöspäin kehittyvä aurinkoja hipova prosessi. Pääsee Jeesuksen ja Buddhan seuraan, ehkä ohikin. Apinasta buddhaksi. Sopii ateistillekin. Buddhalaista menestysteologiaa.

Akido
Reiki

10. Hindulaistyyppiset liikkeet

Jälleensyntyminen ja karma. Gurut ja mantrat, mietiskely, tietoisuuden manipulointi. Rajakokemukset, mystisismi. Panteismi, kaikkijumaluus, Pars pro toto, jumaluus ihmisessä. Askeettisuus ja rajut kokemukset.

Torjuttua: Kastilaitos ja oppi ulkoisen todellisuuden harhasta. Miksi torjuttu? Kysymys totuuden luonteesta. Mitä on suhteellinen totuus, onko ulkoinen todellisuus olemassa vai ei? Mistä voimme tietää? Miten voimme tietää? Mitä voimme tietää? Kysymys auktoriteetista? Miksi auktoriteetit on haluttu hy-

lätä ja silti niiden perään itketään. (Jehovalaisuuden, islamin ja katolisuuden auktoritatiivisuus ve-toaa!)

Hare Krishna, ja muut tiukat ryhmät: Individualismiinsa hukkuneet länsimaiset ihmiset. Perheyhteys. Vrt. seurakuntayhteys.

Uhrautuva sitoutuminen ja uhrautuminen.

Yoga

TM

Gurujen ympärille keskittyneet ryhmät

11. Luonnonsuojeluliikkeet

Green Peace

Linkolalaisuus

12. Shamanismi

Henkiparantajat

Vanhan shamanismin elvytysliikkeet

13. Okkultistiset liikkeet

Spiritismi

Ufologia

Satanismi

Saatananpalvonta

Wicca pakanuus

Ilmiöitä ja menetelmiä uususkonnollisuudessa

Ihmisen luomiseen perustuva peruskonnollisuus, on ilmennyt halki aikojen *rukouksen, uhrin ja paaston* muodoissa. (Vrt. Matt.6:1-) Ne voivat olla sekä kristillisessä että ei-kristillisessä käytössä.

Vanhassa pakanuudessa ja uususkonnollisuudessa käytetään monenlaisia menetelmiä ja esiintyy monenlaisia ilmiöitä:

Ennustaminen: (Vrt. ennustaminen ja kristillinen profetia)

Horoskoopit, kristallipallot, tarot-kortit, tina, ennusmerkit, puun koputukset, kahvinporot, käsien kat-selu, tavalliset kortit jne.

Profeetat, ennustajat, selvänäkijät, papit, shamaanit, noidat jne ennustusten välittäjinä.

Uskonnollinen kokemus: (Vrt. sielullinen ja hengellinen)

Näyt, transsit, ruumiista poistumiset, henkimatkat, hallusinaatiot, levitaatio, enkelien ja pimeyden olentojen tapaamiset, vainajahenkien kohtaamiset, automaattikirjoitus, kielilläpuhuminen, ajatusten luku, kummittelu.

Puhdistusriitit, kasvi-, ruoka-, eläin- ja ihmishirit. Seksuaaliriitit. Energia-aurat, energia virrat, kunda-lini ja chakrat.

Taikarumpu, tekno, monotoninen ja minimalistinen musiikki transsiin pääsyn välineenä. Kärpässieni ja huumeet kokemusten saavuttamisen apuna. Roolipelit, rituaalipuvut ja symbolit.

Amuletit, fetissit, buddhien ja hindujumalien kuvat, maskotit, salatiedon kirjat (Musta Raamattu, hin-du- ja buddhalainen kirjallisuus). Siirrosenergia.

Parantaminen: (Vrt. kristillinen parantuminen)

Henkiparantajat, parantaja-shamaanit, verenpysäyttäjät. Lukematon joukko terapioita. Luontaistuot-teet, bioenergiatuotteet.

Pyhäinjännökset, temppelit, karsikot, hautausmaat. Pahojen henkien karkottaminen, manaaminen ja musta ja valkea magia.

Tietoisuuden muuttamis- ja energian vapauttamismenetelmiä:

Mietiskely, mantrat, zen, naikan, kundalini yoga.

Uskonnollisia seremonioita:

Shamaanin tai gurun luo meno, temppelikäynnit, rukoukset ja uhrit, initiaatiiritit, ympärileikkaukset, jumalanpalvelukset, suurkokoukset, juhla-ajat ja maagiset hetket.

Mihin uususkonnollisuuden leviäminen ja vetovoima perustuu?

1. Uskonnolliset syyt

Ihmisen kysymykset:

Mistä löydän rakastavan sydämen?

Rakastava sydän omasta sisimmästä - ulkoa ei löydy

Miten selviän kuolemasta?

Kuolemaa ei ole, jälleensyntyminen ja karma

Miten saan rauhan, selviän syyllisyydestä?

Syällisyys katoaa, kun ei ole mitään hyvää eikä pahaa.

2. Sosiaaliset syyt

Läntisen ihmisen suunnaton yksinäisyys. Halu löytää yhteisöllinen ulottuvuus. Kaupungistumisen vastavaikutusta. (Voimakkaasti sitoutuvat ryhmät).

Juppiuskonnollisuus (zen-buddhismi).

Suunnaton media- ja julkkismainonta.

3. Toimivuus

Mystiset kokemukset todellisuutta, parantumista tapahtuu. Näyttö toimivuudesta on saatavissa suhteellisen helposti.

Emotionaaliselle ja visuaaliselle sukupolvelle ruokaa.

Totuusvaatimusta ei ole - täydellisen subjektiivista ei voi mitata.

4. Opilliset ja ideologiset syyt

Ykseys ajattelu vastaus totuuden menettäneelle länsimaiselle ihmiselle.

Feministinen naisellinen ajattelu sopii isättömälle sukupolvelle.

Hyvä-paha jännitteestä vapautuminen kiehtovaa. (Ei mitään parannusvaatimusta).

Suunnaton optimismi muuten synkän ajan keskellä: Uusi aikakausi tulee!

Relativismi - saa valita sen, mikä itselle sopii. Ekletismi.

Usko itsessä uinuvaan jumalaan kiehtoo.

Kehitysusko: Ameeba-apina-Darwin-Buddha

Tieteisusko osaksi systeemiä.

Mistään vanhasta ei tarvitse luopua.

Suvaitsevaisuus on myönteisyyttä.

Seksuaalinen vapaus ja UA sopivat yhteen.

Uusia elementtejä uususkonnollisuudessa

Vaikka sisällöllisesti uususkonnollisuudessa on hyvin vähän uusia elementtejä, se on onnistunut länsimaistamaan monia Idän vanhan uskonnollisuuden piirteitä.

Jälleensyntyminen ja karma, itä ja länsi lähes vastakohtat

Panteismin ja tieteen pyhä allianssi

Jeesus ja kristinusko saadaan sekoitetuksi soppaan - saa pysyä "kristittynä" - uusi Jeesus, uusi kristinusko.

Evankeliumin tarttumapintoja uususkonnollisuudessa

Paavalin puhe Areiopagilla (Apt 17) osoittaa, että jokaisesta väärästä uskonnollisesta järjestelmästä on avoin ovi oikeaan. Oven nähtyäänkin usein ihmiset kieltäytyvät kulkemasta siitä sisään. He ovat silloin vastuussa ratkaisustaan. Evankeliumimme on sanoma ylösnousseesta Jeesuksesta Kristuksesta. Vain tulemalla Hänen luokseen ihmiset voivat löytää niiden asioiden merkityksen, jotka heidän uskonnollisuudessaan ovat Jumalan yleisen tai erityisen ilmoituksen vaikutuksesta totta. Mutta kukaan ihminen ei voi koskaan löytää tietä totuuteen sen perusteella, että hänen uskonnossaan on jotakin totuuden osasia. Ne muodostavat vain liittymäkohdan eivät päämäärää.

Maailmankuvan murros

Suomalainen uususkonnollisuuskaan ei tee tässä kohden poikkeusta. Uususkonnollisuuden raju mihinnousu kertoo ihmisten syvästä elämänjanosta, jota kristinuskon taakseen jättäneen suomalaisen humanistis-tieteellinen maailmankuva ja käytännön materialismi ei koskaan voinut tyydyttää. Vaikka ohut humanistis-tieteellinen maailmankuvakin on uskonnollinen luonteeltaan, se ei riitä selittämään koko todellisuutta. Moninaiset rajakokemukset vaativat uskonnollisen todellisuuden huomioon ottamista. Pelkkä materia ei riitä. Yliluonnollisen uskomisen ei ole enää ongelma, mutta se, että ihminen kuvittelee löytävänsä omasta sydämestään tien panteistiseen jumaluuteen sen sijaan on.

Kristillisen kirkon on tässä tilanteessa uskallettava sanoutua irti tieteellis-humanistisesta baabelin-vankeudestaan ja lähdeittävä rohkeasti korottamaan Raamatun maailmankuvaa, jossa on luomastaan riippumaton kaikkivaltias Luoja ja Hänen rakkautensa kohteena ihminen ja luomakunta, joita voidaan tieteellisesti tutki, ja tutkimuksen mahdollisuudet ylittävä "yliluonnollinen" luomakunta enkeleineen ja pahoine henkineen. Vain raamatullinen malli selittää todellisuuden oikein. Ihmisten hakeutuminen uskonnollisiin malleihin tarjoaa siksi evankeliumille liittymäkohdan edellyttäen, että kristillinen kirkko ottaa tosissaan Raamatun opetuksen luodusta "yliluonnollisesta".

Jano rakastavaa sydäntä kohti

Uskonnollista vastausta ei enää torjuta siksi, että se on uskonnollinen. Panteistinen kaikkijumaluus ei koskaan voi vastata ihmisen sydämen janoon ja huutoon rakastavan sydämen suuntaan. Eräs kärjistyneimpiä osoituksia tästä on se, miten lähes koko kansakunta istuu kuin taikavoimasta katselemissa "Kauniita ja rohkeita". Unelma ja fantasia jostain prinssistä tai prinsessasta, joka tulee suomalaisen "Tuhkimon" rakkauden janon sammuttamaan on käsittämättömän voimakas. Satujen maailma, jota lapsuudessa elettiin, vaikuttaa alitajuisessa todellisuudessa voimakkaasti.

Sadut ja legendat ovat merkittävä osa suomalaisen uskonnollista etsintää aivan niin, kuin ne muodostavat esimerkiksi Japanin shintolaisuuden selkärangan. Ihminen on valmis ne muuttamaan hyvin pitkälle käytännön todellisuudekseen pettyäkseen kerta toisensa jälkeen. Rakkauden janossa katkotujen ihmissuhteiden vana monen menneisyydessä puhuu karmeaa kieltä tämän uskonnollisuuden tuhoisuudesta. Ihmisille on osoitettavissa, että hänen uskonnollinen janonsa on synnin tähden elämän veden lähteestä rakastavasta Jumalasta eroon joutuneen ihmisen ahdistusta, haukkomista vetä kohti kuin kala kuivalla maalla. Vain Jumalan sanan totuus riisuu ihmisen valheellisista ja tuhoisista fantasioista, mutta Jumalan Kristuksessa ilmaisema rakkaus kykeneekin sitten tyydyttämään ihmisen loputtoman rakkauden janon.

Kuolemanpelon torjuntamekanismit

Juoksu toisaalta sielunvaelluksen ja karman syliin ja toisaalta shamanististyyppiin kokemuksiin paljastaa ylösnousemususkon menettäneen suomalaisen tiukasti tiedostamattomaan painetun kuolemanpelon. Opillisen tason hyppäys "kertalipusta sarjalippuun" ei voi vastata ihmisen kuolemanpeloon. Sillä kuolemanpelko ei johdu siitä, että ihminen ei tiedä, mitä hänelle kuolemassa tapahtuu. Sen syy kaikissa uskonnoissa ja kulttuureissa on sama: syyllisyys. Omantunnon toiminnan vuoksi ihminen tietää liiankin hyvin, millaista hänen mennyt elämänsä on ollut. Syyllinen ihminen ei voi olla pelkäämättä kuolemaa ja sitä seuraavaa tuomiota. Siksi ihmisten "syyllistämiseen" suhtaudutaan

tunteenomaisen suvaitsemattomasti. Melkein mitä muuta saa tehdä, mutta ei syyllistä toista. Oman-tunnon toiminta herää tuskallisen vähästä ja sen mukana kuolemanpelko.

Kun "vapauttava" oppi sielunvaelluksesta ei tehoa kuolemanpelon torjumiseen, tarvitaan voimakkaampaa keinoa. Kun ennen otettiin kaadetun "Otson" hammas tai kynsi amuletiksi kuolemaa vastaan, tänään katsellaan väkivaltaelokuvia tai pornoa. Molemmilla saadaan tiedostamattoman tasolla käsitellyksi kuoleman pelkoa. Väkivaltafilmiä jälkeen "hämmästykseseen" eloon jäänyt katsoja saa emotionaalista lisäuskoa omaan kuolemattomuuteensa. Pornon katsoja taas kokee hedelmällisyyden ja elämän voimien jylläävän sisimmässään. Sitä paitsi omatunto menettää nopeasti syyttävän teränsä ja kuoleman pelko pysyy tiedostamattomassa. Tällainen shamanistinen voimansiirto ei välttämättä tapahdu tiedostetun uskonnollisella tasolla, mutta on sitäkin uskonnollisempaa luonteeltaan. Moninaiset terapiat ja ikuisen nuoruuden tavoittelu terveyslääkkein kuuluvat osana kuvioon. Kuolemaa ei saa olla. Se ei saa tulla. "Muut kuolevat, minä en."

Toisaalta "pehmeämmät" tavat kuoleman pelon käsittelyyn ovat myös yleistyneet. Hautakynntilät - joilla voi tietysti olla kristillinenkin merkitys - ja lämpimät hautajaispuheet kuolleelle sielulle, puheet "hyvästä kuolemasta" ja "henkimatkat" kuoleman rajan tuolle puolelle tarjoavat mallia, jolla kuoleman kanssa päästään niin "sinuiksi", ettei sitä tarvitsisi enää pelätä.

Ylösousemus on vastaus

Mutta mikään noista keinoista eivät tehoa. Tiedostamattomaan painettu kuolemanpelko nakertaa. Tämän päivän suomalaiselle on uskallettava kertoa avoimesti, että hän kuolee ja että hän pelkää kuolemaa, tunnusti hän sitä tai ei. Hänelle on uskallettava kertoa, että syy on hänen omassa syyllisyydessään. Mutta hänelle tulee sitten kertoa myös evankeliumi Jeesuksen uhrista Golgatalla, jossa on täydellinen anteeksiantamus. Aivan erityisesti on korostettava Jeesuksen ruumiillista ja historiallista ylösousemusta. Siinä on lopulta ainoa todellinen vastaus kuoleman pelkoon.

Tämän päivän ihmisen ei ole yhtään vaikeampi uskoa ylösousemuksen ihmeeseen kuin Paavalin aikalaistenkaan. Varsinainen ongelma ei ole tämän ihmeen suunnattomassa suuruudessa - sillä vain sellainen ihme kykenee lopulta vastaamaan kuoleman edessä vapisevalle ihmiselle. Ateenalaistenkin ongelma oli pohjimmiltaan siinä, että Paavali vaati heitä tekemään parannuksen. Heidän tuli hylätä ja tuomita synty elämässään ja kääntyä avuttomina Jeesuksen puoleen, joka ei ole vain Tuomari vaan myös Vapahtaja.

Oman syntinsä tunnustaminen, avuttomaksi suostuminen ja uskossa Herran armon turviin pakeneminen onkin yhä tänäänkin suomalaisen varsinainen ongelma. Siihen uususkonnollisuus ei tarjoa mitään tarttumapintaa, koska se uskoo viime kädessä ihmisen uskonnollisiin mahdollisuuksiin. Hänen uususkonnollisuudestaan ja tarpeistaan käsin on edelleen tie sille paikalle, että hänelle selviää Jeesus Kristus ainoaksi todelliseksi vastaukseksi. Mutta siinä hän joutuu valitsemaan kelpaako hänelle parannus ja usko Kristukseen vai ei.

Tie uususkonnollisuuteen

Tie kristinuskosta uuspakanuuteen

Uusi Aika on yhtä vanha kuin ihmiskunnan syntikin. Ihmisen tie heti Vanhan Testamentin alkulehdiltä johti Jumalan luota epäjumalanpalvelukseen tietyn prosessin kautta. Israelin historia oli jatkuvaa Jumalan sanan hylkäämistä ja epäjumalien puoleen kääntymistä. Kirkon historia on toistanut samaa kuvioa. Tie uususkonnollisuuteen on aina saman tyyppinen.

Epäjumalien kuvat - visualisoitu jumala

Ensimmäinen käsky varoittaa ihmisiä epäjumalankuvien rakentamisesta seuraavaan tapaan: "Älä tee itsellesi jumalankuvaa..." Sitten se jatkaa yksityiskohtaisella luettelolla siitä, millaisia vääriä kuvia jumalasta ei pidä tehdä. Epäjumalanpalvelus ei nimittäin lähde liikkeelle siitä, että ihminen mielivaltaisesti tekisi itselleen jonkin epäjumalan, jota hän alkaisi sitten kumartaa.

Epäjumalan luominen lähtee liikkeelle siitä, että ihminen hylkää Jumalan ilmoitetun Sanan, Raamatun, puheen kuuntelemisen ja alkaa sen sijaan mielikuvituksessaan rakentaa itselleen käsitystä Jumalasta. Hän alkaa siis mielessään visualisoida sen oikean ja elävän Jumalan kuvaa, joka on hänet luonut. Jumalan yleisen ilmoituksen perusteella jokainen ihminen nimittäin tietää, että Jumala on olemassa. Jumalan luomisteoista käsin hän sitten alkaa mielikuvituksessaan rakentamaan kuvaa tästä oikeasta elävästä Jumalasta, mutta kun hän samalla hylkää Jumalan oman puheen, hän päätyy lopulta epäjumalaan. Palvellessaan epäjumalia ihminen siis palvelee omassa mielessään rakentamaansa jumalakuvaa, johon hän ottaa rakennusaineksia ympärillään ja itsessään havaitsemista Jumalan luomisteoista. Näin ihminen alkaa palvella Luojan sijasta luotua.

Jumala-kuvan rakentaminen tienä epäjumalanpalvelukseen

Myös kristityillä on halki vuosisatojen ja myös tänään erittäin suuri kiusaus lähteä visualisoimaan Jumalaa ja Jeesusta ja rakentamaan näin epäjumalia. Ikonialttarit ym ovat käypää tavaraa monille luterilaisille uskovillekin.

Jeesus on Jumalan kirkkauden kuva ja Häntä Raamatun peilistä katsellen näemme, millainen on elävä Jumala. Mutta uskonelämäämme ei vähääkään rikastuta tai auta se, että lähdemme mielikuvituksessa rakentamaan Jeesuksesta jotain ulkoista kuvaa. Meidänkin Jeesus-kuvistamme ja Jumala-kuvistamme voi tulla epäjumalia.

Samalla tavalla kuin ihmisen sisäisen elämän tuntemisen kannalta joskus on parempi tavata hänet ensi kerran puhelimesta kuin kasvoista kasvoihin, sillä ulkoinen olemus saattaa olla täysin harhaanjohtava, samoin Raamattu osoittaa meille tien Jumalan tuntemiseen. Se ei ole Jeesuksen visualisointi silmiemme eteen, vaan Hänen äänensä kuuntelu, kun Hän puhuu omilletunnoille.

Luopumisen prosessi

1. Farisealaisuus

Uususkonnollisuuden leviäminen on tapahtunut täsmälleen samaa rataa kuin millä sielunvihollinen yritti jo aikanaan alkuseurakunnan tuhota. Kun Kristususkoon eivät tehonneet ulkoapäin nousseet vainot, seurakunnan kimppuun alettiin käydä sisältä käsin. Ensimmäiseksi ja itse asiassa ratkaisevimmäksi aseeksi otettiin ulkokultaisuus, farisealaisuus. Sehän merkitsee ulkoisesti oikeaoppisen kristillisen uskon hyväksymistä ja sen mukaisen käytöksen suosimista samalla, kun kuitenkin henkilökohtainen Kristus—suhde, todellinen elämä on katkennut tai kuollut pois.

Jumala antoi kuolemantuomion kulkea ulkokultaisuuteen suostuneiden Ananiaan ja Safiiran yli. Se osoittaa, että ulkokultaisuus on seurakunnan kohtaamista harhoista vaarallisin. Sen Jumalan oli tuomittava kaikkein jyrkimmin, koska me itse olemme kovin valmiit elämään rauhanomaisesti tämän harhan kanssa. Meidän on tässä yhteydessä korostettava, että ulkokultaisuus on myöskin eräs uskonnollisuuden muoto, mutta siinä hallitsevana jumalana on oikean opin tuoma oma turvallisuus ja usein taloudellinen etu, piirre, joka on yhteinen useille muillekin uskonnollisuuden muodoille.

2. Saddukealaisuus

Seuraavassa vaiheessa sielunvihollinen lähtee tuhoamaan ulkokultaisuuden itsessään oikeaa opillista rakennelmaa. Tässä vaiheessa se turvautuu järkeisuskon tai tieteisuskon menetelmiin. Sitä on meidän aikanamme esiintynyt mitä moninaisimmissa vaatteissa kuten valistusaatteessa, liberaali-teologiassa, marxilaisuudessa vain muutamia mainitaksemme.

Hyökätessään ulkokultaisuutta vastaan järkeisusko näyttää tekevän aina suuren palveluksen. Sehän vapauttaa ihmiset kaksinaismoraalista, salailusta ja usein kovin ahdistavaksi käyneestä ulkoisen ja lainomaisen moraalin kahleista.

Näin toimiessaan järkeisuskokaan ei suinkaan menetä uskonnollista luonnettaan. Se saattaa esiintyä myös suurena uskonnollisena vapauttajana. Kun se vapauttaa ihmiset farisealaisen kristinuskon pai-

nolastista, sen syyllistävästä vaikutuksesta, tieteelliseen maailmankuvaan sopimattomista myyteistä jne, samalla se tarjoaa uutta "aitoa" kristinuskon tulkintaa, jossa ihminen vapautuu uskomaan luomakunnan syvyyksissä ja oman olemuksensa syvyyksissä vaikuttavaan jumaluuteen.

Järkeisusko osoittaa erittäin järkevästi, että maailma on enemmän kuin, mitä järjen ja tieteen keinoin on saatavissa selville. Järkeisusko vie näin ihmisen maailmankaikkeuden salaperäiseen, mystiseen todellisuuteen ja tarjoaa hienostunutta uskonnollista kokemusta järjen vapauttamassa kristinuskossa, jossa kenenkään ei enää tarvitse loukkaantua Jeesuksen neitseestäsyntymisen tai ylösnousemuksen järjettömyksiin. Jälleen on muistutettava, että tämä on myös uskonnollisuutta, jota Jeesuksen aikana kannattivat saddukeukset.

3. Mystisismi

Tästä onkin sitten enää aivan lyhyt askel täyteen pakanuuteen. Kun saddukealaisuus onnistui tuhoamaan elämänsä menettäneen kristinuskon kuoren ja avasi tien salattuun mystiseen todellisuuteen, se kaatoi padon kaikelta siltä salaperäiseltä, mystiseltä ja vain syvästi henkilökohtaiseen kokemukseen perustuvalla, eksistentiaalisella, uskonnollisuudella, joka nyt mitä monituisimmin muodoin tulvii keskelläämme. Ihminen on vapautettu uskonnollisuuteen. Kun sitten viimeinenkin usko tieteeseen on kaatunut, jokainen voi täysin vapaasti valita itselleen parhaiten sopivan uskomusjärjestelmän, jonka todellisuutta tai totuudellisuutta kukaan ei voi asettaa kysymyksen alaiseksi, sillä mitään totuuden mitta ei enää esiinny.

Relativismi

Näin uususkonnollisuus maassamme liittyy mitä läheisimmin kaiken suhteellistavaan, relativistiseen, ajattelutapaan, joka taas on yhtä vanha kuin syntiin langennut ihmiskuntakin. Kaiken ei-kristillisen uskonnollisuuden mitaksi viime kädessä muodostuu kunkin ihmisen henkilökohtainen kokemus tai ihmisryhmän yhteisöllinen kokemus. Kun kenenkään henkilökohtaisia kokemuksia ei millään voi vääricksikään todistaa, niin mitään ehdotonta totuuden mitta ei esiinny, ja tietyllä tavalla juuri tästä asiasta iloitaan. Tilanne nimittäin merkitsee sitä, että kukin saa olla oma jumalansa. Ihminen on päässyt täydelliseen riippumattomuuteen ja vapauteen. Kun tähän sitten tarjoutuu vielä mahdollisuus salaisen tiedon hankkimiseen, jolla ihminen voi hallita jopa koko maailmankaikkeuden salaisuudet, niin julistus: "Minä olen jumala", muodostuu mitä luonnollisimmaksi uskontunnustukseksi.

Millä perusteella voi tietää oikein?

Tässä uskonnollisuuden prosessissa sielunvihollisen päätavoite on tehdä ihminen riippumattomaksi Jumalan Sanasta, Raamatusta. Tänä aikana, jona kaiken suhteellistaminen ja salaperäiset kokemukset ovat käypää tavaraa, kristittyjen on entistä selkeämmin tiedostettava, että mitään todellista, luotettavaa ja varmaa tietoa ei ole löydettävissä muuten kuin Jumalan ilmoituksen perusteella, ilmoituksen, joka on meille annettu yleisessä muodossa luonnossa ja omassatunnossa ja erityisessä muodossa Raamatussa.

Vain sikäli kuin ajattelemme samoja ajatuksia, joita Jumala ajattelee, olemme totuudessa. Toisaalta kristitty tietää, että vaikka hänen tietonsa onkin vajavaista, Jumalan ilmoituksen varassa hänellä on oikeaa ja ehdotonta tietoa. Vain kristityllä, joka elää elävässä suhteessa Jumalaan, on oikea tieto hallussaan. Tämä taas johtuu siitä, että syntiinlankeemuksessa myös ihmisen järki turmeltui. Ihminen ei kykene luonnon ilmiöitä eikä Raamattua tulkitsemaan oikein muuten kuin siten, että Pyhä Henki valaisee hänen ajatteluaan. Raamatussa meillä on mitta, jolla voimme kaiken arvioida oikein. Vain kristityllä voi olla totuus. Raamattu sitoo nimittäin totuuden Jeesuksen Henkilön tuntemiseen.

Raamatullisen kristillisyyden kaventunut maailmankuva

Raamattuun sitoutunut elävä ns konservatiivinen kristillisyydenkin on kuitenkin eräässä mielessä vastuussa uskonnollis-monistisen maailmankuvan leviämisestä maahamme. Uususkonnollisuuden nousu on muistutus meille siitä, että olemme omasta sinänsä raamatullisesta opetuksestamme jättäneet jotain oleellista pois, vaikka se onkin selvästi Raamatussa. Olemme huomaamattamme joutuneet sillä tavalla humanistis-tieteellisen maailmankuvan sitomiksi, että tietoisesti tai tiedostamattamme

olemme sulkeneet silmämme erälle osalle todellisuutta. Sen osan marssittaa nyt eteemme nouseva uususkonnollisuus vaikkakin tulkiten sitä väärin.

Olemme nimittäin tyytyneet maailmankäsitykseen, jossa on toisaalta tieteellisesti tutkittavissa oleva todellisuus ja sitten siitä aivan erillinen Jumalan tuonpuoleinen todellisuus, johon olemme sijoittaneet taivaan ja helvetin ja enkelit. Tämä ajatusmallimme jättää laskuista pois kuitenkin merkittävän osan Jumalan luomakunnasta.

Raamatullinen todellisuus

Jumala ei nimittäin luonut vain sitä, mikä on tieteellisesti tutkittavissa, vaan myös tieteelliseltä tutkimukselta saavuttamattomissa olevan, mutta silti tähän luomakuntaan kuuluvan ns. yliluonnollisen osan. Siihen kuuluvat Raamatun mukaan enkelit, saatana, riivaajat ym, joista käytetään myös nimitystä ilmavaltojen hallitsijat. Vaikka tätä yliluonnollista ei voi tieteellisesti tutkia, ihmiset voivat päästä uskonnollisin keinoin, maagisin keinoin, shamanistisin keinoin, parapsykologisin keinoin kosketukseen tämän ns. yliluonnollisen, mutta luodun todellisuuden kanssa.

Jeesus kohtaa evankeliumeissa jatkuvasti riivaajia, eivätkä meidän yrityksemme selittää ne psyykkisesti sairiksi ole vakuuttavia. Paavali kohtaa Pyhän Hengen voimassa tietäjähengen vallassa olevia, shamaaneja ja ajaa heissä asuvat henget ulos. Lyhentämällä Raamatun selkeää opetusta luodusta, mutta yliluonnollisesta olemme avanneet oven uususkonnollisille ja väärille selityksille tästä todellisuudesta.

Luotu yliluonnollinen ja iankaikkinen tuonpuoleisuus

Uskonnollis-monistisen maailmankuvan salakavaluus onkin siinä, että se kykenee viemään ihmisen sellaiseen todellisuuteen, johon humanistis-tieteellinen maailmankuva ei päässyt, mutta tulkitsee sen väärin ja tekee tästä näkyvästä ja omasta yliluonnollisesta maailmastaan koko todellisuuden. Uskonnollisuus löytää yliluonnollista tyydytystä, eikä sen tarvitse enää käydä sitä ylemmäksi eli tuonpuoleisen, mutta meitä tänne tämänpuoleisuuteen asti lähestyvän Herran Jeesuksen luokse.

Vain raamatullinen kuva on riittävä selitys koko todellisuudelle, jossa on näkyvä ja näkymätön luotu ja niiden ulkopuolella Jumalan tuonpuoleisuus. Vain palaamalla Raamatun koko täyteyteen ja irtautumalla humanistis-tieteellisen maailmankuvan kahleista, voimme Jumalan voimalla vastata uskonnollis-monistisen maailmankuvan esille vetämiin pimeyden voimiin.

Tämän päivän ekokatastrofin uhkaa ei kyetä torjumaan tunnevaltaisella toiminnalla, vaan rakentamalla Raamatusta käsin toimiva ympäristöetiikka. Tässäkin kohden uususkonnollinen liike on muistutus raamatulliselle kristillisyydelle siitä, että se on keskittynyt liikaa yksilökeskeiseen etiikkaan ja yhteiskuntaetiikkaan ja laiminlyönyt ympäristöetiikan, vaikka Raamattu antaakin sen rakentamiseen riittävät perusteet.

Tunnistamisesta

Harhan tunnistamisesta

Mitkä ovat tyypillisimmät uuspakanuuden tuntomerkit ja miten me voisimme ne tunnistaa, kun harha-opeja tuntuu nousevan kuin sieniä sateella. Onko niissä, jotain yhteistä? Onko meidän ehkä pakko tutustua kaikkiin uususkonnollisuuden muotoihin, voidaksemme ylipäänsä lähestyä tämän päivän uususkonnollista suomalaista tai maahamme muuttanutta ulkomaalaista. Moni uskova kokee tietonsa niin hatariksi ja uususkonnollisuuden kentän niin laajaksi, että hän nostaa kätensä heti ylös. Ei tietenkään ole paha asia, jos hankimme tietoa uuspakanuuden luonteesta, mutta luulen, ettei meidän elinikäme riitä kaikkiin uskonnollisuuden kiemuroihin tutustumiseen.

Eräältä väärän rahan erikoistuntijalta kysyttiin, miten hän kykeni tuntemaan aidon ja väärennetyn setelin eron. Mies vastasi, että avain ei suinkaan ole siinä, että hän olisi perehtynyt kaikkiin mahdollisiin väärennysmenetelmiin, vaan siinä, että hän opiskeli päivittäin oikeata ja aitoa rahaa kaikkiin viimei-

simpiinkin yksityiskohtiin asti. Kun hän tunsu oikean setelin 100%:sti, väärennetty aina kavalsi jossain eroamalla oikeasta.

Kristillisen seurakunnan suurimpana tarpeena on pureutua syväälle sanaan, tuntea Raamattu kuin viisi sormeaan. Siksi ei voi olla murehtimatta uskovien pinnallisuutta. He eivät enää tutki sanaa, he tyytyvät lukemaan vain kevyttä ja pinnalta liipaisevaa hengellistä kirjallisuutta. He etsivät helppoja luku tai kuunteluelämyksiä tarjoavaa "kristillistä viihdettä". Kun lisäksi vielä saarnat ja hengelliset puheet ovat muuttuneet hyvin pitkälle uusien psykologisten oivallusten ja menetelmien esittelyksi tai mahdollisimman turvallisten ja lämpimien myönteisten tunnelmien luontilaisuudeksi, raamatullinen herätys-kristillisuus on suuressa vaarassa ja uskovatkin lähes puolustuskyvyttömiä uususkonnollisuuden harjoja vastaan.

Kristillisellä käsitteistöillä hämääminen

Käsitteitä luominen, lunastus, armo, rakkaus ja vapaus jne saatetaan edelleen viljellä puheissa paljonkin, mutta hyvin harva puhuja (usein siksikin, että hänelle on annettu 10 minuutin aikarajoitus) opettaa ja selittää juurta jaksuen, mitä näillä sanoilla Raamattu todella tarkoittaa. Sitten kun tulee jokin enemmän tai vähemmän kristillisissä tai synkretistisissä (uskonnot keskenään sulattavissa) vaatteissa esiintyvä harhaopettaja, joka käyttää aivan samoja sanoja mutta aivan eri merkityksessä, niin uskovatkin kuulijat ihastuvat hänen puheisiinsa ja löytävät niissä uuden entistä syvällisemmän "evankeliumin ymmärryksen".

Lopun ajan suuri eksytys on luonteeltaan juuri uskonnollinen ja se kykenee eksyttämään uskoviakin, koska he eivät ole kylliksi juurtuneet sanaan. Uuden Aikakauden uuspakanallisten virtausten herkimmin vastaanottava ryhmä maassamme on uskonasioista kiinnostuneet luterilaiset, jotka eivät tunne Raamatun sisältöä nimeksikään. Uuspakanuuden leviämisen ehto onkin ollut nimenomaan raamattuopetuksen ohentuminen ja lähes täysi häviäminen yleiskirkollisessa luterilaisuudessa.

Joitakin vastatulia on viime vuosina onneksi yritetty sytytellä, mutta tilanteen vakavuutta ei kirkkomme ole tiedostanut muuta kuin niiltä osin, joissa on oltu tekemisissä ulkolähetystyön kanssa. Sen sijaan uuspakanallisuuden vaaraa vähätteleviä ja Utta Aikakautta jopa myönteisenä ilmiönä pitäviä ääniä on kuulunut varsin arvovaltaisiltakin tahoilta.

Taistelu pimeyden valtoja vastaan (Lk. 11:14-28)

Meille täällä Suomessa on pitkään ollut vaikeaa ymmärtää, mistä riivaajissa oikein on kysymys. Syy on siinä, että riivattuja on maassamme ollut varsin vähän. Se taas johtuu siitä, että viime vuosisadalta alkaneet suuret herätykset kautta Suomen ovat pitäneet riivaajat maastamme loitolla. Jeesus toteaa tekstimme lopussa, miten saastainen henki lähdettyään ihmisestä kuljeksi autoita paikkoja ja etsii lepoa.

Riivaajat eli perkeleen enkelit, jotka ovat persoonallisia olentoja niinkuin sielunvihollinen itsekin, tietävät, että ne joutuvat lopulta yhdessä sen kanssa iankaikkisen tulen rangaistukseen. Mutta sitä pelätessään ja odottaessaan ne pyrkivät löytämään hetken levon jonkun ihmisen tai eläimen sisältä. Ne pyrkivät valtaamaan itselleen asunnon, jossa ne myös pitävät armoa valtaansa siihen asti, kun saavat uhrinsa kadotukseen itsensä kanssa tai siihen asti, kun niitä väkevämpi Jeesus Kristus ajaa ne ulos asunnostaan. Siellä missä Jeesus liikkuu, Hänen läsnäolonsa vapauttaa ihmisiä riivaajien vallasta, niin että näin vapautuneet voivat myös tehdä synneistään parannuksen, uskoa evankeliumiin ja saada Pyhän Hengen uudeksi ihanaksi hallitsijaksi sydämiinsä.

Jos kuitenkin Jeesuksen läsnäolon riivaajista vapauttama ihminen jää tyhjäksi eikä ota vastaan uutta Herraa, niin riivaaja voi palata monen muun kanssa seurauksella, että ihminen joutuu vielä syvempään pimeyden valtaan.

Matteuksen evankeliumissa Jeesus osoittaa, että asia ei koske vain yksityistä ihmistä, vaan myös kansakuntaa. Israel kansakuntana vapautettiin riivaajien vallasta, kun Jeesus vaelsi sen keskellä ja kun Hän vaikutti Pyhässä Hengessä alkuseurakunnan keskellä. Mutta kun kansakunta hylkäsi etsikkoikansa, niin riivaajat palasivat ja aiheuttivat hirveän tuhon kansalle.

Suomikin on kansakuntana saanut pitkään nauttia vapautta riivaajien vallasta, mutta aivan viime aikoina on myös täällä Lapissa alkanut näkyä hälyttäviä merkkejä siitä, miten riivaajat ovat tekemässä uutta hyökkäystä Suomen kimppuun, Suomen, joka on kansakuntana hyljännyt evankeliumin. Lähetyskentillä niin Japanissa kuin monilla muilla Aasian ja Afrikan kentillä riivaajat ja niiden pois ajaminen kuuluvat lähetystyön arkeen. Jokaiselta kastettavalta kysytään ennen kastetta, haluaako hän sanoutua irti kaikista pimeyden valloista. Hyvin monen on ensin päästävä vapaaksi riivaajien vallasta, ennenkuin hän voi uskoa Jeesukseen.

Tässä yhteydessä on todettava, että riivaajat eivät Raamatussa tarkoita niinkuin usein väitetään sielullisesti sairaita ihmisiä. Riivaaja on henki, joka ottaa ihmisen valtaansa. Riivattu voi olla henkisesti aivan normaali ihminen. Hän voi omata myös merkittäviä yliluonnollisia kykyjä kuten ennustamisen taidon, kielilläpuhumisen taidon, kyvyn parantaa tiettyjä sairauksia ja kyvyn aiheuttaa merkittäviä pahaa kiroamalla toisia. Riivattu voi olla jonkun uskonnon arvostettu johtajashamaani tai spiritismin harjoittaja. Shamanismi, jota on Suomessa viime aikoina esitelty hyvinkin myönteiseen sävyyn, on yksi riivaajien työskentelymuoto. Paavali toteaa, että pakanat uhratessaan epäjumalille itse asiassa uhraavat riivaajille. (1.Kor. 10:20)

Riivattu ihminen ei liioin ole välttämättä tyhmä. Paavali puhuu sielullisesta ja riivaajien viisaudesta vastakohtana hengelliselle viisaudelle. Aikamme ilmiö nimeltä Uusi Aikakausi, joka marssii kovalla voimalla lasten ja nuorten mieliin ja sydämiin mm roolipelien kautta, tarjoaa nimen omaan viisautta ja salattua tietoa. Se on eräs huolestuttava oire siitä, että pimeyden vallat ovat täyttämässä sen tyhjiön, johon evankeliumin hyljännyt kansamme on joutunut. Itämaisperäisen uskonnollisuuden nousun takana ovat riivaajien joukot. Itse asiassa kysymys on samalla paluusta vanhaan pakanuuteen, niinkuin shamanismin nousu osoittaa.

Riivaajat voivat aiheuttaa ruumiillista sairautta kuten kuuroutta ja sokeutta, niinkuin tekstimme osoittaa. Riivaajan vallassa olevan ihmisen persoonallisuuskin voi hajota niin, että hän sairastuu myös sielullisesti, vaikka valtaosa sielullisesta sairaudesta maassamme juontaa juurensa muuhun kuin riivaajiin.

Lähetyskentillä näemme, että riivaajien hyökkäys ihmisen kimppuun tapahtuu neljällä eri tasolla:

1. Riivaaja tekee ensimmäiset yritykset päästäkseen ihmiseen sisälle.
2. Riivaaja tekee voimakkaamman hyökkäyksen. Ihminen saattaa vastustaa sitä menestyksellisesti, mutta saattaa lopulta jäädä alakynteen.
3. Riivaaja pääsee asumaan pysyvästi ihmiseen ottaen hänet hallintaansa. Ihminen saattaa saada esimerkiksi merkittäviä kykyjä, niinkuin ennustajahengen vallassa ollut orjatar Filipissä.
4. Ihminen vapaaehtoisesti antautuu demonin valtaan. Hänestä saattaa tulla vainajahenkien nostattaja, shamaani tai noita riippuen kulttuurista.

Riivatun tuntomerkkejä ovat mm seuraavat kolme:

1. Riivaaja ilmenee ihmisestä erillisenä persoonana.
2. Ihmisessä alkaa vaikuttaa kykyjä ja voimia, joita hänellä ei entuudestaan ollut.
3. Ihmisen koko siveellinen arvojärjestelmä muuttuu. Hänessä ilmenee äärimmäistä pahantahtoisuutta ja ilkeyttä. Hän alkaa vihata Kristusta ja Raamattua. Häneltä katoaa kyky rukoilla Jeesusta.

Sielunvihollinen lupasi kiusatessaan Jeesusta antaa Hänelle kaikki maailman rikkaudet, jos Hän kumartaisi sitä. Tämä lupaus ei ollut katteeton. Tänäkin päivänä riivaajan voimin ihmiset voivat myös päästä mammonaan käsiksi. Jeesus varoittaakin mammonan palvonnasta vastakohtana Jumalan palvomiselle. Epäjumalanpalvelus ja synty vievät pimeyden ja saatanan valtaan, mutta seurauksena saattaa olla myös riivaajan valtaan joutuminen.

Jeesus osoittaa, että kun Hän ja Jumalan seurakunta ajaa ulos riivaajat, se on merkki Jumalan valtakunnan läheisyydestä. Jeesus ajoi ne ulos Jumalan sormella eli Pyhän Hengen voimalla. Näemme miten Apostolien teoissa seurakunta teki samalla lailla. Lähetyskentillä näemme, että sana ristiinnaulitusta ja ylösnoussesta Jeesuksesta on Jumalan voima. Evankeliumin voimalla on riivaajien pakko tänäkin päivänä väistyä. Pyhällä Hengellä täytetty kristitty ja seurakunta on turvassa pimeyden valtojen hyökkäysten voimistuessa keskellämme. Mutta voi niitä, jotka elävät vain ulkokohtaista kristillisyyttä, vailla todellista sisäistä elämää Kristuksessa. Heidän kimppuunsa voivat hyökätä sellaiset voimat, joita he eivät voi vastustaa.

Pimeyden voima ja totuuden voima

Uususkonnollisuuden voima

Uususkonnollisuuden vaikutuksista merkittävä osa perustuu ihmisten maagiseen perusluonteeseen. Jumalasta erossa oleva ihminen haluaa uskoa miellyttävän valheen. Valhe antaa tiettyyn rajaan asti turvallisuuden tuntoa, kun siihen lujasti uskotaan. Monen uskonnollisperäisen terapian tai menetelmän vaikutus perustuu myös siihen, että niissä on oikeita rakenneosia, vaikka ne kokonaisuutena vievätkin ihmistä harhaan.

Monet uskonnollisuuden muodot ovat poikineet petosta ja tahallista harhautusta, jolla herkkäuskoisilta saadaan rahaa. Monen uususkonnollisen ryhmän voimakas sisäinen yhteenkuuluvuus tai jopa ryhmäpohjainen mielenkontrolli, joka ei aina eroa suuresti aivopesusta, tarjoaa yksinäisyydestä ja irrallisista ihmissuhteista kärsineille turvallisen yhteisön.

Mutta kun raamatullisesti katselee monimuotoista uskonnollisuutta, ei voi kieltää myöskään niitä välitömiä ja todellisia voimia, jotka niissä vaikuttavat. Niissä esiintyy merkillisiä uskonnollisia kokemuksia, nappiin osuvaa ennustamista ja ihmeperantumisia. Niiden taustalla kulkee shamanistisia voimakenttiä. Ei voi myöskään välttyä näkemästä niitä todellisia pimeyden valtoja, jotka näissä uskonnoissa ihmisiä sitovat. Raamattu nimittää niitä pimeyden henkivalloiksi, saatanaksi ja riivaajiksi. Niiden sitomaksi tai valtaan joutuneita ei kykene vapauttamaan mikään muu kuin sanoma ristiinnaulitusta ja ylösnoussesta Vapahtajasta.

Voimalla voimaa vastaan

Riivaajien ulosajamisesta ja taistelusta pimeyden henkivaltoja vastaan onkin viime aikoina alettu puhua varsin paljon sekä Suomessa että muualla maailmassa. Karismaattinen liike toi tämän aihepiirin jo parikymmentä vuotta sitten keskustelun alle.

Uususkonnollisuuden nousun myötä aihe on noussut uudesta näkökulmasta esiin. Uususkonnollisuuden varsinainen voimanlähde on sielunvihollisessa ja riivaajissa silloinkin, kun se esiintyy varsin vaarattoman näköisenä puhumattakaan siitä kun, ihminen joutuu riivaajan valtaan.

Kun aikanaan herätysten myötä shamanistinen uskonnollisuus väistyi - suurempi Pyhän Hengen voima sitoi saatanan, suuret joukot pääsivät evankeliumin vapauteen. Nyt kyselläänkin sitä, pitäisikö meidän lähteä tietoiseen ns. hengelliseen sodankäyntiin maahamme jälleen tunkeutuneita pimeyden henkivaltoja vastaan. Pitäisikö meidän rukouksen voimalla eli Kristuksessa olevalla valtuutuksellamme sitoa nämä voimat, jotta ihmiset pääsisivät uudelleen vapaasti kuulemaan evankeliumin ja pelastumaan sen kautta.

Rukousherätys on aina ollut herätyksen ehto. Siinä merkityksessä taisteluun pimeyden valtoja vastaan on tuki lähde. Mutta tähän ns "voimalla voimaa vastaan" ajatteluun sisältyy mielestäni vaa-roja, jotka on tiedostettava.

Hengellinen sodankäynti

Ensinnäkin siinä asetetaan seuraus syyksi. Ihmisryhmien ja jopa kansakuntien vapautuminen riivaajien vallasta ei ole syy herätykselle, vaan seurausta herätyksestä.

Toiseksi alkuseurakunta ei koskaan rukouksissaan sitonut saatanaa eikä pimeyden valtoja. Sen sijaan he rukoilivat vainojen ja vaikeuksien keskellä rohkeutta julistaa evankeliumia vastustuksesta välittämättä.

Kolmanneksi ajatteluun sisältyy helposti tiedostamaton pelko, että sielunvihollinen ei olisikaan vielä lyöty vihollinen. Sen kukistamiseksi ei riittänytkään siis Jeesuksen voitto Golgatalla ja ylösnousemuksen aamuna. Sen lisäksi tarvitaan, vielä meidän erityistä sitovaa rukoustamme. Salakavalasti sielunvihollisesta tehdään Herraa itseään väkevämpi. Olemme ikään kuin kaiken aikaa vielä sielunvihollisen armoilla, ellemme erityisesti pinnistä voimiamme taistelevaan ja sitovaan rukoukseen.

Neljänneksi "voimalla voimaa vastaan" ajattelu vie helposti sielulliseen ja emotionaaliseen taisteluun sen sijaan, että sen tarkoitus oli viedä hengelliseen taisteluun. Tämä näkyy helposti silloin, kun lähdetään ajamaan riivaajia ulos sielullisin keinoin.

Totuus tekee vapaaksi

Mikä on sitten Raamatun vastaus pimeyden henkivaltojen todellisuuteen ja pimeyden varustusten voittamiseen Jumalalle? Raamattu sanoo, että evankeliumi, sana rististä, on Jumalan voima. Jeesus määritteli perkeleen valheen isäksi. Siksi Hän totesi: "Totuus on tekevä teidät vapaiksi."

Ensimmäinen suuri perkeleen valhe, joka Jumalan totuudella on kaadettava, on se, että pimeys olisi väkevämpi kuin valo. Jeesuksessa Kristuksessa oleva ihminen on siirretty perkeleen vallasta Jumalan valtaan. Hän on siksi Jeesuksessa turvassa pahan palavilta nuolilta. Uskovan on rukouksissa asetettava aina Jumala ja Hänen Kristuksessa saavuttamansa voitto keskukseen ja ylistäen opittava rukoilemaan ja kiittämään Häntä.

Toiseksi seurakunta on kutsuttu käyttämään totuuden evankeliumia aseena pimeyden valtojen voittamiseksi. Seurakunnan tulee siis totuuden sanasta tinkimättä rohkeasti korottaa ristiinnaulittua ja kuoleman voittanutta Jeesusta Kristusta. Sen tulee julistaa lyhentämätöntä totuutta. Totuuden edessä pimeyden valtojen on pakko paeta ja riivaajien väistyä. Riivaajien ulosajamiseen ei tarvita Jeesuksen ristin evankeliumin julistamisen lisäksi mitään erikoistekniikkoja.

Rukous merkitsee täyttä riippuvuutta Herran Hengen voimasta. Kun seurakunta rukoilee ja julistaa sanaa, Jumalan vapauttava voima vaikuttaa. Rukousherätyksen ydin ei ole pimeyden valtojen sitomisessa - sen teki Jeesus Golgatan ja Ylösnousemuksen voitollaan joka ei ulottunut vain synnin ja kuoleman vaan myös perkeleen yli. Rukousherätyksessä on kysymys siitä, että seurakunta puhdistautuu, tekee parannuksen synneistään ja korottaa Jeesuksen Herrakseen käytännön elämässään. Vain Jeesuksen verellä puhdistetun seurakunnan keskellä totuus voi tehdä vapauttavan työnsä.

Psykologisoivat harhat

Rakasta itseäsi niin voit rakastaa muita!

Uususkonnollisuuden laaja vaikutus niin raamatullisessa kuin liberaalissakin kristillisyydessä näkyy siinä voittokulussa, jolla "Rakasta itseäsi, niin voit rakastaa lähimmäistäsikin" -ideologia löi itsensä takavuosina lävitse. Tämän opetuksen taustalla on Human Potential Movement eli Ihmismahdollisuuksien liike, joka 60 -luvulla muodosti yhdessä hippiliikkeen kanssa ns. Uuden Aikakauden uskonnollisuuden leviämisen kohdun. Siinä uskotaan, että ihmisestä löytyy suunnattomasti käyttämättömiä mahdollisuuksia ja voimavaroja, jotka hänen tulee vapauttaa käyttöönsä. Moninaiset psykologiset ja uskonnolliset menetelmät tarjoavat apua noiden voimavarojen käyttöönnotolle. Niillä esim. aivosolujen käyttämätön 90% saadaan hyödynnetyksi (tämä 90% on myöhemmässä tutkimuksessa kyllä osoitautunut ankaksi - kaikki ihmisen aivosolut ovat käytössä! - Mutta täydestä meni!)

Vapauta itsesi negatiivisesta!

Kun siis rakastat itseäsi, käsittelet lähinnä kristillisesti maalatulla psykologisilla menetelmillä tai nyttemmin uususkonnollisilla menetelmillä turhat syyllisyytesi, vihan tunteesi, katkeruutesi, masennuksesi jne elämästäsi ulos, niin vihdoin vapaudut rakastamaan toisiakin ihmisiä.

Kaavaksi kirjoitettuna oppi näyttäisi tältä:

Pelastus = usko Kristuksen evankeliumiin + vapaudu rakastamaan itseäsi.

Onnellinen kristityn elämä ei nyt mitenkään voi onnistua pelkästään uskomalla evankeliumiin.

Näin saatu lopputulos on harhaoppi, jossa asetelma on pohjimmiltaan sama kuin Galatian seurakunnissakin. Galatalaiskirje osoittaa kirkaasti, että rakkaus voi syntyä vain Pyhän Hengen hedelmänä. Pyhä Henki taas voi vaikuttaa ainoastaan ja vain silloin kuin ihminen uskoo Kristuksen evankeliumin, ei millään psykologis-uususkonnollisilla menetelmillä.

Itsensä rakastamisharha elää ja voi hyvin tänäkin päivänä monien Raamattuun uskovien jalojen kristittyjen sydämissä. Osin se johtuu siitäkin, että sana rakkaus on erittäin raamatullinen ja tuota oppia on pönkitetty yhteyksistään irti reväistyillä lauseilla.

Rakkaus uudessa merkityksessä

Sanan rakkaus moderni sisältö on erittäin tunnevaltainen. Jos rakastat, se tarkoittaa, että tunnet hyviä tunteita rakkautesi kohteeseen ja siksi haluat tehdä hänelle hyvää. Hyvää taas on se, mikä taas synnyttää rakastavassa ihmisessä ja rakkauden kohteessa hyviä tunteita. Jos esimerkiksi tunnet "hyviä" tunteita toisen aviopuolisoa kohtaan ja hän sinua kohtaan, niin toki sinun tulee osoittaa se hellyydellä ja yhdynnällä. Sehän on rakkautta.

Mikään ei ole rakkauden yläpuolella. Eikö Paavalikin kirjoittanut: "Koko laki on näet täytetty yhdessä käskysanassa, tässä: 'Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi'." (Gal. 5:14) Mitään ei saa asettaa hyvien tunteiden purkamisen ja hankkimisen esteeksi. Rakkaus on kaiken mitta.

"Jumala on rakkaus" ymmärretään merkityksessä "Jumala on Suurpehmo, jolla on lämmin syli". Jumalan luona tuntuu aina hyvältä, lämpimältä ja turvalliselta. Mooseksen Jumala on vanhentunut hirviö, jonka on onneksi korvannut pehmo-jeesus.

Harhaoppien soluttautuminen kristilliseen seurakuntaan perustuu hyvin paljon taitavaan kristillisillä sanoilla ja ilmaisuilla pelaamiseen, niin että niille annetaan täysin uusi sisältö. Uskontunnustus voidaan siis lausua "hyvällä omallatunnolla", vaikka ei uskotakaan Jeesuksen neitseelliseen syntymään, ristin sovitukseseen tai ylösnousemukseen. Kaikelle voidaan antaa kaunis yleisinhimillinen ja yleisuskonnollinen sisältö.

Rakkaus Raamatussa

Rakkaus Raamatussa tarkoittaa aivan muuta kuin hyvien tunteiden omistamista tai tunteiden mukaan elämistä. Rakkaus on itsensä uhraavaa toimintaa, jossa tehdään hyvää toiselle vastoin kielteisiäkin tunteita. "Rakasta vihollistasi!" Rakkaus antaa pois omastaan, antaa aikaansa, vaivaansa, rahaansa, jopa ruumiinsa ja henkensä. Rakkauden toiminnan motivoi se, että toinen nähdään Jumalalle arvokkaana, Jeesuksen uhriveren arvoiseksi siitä huolimatta, että kohde tekisi pahaan tai vääryyttä rakkauden osoittajaa kohtaan. Jumala rakastaa niitä ihmisiä, joita Hän pyhässä oikeudenmukaisuudessaan vihaa heidän syntiensä tähden. Jumala toimii siis "vastoin" pyhää vihaansa ja Jeesuksen tähden vetää ihmisiä pelastukseen. Rakkaus merkitsi Isälle suunnatonta tuskaa, kun Hän hylkäsi meidän sijastamme Oman Poikansa Golgatan tuskiin. Kun Jeesus kärsi, Jumala rakasti. Rakkauden osoittaminen merkitsee siksi myös aina kipua ja tuskaa kohteen puolesta, niin kauan kuin kohde on Jumalan pelastuksesta osaton.

Rakasta lähimmäistäsi!

"Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi!" ei ole käsky rakastaa itseään vaan ja ainoastaan lähimmäisiä. Omista tarpeistaan käsin ihminen tietää toisen tarpeet ennen kuin toinen niistä kertoo. Siksi

rakastava lähtee täyttämään toisen tarpeita pyytämättä. Rakkaus vie aina omastaan luopumiseen. Kukaan ei voi rakastaa, ellei hän kiellä itseään, ota ristiään ja seuraa Jeesusta. Lähimmäisen rakkaus voi onnistua vain, jos Jumala rakastaa ihmistä ensin eikä jos ihminen rakastaa itseään.

Rakkaus on omastaan pois antamista. Mitä ihminen voi antaa itselleen sellaista mitä hänellä ei jo olisi. "Anna itsellesi aikaa!" on humpuukia. Sinun aikasi on sinun. "Anna itsellesi aikaa!" tarkoittaa todellisuudessa: "Pidä omasi itselläsi, älä anna sitä muille, ole itsekäs!" Raamattu ei missään kehoita ihmistä rakastamaan itseään. Riittää, kun avaat sydämesi ottamaan vastaan Jumalan mittaamaton rakkaus Jeesuksessa. Siitä riittää sitten jaettavaksi muille.

Kun raamattu puhuu omasta ruumiista huolehtimisesta, siinä ei ole kysymys itsensä rakastamisesta, vaan Jumalan lahjojen vastuullisesta käytöstä. Jumala rakastaa sinua ja antaa Sinulle myös lepoa, ravintoa ja vastuuta omien lahjojensa käytön suhteen. "Rakasta itseäsi!" on mahdoton kehoitus. Jeesuksen lunastama on Jeesuksen oma. Hänen tulee siksi antaa koko sielunsa ja ruumiinsa Herralle, eikä pidättää mitään itselleen.

Syällisyyden, vihan ja masennuksen käsittelyssä "itsensä rakastamisopista" ei ole myöskään mitään apua, päinvastoin. Vain Jumala ja vain evankeliumi kykenee käsittelemään ihmisen syällisyyden, vihan, masennuksen ja moninaiset muut ongelmat, jotka ovat suoraan tai epäsuorasti ihmisen syntisyydestä johtuvia. Mutta evankeliumi sitten myös tehoaa! Usko Kristukseen vapauttaa!

Evankeliumi + itsetunto

Eräs versio psykologisoivasta harhasta voitaisiin kirjoittaa yhtälöksi:

Pelastus = usko Kristuksen evankeliumiin + hyvä itsetunto

Kristillisuus on ihan hieno juttu, mutta ei se riitä. Monia uskovia vaivaavat syvät alemmuuden tunteet, heikko itsetunto jne. Evankeliumin lisäksi heidän on saatava itsetuntonsa nousemaan. Itsetunnolla on tarkoitettaneen oman arvo tietämistä, oman tehtävän ja aseman hyväksymistä ja omien lahjojen ja luovuuden vapauttamista tyydytystä tuottavaan käyttöön. Sitä varten ihmisen on saatava onnistua, saatava tunnustusta sekä muilta että itseltään. Jälleen kaikkeen tähän tarvitaan psykologis-yhteisöllis-uskonnollista toimeliaisuutta ja tukea.

On kuitenkin mielenkiintoista nähdä, että pelkkä evankeliumi toi Paavalille "ns. terveen itsetunnon". Hänhän saattoi huudahtaa: "Jumalan armosta minä olen se mikä olen. Hänen armonsä minua kohtaan ei ole ollut turha, vaan enemmän kuin he kaikki olen tehnyt työtä, en kuitenkaan minä, vaan Jumalan armo, joka on kanssani." (1.Kor.15:10)

Paavali ei siis turvautunut mihinkään itsetunnonkohottamistekniikkoihin, vaan katseli, mitä Jumala käsittämättömässä armossaan oli tehnyt hänessä, hänelle ja hänen kauttaan. Uskovalle kristitylle riittää evankeliumi, hyvä sanoma Kristuksesta ja evankeliumin vaikutus ratkaisuksi itsetuntokysymykseen. Ongelma ei ole itsetunnossa, vaan armon tunnon ja Jumalan rakkauden vastaanottamisen hitaudessa.

Paavali saattoi myös avoimesti vertailla omia työsuorituksiaan toisten apostolien vastaaviin. Raamattu ei missään anna epärealistista kehoitusta: "Älä vertaa itseäsi muihin!" - Kukaan arvostelukykyinen ihminen ei voi olla vertaamatta, eikä siinä sinänsä ole mitään väärää. Sen sijaan ratkaisevaa on se, mitä me toisissamme näemme. Näemmekö niin kuin Paavali Jumalan armon vaikutuksen vai jotakin, mitä tulee kadehtia tai tavoitella.

Shamanismin kohtaaminen

Shamanismin Luonteesta

Shamanismin perusilmiöhän on se, että kuolleen henki tai jokin muu henki joko hetkellisesti tai pysyvästi asettuu ihmiseen asumaan ja vaikuttaa ns. yliluonnollisia ilmiöitä. Määritelmässään shamanismin prof. Pentikäinen sisällyttää siihen vain ne ilmiöt, joissa shamaanin oma henki lähtee hänestä

ulos henkimaailmoihin ja rajaa sellaiset ilmiöt, joissa henki asettuu asumaan ihmiseen, shamanismin ulkopuolelle. Hänen tapansa rajoittaa käsite tällä tavalla kertoo lähinnä sen alueen shamanismista, josta hän on itse kiinnostunut ja jota hän tutkii, mutta yleisesti ainakin Japanissa katsotaan shamanismin piiriin kuuluvaksi sekä henkien asettuminen ihmisiin kuin sitten myös Pentikäisen määrittämä "henkimatkojen" puoli. Maailmankuva ja kokemus molemmissa ovat pohjimmiltaan samat.

Japanissa lähes jokainen uususkonto on syntynyt jonkun shamaanin ympärille, joka on saanut ilmoituksia hengiltä. Japanilaisissa shamanistisissa uskonnoissa tapahtuu jatkuvasti hämmästyttäviä määriä parantumisihmeitä, kielilläpuhumista, tulevaisuuden ennustusta ja lukematon määrä muita uskonnollisia ilmiöitä, joita on profaanitieteiden menetelmin mahdollista kuvata vain kokemuksen osalta, mutta joita tieteen menetelmät eivät olemukseltaan voi saavuttaa.

Shamanismi on pohjimmiltaan sitä, että tietty ihminen tai ihmiset voivat tiettyjä KEINOJA hyväksi käyttäen ALISTAA nämä voimat omaan käyttöönsä ja oman tahtonsa alle. Asetelma on jotenkin samankaltainen kuin sanonnassa: "Tuli on hyvä renki, mutta huono isäntä". Ns. yliluonnolliset voimat mielletään ihmistä selvästi voimakkaammiksi ja siis väärällä tavalla käsiteltyinä vaarallisiksi, tuhoa ja paha tuottaviksi. Toisaalta oikealla tavalla käsiteltyinä ne saadaan tuottamaan siunausta ja hyötyä ihmiselle. Näiden voimien välittäjinä ja/ tai "kesyttäjinä" toimivat shamaanit.

Voimat, joiden vaikutusta shamaanit kokevat tai välittävät joko pysyvästi tai tietyissä tiloissa, voivat olla kuolleiden henkiä, jumalia, luonnonhenkiä jne. Suhde henkiin ei ole useinkaan persoonallista, niin että voitaisiin sanoa kuka tai mikä henki milloinkin vaikutti, mutta päinvastaisiakin esimerkkejä esiintyy. Ratkaisevaa on se, että saadaan se apu, jota kulloinkin ollaan hakemassa. Ihminen itse päättää, mikä on hänen tarpeensa, ja oikeilla menetelmillä (rukous, uhri, paasto, transsi, pyhiin vaelukset jne) hän saa avun ongelmaansa näiltä yliluonnollisilta voimilta. Vaikka shamaani alun perin olisikin välittäjänä - hänen avullaan jumalallinen voima voidaan paikallistaa ja siis hyödyntää - hyvin helposti shamaani itse samaistetaan siinä määrin hänessä vaikuttavaan henkeen, että hän saa osakseen jumalallisen kunnioituksen.

Näiden yliluonnollisten voimien katsotaan kuuluvan maailmankaikkeuteen sen luonnollisina ja paikallisina osina, joten niiden paikallistaminen on luonnollista, vaikka se ei ehkä onnistukaan keneltä tahansa. Toisaalta voimien ja ihmisen voimavarojen välillä vallitsee syvimmiltään vain suhteellista eroa.

Shamanismia esiintyy myös kristillisissä kulttuureissa ja silloin se ottaa kristilliset vaatteet. Suomessa sitä edustavat toisaalta yleisuskonnollisuuden alla esiintyvät näkijät ja verenpysäyttäjät ja toisaalta monet ns. profeettaliikkeet, joissa parantaminen ja kielilläpuhuminen ja ennustaminen esiintyvät yleensä jonkun shamaanin ympärille keskittyneinä. Ero raamatullisten armolahjojen käyttöön on selkeä, vaikka ilmiö päältä päin voikin näyttää kovin raamatulliselta.

Raamattu osoittaa, että shamanismissa on syvimmiltään kysymys ihmisten kyvystä päästä kosketuksiin pahoihin henkiin eli riivaajiin ja/tai riivaajien valtaan joutumisesta.

Shamanismin ongelmanasettelu

Shamanismi asettaa lähetystyölle ja kristinuskolle laajemminkin ainakin kolme haastetta, joihin Raamatusta löytyy vastaukset. Shamanismi on yhtä vanhaa kuin ihmisen syntiinlankeemuskin ja siksi sen haaste kohdattiin jo niin Vanhassa kuin Uudessakin Testamentissa. Shamanismi - eräänä Sielunvihollisen tarjoamista jumalasuhteen korvikkeista - ollut eräs pimeyden lujimpia bunkkereita. Mooseksen laki tuomitsee sen ankarin sanoin ja sen harjoittajille langetettiin kuolemantuomio. Vaikka noitavainoja on pidetty keskiajan pimeyden suurimpana tiivistymisenä, luulen, että ongelma, johon niillä tartuttiin oli todellisempi kuin modernit arvostelijat konsanaan aavistavatkaan. Voi olla, että keskiaika näki itse asian selkeämmin kuin me ja pyrki toteuttamaan Mooseksen lakia yhteiskunnan lakina. Vaikka ymmärrän, että Uuden Testamentin menettelytapa ei ole maallisen lainsäädännön käyttäminen pimeyden voimien rajoittamiseksi, niin esimerkiksi Jeesuksen ja Paavalin suhde shamaaneihin

ei ollut vähimmässäkään määrin hyväksyvä tai ymmärtävä. Jeesus vaiensi riivaajat ja ajoi ne ulos. Paavali joutui tekemään rajuja hyökkäyksiä shamaaneja vastaan.

Kuolema

Syntiinlankeemuksen seurauksena ihminen kuoli hengellisesti eli joutui Jumalasta eroon ja Hänen tuomionsa alle. Hengellisen kuoleman jatkeena on sitten ajallinen ja iankaikkinen kuolema, jotka ovat Raamatussa persoonallisen olemassaolon jatkuessa tapahtuvaa rangaistusta synnistä. Kaikissa uskonnoissa ja kaikissa kulttuureissa ihminen pelkää kuolemaa, koska hänen omatuntonsa todistaa hänet syylliseksi. *Shamanismi tarjoaa ihmiselle vapautusta kuolemanpelosta ilman, että ihmisen tarvitsee luopua synnistään ja palata Jumalan yhteyteen.*

Shamaani toimii kuolleen hengen oppaana manan majoille. Shamaani kykenee toimimaan myös vainajahengen ja jälkeen jääneiden välillä yhteydenottokanavana, meediona. Kuoleman maailmasta tehdään osa meitä ympäröivää kaikkeutta. Vainajahenkien ja elävien suhde on todellinen ja tarkasti eri rituaalein määritelty. *Kuolemaa ei lopulta olekaan.*

Jos ja kun henkien pelätään joutuvan kuoleman jälkeen kiirastuleen, niin siihenkin voidaan niille antaa apua shamanistisin keinoin. Helvetti - johon uskotaan hyvin laajasti - on lopulta tila, josta voidaan päästä pois. Kuolemasta tehdään osa tätä nykyistä elämää ja näin kuoleman pelosta saadaan suuri osa hälvenemään. Voidaan päästä lähelle sitä, mitä Uusi Aikakausi julistaa: "Kuolemaa ei ole!" Tuomiota ei tarvitse pelätä, me voimme selvitä kuolemastamme kunnialla. Jumalaa ei tarvita, kukaan ei kuole, kukaan ei joudu lopulliseen vastuuseen elämästään.

Suomessa voimakkaasti levinnyt hautakymppikäytäntö, jolla on sinänsä ihan oikea kristillinen sisältökin, on saanut mittasuhteet, jotka kertovat kuinka lähellä shamanistinen kuolema-ajattelu on suomalaisessa yleisuskonnollisuudessa. Shamanismin läpituokemissa kulttuureissa on korostettava erityisesti Jeesuksen ruumiillisen ylösnousemuksen luonnetta. Jeesus ei tullut vain opettamaan jotain kuolemanjälkeisyydestä, vaan kukisti itse kuoleman ruumiillisella ja historiallisella ylösnousemuksellaan.

Ajalliset tarpeet

Kun vainajahenget ja muut henget ovat osa kaikkeutta ja erittäin läheinen osa sitä, on luonnollista, että *ajallisen elämän eri kriiseissä henkien vaikutus on ratkaiseva*. Terveysten, menestyksen ja hyvien ihmissuhteiden takaamiseksi on tärkeää, että eletään sopuosoinnussa hyvien henkien kanssa ja toisaalta kyetään torjumaan rauhattomien ja pahojen henkien vaikutus. Shamaani kykenee saamaan hyvien henkien voimat kriisiin joutuneen avuksi tai kykenee, jos hänessä asuva henki on kyllin voimakas, ehkä karkottamaan pahoja henkiä kauemmaksi. Shamaanit kykenevät tarjoamaan *ennustuksia*, joiden mukaan toimiessaan ihminen kykenee manipuloimaan tulevaisuuttaan. Shamaanit kykenevät myös välittämään voimia, jotka *parantavat sairauden* tai takaavat ajallisen menestyksen.

Ihminen ei tarvitse näin elävää Jumalaa, vaan hän kykenee shamanistisin keinoin takaamaan itse ajallisten tarpeittensa tyydyttämisen. Se, että modernissa suomalaisessa shamanismissa "henkimatkoja" käytetään luovuuden tai ihmissuhdekykyjen parantamiseen, on osoitusta miten joustavasta systeemistä shamanismissa on kysymys.

Kristillisen julistuksen tulee shamanismin kohdatessaan korostaa, että Jeesus ei tullut leipäkuningaaksi, vaan antamaan iankaikkisen elämän. Vaikka Jumala huolehtikin omiensa ajallisista tarpeista, hengelliset tarpeet on asetettava ajallisia edelle.

Näyttö ylluonnollisesta

Kieltämätön tosiasia on, että shamanismissa tapahtuu hämmästyttävän paljon ns. ihmeparantumista, voimakasta uskonnollista kokemusta ja ennustusten toteutumista. Vaikka suurikin osa siitä olisi selitettävissä plasebo efektinä tai kulttuuriin sopeutuneen terapian vaikutuksiksi - siis ns. luonnollisen paranemisen muodoiksi - niin paljon selittämätöntä ja ilmeistä voimavaikutusta shamanismin piirissä

esiintyy, että vähänkin ennakkoluulottomamman tarkastelijan on pakko myöntää, että kysymys on todellisista ja ns. luonnollisen ylittävistä voimista, jotka usein shamanismissa vaikuttavat. *Shamanistiset voimavaikutukset tarjoavatkin ihmisen uskonnollisuudelle näytön yliluonnollisen todellisuudesta, yliluonnollisen, jossa ei pohjimmiltaan tuonpuoleista Luojaa, elävää Jumalaa tarvita. Yksi suuri ykseys riittää.*

Toisaalta jokaisen ihmisen elämään kuuluu niin paljon ahdistavia ja pahoja kokemuksia, että ne riittävät pitämään shamanismin harjoittajan tietoisena pahojen henkien olemassaolosta ja hyvien henkien avun tarpeesta. Vaikka kielteiset kokemukset vievätkin pelkoon, se vain vahvistaa shamanistisiin voimiin turvautumisen tarvetta. Pahakin siis tukee shamanistista maailmankuvaa.

Shamanistinen näyttö toimii hyvin pitkälle useimpien maailmanuskontojenkin taustalla. Mikä tahansa oppijärjestelmä saadaan uskottavaksi, kun sen keskellä on aitoa näyttöä yliluonnollisista ilmiöistä. *Toimivuus korvaa totuuden.*

Kristillisen totuuden mitta ei ole sen toimivuus, vaan Kristus itse. Jeesuksen persoona ja pelastustyö on se Joonan merkki, jonka ihmiset joko ottavat parannuksessa vastaan tai hylkäävät. Jeesus lähestyy ilmoittamalla itsensä, puhumalla ja vaatimalla ihmisen oman pyhytensä ja rakkautensa edessä polvilleen. Kristitty ei julista näyttöä kristinuskon totuudellisuudesta, vaan Kristusta, joka tunkeutuu sydämeen asti ja vaatii kannanottoa itseensä.

Shamanismin raamatullinen kohtaaminen

Jeesuksen tarjoama malli pimeyden valtojen kukistamiseksi on yksinkertainen: *"Jos te pysytte uskollisina minun sanalleni, te olette todella opetuslapsiani. Te opitte tuntemaan totuuden, ja totuus tekee teistä vapaita."* Jeesus tarjosi tätä mallia juutalaisille, joista Hän totesi samassa yhteydessä, että he "olivat lähtöisin Saatanasta", murhan ja valheen isästä. Totuuden sanan julistus on se voima, jonka edessä pimeyden henkivaltojen on pakko paeta ja väistyä. Evankeliumi, sana ristiinnaulitusta ja ylösnousseesta Jeesuksesta, on Jumalan voima, joka vapauttaa ihmiset shamanismin vallasta niinkuin kaikesta muustakin synnistä.

Totuuden sanan soveltaminen ja vaikutus tapahtuvat kuitenkin tilanteesta riippuen hyvinkin eri tavoin. Siitä muutama esimerkki lähinnä Apostolien teoista, missä shamanismi tuli Paavalia vastaan niin pian kuin hän siirtyi juutalaiselta maaperältä puhtaan pakanalliselle (ei-juutalaiselle).

Oikea maailmankuva

Jumala paransi Paavalin sanojen kautta ramman Lystrassa.

"Kun ihmiset näkivät, mitä Paavali oli tehnyt, he huusivat lykaonian kielellä: »Jumalat ovat ihmishahmossa tulleet alas meidän luoksemme!» He kutsuivat Barnabasta Zeukseksi, Paavalia taas Hermekseksi, koska hän oli heistä kahdesta se, joka puhui. Kaupungin ulkopuolella olevan Zeuksen temppelin pappi toi härkiä ja seppeleitä portille toimittaakseen uhrin yhdessä väkijoukon kanssa. Mutta kun apostolit, Barnabas ja Paavali, kuuluivat tästä, he repäisivät vaatteensa ja ryntäsivät väkijoukon keskelle huutaen: »Mitä te oikein teette? Ihmisiä me vain olemme, samanlaisia kuin te. Me julistamme teille hyvää sanomaa ja kehotamme teitä luopumaan näistä tyhjänpäiväisistä jumalista ja kääntymään elävän Jumalan puoleen, hänen, joka on luonut taivaan ja maan ja meren ja kaiken, mitä niissä on. Menneiden sukupolvien aikana hän on sallinut kaikkien kansojen kulkea omia teitään, mutta silti hän ei ole jättänyt antamatta todistusta itsestään. Hän on tehnyt teille hyvää, hän on antanut vetä taivaalta ja sadon ajallaan, hän on ravinnut teidät ja täyttänyt teidät ilolla.» Näin puhuen he väivoin saivat kansan estetyksi uhraamasta heille." (Apt 14:11-18)

Kun ihmiset reagoivat näkemäänsä ja kokemaansa ihmeeseen shamanistis-maagisen uskonnollisuutensa väärällä maailmankuvalla ja selitysmallilla (Jumalan teot voidaan helposti turhentaa tulkitsemalla ne väärin ja tukemaan omaa valheellista uskonnollisuutta!), Paavali ja Barnabas lähtivät oikomaan heidän käsityksiään. He vaativat kansaa kääntymään epäjumalistaan (jotka 1. Kor. 10:20 mukaan ovat riivaajia eli pahoja henkiä) elävän - heidät itsensä luoneen - Jumalan puoleen. Vaikka

Jumala oli heille puhunut yleisen ilmoituksensa kautta, he olivat kulkeneet tyhjänpäiväisiä harhateitään Jumalan sallimaan aikaan asti. Nyt oli aika kääntyä sen Jumalan luo, joka oli osoittanut heille jo monella tavalla hyvyyttään.

Paavali osoitti heille siis, että maailma ei ollut vain näkyvä ja sen ylittävä ylikuonnollinen jumalineen ja henkineen, vaan että kaikkeuden tuolla puolen oli Luoja, joka ei ollut riippuvainen luomastaan, mutta josta kaikki luodut olivat riippuvaisia. *Kuulijoiden käsitys maailmasta ja maailmankaikkeudesta ja Jumalasta oli oikaistava, jotta he pääsisivät vapauteen.* Väärin suhteutettu totuus muuttuu valheeksi. Siksi lähetystyössä ei riitä, että kerrotaan pelkästään tapahtumasarja Golgatalla ja pääsiäisenä. Ihmisten on avattava sydämensä ensin totuudelle Luojasta ja maailmasta ennen kuin he ymmärtävät evankeliumin mullistavan merkityksen.

Idän kulttuureissa tähän ns. esieievankeliointiin joudutaan käyttämään erittäin paljon aikaa ja voimavaroja. Mutta tähän ongelmaan törmäämme lisääntyvässä määrin myös kehitysopin ja uskonnollis-monistisen maailmankuvan vääristämässä kotoisessa ilmastossammekin. Ikävää on, että padot uskonnollis-monistiselle maailmankuvulle on avannut pitkälti kirkko, kun se sitoutui humanistis-tieteelliseen maailmankuvaan ja kavensi raamatullisesta maailmankuvasta pois ns. luodun ylikuonnollisen eli enkelit ja pahat henget ja tyytyi vain näkyvään luotuun ja tuonpuoleiseen Jumalan todellisuuteen. Näin se menetti kykynsä nähdä, että *ihmiset voivat todella päästä kosketuksiin luotuun ylikuonnolliseen - erityisesti pahoihin henkiin.* Kyvyttömänä selittämään todellisuutta kirkko avasi ovet uususkonnollisille väärille tulkinnoille, jotka puhuvat sellaisesta todellisuudesta, jonka kirkko vastoin raamattua selitti pois. Voidakseen voittaa taistelussa ihmissieluista kirkon on palattava raamatulliseen maailmankuvaan ja hyljättävä onneton naimakauppansa humanistis-tieteellisen maailmankuvan kanssa.

Kohtaaminen totuudella - harhaopit

Shamanismi esiintyy pahimmassa mahdollisessa muodossa kun se *liittoutuu* Raamatun ilmoitusta vääristävään *harhaoppiin*. Niin juutalaispohjaiset kuin kristillispohjaiset harhat, joilla on näyttöä toimivuudesta muodostivat haasteen jo Paavalillekin. Heti ensimmäisen lähetysmatkansa alussa hän törmäsi tähän ongelmaan Pafossa Kyproksen saarella:

"Siellä he tapasivat Barjesus-nimisen juutalaisen miehen, joka oli noita ja väärä profeetta. Tämä oleskeli saaren käskynhaltijan Sergius Pauluksen luona, joka oli viisas mies. Käskynhaltija kutsui Barnabaan ja Saulin luokseen ja halusi kuulla Jumalan sanaa. Mutta tuo tietäjä - sitä hänen toinen nimensä Elymas tarkoittaa - vastusti heitä ja yritti estää käskynhaltijaa tulemasta uskoon. Silloin Saul - eli Paavali - täynnä Pyhää Henkeä katsoi mieheen tiukasti ja sanoi: »Sinä Paholaisen sikiö, vilpin ja petoksen pesä, sinä kaiken hyvän ja oikean vihollinen! Etkö jo lakkaa vääristämästä Herran suoria teitä! Nyt Herra nostaa kätensä sinua vastaan. Sinä tulet sokeaksi etkä näe aurinkoa ennen kuin määrä on.» Siinä samassa noidan ylle laskeutui synkkä pimeys, ja hän asteli haparoiden sinne tänne ja etsi taluttajaa. Kun käskynhaltija näki, mitä tapahtui, hän ihmetteli Herran opin voimaa ja uskoi." (Apt. 13:6-12)

Erityisellä tavalla Pyhän Hengen täyttämänä Paavali hyökkäsi pelastuksen ja seurakunnan ulkopuolella olevaa ihmistä vastaan. Miksi Pyhä Henki toimii näin merkillisellä tavalla? Tämän ajan kirkoissa tuskin kukaan julistaisi kuulijoilleen, että he ovat kaikkea vilppiä ja kavaluutta täynnä. Paavali ei sanonut näitä asioita Elymakselta muille ihmisille, vaan sanoi ne *hänelle* itselleen. Ne sanoessaan Paavali katsoi häntä kiinteästi silmiin. Pyhä Henki nostatti Paavalin vihastumaan tähän juutalaiseen, viekkaaseen ja okkultistiseen mieheen ja lausumaan nuo ankarat sanat toisen ihmisen, Sergius Pauluksen, pelastumiseksi.

Elymas oli tietäjänoita, jossa sekoittuivat sen ajan korkein oppineisuus ja okkultististen, shamanististen voimien hyväksikäyttö. Nämä voimat ovat todellisia ja Elymas kykeni käyttämään niitä hyväksien. Mutta ne ovat kotoisin sielunvihollisesta, niin kuin Paavalin sana "sinä perkeleen sikiö" osoittaa. Elymas oli myös juutalainen väärä profeetta. Hän tunsu Vanhan Testamentin, mutta opetti tietoi-

sesti sen vastaista valhetta. Väärän profeetan vastuu Jumalan edessä on hirvittävä. Tämä osaltaan selittää Paavalin vihastumisen syvyyttä.

Elymas vastusti johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti Paavalia ja Barnabasta ja koetti kääntää käskynhaltijan pois uskosta. Täynnä Pyhää Henkeä Paavali lausui nuo oudot, vavahduttavat, polttavat ja korventavat sanat. Sillä Sergius Paulus oli vaarassa. Niin Vanhassa kuin Uudessa Testamentissa ankarimmat sanat on varattu niille, jotka seisovat ihmisten ja totuuden välissä, niille, jotka estävät ihmisiä pääsemästä Jumalan luo.

Paavali täytettiin Hengellä ja siitä seurasi selkeä kyky nähdä Elymaksen sydämeen asti. Siksi hän saattoi kuvata sen tilan: "Se oli täynnä vilppiä ja kavaluutta". Siksi hän saattoi kertoa myös Elymaan synnin: "Herran teiden vääristelyn".

Pyhän Hengen hedelmä on rakkaus. Juuri rakkaus Sergiusta kohtaan pakotti Paavalin lausumaan jyrkät sanansa Elymakselle. Elymas pyrki ahneudessaan ja vallanhalussaan säilyttämään asemansa hovin opettajana ja vastusti siksi Herraa. Paavali sai Pyhässä Hengessä valtuutuksen tuomion julistamiseen. Tällä toiminnallaan Pyhä Henki pyrki osoittamaan, mikä oli totta. Pyhä Henki näytti Sergius Paulukselle, että Paavalin julistama Jumalan sana oli totuus. Sergius "ihmetteli Herran oppia". Mutta ennen kaikkea hän uskoi evankeliumin nähtyään, mikä tavaton voima Pyhässä Hengessä julistetulla ristin sanomalla oli.

Harhaopit ja niihin liittyvä okkultismi on yhdistelmä, joka on paljastettava. Niissä sidottujen ihmisten motiivit on tuotava valoon, sillä he ovat kuoleman vaarallisia vaikutusvallassaan. Pyhän Hengen täyteys varustaa kristityn pimeyden murskaavalla totuudella ja voimalla. Pelkällä valistustoiminnalla ei pimeyttä voi valaista.

Voimalla voimaa vastaan

Ns. power encounter, voimalla voimaa vastaan- ajattelu on noussut keskeiseksi lähetysteologiseksi keskustelunaiheeksi viime vuosina. Se lähtee liikkeelle siitä, että shamanistisen uskonnollisuuden tarjoamia väärän ylikuonnollisuuden ihmeitä vastaan on kristillisen seurakunnan Pyhän Hengen voimassa sen keskellä vaikuttavien *armolahjojen kautta annettava näyttöä Jumalan suuremmasta voimasta*. Vaikka nämä suuremmat ihmeet sinänsä eivät ihmisiä pelasta - vain evankeliumin sanan uskomisen pelastaa, silti niitä tarvitaan, jotta pimeyden voimien sitomat ihmiset ylipäänsä kallistaisivat korvansa evankeliumin julistukselle. Vaikka ajatteluun liittyy usein epäterveitä ilmiöitä kuten pahojen henkien sitomista, itse kysymyksenasettelu on raamatullinen. Jo Mooses joutui käymään "kilpalaulantaa" noituuden harjoittajien kanssa, vaikka silloin olikin kysymys tuomion ihmeistä. Armon ihmeitten osalta Filipissä ja Efesossa kohtaamme vastaavia esimerkkejä:

"Kun taas olimme menossa rukouspaikalle, kohtasimme orjatyön, jossa oli tietäjähenki ja joka ennustamalla hankki isäntäväelleen hyvät rahat. Tyttö lähti Paavalin ja meidän muiden perään ja huusi: »Nämä miehet ovat Korkeimman Jumalan palvelijoita ja osoittavat teille pelastuksen tien!» Näin hän teki useana päivänä, kunnes Paavali menetti kärsivällisyytensä, kääntyi ja sanoi hengelle: »Jeesuksen Kristuksen nimessä minä käsken sinua: lähde hänestä!» Siinä samassa henki lähti." (Apt 16:16-18)

Orjattaren kyky ennustaa oli pahan hengen antama, mutta ennustuksen sisältö oli itsessään aivan totta. Silti se kiusasi Paavalia ja kun Pyhä Henki antoi hänelle valtuutuksen, hän ajoi hengen työstä Jeesuksen nimessä ulos. Jeesuksen läsnäolon edessä hengen oli pakko väistyä.

Paavali halusi vapauttamalla tytön tarjota hänelle mahdollisuuden myös uskoa evankeliumi ja pelastua. Lisäksi tapahtuma osoittaa, että alkuseurakunta oli erittäin tarkkana siitä, että itsessään oikea sanoma tuli myös oikeasta lähteestä. Riivaajien julistama totuus on viime kädessä tarkoitettu pimeyden vaikutusvallan takaamiseen ja ihmisten kääntämiseen pois pelastuksesta. Ei riitä, että julistetaan evankeliumia ja pelastusta. Myös julistajan itsensä tulee olla pelastettu ja totuudessa.

Toinen vielä dramaattisempi esimerkki samasta asiasta on Efeson herätyksen keskeltä:

"Jumala teki ennennäkemättömiä voimatekoja Paavalin kätten kautta. Jopa pääliinoja ja muita Paavalin käyttämiä vaatekappaleita vietiin sairaiden päälle, ja taudit kaikkosivat ja pahat henget lähtivät pois. Myös jotkut kiertelevät juutalaiset henkienmanaajat alkoivat loitsiessaan lausua Herran Jeesuksen nimeä. Karkottaessaan sairaista pahoja henkiä he sanoivat: »Minä vannotan teitä sen Jeesuksen nimessä, jota Paavali julistaa.» Näin tekivät myös juutalaisen ylipapin Skeuaksen seitsemän poikaa, mutta paha henki vastasi heille: »Jeesuksen minä tunnen ja Paavalinkin tiedän, mutta keitä te olette?» Ja mies, jossa paha henki oli, ryntäsi heidän kimppuunsa, nujersi heidät kaikki ja runteli heitä niin, että heidän oli alasti ja verissä päin paettava talosta. Tämä tuli Efesoksessa sekä juutalaisten että kreikkalaisten tietoon, ja pelko valtasi kaikki ja Herran Jeesuksen nimeä ylistettiin suuresti. Monet uskoon tulleet kävivät avoimesti tunnustamassa, mitä kaikkea olivat tehneet, ja useat, jotka olivat harjoittaneet taikuutta, kokosivat kirjansa yhteen ja polttivat ne kaikkien nähden. Kun kirjojen arvo laskettiin, päädyttiin viiteenkymmeneentuhanteen hopearahaan. Näin Herran sana osoitti voimansa ja levisi yhä laajemmalle." (Apt 19:11-20)

Kun kansalle tuli ilmeiseksi, että Jeesus ei suostu synkretismin yhdeksi jumaluudeksi eikä Hänen nimensä toimi shamanismin taikasanana, aiemmin uskoon tullut ja kastettu kansa alkoi tunnustaa salaisen taikuudenharjoituksensa ja hylkäsi sen julkisesti polttorovioin. Tällä taas oli vaikutus, joka levitti evankeliumin hyvin nopeasti yli miljoonan ihmisen korviin.

Shamanistinen uskonnollisuus jää helposti kristinuskoon kääntyneiden elämään salaiseksi harrasteeksi. Mutta puolinaisella kristillisyydellä ei ole voimaa kestää ei-kristillisten kulttuurien paineissa. Siksi *shamanismi on uskallettava kohdata myös omissa riveissä. Maagisesta uskonnollisuudesta on tehtävä julkinen parannus.* Silloin seurakunta pääsee kasvamaan ja voittaa uusia ihmisiä evankeliumin piiriin.

Kärsivällisyys

Japanissa, missä kaikki uususkonnot ja uus-uususkonnot ratsastavat shamanistisella näytöllä, parantumisilla ja taloudellisen ym menestyksen lupauksilla ja lupausten toteutumisella, kristinuskon uskottavuus ei juuri sillä lisääntyisi, että kristillisissä kirkoissa näkyisi enemmän voimavaikutuksia kuin muissa uskonnoissa. Siksi kristityt ovat valinneet siellä evankeliumin voiman osoitukseksi ne, jotka ovat joutuneet vuosikausia sairastamaan ja kärsimään, mutta siitä huolimatta säteilevät onnea ja iloa. Näiden julkisuuden valokeilaankin nousseitten kristittyjen todistus on otettu hyvin laajasti vastaan. *Totuus tulee näkyviin siinä, että se voittaa kärsimyksen keskellä.*

Tästä klassinen esimerkki on tietysti se tilanne, mihin tietäjähengen vallassa olleen tytön vapauttaminen Paavalin ja Silaan johti (Apt. 16). He löysivät itsensä vankilan syvimmästä tyrmästä jalkeissa ja verille ruoskittuina. Mutta Kristuksen läsnäolo synnytti heissä ylistyksen Herralle!

Vaikka shamanismi kykenisi marssittamaan kuinka paljon näyttöä menestyksestään, se ei kykene täyttämään ihmistä riemulla ja ylistyksellä hirvittävän kivun ja tuskan keskellä. Vain Kristus sen voi. Siksi kärsimyksen keskellä voittava rakkaus ja Herran ylistys on väkevin ase kohdattaessa shamanismin sitomia ihmisiä. Brutaaleinkin totuuden vastustus murtuu palvelevan rakkauden välittämään pelastuksen sanomaan ristiinnaulitusta, mutta tänään elävästä Ylösnousseesta.

Evankeliumin voima

Voimateot, valheelliset rakennelmat kaatava opetus, sydämen salatut paljastava hyökkäys, Jeesuksen nimessä tapahtuva riivaajan ulosajaminen ja kärsimyksen keskellä ylistävä sydän ovat ne kanavat, joilla shamanismin harjoittajatkin alkavat kysellä totuutta. Mutta mikään niistä ei häntä vielä kykene pelastamaan synnin vallasta. Siihen *hänen on saatava kuulla pelastuksen sanoma evankeliumi.* Vasta evankeliumi, armon sana Jeesuksen nimessä ja veressä, viesti ylösnousemuksen voitosta ja Pyhän Hengen lahjasta, pelastaa ihmisen, kun hänen sydämensä avautuu ottamaan sen vastaan. Vain evankeliumi riittää herättämään hengellisesti kuolleen elämään, mutta sen evankeliumi myös te-

kee. Siksi meidän tulee julistaa rohkeasti lyhentämätöntä evankeliumin totuutta. Se on Jumalan vapauttava voima.

Saatananpalvonta

Idän kauneuden kulttuuri

Monet idän kulttuureista edustavat korkeita kauneusarvoja. Esimerkiksi japanilainen on monessa suhteessa hämmästyttävän kaunista. Japanilainen luonto luo sille erinomaisen taustan. Puutarhat, kukka-asetelmat, teeseremoniat, kimonot ja elegantti käytös ovat maailmankuuluja. Japanilainen kirjallisuus on mestarillista kuvatessaan ihmisen tunne-elämän liikkeitä. Shintolainen ajattelu pitää kaunista jumalallisena ja pyrkii sopusointuun luonnon kanssa. Shintotemppelein harmonisia rakennuskonkaisuuksia ylittävää arkkitehtuuria saa siksi etsiä. Sintolaisuus edustaa elämää.

Kauneuden korostamista ruokkii myös elämän vastakohtaa, kuolema kohtaan tunnettu ja tiedostettu pelko. Kuoleman tylyn ja kauhistuttavan rumuuden vastapainona halutaan viettää ohi kiitävät hetket mahdollisimman kauniissa ympäristössä. Shintotemppelein vastapainona on pimeydellään ja mustalla rumuudellaan kuolemasta muistuttava buddhalainen temppele. Vastakohtat elämä ja kuolema, kaunis ja ruma ovat selkeästi esillä kulttuurin lähes kaikilla tasoilla.

Japaniinkin on levinnyt amerikkalainen populäärikulttuuri. Mutta siellä se esiintyy selvästi pehmeämpänä ja lämpimämpänä kuin läntinen kova versio. Pitkään Japanissa asunut kokee länsimaisen populäärikulttuurin häkellyttävän rumana, kun vertaa sitä mieleessään Japanin perinnäiseen kulttuuriin.

Saatanan palvonta rumuuden ääri-ilmiönä

Mistä juontaa juurensa nykyinen rumuuden kulttuuri täällä lännessä? Sehän on ilmeisellä tavalla keskeinen osa myös saatanan palvontaa eli satanismia. Tämä Uuden Ajan (UA) uususkonnollisten liikkeiden ääriryhmä on eräs laajemman todellisuuden ilmenemismuoto. Siinä monet asiat on viety niin loppuun asti, että siitä käsin voimme nähdä kokonaiskulttuurimme kuoleman eräitä syitä.

Rumuuden voima

Japanin buddhalaisissa temppeleissä esiintyy erittäin rumia ja luotaantyöntäviä patsaita. Ne ovat "vartijajumalien" kuvia. Niiden rumuus edustaa karkeaa voimaa, jota pahojen henkien on määrä pelästyä ja paeta. Myös lohikäärmeet edustavat rumuudessaan voimaa pahoja henkiä vastaan. Palvomalla näitä jumalia rumuudessa esiintyvät voimat saadaan omalle puolelle torjumaan vielä pahempaa: pahoja henkiä, onnettomuuksia ja kuolemaa. Kysymys on kosmoksen rumien voimien hyväksikäytöstä, jotta välttyttäisiin kielteisistä kokemuksista. Taustalla on ilmeisellä tavalla taolainen maailmankuva - laajemmin sitten koko UA (Uusi Aikakausi) liikkeessä omaksuttu käsitys monistisesta (kaikkeus on yksi ja kaikki olevainen on pohjimmitaan samaa) maailmasta, jossa paha ja hyvä kuuluvat siihen luonnollisina osina.

Shamanistinen voimansiirto kuolemaa vastaan

Shamanistisen uskonnollisuuden vastaava voiman siirros tapahtuu esimerkiksi siten, että käydään kaatamassa karhu "Otso", joka sisältää jumalallista voimaa. Karhun hammas tai kynsi amulettina sisältää sitten saman voiman kuin karhu itse. Amuletilla voivat karhua heikommatkin siksi suojautua uhkaavia voimia vastaan.

Tietenkin läntisen pimeän kulttuurin taustalla on hyvin paljon ihmisen syntisessä luonnossa asuvaa vihaa, sen aggressiivista purkamista sijaisten tai edustajien välityksellä. Kun ei itse uskalleta lyödä tai harjoittaa haureutta, katsellaan, kun muut tekevät niin, ja samaistutaan heihin. Synti ajaa sitten myös väkivaltaisiin tekoihin ja avoimeen, hillittömään seksuaalisten himojen tyydyttämiseen. Silti kulttuurimme sisältyy myös ainoitsemattomasti idän uskonnoille ja shamanismille tyypillistä voiman siirtoa. Kauhu-, porno- ja väkivaltaelokuvat, pimeä rock, "graffiitti"-taide jne kertovat länsimaisen ihmisen torjutusta

kuolemanpelosta. Kun pelottavaa kuolemaa ei uskalleta katsoa silmästä silmään, sitä käydään pimeässä pelon kulttuurissa koko ajan lävitse.

Kuolemaa ei saa olla

Läntiset kansat jättivät Jeesuksen hautaan noin 30 vuotta sitten (filosofit ja monet teologit olivat tehneet niin jo yli sata vuotta aikaisemmin). Jeesuksen ylösnousemusta ei enää uskota. Mutta samalla ihmisten oli myös päätettävä, että he eivät itse ikinä kuole. Päätös torjua kuoleman ajatus tapahtui vastoin parempaa tietoa, mutta valheellinen usko ja tieto eivät kuljekaane samalla tasolla ihmissydamessä. Totuuden suhteellistanut ihminen uskoo sitä, mitä hän haluaa uskoa. Siksi eräs tämän päivän keskeisiä uskonkappaleita kuuluu: "Kaikki muut kuolevat, mutta minä en koskaan." Tai hiukan uskonnollisemmin: "Kuolemaa ei ole."

Kuolemanpelko ei tällä kaikella kuitenkaan kadonnut minnekään, se vain painettiin tiedostamattomaan, mistä se vaikuttaa kaiken aikaa ihmisen elämään. Kuoleman pelkoa ei kykene poistamaan vankinaan usko jälleensyntymiseen, kuoleman olemattomuuteen tai sen jälkeisiin ihaniin kokemuksiin. Syykin on yksinkertainen. Kuolemanpelkohan ei johdu siitä, että ihminen ei tiedä, mitä kuoleman jälkeen tapahtuu. Päin vastoin se johtuu siitä, mitä ihminen jo tietää oman omantuntonsa ja Jumalan yleisen ilmoituksen perusteella omista pahoista teoistaan ja niiden vaatimasta tuomiosta ja rangaistusvaatimuksesta. Näin aivan riippumatta missä kulttuurissa ja minkä uskonnon parissa on kasvettu.

Sielunvaellus ja karma

Länsimainen juoksua sielunvaellukseen ja karmaan motivoi suurelta osin juuri syyllisyydestä ja kuolemanpelosta pakoon pyrkiminen. Tietysti sen toinen vetovoima on siinä, että se vanhurskauttaa ihmisen itsekkyyden: "Toisten ihmisten karmalle ja kohtalolle ei nyt voi mitään, kukin eläkään oman elämänsä - minulle riittää, kun parantelen omaa karmaani." Kun idän ihminen haluaisi päästä elämän jano ja kärsimyksen mukanaan tuovasta karmasta ja sielunvaelluskierteestä vapaaksi, läntisessä versiossa, jossa elämän jano koetaan sittenkin myönteisenä ilmiönä - ainakin alkuvaiheessa - iloitaan siitä, että kuolemaa ei sittenkään olekaan. Silmäkääntötempulla yritetään selviytyä kuoleman todellisuudesta.

Sielunvaelluksen tuoma ratkaisumalli ei kuitenkaan vapauta ihmistä vähäisimmässäkään määrin itse kuoleman pelosta, jonka syy on syyllisyydessä. Kuoleman pelon torjumiseksi tarvitaan vahvempaa voimaa kuin vain uusi "vapauttava" oppi. Siihen tarvitaan shamanististyyppistä voimansiirtoa. Sitä tarvitaan toisaalta omantunnon syyttävän terän hiomiseksi pyöreäksi ja toiseksi itse kuoleman todellisuuden painamiseksi alas.

Pimeydestä voimaa

Kuolemaa vastaan tehoaa esimerkiksi väkivaltafielmin katselu. Vaikka kaikki filmin sankarit kuolivatkin (useimmiten pääsankari, johon katselija ymmärtää heti alkuun samaistua säilyy kyllä hengissä), niin filmin jälkeen katselija huomaa "yllätyksekseen", että hän itse on edelleen elossa. Oman murhanhimonsa "luvallisen" purkamisen lisäksi hän sai kuolemanpelkonsa torjuntaan uutta voimaa. "Minä en kuole koskaan, vain muut kuolevat." On saatu tyyppillistä shamanistista siirrosvoimaa kuolemaa vastaan.

Pornon katseluun liittyy myös tietty voimansiirto. Jokainen edustajan välityksellä tai käytännössä suoritettu seksuaaliakti antaa harjoittajalleen tietyn emotionaalisen lisävarauksen kuolemaa vastaan. "Minussahan jylläävät elämän ja hedelmällisyyden voimat, kuolemaa ei minulle voi tulla." Sekä porno että väkivalta, samoin kuin "terror ja horror", joissa ne yhdistyvät, ovat tehokkaita aseita ihmisen omantunnon sisällön muuntamiseen. Niillä omatunto saadaan paatumaan tai muuntumaan yleisen ilmoituksen vastaiseksi. Sitä tietä pyritään vapauttamaan ihminen kuoleman pelosta.

Kaadettu hautakivi

Kaatamalla hautakiven saa haudan voimat hautaa vastaan. Päästään hallitsemaan kuolemaa. Polttamalla kirkko päästään eroon syyttävästä omastatunnosta. Mutta sama voi tapahtua myös hienostu-

neemmalla tavalla. Kun shamanismissa ja laajemminkin buddhalaistyyppisessä uskonnollisuudessa rukoillaan ja palvellaan vainajahenkiä, pyritään pääsemään sinuksi kuoleman kanssa. Jutellaan kuolleille vainajille kuin parhaille kavereille, jotta kuolemaa ei tarvitsisi pelätä. Hautakynttilät, kauniit puheet hautajaisissa, kukkaseppeleet ja loisteliaat hautakivet voivat toimia mekanismina, jolla päästään niin lähelle kuoleman maailmaa, ettei sitä enää tarvitse pelätä. (Tietysti niillä voi olla oikea kristillinenkin sisältönsä, joka nousee uskosta Jeesuksen historialliseen ylösnousemukseen.)

Usko ihmisen mahdollisuuksiin ja ikuisen nuoruuden tavoittelu kaikenlaisten luontaislääkkeiden, terapioiden ja mitä mielikuvituksellisimpien menetelmien avulla on osa ihmisen hienostunutta taistelua kuolemanpelkoon vastaan. Mutta pimeämmässä muodoissa tapahtuu samaa. Saatanan palvonta, pimeä kulttuuri ja shamanistis-mystinen voimansiirto, sielunvaellukseen uskomisen ja elämän myönteisyyttä ajavat moninaiset liikkeet kuuluvat saumattomasti yhteen.

Saatananpalvonnan sisällöstä

Nimitys "saatanapalvojat" on sekä harhaanjohtava että erittäin osuva. Se on sikäli harhaanjohtava, että satanistit eivät usko mihinkään persoonalliseen pahaan, Saatanaan toisin kuin esimerkiksi Etiopian animistit. Nimitys on toisaalta oikea siksi, että Sielunvihollisen, valheen isän tavoite on aina hämätä oma todellisuutensa ja hallita ihmisiä valheen vallalla. Satanistit uskovat Saatanan perusvalheen itsestään ja siis käytännössä palvovat pimeyden ruhtinasta.

Eurooppalainen satanismi ei opilliselta sisällöltään eroa oikeastaan mitenkään UA:n valtauomasta. Saatananpalvojat uskovat uskonnollis-monistiseen, tyyppilliseen idän uskontojen, maailmankuvaan. Kaikki on ykseyttä. Mitään hyvää eikä pahaa ole pohjimmiltaan olemassakaan. Kaikki on samaa todellisuutta, joka sisältää kaiken luonnollisen mutta myös sen ylittävän. Satanisti Kauko Röyhkä kuvaa panteistista jumaluutta, joka on kaikkeuden sisältö tyyppilliseen UA-tapaan:

"Saatana edustaa jumaluuksia, jotka olivat ennen kristinuskoa. Uskon, että kristillistä jumalaa ei ole, mun jumalani on ainoa, joka on. Vähän taolaisen systeemin suuntaan. Se ei ole persoona; se on järjestyksen ja epäjärjestyksen tietty kitka, jännite." Hän jatkaa: " Aloin okkultismista...Hyvän ja pahan jakaminen eri leireihin on aikansa elänyttä ja naurettavaa. Ihmisen moraalien vapauttaminen kiinnostaa. Se on vähän niin kuin Nietzschekin moraalialueen hyvän ja pahan tuolla puolen, mutta minua kiinnostaa mystisyyden mukana olo. Maaginen maailmankuva pelaa. Ihmisen alitajunnan vapauttaminen kiinnostaa, pahuuden tutkiminen, sellainen, ettei sitä pidettäisi tabuna. Kun pahuutta ei osata hallita, siitä tulee suurempi peikko kuin se onkaan. En tiedä voidaanko noita voimia hallita, mutta ne kiinnostavat. Rituaalit vapauttavat luovuutta."

UA:n ikkuna

Satanistien rituaaleissa Amerikassa on harjoitettu rituaalimurhia lapsiuhreineen ja lasten seksuaalista väärinkäyttöä. Myös kirkkojen polttamiset ja hautojen häpäisemiset, näkyvät satanistien itsemurhat jne ovat herättäneet viime vuosina suurta huomiota eri puolilla maailmaa. Kysymys uskonnon vapauden rajoista on noussut vakavan keskustelun alaiseksi.

Monet satanistit sanoutuvat kyllä irti moisesta, mutta heidän opetuksensa kannalta niissä ei ole mitään pahaa, koska mitään pahaa ei ole. Tapaukset kertovat siitä, miten UA:n opetusten ja mystisten kokemusten tavoittelu puhtaaksi viljeltynä vie kammottaviin lopputuloksiin. Saatananpalvonta on siksi tehnyt eräässä merkityksessä palveluksen avatessaan jossain määrin ihmisten silmiä näkemään, mihin Uuden Aikakauden uskonnollisuus voi ihmisen viedä.

Kohtaaminen

Saatananpalvonnan kohtaaminen edellyttää UA:n maailmankuvan tuntemista. Sen kestättömyys todellisuuden edessä osoitetaan. Vain raamatullinen maailmankuva antaa vastaukset ihmisen todellisiin kysymyksiin: syyllisyys, kuolema ja jano rakastavan sydämen yhteyteen.

Ihmisten kuolemanpelko on tuotava valoon. Sen syy synti ja syyllisyys on paljastettava. Jeesuksen historiassa tapahtunut ruumiillinen ylösnousemus on ainoa vastaus kuoleman edessä. Vain Jeesuksen uhriin perustuva anteeksiantamus vapauttaa omantunnon. Jeesuksen on vastaus ihmisen elämänjanoon ja antaa iankaikkisen toivon.

Jeesuksen evankeliumin voimalla on uskallettava kohdata riivaajat eli pahat henget, jotka helposti pääsevät satanistin elämän herroiksi ja tuhoamaan heitä. Sana rististä on Jumalan voima, joka kykenee vapauttamaan sidotun. Evankeliumia tulee julistaa rohkeasti pimeyden sitomille. Herra on suuri Vapauttajakuningas.

MINDFULNESS

- länsimaalaisille jalostettua buddhalaista meditaatiota

Mindfulness valtaa alaa läntisessä maailmassa. Voiko kristitty harjoittaa sitä? Asiaa puntaroi lehtori Maria-Kaarina Marttila.

Mindfulness eli tietoinen läsnäolo tai sen harjoittelu on tullut osaksi arkipäiväämme. Yhdysvalloissa puhutaan jo tietoisuuden vallankumouksesta. Time-lehti julkaisi vuonna 2014 numeron otsikolla The Mindful Revolution, joka esitteli mindfulnessin perusidean ja miten sitä käytetään Yhdysvalloissa lähes kaikilla elämänalueilla hoitokeinona stressinhallinnassa, mielenterveyden ylläpitämisessä ja kivun lievityksessä. Työpaikoilla ja kouluissa ohjatut mindfulness-harjoitukset ovat tulleet tavaksi pitää taukoja ja parantaa keskittymistä.

Suomessa mindfulness on vähitellen levinnyt psykologien, liikunnanohjaajien, terveydenhuollon ammattilaisten ja eri alojen opettajien keskuudessa. Mistä siinä on kyse?

Osallistuin itse vastikään täydennyskoulutukseen suomalaisessa korkeakoulussa ja lähijakson aluksi kyseisen korkeakoulun lehtori ohjasi meidät opiskelijat mindfulness-harjoitukseen, jonka tavoitteena oli hallita kiireen tuntua, laittaa sivuun mielessä pyörivät työtehtävät ja helpottaa keskittymistä lähijakson aiheeseen. Istuimme silmät kiinni, kuuntelimme hengitystämme vartin ajan ja sitten saimme ohjeeksi poimia mielestämme kaikki tekemättömät työt ja mieltä raskauttavat tapahtumat ja laittaa ne pieneen veneeseen. Mielikuvaharjoituksena vene laskettiin sitten jokeen, joka vei kaikki nämä tietoisuuttamme häiritsevät tekijät kauas pois kohti valtamerta.

Mitä mindfulness on?

Mindfulness-ideologiaa voidaan arvioida eri näkökulmista alkaen arkisesta rentoutusharjoituksesta, jatkaen terapiamuotoon tai psykologiseen näkökulmaan ja päätyen sen välittämään ihmiskäsitykseen ja maailmankuvaan. Hyväksyvän tietoisien läsnäolon menetelmä (mindfulness) on omaksuttu osaksi kognitiivista psykoterapiaa. Sillä tarkoitetaan, että ihminen on läsnä nykyhetkessä, suuntaa tarkkaavaisuutensa käsillä olevaan hetkeen hyväksyvällä tavalla, seuraa itseään, tuntemuksiaan ja ympäristöään arvottamatta eli suhtautuen myötätuntoisesta siihen, mitä havaitsee tai tuntee. Tässä terapiasuuntauksessa tietoinen läsnäolo mielletään asennoitumiseksi ja taidoksi, jota harjoitellaan päivittäin. Läsnäolon saavuttamisen ja tarkkaavuuden suuntaamisen apuna käytetään hengitystä, aistihavain-toja ja kehon ja mielen tapahtumien seuraamista. Kognitiivisen psykoterapian piirissä tiedostetaan mindfulness-harjoitusten buddhalaiset juuret, mutta vaikuttaa siltä, että ei tiedosteta sitä ihmiskäsitystä, jonka tämä meditaatiotraditio tuo mukanaan.

Lähestyn seuraavassa aihetta teologina, joka on asunut ja työskennellyt lähes kymmenen vuotta Aasiassa, tarkemmin sanottuna Mongoliassa, joka on buddhalaisuuden ja erityisesti Tiibetin buddhalaisuuden sydänmaita.

Mindfulness lupaa kaikkea tarpeellista

Mindfulness on kasvattanut suosiotaan länsimaissa. Se lupaa kaikkea, mitä nykyajan ihminen kaipaa. Arkipäivämme on hyvin kuormittavaa. Kireät aikataulut, suorituspaineeet, jatkuva uudistumisen vaatimus, etenemisen mahdollisuuksien metsästäminen, perheen tai omaisen hoidon sovittaminen työelämän vaatimukseen, mutkistuneet ihmissuhteet ja oman imagon luominen sosiaalisessa mediassa ovat monen ihmisen todellisuutta. Tähän oravanpyörään etsimme jotakin, jossa minulta ei vaadita mitään. Kaipaamme lepoa. Nykyajan ihmisen on vaikea rauhoittua olemaan hiljaa yksikseen. Mindfulness on tullut tähän tarpeeseen, sillä se antaa valmiin kaavan, miten olla hiljaa yksikseen. Se ruokkii ihmisen tarvetta hallita kaikkea, myös itseään.

Jon Kabat-Zinnin nimi yhdistetään monissa artikkeleissa mindfulnessin varhaisimpiin muotoihin. Hän on yhdysvaltalainen mikrobiologi, joka perusti vuonna 1979 keskuksen nimeltä Center for Mindfulness in Medicine, Health Care and Society. Kabat-Zinn esitteli mindfulness-based-stress-reduction-menetelmän, joka on meditaation ja hatha-joogan yhdistelmä. Tavoitteena on auttaa henkilöitä stressin, kivun ja sairauksien kestämisessä päivittäisillä noin puolen tunnin harjoituksilla, joihin kuuluvat tietyt asennot, hengitystekniikat ja keskittyminen tietoisuuden tiloihin ja ruumiin aistimukseen.

Monet buddhalaiset itse tunnistavat mindfulness-tekniikassa oman uskontonsa perusmeditaatioharjoituksia.

Tietoisuuden käsite buddhalaisuudessa ja Dalai Laman opetuksessa

Mindfulnessin perusidea on buddhalaista ihmisen pyrkimystä hallita mieltään ja sitä kautta omaa elämänsä. Buddhalainen meditaatio-opetus lähtee liikkeelle ajatuksesta, että ihminen elää jonkinlaisessa valveunessa eli että olemme vain hämärästi selvillä siitä, mitä ympärillämme ja meissä itsessämme tapahtuu. Emme näe maailmaa, koska olemme itsekeskeisiä ja elämme valheessa. Uuteen valppauden tilaan pyritään meditaatiolla. Tuhansien tuntien harjoituksella pyritään siihen, että saavutetusta tilasta tulee pysyvä olotila. Meditaatioharjoituksessa huomio kiinnitetään eri kohteisiin, joihin ei saa matkan varrella kiintyä, jos ne ovat miellyttäviä eikä niitä saa torjua, vaikka ne ovat vastenmielisiä. Tavoitteena on pysyä elämänsä ja oman itsensä puolueettomana myötätuntoa kokevana sivustakatsojana, joka tietää. Tätä tarkoittaa buddhalainen perusilmaus tietoisena oleminen.

Tarkkaavaisuusmeditaatio on buddhalaisen meditaation varhaisin muoto. Tarkkaavaisuus voidaan kääntää myös tietoisuus ja juuri tämä meditaatiomuoto oli Buddhan opetuksen kulmakivi. Sitä sanotaan varhaisbuddhalaisessa kirjallisuudessa ainoaksi tieksi valaistumiseen. Tarkkaavuuden kohteita on neljä - ruumis, tuntemukset, mielentilat ja ilmiöt. Kun ihminen harjoittaa tarkkaavuuttaan, hän alkaa nähdä selvemmin.

Dalai Laman miljoonia kappaleita myynyt kirja *Maailmankaikkeus atomissa, Tieteen ja hengen läheneminen* sisältää kolme lukua tietoisuuden teemasta. Luvut on nimetty *Tietoisuuden kysymys, Kohti tietoisuuden tiedettä ja tietoisuuden koko kirjo*. Tietoisuuden käsite onkin mindfulnessin ja buddhalaisuuden yhteistä ydinaluetta.

Buddha näki tietoisuuden avaintekijänä inhimillisen onnen ja kärsimyksen määrittymisessä. Ihmisen ja muun luomakunnan eroa ei tunnusteta buddhalaisuudessa, vaan kaikki elävä on yhtä ja samaa tietoisuuden virtaa. Dalai Laman mukaan tietoisuus koostuu vaihtelevista ja usein kiihkeistä mielentiloista. Tietoisuutta ovat uskomukset, muisti ja huomio sekä mieltä liikuttavat tilat kuten tunteet, tahto ja motivaatio.

Kyse on siis buddhalaisen kahdeksanosaisen tien viimeisestä kohdasta, jossa pyritään oikeaan meditaatiotekniikkaan. Buddhalaisen meditaation perimmäinen tavoite voidaan määritellä ilmauksilla Dhyana (sanskrit) tai samten (tiibet), jotka tarkoittavat meditaation tai syventymisen astetta. Sanaa dhyanaa tarkoittaa meditaation syvyysastetta. Buddhalaisuudessa jaotellaan neljä meditaatiotilaa. Ensimmäiseen meditaatiotilaan, joka on siis kevyin, sisältyy ajattelua ja tarkastelua sekä mielensaas-

teista vapautumisesta aiheutuvaa iloa ja mielihyvää. Juuri tähän tilaan mindfulnessin alkuvaiheessa pyritään. Toinen aste on meditaatiotila, jossa ajatustoiminnat ovat vaienneet ja jota luonnehtivat rauha ja mielen yksipisteisyys. Kolmannessa meditaatiotilassa ilon tunne on hävinnyt ja siihen kuuluu järkkymättömyys, valppaus ja täydellinen tietoisuus. Neljäs meditaatiotila on tyyneyden ja valppauden puhdas tajunnankirkkaus, jossa niin mielihyvä kuin kärsimyskin on ylitetty.

Kristinuskossa rauhaa ei etsitä omasta sisimmästä

Buddhalaisuudessa ei ole Luojaakaan eikä Luojaansa kanssa suhteeseen luotua ihmistä, joka on paitsi Luojan rakkauden kohteena myös vastuussa hänen edessään. Buddhalaisuudessa ei myöskään ole persoonallista pahaa. Buddhalaisuuden ei ole mahdollista nähdä ristin tapahtuman tärkeyttä siinä asemassa, jossa se on kristinuskossa.

Pääero mindfulnessin ja kristillisen rukouksen välillä on siinä, että mindfulness suuntautuu omaan itseeseen, etsii rauhaa ja tasapainoa omasta tietoisuudesta. Raamatun mukaan taas *”juuri ihmisen sisältä, sydäimestä, lähtevät pahat ajatukset, ja niiden mukana siveettömyys, varkaudet, murhat, aviirikokset, ahneus, häijyys, vilppi,irstaus, pahansuopuus, herjaus, ylpeys ja uhmamieli. Kaikki tämä paha tulee ihmisen sisältä ja saastuttaa hänet”* (Mark 7.)

Vaikka kuinka usein ja pitkään meditoisi ja kuuntelisi omaa tietoisuuttaan ja siellä risteileviä tunteuksia - myös syyllisyyden tunnetta, siitä ei vapautuisi laittamalla sitä pois mielestään. Parempi on tunnustaa asia Jumalalle. Tärkeää on myös tunnustaa sille henkilölle, joita asia koskee ja pyytää anteeksi. Jumalan sana vakuuttaa, että *”jos me tunnustamme syntimme, niin Jumala, joka on uskollinen ja vanhurskas, antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meidät kaikesta vääryydestä”*.

Toinen perusero buddhalaisen meditaation ja kristityn uskon välillä on siinä, mitä Jeesus sanoi: *”Minä olen viinipuu, te olette oksat. Se, joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, tuottaa paljon hedelmää. Ilman minua te ette saa aikaan mitään”* (Joh. 15.) Paavali opettaa kristittyjen yhteydestä, että kantakaa toistenne kuormia, niin te täytätte Kristuksen lain (Gal. 1). Pietari kirjoittaa, miten meidän tulee suhtautua siihen, että kristittyinäkin joudumme kärsimään. *”Kun siis Kristus on ruumissaan kärsinyt, niin olkaa tekin valmiita kärsimään”* (1. Piet. 4). Seuraavassa luvussa hän myös antaa suunnan itsestä ulospäin kärsimyksen ja murheen kantamisessa. *”Heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää teistä huolen”* (1. Piet. 5).

”Mindfulness on yksinäistä puuhaa”

Ihminen on luotu elämään suhteessa Jumalaan ja suhteessa toisiin ihmisiin. Myös elämämme suurimmat ongelmat ovat juuri ihmissuhteissa, kuten myös ratkaisut ja yhteyden, mielihyvän, ilon ja täytymyksen tunteet. Yhteisö antaa voiman jaksamiseen. Yhteisössä saa huomata tarvitsevansa muita ja kokea olevansa itsekkin edes jollekin ihmiselle tärkeä. ”Mindfulness on tosi yksinäistä puuhaa”, totesi eräs pitkään sitä harrastanut tuttavani.

Kolmas ero mindfulness-ideologian ja kristillisen ihmiskuvan välillä liittyy ihmisen osaan luotuna. Jumala asetti ihmiselle rajat ja siksi myös tietoisuutemme on rajallinen. Syntiinlankeemuksen kiusaus on olla niin kuin Luoja - tietää hyvä ja paha sekä hallita kaikkea (1 Moos 3). Tiede ja tekniikka ovat tuoneet monet ennen hallitsemattomat asiat ja ilmiöt ihmisen hallintaan. Esimerkiksi säätä voidaan ennustaa jo melko tarkasti ja ennen tappavia tauteja kuten malariaa tai ruttoa voidaan nyt hoitaa lääkkeillä. Mutta arkipäivässämme joudumme edelleen jokainen kamppailemaan epämieluisien työtehtävien, hankalien läheisten ja työtovereiden, syyllisyyden ja riittämättömyyden tunteiden kanssa. Niitä emme saa hallintaamme, niiden kanssa täytyy elää. Saamme huutaa tuskaamme Jumalalle eikä meidän tarvitse hyväksyä kokemaamme vääryyttä ja etsiä mielenrauhaa myötätunnon kautta. Meitä kehoitetaan rakastamaan lähimmäistämme niin kuin itseämme. Ei siis auta vain mietiskellä myötätunnon ajatuksia, vaan niitä pitäisi alkaa myös toteuttaa.

Tietoisuuden treenaaminen vierasta kristinuskolle

Mindfulness ja rukous ovat aivan eri asioita. Rukous on sydämen puhetta Jumalan kanssa. Siinä ihminen yksin tai yhdessä seurakunnan kanssa suuntautuu dialogiin Luojansa kanssa. Rukous on vastausta Jumalan puheeseen Raamatussa. Vain synnintunnustuksessa voimme sanoa katsovamme itseemme. Rukouksessa ei tyhjennetä mieltä vaan kuuntelemme Jumalan puhetta, tutkimme sanaa ja annamme sen puhua.

Kun opetuslapset kysyivät, miten meidän tulee rukoilla, Jeesus opetti Isä meidän -rukouksen. Siinä ei ole yhtäkään pyyntöä, joka voitaisiin jotenkin rinnastaa mindfulness-tyyppiseen oman tietoisuuden harjoittamiseen. Tietoisuuden treenaaminen on täysin vieras ajatus kristilliselle rukoukselle. Isä meidän -rukouksen pyynnöt suuntautuvat itsestä ulospäin, kuten heti alun puhuttelussa sanomme, Isä meidän, joka olet taivaassa, ei siis minussa.

Kun mietimme suhdettamme mindfulnessin tietoisuusharjoitteisiin, voimme ottaa ohjenuoraksi Paavalin sanat Korintin seurakunnalle, jonka piirissä oli runsaasti erilaista henkisyttä: *”Kaikki on minulle luvallista, mutta ei kaikki ole hyödyksi; kaikki on minulle luvallista, mutta minä en saa antaa minkään itseäni vallita.”*(1. Kor. 6:12) Voiko kristitty siis osallistua mindfulness-harjoituksiin? En suosittele ottamaan niitä päivittäiseen ohjelmaan. Alku voi näyttää viattomalta, mutta vuosien myötä ihminen kietoutuu buddhalaiseen maailmankuvaan, joka alkaa hallita omaa ajattelua ja todellisuuden tulkintaa. Oman ruumiin ja sen aistimusten kuuntelu voi joskus olla tarpeen, mutta siitä on hyötyä vain ajalliseen. Sen sijaan hiljainen tauko Jumalan sanan ääressä on erinomainen tapa, josta on ikuista iloa.

EIKRISTITYN KÄÄNTYMISPROSESSI

Kylväjävertaus sisältää monta tärkeää näkökulmaa kristityksi tulemisen prosessista. Alla katkelma Matt. 13:13-23:

13. *Minä puhun heille vertauksin siksi, että he näkevin silmin eivät näe ja kuulevin korvin eivät kuule, eivätkä ymmärrä.*
14. *Heissä käy toteen Jesajan profetia, joka sanoo: 'Kuulemalla kuulkaa älkääkään ymmärtäkö, näkemällä nähkää älkääkään käsittäkö.*
15. *Sillä tämän kansan sydän on turtunut. Korvillaan he työläästi kuulevat, ja silmänsä he ovat ummistaneet, etteivät näkisi silmillään, eivät kuulisi korvillaan, eivät ymmärtäisi sydämellään eivätkä kääntyisi, ja etten minä parantaisi heitä'.*
16. *Mutta autuaat ovat teidän silmänne, koska ne näkevät, ja teidän korvanne, koska ne kuulevat.*
17. *Totisesti minä sanon teille: monet profeetat ja vanhurskaat ovat halunneet nähdä, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet.*
18. *Kuulkaa siis vertaus kylväjästä:*
19. *Kun joku kuulee [armon]valtakunnan sanan eikä ymmärrä, niin tulee Paholainen ja tempaa pois sen, mikä hänen sydämeensä on kylvetty. Tämä on se, mikä on kylvetty tien oheen.*
20. *Kallioperälle kylvetty kuvaa sanan kuulijaa, joka heti ottaa sen iloiten vastaan.*
21. *Hänellä ei kuitenkaan ole itsessään juurta, vaan hän kestää vain jonkin aikaa. Kun tulee ahdistus tai vaino sanan tähden, hän kohta luopuu pois.*
22. *Orjantappuroihin kylvetty taas kuvaa sanan kuulijaa, jossa tämän maailman huoli ja rikkauden viettelys tukahuttavat sanan, eikä hän tuota satoa.*
23. *Hyvään maahan kylvetty kuvaa sanan kuulijaa, joka ymmärtää sen ja myös tuottaa satoa, kuka 100 jyvää, kuka 60, kuka 30.”*

Lähetystyön lähtökohta on siinä, että evankeliumin sana on niin kuin vertauksen siemen. Siinä on elämän voima ja sen tunkeutuminen elämään kykenee pelastamaan ihmisen.

Pelastus prosessin Jeesus kuvaa:

1. Kuuleminen ja näkeminen
2. Ymmärtäminen sydämessä
3. Kääntyminen
4. Herran pelastava ja parantava ihme

Kaikilla näillä tasoilla on todelliset esteensä ja sydämen maaperä on raivattava evankeliumin voimalla, jotta evankeliumi voisi kantaa hedelmää.

Valintatasoja

Meillä keskustellaan enemmän tai vähemmän ratkaisukristillisyydestä. Raamattu kertoo, että Herra itse valitsee ihmisen ja johtaa Hänet pelastumisprosessiin. Mutta koska juuri Hän vaikuttaa tahtomisen ja tekemisen, niin tässä prosessissa Hänen työnsä alla oleva tahtoo ja tekee. Kääntymisprosessi on siis Herran kutsuvaa ja pelastavaa työtä, johon sen kohteena oleva joutuu kuitenkin persoonallisesti vastaamaan.

1. Ensimmäinen tieto tai huhu evankeliumista: Torjunta tai utelias kysely. Torjunnan taustalla saattaa olla vahva uskonnolliseen viitekehykseen liittyvä ennakoasenne tai torjunta, joka on kasvanut ihmiseen.
2. Yleisen ilmoituksen tausta. Jumala on ja Jumala puhuu omassa tunnossa. Uskonnot toimivat yleisen ilmoituksen tukahduttajina, mutta evankeliumi saattaa kuitenkin päästä korvien tai sydämen läpi. Se löytää yleisessä ilmoituksessa liittymäkohdan.
3. Kristittyjen rakkauden kohtaaminen evankeliumin välineenä. Valinta suhteessa tähän rakkauteen.
4. Valinta suhteessa Raamattuun - luenko vai en.
5. Raamattu paljastaa synnin. Valinta suostunko siihen totuuteen vai en.
6. Valinta kun Raamattu ja ympäröivä todellisuus ovat ristiriidassa. Suhde yhteisöön.
7. Valinta lähteä ottamaan selvää ja etsimään apua koettuihin tarpeisiin.
8. Valinta samaistua kristittyihin - voi merkitä totaalista ympäröivän uskonnon ja kulttuurin hylkäämistä. (Esim. Islam)
9. Synnin tunnustaminen ja parannuksen teko, uskon syntyminen evankeliumin kautta.
10. Kasteen vastaanottaminen, sitoutuminen Kristuksen seurakuntaan
11. Jeesuksen tunnustaminen Jumalan Pojaksi, prosessi, jossa Jeesuksen persoona alkaa hahmotua entistä suuremmaksi.
12. Kristillisen maailmankuvan muovaamisprosessi (tapahtuu yleensä osa-alue kerrallaan):
 - totuuden mitta
 - uskonnollisen ja kulttuurin mittausjärjestelmän rakentaminen uusiksi, mikä vanhassa käyttökelpoisista ja miten sitä voi ja tulee muuttaa, mikä hylättävä kokonaan.
 - perhe-elämä
 - työ
 - yhteisöllisyys
13. Kasvu todistavaksi, hedelmää kantavaksi seurakunnan jäseneksi, pyhitysprosessi

Esimerkkejä kääntymisestä Japanissa

MICHIKA UMAZUME

Oli aurinkoinen sunnuntai aamu marraskuussa 1988. Jumalanpalvelus Ananin seurakunnassa Japanissa oli juuri alkanut, kun nuori sairaanhoitajatar Michika Umazume astui kirkon ovesta sisään Raamattu kainalossaan. Hän oli ensimmäistä kertaa elämässään kirkossa. Jumalanpalveluksen päätyttyä hän kertoi tätinsä kehotuksesta jo kolme vuotta lukeneensa Raamattua. Tämä toisella puolella Japania asuva täti oli tullut uskoon ja kastettu. Hänessä tapahtunut muutos ja hänen rakkaudelliset kirjeensä olivat saaneet Michikan kiinnostumaan kristinuskon sanomasta. Mutta mitä enemmän Michika luki Raamattua, sitä tuskallisemmaksi hänen olonsa kävi. Jumalan sanan totuus paljasti hänelle

kipeästi, miten hän oli syvästi juuttunut synnin karille. Lopulta hän oli tehnyt rohkeutta vaativan päätöksen lähteä etsimään apua kirkosta. Puhelinluettulosta hän löysi Ananin luterilaisen kirkon osoitteen ja tuli jumalanpalvelukseen.

Michikalla oli voimakas Jumalan sanan kuulemisen nälkä. Hänen koko olemuksensa huusi apua. "Haluan nähdä Jeesuksen, sen Jeesuksen, joka on muuttanut tätini elämän uudeksi. Miten minäkin pääsisin kohtaamaan Vapahtajan ja saisin sisimpääni rauhan ja vapauden?"

Michikan tie

Pari kuukautta hän kävi ankaraa sisäistä taistelua samalla, kun kävi lähes joka päivä opiskelemaan Raamattua. Jouluaattona hän oli jo tehnyt julkisen ratkaisun, kun hän tuli uskovien joulukuoroon keskelle vilkkainta kauppakatua. Hän halusi samaistua kristittyihin, joilla oli se jokin, joka häneltä yhä puuttui.

Mutta toisaalta hän pysyi edelleen kiinni synnin ja syyllisyyden kahleissa. Eräänä sunnuntai-iltana hän tuli jälleen kerran kirkolle. Ennen kuin ehdimme aloittaa Raamatun tutkimisen, hän painoi päänsä alas ja alkoi itkeä. Sitten hän kertoi elämänsä raskaat painot ja taakat, jotka olivat hänen omalla tunnollaan. Sain julistaa hänelle Jeesuksen nimessä ja veressä kaikki synnit anteeksi. Koko hänen olemuksensa muuttui. Herran ristin tuskassa hankittu armo vapautti hänet synnin kahleista ja vei hänet rauhan ja ilon valtakuntaan. Kuukautta myöhemmin hänet liitettiin kasteessa Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen osallisuuteen. Ilo Herrassa suorastaan pursui hänen olemuksestaan.

Mutta Michika ei vain saanut nähdä Jeesusta, vaan hänestä tuli myös Herran todistaja. Hänen kotinsa on muuttunut paikaksi, jossa tutkitaan yhdessä Raamattua. Pian hänen uskoon tulemisensa jälkeen eräs hänen potilaistaan sairaalassa alkoi kysellä, voisiko hänkin päästä kirkkoon. Pian tämä puolisokea mieskin pääsi sisälle Jumalan valtakuntaan ja kastettiin.

Paranemisprosessi

Uskoon tulo ei vielä kaikkia Michikan sydämen haavoja parantanut, vaikka hän saikin kaikki syntinsä anteeksi. Alkoi prosessi, jossa hän joutui työstämään lapsuudesta asti sydämeen viiltyneitä kipeitä haavoja.

Michikan isä oli alkoholisti, joka oli tosin Michikan uskoon tuloa ennen päässyt AA:n avulla viinakierteestään. Mutta koko lapsuutensa hän oli joutunut elämään tilanteessa, jossa kotia hallitsi "virtahepo" tai niin kuin Helsten asian ilmaisi läheisriippuvuudessa. Vanhimpana lapsena äiti oli tukeutunut häneen ja häneltä oli vaadittu aikuisuutta, vaikka hän oli vielä lapsi. Sen seurauksena Michika pienestä pitäen joutui kohtuuttoman paljon kantamaan kipunaan toisten ihmisten kipuja, mikä puolestaan aiheutti toisaalta katkeruutta ja toisaalta äärimmäistä herkkyyttä toisten ihmisten kivuille. Yhdistettynä lähes täydellisyyden vaatimukseen, joka läheisriippuvuuteen usein liittyy, sairaanhoitajan työssä hän joutuu jatkuvasti kohtaamaan toisten kipua ja se ajoittain muodostuu musertavaksi taakaksi ja vie voimat.

Hänen uskoon tulonsa jälkeen kodin ilmapiirissä tapahtui voimakas muutos ja Michika lukee Raamattua ja rukoilee perheensä jäsenten kanssa. Hänellä on kolme jo naimisissa olevaa sisarta. Sisaret on vihitty Ananin luterilaisessa kirkossa avioliittoon ja koko perhe on avoin evankeliumille. Herra on hoitanut perheen sisäisistä katkeruuden kierteistä vapauteen.

Myös kysymyksessä yliherkkyydestä toisten kivuille Michika on löytänyt perusvastauksen Herran armossa, kun eräs sielunhoitaja sanoi hänelle:

"Jumalan tapoihin toimia kuuluu ottaa käyttöönsä juuri meidän kipumme ja heikkoutemme, kun ne sellaisenaan viedään Hänelle."

Michika on saanut huomata, että juuri tuo hänen lapsuutensa haava on se, jota Herra voi nyt käyttää. Samalla Herra on askel askeleelta vienyt häntä ymmärtämään, miten Herrassa on lepo, ei tarvitse ponnistella yli voimiensa.

Michika toimii Ananin seurakunnan seurakuntaneuvoston jäsenenä ja on myös seurakunnan taloudenhoitaja.

TOORU MIYAZAKI

Oli ilo kuunnella joitakin vuosia sitten erästä ikäistäni japanilaista miestä, kun hän kertoi, miten Jeesus tarttui hänen elämäänsä ja sai lopulta hänet rakkautensa hallintaan. Erään unettoman yön sisäisten kamppailuiden jälkeen hän joutui sanomaan Jumalalle:

"Ota minun elämäni hallintaasi, en selviä ilman Sinua."

Toistakymmentä vuotta oli Herra jo vetänyt häntä puoleensa. Kristitty rouva oli kertonut Hänelle Jeesuksesta, hänen syöpään sairastunut ja sitten kuollut pikkuisarensa uskoon tuleminen ja ihmeellinen rauha kuoleman edessä oli puhutellut häntä. Herra oli tarttunut myös hänen omaan terveyteensä. Sairaalassa hän oli myöntänyt, että kyllä Jumala siellä jossain on, mutta hän haluaa päättää omista asioistaan itse.

Mutta sitten, kun tämän kyvykkään miehen omat laskelmat pettivät liiketoimissa hän ei osannut ottaa laskelmiinsa liikekumppaniensa syntisyyttä ja tuli pahasti petetyksi hänen silmänsä avautuivat näkemään myös oman syntisyytensä.

"En kykene raivaamaan itselleni omaa tietäni, Herra tule Sinä minun hallitsijakseni."

Yllätyksekseen Hän saikin kohdata Isän rakkauden ja huolenpidon. Hän pääsi takaisin entiseen työpaikkaansa, josta hän oli muutamia kuukausia aikaisemmin eronnut hänet pettäneen liikekumppanin rohkaisemana. Hän sai vielä heti kättelyssä ylennyksen.

Herran käsiin jäätyään hän huomasi, että Herra kykeni ohjaamaan hänen ja hänen perheensä ajalliset asiat paremmin kuin hän itse. Hän alkoi käydä säännöllisesti kirkossa ja raamattuopetuksessa ja hänet kastettiin. Hän sai myös huomata hämmästyksekseen, että Jumalan Sana on alkanut muuttaa hänen elämäänsä. Myös hänen poikansa päätti lähteä isänsä viitoittamalle tielle taivasten valtakunnan lapsena. Kooben suuren maanjäristyksen aikana Jumala järjesti asiat niin, että hän nousi "vahingossa" tuntia normaalia aikaisemmin töihin ja oli juuri saapunut työpaikalleen, kun maanjäristys tuhosi moottoritien, jolla hän oli hetkeä aikaisemmin ajanut autoaan. Herran käsi johtaa ja varjelee elämän pienimpiä yksityiskohtia myöten.

YUKARI FUJII

Kesäkuun 22. päivänä 1995 23 -vuotias Yukari Fujii niminen neito, joka oli vierailulla luonamme Ryttylässä, teki päätöksen ottaa vastaan kristillinen kaste.

Tutustuimme häneen tapaninpäivänä 1991, kun hän ilmestyi olohuoneeseemme Kuopioon todellisiin paukkupakkasiin. Hän oli silloin Osakassa sosiaalialan oppilaitoksessa aivan opintojensa loppusuoralla. Hänen kurssillaan opiskeli myös Ananin seurakunnassa runsaat 6 vuotta sitten kastettu Emi Watanabe. He olivat ystäväystyneet ja päättivät ennen työelämään siirtymistä suorittaa elämänsä ensimmäisen ulkomaanmatkan. Kohteeksi he valitsivat eksoottiselta kuulostavan Suomen, koska Emillä oli siellä tuttuja. Niin he sitten tulivat 10 päivän vierailulle luoksemme.

Heti kättelyssä Yukari lievästi anteeksipyydellen totesi, että hän on buddhalainen eikä mikään kristitty niin kuin hänen ystävänsä Emi. Hänen ilmoitukseensa sisälsi myös tiettyä uteliaisuutta siitä, millainenhan tämä "kristillinen" Suomi ja millaista meidän kristityn perheen elämä mahtaa olla. Toisaalta siihen lienee sisältynyt ääneen lausumaton pyyntö: "Yrittäkää hyväksyä minut tällaisenani älkääkää yrittäkö kääntymään minua kristinuskoon."

Perheellämme on ollut tapana pitkään tutkia yhdessä Raamattua japaniksi aamuisin ja otimme vieraamme heti tähän kuvioon mukaan. Yukarikin tuntui sulavan juttellessamme kaikenlaista avoimen Raamatun äärellä. Eräässä keskustelussa hän kertoi mielenkiintoisen tunnustuksen:

"Vaikka isäni ja äitini opettivat minut rukoilemaan päivittäin buddhalaisen kotialttarin edessä esi-isien henkiä ja tempeleissä epälukeista sintojumalten joukkoa ja vaikka en olekaan koskaan käynyt kirkossa enkä lukenut Raamattua, olen silti pienestä pitäen tiennyt, että on olemassa vain yksi Jumala, joka 'asuu' minussa, koska omassa tunnossani tunnen Jumalan äänen."

Yukari kyselikin usein, olisiko mitään syytä miksi hänen pitäisi tulla kristityksi ja päästä Jumalan tuntemiseen Kristuksen kautta, sillä hänhän jo tunsu Jumalan. Olen vakuuttunut siitä, että hän uskoi aivan oikeaan Jumalaan. Tämä usko perustui Jumalan yleiseen ilmoitukseen luomisessa, omantunnon toiminnassa ja elämänkohtaloissa. Viimeksi mainittua hänen elämässään edusti se, että hänen veljensä oli syvästi kehitysvammainen. Tätä Jumalan yleistä ilmoitusta ei japanilainen buddhalaisuus eikä shintolaisuus ollut missään vaiheessa kyenneet tukahduttamaan hänen sisimmästään. Jumalan yleinen ilmoitus antaa oikean - vaikkakaan ei riittävää - kuvaa Jumalasta. Se on liittymäkohta evankeliumin julistukselle, mutta buddhalaisuus tai muut uskonnot voivat erittäin tehokkaasti myös tukahduttaa sen. Paavali kirjoittaa:

"... se, mikä Jumalasta voidaan tietää, on ilmeistä heidän keskuudessaan; sillä Jumala on sen heille ilmoittanut. Sillä hänen näkymätön olemuksensa, hänen iankaikkinen voimansa ja jumalallisuutensa, ovat, kun niitä hänen teoissansa tarkataan, maailman luomisesta asti nähtävinä, niin etteivät he voimillään itseänsä puolustaa, koska he, vaikka ovat tunteneet Jumalan, eivät ole häntä Jumalana kunnioittaneet eivätkä kiittäneet, vaan ovat ajatuksiltaan turhistuneet, ja heidän ymmärtämätön sydämensä on pimentynyt." (Room. 1:19-21) ja edelleen

"Sillä kun pakanat, joilla ei lakia ole, luonnostansa tekevät, mitä laki vaatii, niin he, vaikka heillä ei lakia ole, ovat itse itsellensä laki ja osoittavat, että lain teot ovat kirjoitetut heidän sydämiinsä, kun heidän omatuntonsa myötätodistaa ja heidän ajatuksensa keskenään syyttävät tai myös puolustavat heitä - sinä päivänä, jona Jumala on tuomitseva ihmisten salaisuudet Kristuksen Jeesuksen kautta, minun evankeliumini mukaan." (Room. 2:14-16)

Selitin Yukarille, että ketään ei viime kädessä auta oikeakaan tieto Jumalasta, ellei hän pääse Jumalan elävään yhteyteen, ellei hän saa syntejänsä anteeksi, ellei hän saa varmuutta iankaikkisen elämän osallisuudesta ja ellei hän pääse sydämen pohjia myöten maistamaan Jumalan rakkauden suuruutta, joka on ilmestynyt Kristuksen uhrissa Golgatalla.

Mietin sitten, mikä mahtaisi saada Yukarin todella kiinnostumaan evankeliumista ja siitä, mitä se saa aikaan ihmisessä. Siksi päätin viedä hänet ja Emin Invalidiliiton palvelutaloon Kuopiossa tapaamaan Seija Turusta, joka oli jo 20 vuotta ollut rikoksen uhrina kaulasta alaspäin täysin halvaantunut. Hänen luotaan he kävelivät sanattomina ulos. Vasta illalla he kykenivät pukemaan hämmästyksensä sanoiksi. Heistä oli käsittämätöntä kuulla Seijan kertovan:

"Olen onnellinen. Vietän täällä iloisia ja onnellisia päiviä. En tosin soisi kenellekään liikuntakyvyttömyyttä, mutta silti olen onnellinen. Saan nimittäin elää yhdessä Jeesuksen Kristuksen kanssa. Tiedän sitä paitsi saavani uuden ylösnousemusruumiin, kun pääsen taivaalliseen uuteen olotilaan tämän ajan jälkeen."

Yukari ja Emi näkivät, miten Seijan koko olemus huokui iloa, rauhaa ja toivoa. Heidät yllätti vuoteeseen sidotun rakkaus. Hänen sanoillaan oli ilmeistä katetta. Illalla he kyselivät, mistä he voisivat löytää samanlaisen onnen.

Ystävykset palasivat Japaniin ja kiireinen työ kehitysvammaisten lasten kodissa vei Yukarin mukanaan. Mutta silloin tällöin hän luki saamaansa Uutta testamenttia ja kävi muutamassa kristillisessä tilaisuudessaakin. Mutta hän oli edelleen buddhalainen. Hänen kiinnostuksensa kristinuskoa kohtaan pysyi ulkopuolisen, sivustakatsojan mielenkiintona.

Sitten tuli 17.1.1995 ja raju maanjäristys Kobeen. Yukari joutui näkemään hävityksen ja ahdistuksen ympärillään. Kuoleman pelko hänen sydämessään nousi tietoisuuteen.

Maaliskuun lopussa hän päätti luopua työpaikastaan, koska ei tullut toimeen hoitokodin johtajan kanssa. Juttelimme toukokuussa siitä Osakassa käydessäni. Totesimme, ettemme voi vaatia toisten ihmisten muuttamista, mutta itse ehkä voisimme muuttua selviytyäksemme toisten kanssa paremmin. Pian Suomeen palattuani sain Yukarilta kirjeen: "Olet oikeassa, minun pitäisi muuttua, mutta miten se olisi mahdollista. Minusta tuntuu, että kokosydämisistä yrityksistäni huolimatta en kykene muuttamaan paremmaksi."

Toukokuussa Yukari ja Emi tekivät pikapäätöksen. He tulevat toistamiseen Suomeen, tällä kertaa nähdäkseen Suomen kesän. Kesäkuun 20. päivä heidän koneensa laskeutui Helsinki-Vantaan lentokentälle ja jo matkalla Ryttylään oli keskustelu käynnissä: "Kuule Yukari, vaikka sinä et kykenekään itseäsi muuttamaan, Jeesus Kristus kykenee siihen, Hän voi antaa Sinulle aivan uuden elämän."

Illalla 22.6. Yukari ja Emi olivat vetäytyneet jo yöpuulle Ryttylän kartanon vanhan päärakennuksen toisessa kerroksessa. Mutta keskustelu alkoi kulkea jälleen Jeesukseen Kristukseen. Yukari tajusi, että hänelle ei riittäisi enää se, että hän on ulkopuolisena tarkkailijana kiinnostunut kristinuskosta. Hänen on otettava selkeä kanta Jeesukseen, joko puolesta tai vastaan. Sinä iltana hän teki ratkaisunsa. Hän halusi tulla kristityksi, hän halusi kristillisen kasteen.

Aamulla Emi ja Yukari ilmaantuivat meille kertomaan uutisen ja esittivät pyynnön: "Voisiko Yukari saada kasteen vielä Suomessa ollessaan - aikaahan oli vielä runsas viikko?" Kerroimme, että kasteessa on kysymys myös seurakuntayhteydestä ja että sitä varten tarvittaisiin myös riittävä kasteopetus. Soitimme siksi Yukarin kotia lähellä sijaitsevan Himejin ev.lut. seurakunnan pastori Hironolle ja pyysimme häntä antamaan kasteopetuksen ja kastamaan sitten Yukarin sopivana ajankohtana. Ilo mielin hän otti pyynnön vastaan.

Yukari palasi Japaniin ja ensi töikseen soitti kaikille ystävilleen: "Minusta tulee pian kristitty." Kaikki suhtautuivat asiaan ikään kuin Yukari olisi mennyt Suomessa sekaisin. Itse hän ymmärsi kyllä heidän asenteensa, mutta ei voinut sydämensä ilolta olla kertomatta asiaa heille. Kodissa häntä odotti hillitty vastustus. Mutta Jumalan sana alkoi aueta ihmeellisellä tavalla. Kasteopetuksen tunnit hän äänitti kaseteille voidakseen kuunnella niitä uudelleen. Vaikka sydämessä edelleen vanha luonto, lihakin, oli tallella, uusi suhde Herraan osoittautui suuremmaksi. Ilo täytti sydämen.

Lokakuun 29. päivänä Yukari kastettiin Himejin kirkossa. Häneltä tuli iloinen ja kiitollinen viesti asiasta. Hän on hyvää vauhtia oppimassa Kristuksen todistajan tehtävää niin läheisilleen kuin kauempana oleville. Hän uskoo, että kärsivällinen rukous on vievä vielä hänen vanhempansakin Herran yhteyteen.

Tammikuussa 1997 Yukari vieraili kolmannen kerran Suomessa ja antoi oman todistuksensa uskoon tulostaan mm 400 nuorelle Ryttylän uudenvuoden tapahtumassa.

HIROKAZU MATSUOKA

Hirokazu Matsuoka (50) toimii pastorina. Hän syntyi vuonna 1962 eräässä Tokion monista buddhalaisista temppeleistä. Hänen isänsä oli jo neljännen polven buddhalainen pappi tässä vanhassa tempelissä. Hänen isoisänsä oli Tendai -nimisen buddhalaisuunnan merkittävimpiä johtajia, mutta isä oli vaatimattomampi pappi, joka huolehti temppeliin kuuluvien ihmisten hautajaismenoista ja vainajien palvonnasta. Japanissa kuuluu asiaan, että temppelin papin vanhin poika jatkaa isänsä jalkojen jäljessä. Hirokazun vanhemmasta veljestä tulikin isänsä jälkeen temppelin pääpappi.

Nuoremman veljen olisi ollut lupa hakeutua tavallisiin opintoihin ja normaalin liike-elämän palvelukseen, mutta hänen yläasteella kokemansa koulukiusaaminen herätti hänessä syvän kaipauksen löy-

tää vastaus kysymykseen: ”Miksi olen syntynyt ja mitä varten elän?” Hän tiesi, että hän olisi voinut lähteä toteuttamaan unelmiaan, etsimään yhteiskunnallista asemaa, arvostusta ja menestystä. Mutta hän ei nähnyt mitään järkeä kaikessa sellaisessa, ellei ensin ole löytänyt vastausta itse elämän tarkoitukseen.

Niinpä lukiosta päästyään hänkin päätti lähteä opiskelemaan buddhalaiseksi papiksi Tokion Taisho yliopistoon. Normaalisti papiksi riittää neljän vuoden opiskelu, mutta lahjakkaana ja tunnollisena opiskelijana ja buddhalaisiin harjoituksiin koko sydämestään omistautuneen Hirokazu huomattiin ja häntä rohkaistiin jatkamaan vielä kaksi lisävuotta tutkimustyön parissa. Mutta tuhannet sivut syvällistä buddhalaista filosofiaa ja kokosydamiset uskonharjoitukset eivät tuoneet hänen janoamaansa vastausta elämän peruskysymyksiin kuudessakaan vuodessa. Väsymys alkoi painaa. Saadakseen jotain kevennystä elämäänsä hän alkoi harrastaa korean kielen opiskelua. Asiaan vaikutti osaltaan kanssakäynti Korean temppeleistä samaan yliopistoon tulleiden vaihto-opiskelijoiden kanssa. Maa ja sen kulttuuri alkoi kiinnostaa.

Kun hänelle vuonna 1988 tarjottiin mahdollisuus lähteä Souliin sikäläiseen buddhalaiseen yliopistoon valmistamaan väitöskirjaansa, hän tarttui heti tilaisuuteen. Elämä uudessa ympäristössä oli haastavaa ja mielenkiintoista, mutta sisintä hiertävä kysymys elämän tarkoituksesta ei ottanut väistyäkseen taka-alalle.

Vähän ennen joulua eräs ei-kristitty opiskelijatoveri pyysi häntä lähtemään kristillisen kirkon joulujuhlaan seuraksi. Mitään mielenkiintoa kristinuskoa kohtaan Hirokazulla ei ollut, mutta kun Soulin monet kirkot loistivat jouluvalaistuksessa, hänessäkin heräsi uteliaisuus ja hän lupasi lähteä mukaan. Itse tilaisuudesta hän ei juuri mitään ymmärtänyt toisaalta puutteellisen koreankielensä vuoksi ja toisaalta siksi, että hän ei elämänsä missään vaiheessa ollut siihen mennessä törmännyt kristinuskoon. Mutta erään innokkaan kristityn taivuttelemana hän lupasi tulla seuraavana sunnuntaina myös jumalanpalvelukseen, jonka sisältöä hän ymmärsi vielä vähemmän. Mutta kun seurakunnan nuorten ryhmän vetäjä Jeong kysyi, haluaisiko hän aloittaa Raamatun opiskelun, hän vastasi empimättä myönteisesti. Syy oli siinä, että buddhalaisena pappina ja laajasti lukeneena buddhalaisuuden asiantuntijana hän oli jo pitempään tuntenut tarvetta tutustua myös Raamattuun. Kerran hän oli jopa aloittanut lukemisen, mutta se oli jäänyt ensimmäisten sivujen sukuluetteloissa kesken.

Tässä pienehkössä korealaisessa seurakunnassa Raamatun opiskelu tapahtui perusteellisena ryhmätyönä. Ensin kukin sai kotonaan tutkittavaksi tekstin kysymysten valossa, sitten pareittain ja ryhmässä käytiin teksti läpi ja lopuksi vielä kukin kirjoitti yhteenvedon kunkin kerran opinnoistaan ja luki sen seuraavassa kokoontumisessa. Hirokazu, joka oli tottunut järjestelmälliseen ja syvälliseen opiskeluun nautti Raamatun tutkimisesta ja iloitsi myös uusista kristityistä ystäväistä, jotka osoittivat hänelle monenlaista ystävällisyyttä.

Mutta lopulta hän törmäsi seinää vastaan. Kukaan Raamatun lukija ei voi välttää sitä, että Raamattu väittää häntä syntiseksi ja vaatii ihmistä tekemään parannuksen. Mutta koko pienen elämänsä buddhalaista moraalia tiukasti noudattaneena Hirokazu on aivan mahdotonta hyväksyä sitä, että hän muka olisi syntinen ihminen. Niinpä hän päätti ilmoittaa hänen henkilökohtaiselle avustajalleen Jeongille, seurakunnan nuorisotyön vetäjälle, että hänen olisi pakko jättää Raamatun opiskelu tästä syystä.

Japanilaiseen tapaan hän ei kuitenkaan halunnut sanoa asiaa suoraan, vaan päätti kirjoittaa kirjeen. Hän vei sen torstaina postitoimistoon ja lähetti sen pikakirjeenä. Normaalisti se olisi ollut seuraavana päivänä perillä, mutta jostain sekaannuksesta johtuen se saapuikin perille vasta seuraavana keskiviikkona. Hänen palattuaan postitoimistosta soi puhelin. Jeong pyysi häntä kotiinsa illalliselle ja Hirokazu päätti mennä ajatellen, että ehtii hän asiansa keskustella sitten, kun kirje on saapunut perille. Lauantaina Jeong soitti taas eikä osoittanut oirettakaan siitä, että olisi saanut kirjeen. Tällä kertaa hän pyysi Hirokazua luokseen yöpymään niin, että sunnuntaiamuna menisivät sitten yhdessä kirk-

koon. Samalla hän lupautui auttamaan iltapäivän Raamatun opiskelun yhteenvedon tekemisessä. Hirokazu meni, koska päätti odottaa kirjeen saapumista.

Senkertainen tutkistelu oli tekstistä: ”Aika on täyttynyt. Jumalan valtakunta on tullut lähelle, tehkää parannus ja uskokaa evankeliumiin.” (Mk.1:15) Normaalin yhteenvedon lisäksi tehtäväksi oli annettu kirjoittaa omin sanoin parannuksen tekijän rukous. Yhteenvedon Hirokazu sai jotenkuten kirjoitetuksi, mutta parannuksen tekijän rukousta hän ei millään saanut kirjoitetuksi. ”Eihän hän ollut mikään syntinen! Miten hän olisi voinut kirjoittaa parannuksen tekijän rukouksen?” Useita tunteja hän istui tyhjän paperin edessä. Meni nukkumaan ja jatkoi yritystä varhain sunnuntaiaamuna yhtä huonolla menestyksellä. Lopulta vähän ennen kuin heidän piti lähteä kirkolle, hänelle välähti. Voisihan hän yrittää kirjoittaa rukouksen kuvittelemalla millaisen sen pitäisi olla, jos hän olisi sattunut olemaan syntinen. Kynä alkoi lentää: ”Jumala, olen tähän asti elänyt piittaamatta Sinusta mitään. Anna anteeksi. Olen syntinen enkä ansaitse tulla armahdetuksi, mutta ole minulle armollinen...” Koko paperi täyttyi tekstillä ja hän huokasi helpottuneena.

Menomatalla kirkkoon Jeong tarkisti tekstin ja lausui: ”Tätä päivää olen odottanut!” Mutta Hirokazu ei ymmärtänyt, mistä oli kysymys, sillä hänhän oli kirjoittanut vain tekstin vastauksena tehtävänantoon. Raamatun opiskelu alkoi jumalanpalveluksen jälkeen ja tuli hänen vuoronsa lukea yhteenvedo. Mutta kun hän alkoi lukea kirjoittamaansa rukousta tapahtui ihme. Kyyneleet alkoivat valua vuolaina hänen silmistään ja töin ja tuskin hän kykeni pysymään pystyssä sydämensä murtumiselta. Kun rukous loppui, hänen sydämensä täytti sanoinkuvaamaton rauha ja ilo. Siinä hetkessä pyyhkäistiin pois hänen sydämensä ahdistava kysymys siitä, miksi elämä on niin tyhjää ja merkityksetöntä. Hänen sisimpänsä täytti vahva varmuus siitä, että Jumala elää. Jeesus on Totuus. Hän on Jeesuksen oma, ja Jeesus johtaa hänen elämäänsä. Jeesus itse on vastaus elämän tarkoitukseen.

Hirokazu oli toki buddhalaisuutta tutkimalla oppinut paljon ja monenlaista, mutta se oli ollut pelkkää pään tietoa, joka ei ollut antanut mitään voimaa. Pikemminkin mitä enemmän hän oli Buddhia rukoillut ja ajatellut pääsyä buddhalaiseen puhtaaseen maahan, sitä enemmän hän oli alkanut epäillä kaiken sen todellisuutta. Mutta kun hän uskoi Jeesukseen, joka kuoli hänen tähtensä ristillä ja nousu kuolleista ja käänsi sydämensä Jumalan puoleen, pelastuksen käsi tarttui häneen ja antoi hänelle uuden elämän. Siinä ei ollut kysymys vain pään tiedosta tai päähänpintymästä vaan todellisesta kokemuksesta. Samalla hän sai varmuuden siitä, että hän pääsee taivaaseen. Hän sai elämälleen selkeän päämäärän. Hän on matkalla kohti Jumalan taivaallista valtakuntaa.

Tämä väkevä muutos Hirokazussa tapahtui kaikkien muiden osanottajien silmien edessä. Pian hänet kastettiin. Hän lopetti välittömästi opintonsa buddhalaisessa yliopistossa ja keskittyi korean kielen opintoihin. Sitten hän matkusti Tokioon kertomaan äidilleen uudesta elämästään. (Isä oli vähän aikaisemmin kuollut.) Palattuaan Souliin hän sai parin viikon päästä puhelun äidiltään, joka oli tullut Souliin häntä tapaamaan. Mennessään hotellille, jossa äiti odotti, hän joutuikin kohtaamaan Tokion Taisho yliopiston entisiä professoreitaan ja Tendai -suunnan johtavia munkkeja, jotka olivat tulleet äidin mukana käännättämään häntä takaisin buddhalaisuuteen. Monenlaista vastustusta hän joutui kokemaan, mutta sitä suuremmaksi kasvoi hänessä pelastuksen ilo.

Lopulta Herra johti hänet takaisin Tokioon, missä hän pian avioitui Koreassa tapaamansa kristityn neidon kanssa. Työskennellen kristillisessä kustannusliikkeessä hän aloitti opintonsa tokiolaisessa teologisessa seminaarissa, mistä hän valmistui pastoriksi 1996. Tätä nykyä hän toimii Miyadai Nozomi kirkon pastorina Tokiossa ja kiertää myös eri puolilla Japania evankelistana. Hän kertoo kohtaavansa Japanissa yllättävän paljon uskonnollista etsintää, joka suuntautuu paljossa perinteisen buddhalaisuuden suuntaan. Mutta tuo etsintä kertoo sen, että japanilaisten korviin on juuri nyt saatava evankeliumin hyvä uutinen, joka yksin voi pelastaa ihmisen.

IKUKO OOHIRA

Nimeni on Ikuko Oohira. Olen 46 -vuotias. Kohtasin Jeesuksen ja minut kastettiin kaksi ja puoli vuotta sitten. Olen nyt Koben Luterilaisen Raamattukoulun toisen vuosikurssin opiskelija. Kuulostanee

oudolta tämän ikäisen suusta, mutta olen koko ikäni kaivannut vanhempieni rakkautta. Olen ikävöinyt sellaista joka olisi ottanut minut vastaan sellaisena kuin olen. Kun minusta tuli kristitty, Jeesuksen anteeksiantamuksen kautta lopulta pääsin osalliseksi sellaisesta, jolle voi levollisella sydämellä antaa koko olemukseni ja joka ottaa minut vastaan. Jeesus on taivaan Isä.

Keksikoulu- ja lukioaikana vihasin vanhempieni. Mutta inhosin sellaista itseäni. Ajattelin, että minulle olisi oikein kuolla. Yritin ihan tosissani olla hyvä ihminen, mutta sydäntäni vallitsi myrsky. Äitini oli entinen kristitty, mutta lukioaikana hän oli tosi huolissaan minusta ja eräänä yönä kello kaksi hän yhtäkkiä herätti minut ja sanoi: ”Tuollaisilla kasvoilla et kuitenkaan pääsen naimisiin. Sinun pitää opiskella opettajaksi, jotta pystyisit elättämään itsesi. Kuule, sinusta pitää tulla opettaja!” Nämä sanat kertoivat kyllä sen, että hänellä oli paljon inhimillistä lämpöä minua kohtaan. Mutta en silloin kyennyt ottamaan sanoja sellaisina vastaan enkä niihin sisältyvää huolta.

Myöhemmin sain tietää, että isälläni oli ns. Aspergerin syndrooma, synnynnäinen aivovamma, joka estää häntä ymmärtämästä omaa sydäntään ja toisten ihmisten mielenliikkeitä. Siksi olin lapsena hänelle kuin ei mitään. Vaikka pyysin häneltä apua, hän kuittasi sen vain minua syvästi loukkaavin sanoin: ”Tuollaistako sinä pillität?”

Olisin halunnut turvautua johonkin, mutta en osannut uskoa mihinkään. Sekä vanhempani että Jumala olivat minulle vaativia, mielialasta riippuen rakkautensa peruvia ja rankaisevia pelottavia olentoja. Historiasta kiinnostunut isoveljeni toisti minulle, että ”buddhalainen kotialttari ei edusta oikeastaan muuta kuin Japanin Edo –aikakauden politiikkaa”, siksi en uskonut buddhalaisuuteenkaan. Tämä veljeni sairastui myöhemmin pelkoneuroosiin ja näin miten hän kiersi epäilyttävästä uususkonnosta toiseen. Siksi päätin, että minua ei huuhaalla petetä. Oikeastaan ainoa pakopaikka minulle oli romaanien maailma. Päämääräni oli mahdollisimman pian aikuistua ja tulla voimakkaaksi.

Mutta kauaa ei kestänyt tuo kausi, jona kuvitteli olevani vahva. Maaliskuun 30. päivänä 2008 sain kohdata Jeesuksen. Olin silloin 44 -vuotias. Työ ja syöpää sairastavan äitini hoito uuvutti minut niin, että pitkään tuskin jaksoin pysyä pystyssä. Lopulta äitini kuoli ja itse ajattelin, että olen sairastunut masennukseen ja menin sairaalaan, mutta sieltä minut passitettiin heti pois. Tuskin kykenin syömään ja toivo naimisiin pääsystä oli hävinnyt, niin totesin mielessäni, että äitini oli ollut oikeassa minun tulevaisuuteni suhteen. Äitini kuoltua sekä isäni että veljeni psyykkeen terveys huononi. Puhelimessa isäni ja veljeni toistivat: ”Onko sinusta niin vastenmielistä elää minun kanssani. Jos inhoat minua noin syvästi, niin minä kuolen.” Siksi ajattelin, että isäni ja veljeni ovat syyllisiä siihen, että olen onneton. Halusin päästä perheeni ongelmista eroon ja päätin kadota teille tietämättömille.

Sellaisessa tilanteessa sain kohdata Jeesuksen. Juuri silloin opiskeluaikainen ystäväni, joka työskenteli Englannissa eräässä yliopistossa, tuli lyhyelle käynnille kotimaahansa tänne Japaniin. Hänet tavatessani en kyennyt kertomaan omaa surkeaa tilaani. Mitään hyvääkään minulla ei ollut kerrottavana. Sitten aloimme riidellä keskenämme. Sen seurauksena en kolmeen yöhön kyennyt nukkumaan.

Sanotaan, että kuoleman edessä ihmisen elämä kulkee filminauhan tavoin hänen silmiensä edessä. Juuri sillä tavalla tuossa tilanteessa kaikki sydämeni kätköihin painetut pahat tekoni alkoivat pursua esiin. Muistin, miten alakoulussa oli satoja kertoja kirjoittanut paperille äidistäni: ”Kuole, kuole!” Mieleeni palautui, miten olin vihoissani huutanut buddhalaisen kotialttarin edessä rukoilevalle isälleni: ”Lopeta, hullu!” Tajusin, miten ahneena ja ulkokultaisena olin aina syyttänyt muita ja vaatinut itseltäni ja muilta täydellisyyttä. Huolimatta yrityksistäni tulla hyväksi tajusin olevani täynnä vihaa niitä kohtaan, jotka eivät kyenneet hyväksymään minua. Mietin pitäisikö minun mennä mielisairaalaan vai kuolla. Soitin veljelleni, että en selviä ilman lääkitystä ja kysyin löytyisikö mistään psykiatrista klinikkaa, joka olisi sunnuntaina auki.

Mutta hän suosittelikin minulle pastoria. Veljeni oli 10 vuotta aikaisemmin tullut kristityksi ja oli juuri puhelun hetkellä kirkossa. Siksi hän henkeä pidätellen sanoi: ”Olen kirkossa, annan puhelimen pastorille.” Pastori kysyi minulta: ”Uskotko Jeesukseen Kristukseen?” Vastasin heti: ”Totta kai uskon.”

Vaikka en käynytkään kirkossa olin lukioajoista lähtien lukenut Raamattua. Siksi noin kuusi vuotta aikaisemmin olin päättänyt uskomaan Raamatun Jumalan olemassaoloon.

Veljeni seurakunnan pastori jatkoi: "Sano minun perässäni. Taivaan Isä, anna anteeksi minun syntini. Anna anteeksi kaikki tieteni ja tietämättä tekemäni synnit." Kun sitten sanoin: "Kiitos Jeesus, kun kannoit minun syntini minun sijastani," kyyneleet alkoivat valtoimenaan valua silmistäni. Siitä päivästä eteenpäin aloin nukkua syvää unta. Sitten joka päivä soitin pastorille ja tunnustin syntejäni. Sen jälkeen en mennyt veljeni kirkkoon, vaan kuusi vuotta aikaisemmin saamani gospel CD:n sanoman johdamana päädyin tietämättäni kirkkoon, jossa tuon tekstin kirjoittanut Jorma Pihkala toimii lähettinä.

Uskoon tulemisessa eivät elämästäni ongelmat ole loppuneet. Edelleen isäni ja veljeni soittelevat minulle, kun heidän kuntonsa huononee. Mutta tajuan että oli virhe kuvitella, että pääsisin vapaaksi pakenemalla perheeni ongelmia. Ongelmat olivat minun itseni sisällä. Suurin oli yritykseni elää hyvänä ihmisenä ja sulkea sydämeni todelliselta itseltäni. Jeesus otti kantaakseni kaiken minun taakkani. Siinä löysin todellisen vapauden.

Kuva vaativasta ja rankaisevasta Jumalasta muuttui kokonaan. Vaikka en nyt pystyisi mihinkään, siitä huolimatta Jeesuksen rakkaus kantaa minua. Se on Isän rakkautta, joka kohdistuu hänen lapsiinsa sellaisena, että Hän lähetti Jeesuksen kantamaan hartioillaan meidän syntimme. Päivittäin saan iloita siitä, että saan osakseni tätä rakkautta. Kun erehdyn, hän nuhtelee minua ja antaa sen mikä on minulle hyväksi, koska Hän tuntee parhaiten tarpeeni. On ilo saada levollisesti laskea itsensä tällaisen Isän käsiin.

Omistan ehdottoman rauhan siinä, että saan olla olemassa tällaisena. Viime aikoina olen vapautunut myös siitä ahdistuksesta, etten kykene rakastamaan vanhempiani. Olen alkanut aistia rakkautta silloinkin, kun isäni käyttää sopimattomia ilmauksia. Sillä olen päässyt vapaaksi suurimmasta taakastani, siitä, että en kyennyt antamaan anteeksi omaa olemassaoloani.

Minulta kesti 44 vuotta Jeesuksen kohtaamiseen, mutta ehkä niin on ollut parasta. Sillä mitä suurempi on ollut ahdistukseni, sitä suurempi on nyt iloni. Toivon sydämestäni, että tekin saisitte kohdata tällaisen Jumalan. Kiitos. (4.12.2010)

Liite:

2. JAPANIN KULTTUURI MOMOTARON VALOSSA

Olipa kerran ukko ja akka, jotka asuivat vuoristossa. Ukko kävi päivittäin keräämässä heinää vuorilta ja akka pesemässä pyykkiä joella. Eräänä päivänä kun akka oli pesemässä pyykkiä joella, suuri persikka ui virran mukana häntä kohti. Koska se oli suuri ja herkullisen näköinen hedelmä, hän ajatteli, että ukko ilahtuisi saadessaan syödä sitä, ja vei sen kotiin. Kun ukko tuli päivällä vuorelta syömään lounasta, ja näki herkullisen persikan, hän ilahtui iki hyväksi. Mutta kun ukko ja akka alkoivat paloittelaa sitä, heidän hämmästyksensä sen sisältä ilmestyikin terve pikkupoika.

Koska ukolla ja akalla ei ollut lasta, he iloitsivat, että jumalat olivat lahjoittaneet heille pojan. He antoivat pojalle nimeksi Momotaroo (Persikkapoika). Kun akka keitti ruokaa Momotaroolle, hän söi sitä ällistyttävän paljon. Niin hän kasvoi nopeasti isoksi.

Vaikka Momotaroosta kasvoi voimakas ja iso, hän oli laiska. Päivästä toiseen hän vain söi ja nukkui. Kun kylän muut pojat menivät vuorille keräämään polttopuita, Momotaroo ei tehnyt mitään. Ukko ja akka olivat huolissaan ja pyysivät kylän muita poikia kutsumaan Momotaroon mukaansa. Pojat tulivat kutsumaan häntä mukaansa:

"Momotaroo, etkö lähtisi meidän kanssamme keräämään polttopuita." Mutta Momotaroo vastasi, ettei hänellä ollut tarvittavaa koria ja jäi päiväunille.

Seuraavana päivänä poikien tullessa taas kutsumaan häntä mukaansa, hän vastasi, ettei hänellä ollut ruokosandaaleja eikä voinut siksi lähteä. Sitä seuraavana päivänä lopulta akka suuttui ja niin Momotaroo lähti kuin lähtikin kylän poikien mukaan vuorille.

Mutta sillä aikaa kun muut pojat keräsivät polttopuita, Momotaroo nukkui päiväunia. Kun muut olivat saaneet puunsa kerätyksi ja olivat palaamassa Momotaroo heräsi ja sanoi: "Minäkin kerään polttopuita ja palataan sitten yhdessä." Mutta muut sanoivat, ettei enää niin myöhään ehtisi keräämään puita. Silloin Momotaroo tarttui vahvaan puuhun ja veti sen juurineen maasta. Kylän pojat ällistyivät näkemästään. Momotaroo palasi muiden kanssa kylään kantaen puuta mukanaan. Kun ukko ja akka näkivät sen, he hämmästyivät ylen määrin.

Kun sen alueen linnanherra sai kuulla asiasta, hän toivoi saavansa tavata Momotaroon. Kun Momotaroo meni linnanherran luo, tämä pyysi:

"Jo pitempään ovat ilkeät onit (paholaiset) hyökkäilleet kyläläisten kimppuun ja varastelleet kaikenlaista heiltä. Kun olet noin voimakas, etkö lähtisi rankaisemaan heitä." Ja niin Momotaroo lähti matkalle kukistamaan oneja.

Matkaa varten ukko ja akka paistoivat hirssipötköjä Momotarooille eväiksi. Lähdettyään matkaan Momotaroo tapasi koiran. Se kysyi:

"Mihin olet matkalla Momotaroo?"

"Olen menossa paholaissaarelle kukistamaan onit."

"Mitä sinun vyötäröltäsi riippuu?"

"Japanin parhaita hirssipötköjä."

Koira pyysi saada yhden sellaisen ja lupasi lähteä matkaan mukaan. Ja niin Momotaroo antoi yhden koiralle.

Kun he olivat jatkaneet yhdessä matkaa jonkin aikaa, he tapasivat apinan, joka kysyi:

"Mihin olet matkalla Momotaroo?"

"Olen menossa paholaissaarelle kukistamaan onit."

"Mitä sinun vyötäröltäsi riippuu?"

"Japanin parhaita hirssipötköjä."

Apina pyysi saada yhden sellaisen ja lupasi lähteä matkaan mukaan. Ja niin Momotaroo antoi yhden apinalle.

Kun Momotaroo, koira ja apina olivat jatkaneet yhdessä matkaa jonkin aikaa, he tapasivat fasaanin, joka kysyi:

"Mihin olet matkalla Momotaroo?"

"Olen menossa paholaissaarelle kukistamaan onit."

"Mitä sinun vyötäröltäsi riippuu?"

"Japanin parhaita hirssipötköjä."

Fasaani pyysi saada yhden sellaisen ja lupasi lähteä matkaan mukaan. Ja niin Momotaroo antoi yhden fasaanille.

Momotaroo, koira, apina ja fasaani saapuivat meren rannalle. Päästäkseen paholaissaarelle he nousivat veneeseen ja alkoivat soutaa. Mutta vaikka kuinka he sousivat, saari ei tullut näkyviin. Silloin fasaani nousi lentoon ja ilmasta käsin sai saaren näkyviin ja ohjasi veneen oikeaan suuntaan. Ja niin he saapuivat paholaissaarelle. Saarella oli suuri linna. Linnan portti oli tiukasti kiinni. Apina kipusi taitavasti muurin yli ja irrotti portin sulkupuomin sisältä päin ja avasi portin. Mitään aavistamatta onit ryyppiskelivät viinaa ja laulaa holottivat. Silloin Momotaroo huusi kovalla äänellä:

"Olen Momotaroo ja olen tullut teitä kurittamaan."

Onit nauroivat, sillä pikkumies ja koira eivät heidän mieles-tään mihinkään pystyisi. Mutta koira söi Japanin parhaan hirssipötkön ja hyökkäsi uusin voimin oneja puremaan. Momotaroo heilutti miekkaansa ja lyhyessä ajassa hän sai tovereineen onit kukistetuksi.

Onit pyysivät armoa:

"Palautamme kaikki ryöstämämme aarteet. Emme tästä lähtien enää tee pahaa. Säästä siksi henkemme."

Niin Momotaroo tovereineen palasivat ja toivat aarteet takaisin kyläläisille. Ukko ja akka, jotka olivat olleet kovin huolissaan, olivat iloissaan. Ja niin Momotaroo eli hyvin kauan onnellisena yhdessä ukon ja akan kanssa.